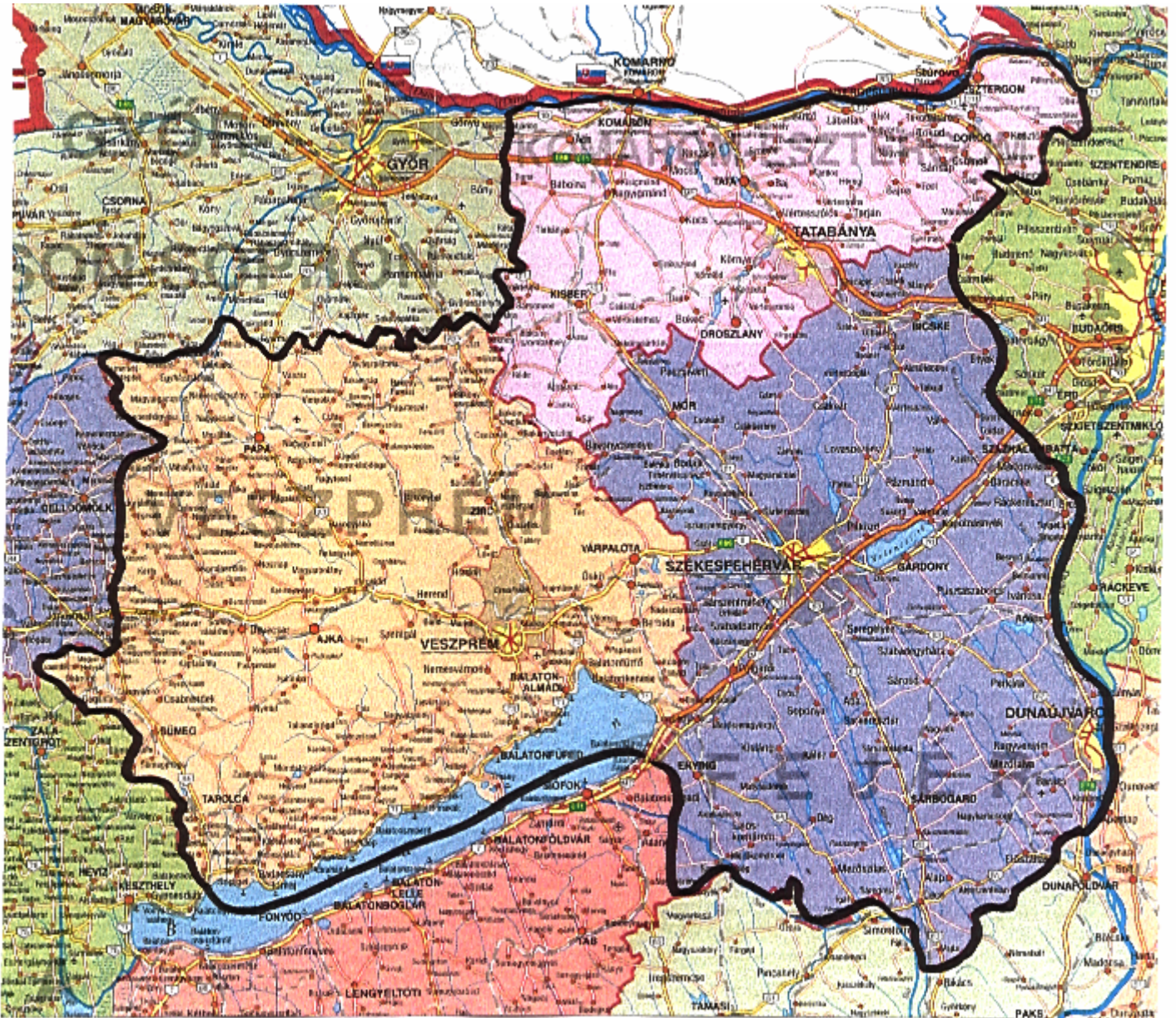

A KÖZÉP-DUNÁNTÚL TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

Elfogadta a Közép-Dunántúli Regionális Tanács 35/1999. (IV. 27.) sz. határozatával.

1999. MÁJUS

Tartalomjegyzék

<i>Tartalomjegyzék</i>	2
1. ELŐZMÉNYEK ÉS FELTÉTELEK	7
Felhasznált alapdokumentumok, elemzési módszer	8
Alapelvek.....	8
Időintervallum	9
Megvalósítás.....	9
A koncepció készítés folyamata	9
2. A KÖZÉP-DUNÁNTÚL ADOTTSÁGAINAK ÉRTÉKELÉSE	11
2.1. Közép-Dunántúl a közép-európai és a hazai térszerkezetben	11
2.2. A SWOT analízis	19
2.2.1. Humán Erőforrások (2.5. ábra).....	19
2.2.2. Gazdaság (2.7. ábra)	30
2.2.3. Környezet és Infrastruktúra (2.8. ábra).....	42
2.3. A Közép-Dunántúl területfejlesztés koncepciójának társadalmi-gazdasági hatásvizsgálata, a fejlesztés forgatókönyve	54
3. A KONCEPCIÓ (3.1. ábra)	57
<i>I. Célcsoport</i>	59
A RÉGIÓ INNOVÁCIÓS KÖRNYEZETÉNEK FEJLESZTÉSE	59
1.1. program A gazdaság innovációs miliójének erősítése.....	59
1.2. program Környezetorientált vidékfejlesztés.....	59
1.3. program A régió adottságaira épülő turizmus élénkítése.....	59
1.1. Program.....	62
A GAZDASÁG INNOVÁCIÓS MILIÓJÉNEK ERŐSÍTÉSE	62
Alprogramok	62
1.2. Program	69
KÖRNYEZETORIENTÁLT VIDÉKFEJLESZTÉS	69
Alprogramok	69
1.3. Program.....	73
A RÉGIÓ ADOTTSÁGAIRA ÉPÜLŐ TURIZMUS ÉLÉNKÍTÉSE	73
Alprogramok	75
<i>II. Célcsoport</i>	77
A HUMÁN ERŐFORRÁSOK FEJLESZTÉSE	77
2.1. program A közép- és felsőoktatási bázis fejlesztése	77
2.2. program A szakképzés, az át – és továbbképzés koordinációja.....	77
2.3. program Erőforrás koordináció a régió K+F tevékenységében.....	77
2.4. program Egészségügyi és szociális helyzet javítása.....	77
2.1. Program	80
A KÖZÉP- ÉS FELSŐOKTATÁSI BÁZIS FEJLESZTÉSE	80

Alprogramok	80
2.2. Program	83
A SZAKKÉPZÉS, AZ ÁT- ÉS TOVÁBBKÉPZÉS KOORDINÁCIÓJA	83
Alprogramok	83
2.3. Program	84
ERŐFORRÁS-KOORDINÁCIÓ A RÉGIÓ K+F TEVÉKENYSÉGÉBEN	84
Alprogramok	84
2.4. Program	85
EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS HELYZET JAVÍTÁSA	85
Alprogramok	85
III. Célcsoport.....	86
R É G I Ó É P Í T É S	86
3.1. program A kommunikációs és közlekedési hálózatok fejlesztése	86
3.2. program Kapcsolatépítés a szomszédos térségekkel.....	86
3.3. program Régiótudat erősítése	86
3.1. Program	88
A KOMMUNIKÁCIÓS ÉS KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZATOK FEJLESZTÉSE	88
Alprogramok	88
3.2. Program	93
KAPCSOLATÉPÍTÉS A SZOMSZÉDOS TÉRSÉGEKKEL.....	93
Alprogramok	93
3.3. Program	98
RÉGIÓTUDAT ERŐSÍTÉSE.....	98
Alprogramok	98
4. A KONCEPCIÓ ÉRVÉNYESÍTÉSE	102
(INTÉZMÉNY- ÉS ESZKÖZRENDSZER).....	102
1. Az intézményrendszer kialakításához szükséges lépések	102
1.1. Külső – kormányzattól függő - feltételek	102
1.2. Belső feltételrendszer	103
2. A fejlesztési koncepció megvalósítását segítő eszközrendszer.....	106
2.1. A saját erőként működtethető tőkeelemek.....	106
2.2. A központi támogatási rendszer-régióra decentralizált forrásai.....	107
2.3. Regionális léptékű hitel és kockázati tőke, illetve garanciaalap(ok) működtetése	107
2.4. A területfejlesztési stratégia megvalósításához szükséges források nagysága.....	107
Monitoring rendszer	108
1. MELLÉKLET.....	109
1/a melléklet.....	110
1/b. melléklet.....	113
A Fejér megyei koncepció célcsoportjai és programjai:.....	113
A Komárom-Esztergom megyei koncepció programjavaslatai:.....	114
Veszprém megyei koncepciójának célcsoportjai és programjai	116
1/c melléklet A Közép-Dunántúl kistérségeinek jellemzői, a kistérségek bevonása a régió koncepció elkészítésébe.....	117
1/d. melléklet Összegző megállapítások a régió kistérségeinek gondjairól – terveiről	119

1/e. melléklet A felmérésbe vont vállalatok listája	122
2. MELLÉKLET	123
<i>A véleményt nyilvánítók listája .....</i>	<i>125</i>
2/a. melléklet Az egész koncepcióra általánosan vonatkozó véleményekre adott válaszok és elvégzett módosítások	129
2/b. melléklet A programozás, illetve rendezési terv során megoldandó feladatokra vonatkozó vélemények.....	181

ÁBRAJEGYZÉK

- 2.1. ábra Közép-Európa regionális együttműködési és innovációs övezetei
- 2.2. ábra A Közép-Dunántúli Régió néhány területi jellemzője az EU országok átlagában (1994)
- 2.3. ábra A munkanélküliség mértéke, százalékban (1993-1997 dec. 31.)
- 2.4. ábra Az alkalmazásban állók foglalkozási szerkezete 1996-ban (%)
- 2.5. ábra SWOT Analízis - Humán Erőforrások
- 2.6. ábra Az ipari termelés alakulása a Közép-Dunántúli régióban (1991=100%)
- 2.7. ábra SWOT Analízis - Gazdaság
- 2.8. ábra SWOT Analízis - Környezet és Infrastruktúra
- 3.1. ábra Közép-Dunántúl hosszú távú területfejlesztési koncepciója
- 3.2. ábra I. Célcsoport A régió innovációs környezetének fejlesztése
- 3.3. ábra Gazdaságfejlesztés
- 3.4. ábra Az innovációs háló szervezetei 1998-99
- 3.5. ábra Az innovációs háló célállapota 2000
- 3.6. ábra Vidékfejlesztés
- 3.7. ábra Környezetileg érzékeny területek
- 3.8. ábra Turisztikai potenciál
- 3.9. ábra Kerékpárutak
- 3.10. ábra II. Célcsoport A humán erőforrások fejlesztése
- 3.11. ábra A felsőfokú intézmények hallgatói létszáma és az oktatás profilja, 1996
- 3.12. ábra III. Célcsoport Régióépítés
- 3.13. ábra Közúthálózat fejlesztése
- 3.14. ábra Vasútfejlesztés
- 3.15. ábra Logisztikai rendszer fejlesztése
- 3.16. ábra A Közép-Dunántúli regionális együttműködési rendszere
- 3.17. ábra Közép-Dunántúl lehetséges regionális együttműködési irányai és térszerkezeti egységei
- 3.18. ábra A stratégia javasolt célkitűzéseinek, programjainak időbeli ütemezése, és indítás és a várható területi hatások alapján
- 4.1. ábra A Regionális Fejlesztési Tanács és kapcsolatrendszere
- 4.2. ábra Az elérhető fejlesztési források megoszlása (becslés), 1999-2006
- 4.3. ábra Az EU és a magyar költségvetés kapcsolata

TÁBLÁZATJEGYZÉK

- 2.1. táblázat A régió településhálózatának néhány jellemzője (1997)
- 2.2. táblázat Gazdasági jellemzők értékei az egyes régiókban az országos átlag százalékában (1996)

Készült a Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Rt. megbízásából.

TÉMAVEZETŐ:

Rechnitzer János, D.Sc. intézetigazgató (MTA RKK NYUTI)

KÖZREMŰKÖDŐK:

**MTA RKK Nyugat-magyarországi Tudományos Intézet
Székesfehérvári Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
Balatoni Regionális Fejlesztési Rt.**

T&T Consulting Kft.

INVORG Rt.

SZERKESZTETTE:

Lados Mihály, C.Sc. intézetigazgató-helyettes (MTA RKK NYUTI)

1. ELŐZMÉNYEK ÉS FELTÉTELEK

A Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Rt. (Közép-Pannon RFT) pályázatot nyújtott be a Központi Területfejlesztési Célelőirányzathoz a Közép-dunántúli régió hosszú távú területfejlesztési koncepciójának kidolgozására. A pályázatot a Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács is támogatta. A Közép-Pannon RFT a Konceptió elkészítésével kapcsolatban közbeszerzés keretében az *MTA Regionális Kutatások Központja Nyugat-magyarországi Tudományos Intézetét (NYUTI)*, a *T&T Consulting Kft-t*, az *INVORG Rt-t*, valamint a *Balatoni Regionális Fejlesztési Rt-t* bízta meg. A Közép-Pannon RFT vezető tervezőnek a NYUTI-t kérte fel.

A Közép-Dunántúl térségére kidolgozásra került területfejlesztési koncepció *alapelveit* a következő *feltételek* befolyásolják:

- *az európai regionális folyamatok irányai:*
  - ⇒ *a dezindustrializáció (az ipar lassú térvesztése),*
  - ⇒ *a terciarizáció (a szolgáltatóipar gyors túlsúlyba kerülése a gyáriparral szemben),*
  - ⇒ *a technológiai váltás (tudásiparok, képzettség, új technológiák alkalmazása),*
  - ⇒ *a decentralizáció (helyi döntések szerepe, verseny az erőforrásokért),*
  - ⇒ *a fenntartható fejlődés követelményei (a gazdasági növekedés és a környezetterhelés összekapcsolása),*
- *a területfejlesztés nemzeti céljai:*
  - ⇒ *a társadalmi-gazdasági helyzetek és esélyek közelítése (a társadalmi szolidaritás és a területi kohézió erősítése, egységes alapellátás megteremtése),*
  - ⇒ *hozzájárulás az ország gyorsabb és hatékonyabb fejlődéséhez (nemcsak az elmaradott térségek felzárkóztatása, hanem a fejlettebb térségek adottságainak jobb kihasználása),*
  - ⇒ *fenntartható fejlődés és a környezeti potenciállal összhangban lévő területi szerkezet kialakítása (térségek, települések környezeti állapotának megóvása, helyi és térségi adottságok érvényesítése),*
  - ⇒ *az EU csatlakozás területfejlesztési követelményeinek érvényesítése (fejlesztési alapok hatékony fogadási feltételeinek érvényesítése),*
- *az Európai Unió regionális politikájának alapelvei:*
  - ⇒ *szubszidiaritás és decentralizáció (önálló mozgáster, döntési kompetencia, erőforrások feletti rendelkezés),*
  - ⇒ *partnerség (a területfejlesztés szereplőinek együttműködése),*
  - ⇒ *programozás (alulról építkező stratégiák, fejlesztési prioritások, programok),*
  - ⇒ *koncentráció és adicionalitás (jól elhatárolható területi fejlesztési típusok, kombinált költségvetés),*
- *az ország és a Dunántúl fejlődési irányai, térszerkezetének átalakulása,*
- *a Közép-Dunántúl helye és szerepe a hazai modernizációban,*
- *a Közép-Dunántúl térségében rendelkezésre álló fejlesztési koncepciók és programok,*
- *a települések, térségek és a gazdasági szereplők jövőképe, azok elvárásai a térség fejlődésével szemben.*

Felhasznált alapidokumentumok, elemzési módszer

A tervezés 1998. májusában indult a márciusban lefolytatott közbeszerzési eljárás után. Így rövid idő állt rendelkezésre, hogy rendszerezzük a térségre vonatkozó ismereteket, illetve a jelentkező hiányosságokat áttekintő elemzésekkel pótoljuk.

A tervezés során az alábbi dokumentumokban foglaltakat tekintettük irányt mutatónak¹:

- ☑ *A 35/1998. (III. 20.) Ogy. határozat az Országos Területfejlesztési Konceptióról.*
- ☑ *Fejér megye hosszú távú területfejlesztési koncepciója. Győr. NYUTI, 1997. november.*
- ☑ *Veszprém megye hosszú távú területfejlesztési koncepciója. Győr. NYUTI, 1998. május.*
  - ☑ *Veszprém megye területrendezési terve, Területfejlesztési program. Budapest. VÁTI, 1998.*
- ☑ *Komárom-Esztergom megye fejlesztési stratégiája. Tatabánya. Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Tanács, 1999. március.*
  - ☑ *Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Hosszú Távú Területfejlesztési Konceptiója. Balatonfüred-Győr. BRFT-NYUTI, 1999. március.*
- ☑ *Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve. (Egyeztetési Anyag) Budapest. VÁTI, 1998. november.*
  - ☑ *Velencei-tó, Vértes Kiemelt Üdülőkörzet Területfejlesztési Konceptiója. Budapest. VÁTI, 1998.*
  - ☑ *Fejér Megye Szennyvízelvezetési és Szennyvíztisztítási Hosszú Távú Konceptiója. Budapest. VIZITERV, 1997.*
- ☑ *Elkészültek NYUTI, illetve a társ-tervező szervezetek – Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány (RVA), INVORG Rt. – által gondozott helyzetfeltáró, a koncepciót megalapozó fejezetek (1998. június-szeptember) – Ezek alapján készült a SWOT analízis (NYUTI – 1998. szeptember).*
- ☑ *Elkészültek a koncepció készítésével kapcsolatos kistérségi fórumok és kérdőívek, valamint vállalati interjúk összefoglalói (1998. június-július).*
- ☑ *Elkészült a helyzetfeltáró fejezetek és szakmai fórumok alapján a koncepció első tervezői változata és az azt támogató eszköz- és intézményrendszer fejezet (T&T Consulting – 1998. szeptember).*

Az idő rövidsége ellenére, kérdőíves felméréseket (térségfejlesztési társulások, gazdasági kamarák) végeztünk, munkaértekezleteket tartottunk, személyes interjúkat készítettünk, valamint az ágazati, a megyei, a kistérségi és a települési fejlesztési koncepciókat is igyekeztünk begyűjteni és azok fontosabb megállapításait beépítettük a koncepcióba. (1/b-e. melléklet).

Alapelvek

A területfejlesztési koncepció a gazdasági-társadalmi, településhálózati és környezeti folyamatok együttes elemzésére épül.

---

¹ Egyes koncepciók esetében párhuzamosan folyt a tervezés. Ezek munkaközi jelentéseit az egyes tervezési fázisokban figyelembe vettük. A felsorolás csak az adott térségre vonatkozó koncepció legutolsó ismert változatát sorolja csak fel.

Célja a Közép-Dunántúl fejlődését befolyásoló tényezők komplex értékelése, a térség egésze hosszú távú fejlesztési irányainak a meghatározása, az azt megjelenítő fontosabb programok tartalmi elemeinek kijelölése, s mindezek megvalósítását szolgáló intézmény- és eszközrendszer felvázolása.

A magyar területi politika alapelvei közé emelte az Európai Unió regionális politikájának célkitűzéseit, illetve annak eszköz- és intézményrendszerét. A térség jövőképek kidolgozásánál tehát az EU regionális politikájának ma ismert és a hazai területfejlesztésről és rendezésről szóló - 1996. évi XXI. –törvényben is deklarált elképzelések is beépültek. Felhívjuk a figyelmet a fontosabb európai trendekre, egy olyan intézmény- és eszközrendszer kialakítását szolgáljuk, ami hosszú távon biztosítja a térség versenyképességét. Fel kell hívnunk a figyelmet arra, hogy gyorsítani kell az integrációs felkészülést területi szinten. Nélkülözhetetlen a koncepcióra épülő programok gyors kidolgozása, illetve azok megvalósításának a megkezdése, hiszen az uniós csatlakozás új helyzetet teremthet a fejlesztésben, vélhetően azok felgyorsítását eredményezheti.

Időintervallum

A területfejlesztési koncepció nem céloz meg beláthatatlan (15-20 éves) időtávlatot. Utalunk arra, hogy a területi rendszerbe történő beavatkozások hosszú távon (7-15 esztendő) érvényesülnek, időbeli ütemezésük azonban különféle lehet, s ennek következtében a hatásaik is más és más időszámban jelentkeznek. Jelen koncepcióban a *hosszú távú* fejlődési folyamatok irányainak kijelölése az ezredforduló utánig – az EU 2000-2006 között hatályos indikatív programja végéig - terjed (5-7 esztendő), miközben alapot nyújt a *közép* (egy választási ciklus: 3-5 év) és *rövid távú* (1-2 év) beavatkozások lehetséges hatásainak számbavételére, illetve a fejlesztés prioritásait érintő különféle döntések mérlegelésére. Szükséges *évente* áttekinteni a területfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósulását, illetve *négyévente* ajánlott a koncepció megújítása.

Megvalósítás

A területfejlesztési stratégia *célcsoportokat* határoz meg, azon belül *program célokat* jelöl ki, ezekhez *programvázlatokat* rendel. A tervezés következő lépése már a *területfejlesztés programjainak* a kidolgozása, amely már túlmutat a koncepció készítőjének jelen feladatain. A stratégia a jellege alapján – hiszen jövőképet, annak elérésének lehetséges útjait jelöli ki a területfejlesztés szereplőinek véleménye alapján – nem határozhatja meg a *konkrét* fejlesztésekhez (programokhoz) rendelhető *eszközöket*. Nem foglalkozik a *szabályozás* alapelveinek kijelölésével (területrendezési tervek keretfeltételei), és csak érinti a célok lehetséges *értékelési és visszajelzési rendszerének* főbb elemeit (területi információs rendszer). Ugyanakkor *javaslatot tesz* a területfejlesztés *intézményrendszerére és jelzi* a megvalósítás során alkalmazható *eszközrendszer elemeit*.

A koncepció készítés folyamata

A koncepciót megalapozó elemzések elkészültek. A munka során elvégeztük az elemző-értékelő megállapítások, a kistérségi interjúk és kérdőívek, valamint a koncepció alaphipotézisének összevetését, összehangolását. Mivel a felmérések a nyári időszakra estek, ezért az interjúk, kérdőíves feldolgozások egy része csak az őszi fejeződött be.

A felmérésekkel párhuzamosan a tervezői team elkészítette a koncepció alaphipotézisét, amely vázolta a Közép-Dunántúl hosszú távú területfejlesztési stratégiai céljait és alapelveit, a

lehetséges főbb célcsoportokat és az azokhoz kapcsolódó program-lehetőségeket. Ez az anyag szeptemberben, mint *munkaközi anyag* került a Közép-Dunántúli Regionális Területfejlesztési Tanács elé.

A Tanács értékelte a régió adottságainak az anyagban történt bemutatását, megerősítette a fölvezetett célcsoportokat és program lehetőségeket. A Tanács igényelte, hogy az *egyeztetési változat* elkészítése előtt a tervezők folytassanak le szakmai konzultációkat az érintett szaktárcákkal, megyei szintű szervezetekkel, valamint a kistérségekkel. A tervezett konzultációk – a Környezetvédelmi tárca kivételével – teljes körűen megtörténtek október és november hónapban. A tervezői csoport november 13-14-én Agárdon összegezte az egyeztetések tapasztalatait és ennek alapján készítette el a *konceptió egyeztetési változatát*.

A Tanács 1998. december 16-án tárgyalta az egyeztetési változatot, amelyet hivatalos egyeztetési eljárásra alkalmasnak ítélt. Az egyeztetési eljárás az 1999. január-március közötti időszakban zajlott le. Erre az időszakra esett Komárom-Esztergom megye fejlesztési koncepciójának, illetve a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Hosszú Távú Fejlesztési Koncepciójának elfogadása is. A tervezők mindkét dokumentumot figyelembe vették a régió koncepciójának átdolgozása során. Az egyeztetési eljárás során közel 100 szervezet, mintegy 600 írásos észrevételt tett. A tervezői csapat minden egyes észrevételt írásban megválaszolt, azt egységes kötetbe foglalva a Tanács elé terjesztette. (2/a-b. melléklet)

A Tanács 1997. április 27-i ülésén tárgyalta a koncepció átdolgozott változatát, amelynek elfogadását rövid vitát követően nagy többséggel elfogadott. A döntést a Tanács 35/1999. (IV.27.) sz. határozata rögzíti. (1/a. melléklet)

2. A KÖZÉP-DUNÁNTÚL ADOTTSÁGAINAK ÉRTÉKELÉSE

A Közép-dunántúli statisztikai régiót Fejér, Komárom-Esztergom és Veszprém megye alkotja. Területe 11 263 km², amely az ország területének 12,1%-a. Népessége 1,1 millió fő, amely az ország lakosságának 11%-a. A régió meghatározó centrumai Székesfehérvár, Veszprém, Tatabánya és Dunaújváros.

2.1. táblázat A régió településhálózatának néhány jellemzője (1997)

Terület	Terület	Népesség száma	Falvak száma	Városok száma	Településsűrűség	Urbanizációs ráta
	(km ²)	(fő)	(d b)		(település/100 km ²)	(%)
Fejér	4.373	426.694	98	8	2,42	52,7
Komárom-Esztergom	2.251	310.466	66	8	3,29	62,0
Veszprém	4.639	376.211	215	10	4,85	57,4
RÉGIÓ ÖSSZESEN	11.263	1.113.371	379	26	3,59	56,8

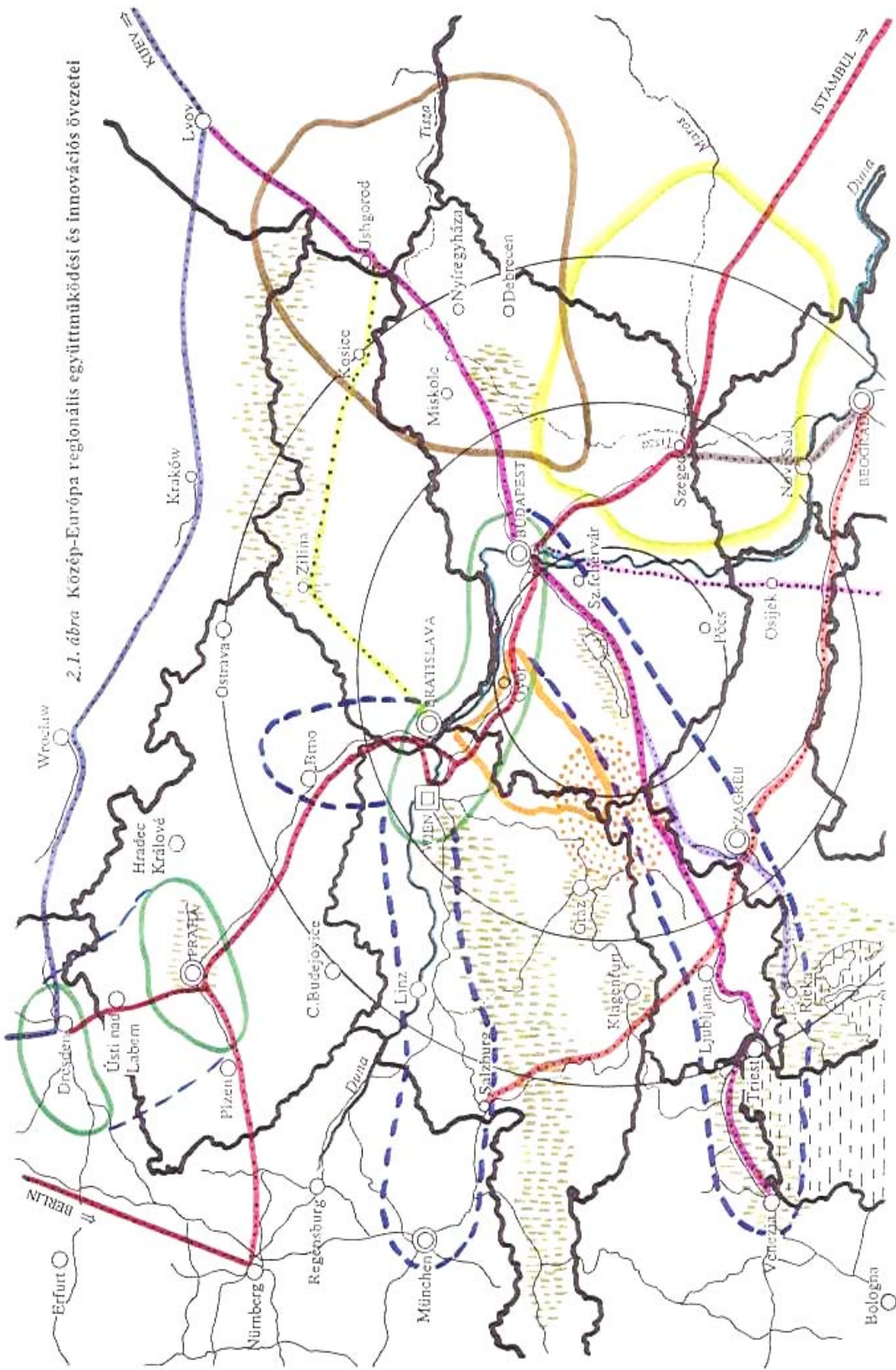
Forrás: Megyei Statisztikai Évkönyvek, 1997.

2.1. Közép-Dunántúl a közép-európai és a hazai térszerkezetben

A közép-európai térségben a volt szocialista országok területén Prága környékén, illetve a Bécs-Pozsony-Budapest térségben formálódnak ki új fejlődési övezetek. Ezek jól kapcsolódnak a Dél-Bajor innovációs és gazdasági koncentrációhoz, amely már részét képezi a “kék banánnak”, Európa innovációs zónájának. A Dél-Bajor innovációs gazdasági tér fokozatosan felfűződik a München-Linz-Bécs tengelyre, amelyhez kapcsolódik a Prága-Brünn-Pozsony fejlődési zóna, illetve mindezek összevonásaként folytatódik a Győr-Budapest innovációs tengelyben. Ugyanakkor a “sunbelt övezet”, amely a mediterrán térségek zónáját jellemzi az európai gazdasági térben, szintén intenzíven kezd megnyílni Velence-Trieszt-Ljubjana-Budapest irányába.

Közép-Dunántúl tehát két nagy európai fejlődési zóna metszéspontjában helyezkedik el, hiszen a régióban található vagy olvad össze a Bécs-Budapest tengely a Velence-Trieszt-Ljubjana-Budapest tengellyel (2.1. ábra). Az európai fejlődési zónák tehát kedvezően érintik a régiót, annak fejlődését hosszú távon befolyásolni fogják minden olyan hatásával együtt, amelyek a tartós megújítást biztosítják.

Mindezt erősíti, hogy az európai közlekedési miniszterek III. Pán-Európai Közlekedési Konferenciáján (1997. június Helsinki) kijelölték azokat a tengelyeket – megújítva a korábban meghatározott “Kréta Folyosókat” –, amelyek Európa nyugati és keleti felét összekötik. Egyben ajánlásokat tettek az egyes országoknak, valamint az Európai Uniónak, hogy ezen “Helsinki Folyosók” fejlesztését határozottan támogassák.

2.1. ábra Közép-Európa regionális együttműködési és innovációs övezetei

Jelmagyarázat

Innovációs térség, növekvő együttműködéssel

Potenciális innovációs térség, formálódó együttműködéssel

Működő eurorégió:

- Kárpátok Eurorégió
- Duna-Maros-Tisza Eurorégió
- Nyugat-Pannónia Eurorégió

Potenciális eurorégió:

- Osztrák-Magyar-Szlovén Potenciális Eurorégió

Idegenforgalmi övezetek

Tervezett európai közlekedési folyosók („Helsinki folyosók”):

- III. Berlin/Drezda-Wroclaw-Lvov-Kijev
- IV. Berlin/Nürnberg-Prága-Pozsony/Bécs-Budapest-Konstanca/Szaloniki/Isztambul
- V. Velence-Trieszt/Koper-Ljubljana-Budapest-Ungvár-Lvov
  - V/A. Pozsony-Zsolna-Kassa-Ungvár
  - V/B. Fiume-Zágráb-Budapest
  - V/C. Plocse-Szarajevó-Eszék-Budapest
- VII. Duna
- X. Salzburg-Ljubljana-Zágráb-Belgrád-Nis-Szkopje-Veles-Szaloniki
  - X/A. Budapest-Újvidék-Belgrád

Városok

Európai szerepkörrel

Transznacionális szerepkörrel

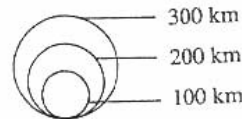
Regionális szerepkörrel

Szubregionális szerepkörrel

Légvonalbeli távolság a Balatontól

A Közép-Dunántúl térségén halad át ennek megfelelően a *IV. folyosó* (Berlin/Nürnberg-Prága-Pozsony/Bécs-Budapest-Konstanca/Szaloniki/Isztambul) és az *V. folyosó* (Velence-Trieszt-Ljubjana-Budapest-Ungvár-Lvov), amelyek Európa két legfontosabb közlekedési folyosójának tekinthetők, hiszen a korábban említett fejlődési tengelyeket kapcsolják össze, illetve fűzik fel. Érinti továbbá a térséget a *Budapest-Eszék-Belgrád (V/c. altengely)*, amely a Duna mentén, a jelenlegi 6-os út vonalán, az adriai, közép-balkáni kapcsolatokat kívánja Budapest irányába terelni.

Látható tehát, hogy a két nagy, az országot és Közép-Európát is keresztező folyosó a régiót átmettszi, s ezzel meghatározza a régió fejlődésének európai összefüggéseit.

Meg kell említeni azt, hogy a *VII. folyosóként meghatározott Duna* - mint az európai vízi közlekedés fejlesztésének egyik súlyponti eleme - szintén áthalad a régión, illetve ezen keresztül is nemzetközi kapcsolatok új sorozata biztosítható.

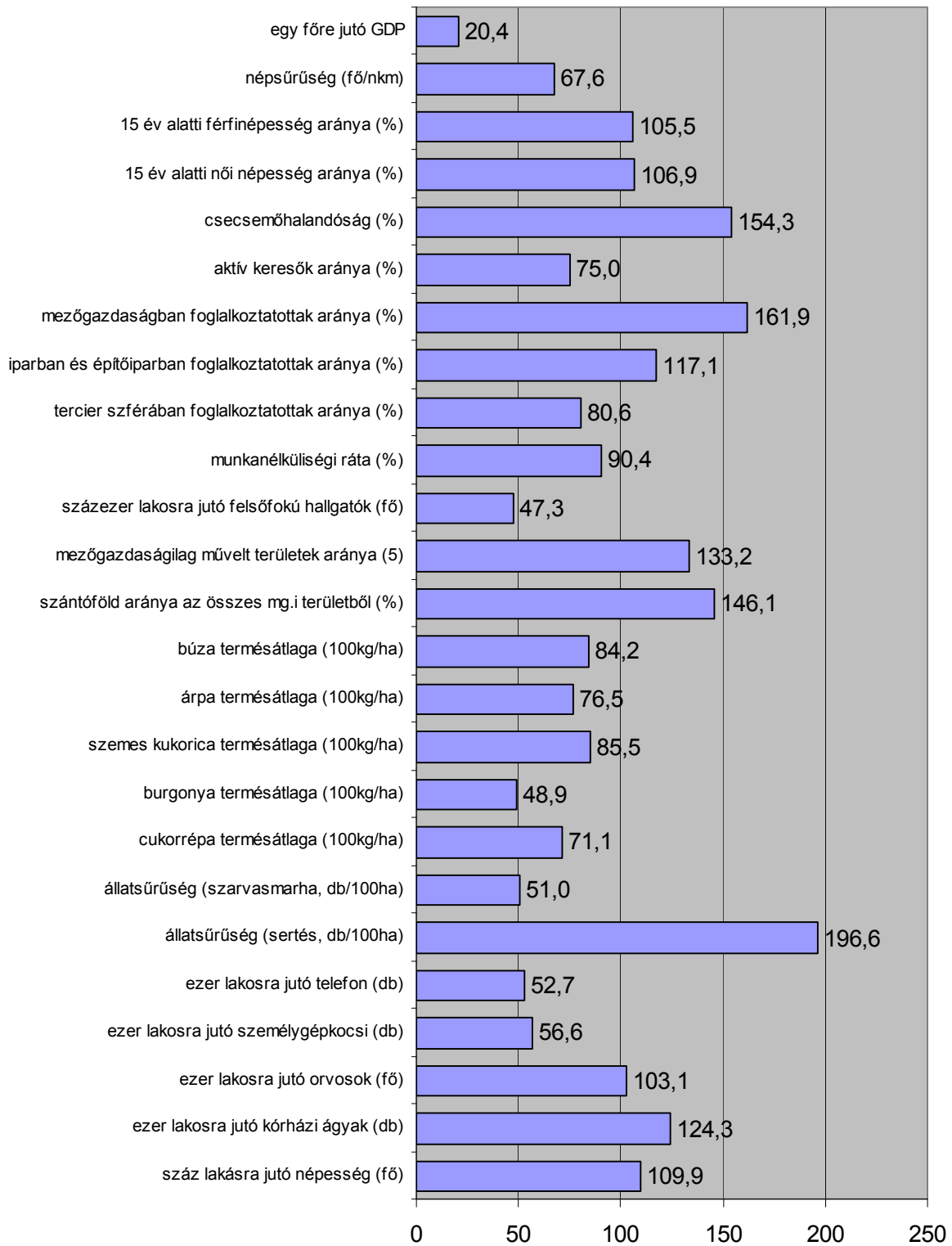
A régió gazdasági és infrastrukturális ellátottságának az Európai Unió átlagával való összehasonlítása (2.2. ábra) kiemeli azokat a sajátosságokat, amelyek egyrészt a térség jellegére adnak eligazítást, másrészt pedig a fejlesztési irányok kijelölésében segítenek:

1. Kiemelhetjük, a *gazdasági mutatók* között, hogy az egy főre jutó *GDP* ötöde az Európai Unió átlagának, azaz a régió többszörösen elmaradott térségnek tekinthető.
2. A régió *demográfiai* adatai, illetve a *foglalkoztatási helyzete* kedvezőnek mondható; rendelkezik munkaerő tartalékokkal, jó szinten van az *ipari és építőipari munkahelyek aránya*. Viszont európai összevetésben magas a *mezőgazdasági foglalkoztatás*, illetve alacsony a *szolgáltatásban dolgozók aránya*, és kimondottan mérsékelt a *felsőoktatásban tanulók aránya*, ami a régió szellemi erőforrásainak utánpótlását korlátozhatja a jövőben.
3. A *mezőgazdasági termelési adatok* közül a tömegtermelést megjelenítő művelt- és szántóterület aránya jelentősen meghaladja az Európai Unió átlagát. A növénytermesztés eredményei kedvezőtlenek (alacsony hatékonyság), csupán a sertésállomány közel kétszerezese a közösségi értékeknek.
4. A *kommunikációs infrastruktúra* közel felét éri el az unió arányainak.
5. Az *egészségügyi ellátás* mennyiségi mutatói az Európai Unió átlagánál kedvezőbbek, ami azonban nem szükségképpen takar minőségileg is jobb ellátást.

Összességében megállapítható, hogy a régióra - területi jellemzői alapján - még az agrár-ipari jelleg a meghatározó, a térség még nem jutott át a posztindusztriális szakaszba, sőt annak a közelébe sem került. Jelentős foglalkoztatási tartalékokkal rendelkezik, a mezőgazdasági termelés hatékonysága a jelentős terület ellenére mérsékelt, és alacsony kiépítettségű a kommunikációs infrastruktúra is. *A régió európai összevetésben elmaradott térségnek tekinthető, vegyes mezőgazdasági-ipari szerkezettel.*

Magyarország 19 megyéje közül, 15 megyének van érintkezése országhatárral, négy megyének viszont nincs, ezek közé tartozik Fejér és Veszprém megye is. Komárom-Esztergom megye határos Szlovákiával, de csak a komáromi hídra korlátozódott átjárhatósággal. Mindezek alapján a térség az ország belső régiójának tekinthető, fejlődésében az országhatár menti együttműködések, Komárom kivételével jelenleg még mérsékelt szerepet játszanak. Mindenesetre az Esztergom-Párkány híd a régió északkeleti térségeinek kapcsolatát élénkíteni fogja, és maga a Duna is generálhat egy régiók közötti kapcsolatot Dél-Szlovákiával. A Pozsony-Nyitra-Kassa útvonal megújításával egy további, jó kapcsolódási irány nyílhat meg hosszú távon a régió számára.

2.2. ábra A Közép-Dunántúli Régió néhány területi jellemzője az EU országok* átlagában (1994)

Az EU 12 országa

Forrás: Eurostat 1994, Területi Statisztikai Évkönyv 1994.

Erősségének

tekinthető tehát a két európai közlekedési folyosó és egy alfolyosó találkozási pontja, azokon keresztül történő nyugat-európai, dél-európai, valamint adriai-balkáni kapcsolatok jelenléte. További erősség még, hogy a térség két nagy innovációs fejlődési tengely metszéspontjában található. Az egyik a határozottan formálódó Bécs-Győr-Budapest tengely, amely kiemelt koncentrációs területe a külföldi tőke megtelepedésének, a településhálózatok megújításában is jelentős szerepet játszik. A másik, jelenleg még csak potenciális fejlődési zóna Észak-Olaszországot köti össze Szlovénián át Budapesttel. Ez egy új lehetőségként jelentkezik a térség fejlődésében, elsődlegesen az észak-olasz gazdasági térhez való csatlakozással.

Gyengesége

a térségnek az, hogy csak nagyon kis felületen rendelkezik határ menti kapcsolatokkal, ráadásul olyan térségekkel, amelyek nem dinamikusak, tartósan nem válhatnak az innovációk kibocsátóivá, nem lesznek formálói a közép-európai együttműködésnek.

Lehetőségként

kell számba vennünk a régió vonatkozásában a Dunát, mint egy jövőbeli új fejlődési övezetet, amelynek európai vonatkozásai jövőben erősödni fog.

Veszélyként

jelentkezik viszont az, hogy Budapest, mint a magyar gazdaság meghatározó központja, elszívhatja ezeken a folyosókon áramló hatásokat, azok átrohanhatnak a régióra, illetve olyan funkciók megtelepedését eredményezik, amelyek csupán a bedolgozó jelleget, a kiszolgáló feladatokat képviselik.

Versenytársak és szomszédok

A régió gazdasági jellemzőit bemutató táblázat (2.2. táblázat) alapján jól látható, hogy a három szomszédos régió, *Közép-Magyarország, a Nyugat-Dunántúl és a Dél-Dunántúl jelentős versenytársa* lehet térségünknek. Ezek között kiemelkedő – értelemszerűen – a Közép-Magyarország régió. A főváros, a Közép-magyarországi statisztikai régió olyan, az egész országot befolyásoló erőcentrum, amely alapvetően kihat a Közép-Dunántúli Régió helyzetére és lehetőségeire. Ennek a régióknak az igazgatási, szervezési, menedzsment funkciói sokirányúak, olyan vonzást gyakorolhatnak a gazdasági egységekre, amivel a Közép-Dunántúl nem büszkélkedhet. Ennek tudatában kell a Közép-Dunántúl fejlesztési kérdéseit megfogalmazni.

A másik versenytárs a Nyugat-Dunántúl, ennek néhány gazdasági mutatója csak kis mértékben tér el régióink értékeitől, ugyanakkor olyan kedvező földrajzi helyzetben van, ami számára egy tartós együttműködést tesz lehetővé a határon belüli és kívüli különféle gazdasági magterületekkel. Mindenesetre látnunk kell, hogy a gazdasági aktivitása régióknak 6%-kal alatta van Nyugat-Dunántúl értékeinek, a GDP alakulásában is elmarad 10-12% között átlagosan, ugyanakkor a foglalkoztatási helyzet is jóval kedvezőtlenebb, hiszen közelít az országos átlaghoz, míg a versenytárs régióban közel 29%-kal az országos adatok alatt van. Nem tartjuk kedvezőnek a kommunikációs infrastrukturális ellátottságot sem, hiszen mind a személygépkocsik száma, mind pedig a telefonellátottság vonatkozásában, mely különösen kiemelendő, régióink helyzete jóval az országos szint alatt található, értékét csak a két alföldi régió nem haladja meg.

A gazdasági jellemzőkön túl, *különleges sajátossága a régióknak az, hogy nem vesz részt célorientált nemzetközi területfejlesztési programokban*. A Nyugat-Dunántúlon már évek óta tart a Phare-CBC program, a Dél-Dunántúlon most kezdődik meg a Phare-régió fejlesztési program, hasonló módon a Dél-Alföldön is, míg Közép-Magyarország esetében a gazdasági koncentráció önmagában lehetővé teszi újabb fejlesztési források befogadását. Nem alakult ki tehát a régióban az a nemzetközi tapasztalatrendszer, amely forrasszerzéseket, illetve azok

felhasználásához új technikákat és információkat kínál. Szükségesnek tartjuk a jövőben *olyan kapcsolati és együttműködési rendszerek meghatározását, amelyek felkészítik a régiót és annak intézményeit - területfejlesztési tanácsokat, megyei és települési önkormányzatokat, térségfejlesztési társulásokat - a nemzetközi kapcsolatok kiaknázására a fejlesztési forrásokért vívott versenyben.* A régióknak nincs EU határa, azonban a Phare-CBC 2000-2006 közötti programidőszaka lehetőséget kínál a magyar-szlovák határszakasz programba való bekapcsolására. A kelet-magyarországi határon átnyúló együttműködések mintájára a régió északi térsége számára sem elérhetetlen egy EU régió kialakítása

A hazai térszerkezet és a régió kapcsolata

A rendszerváltás óta megindult változások új helyzetet teremtenek az ország térszerkezetének az alakulásában. *A régió, kedvező helyzetben van az átrendeződő magyar térszerkezetben, hiszen a Bécs-Budapest innovációs tengely átszeli a térséget, arra már határozottan ráfűződnek a centrumok. Ugyanakkor az M7-es autópálya mentén karakteresen szerveződik egy új innovációs tengely, amelynek magterületét Székesfehérvár gazdasági agglomerációja jelenti.*

A régió periferiájának tekinthetők viszont a Komárom-Esztergom megyében Kisbér és térsége, Veszprém megye északi, illetve nyugati határa menti térségek, a 8-as úttól északra, illetve délre (Sümege és Somló térsége) elhelyezkedő térségek, hiszen itt hiányzik egy igazi gazdasági szervező központ. Pápa ezt a funkciót még nem tudja betölteni, ugyanakkor Győr és Szombathely vonzásából ezek a terek kiesnek.. Belső periferia továbbá Fejér megye déli térsége is, amely összekötő kapcsot képvisel a Dél-Dunántúl hasonlóan kedvezőtlen helyzetben lévő térségeivel.

A régió a hazai térszerkezetben a kapu funkciót is ellátja a főváros irányába, illetve az innovációs tengely felé a Dél-Dunántúl vonatkozásában. Ez érvényesülő adottság, ami számos további együttműködés forrása lehet. Lehetőség viszont az Alföld irányába mutató kapu szerep, amit akadályoznak a hiányos, vagy pontosabban nem létező közlekedési kapcsolatok. Alapvetően másként alakulhatna a hazai térszerkezet, ha Dunaujváros magasságában létesülne egy Duna-híd. Nemcsak az Alföld nyílhatna meg jobban a Dunántúl felé, hanem a régió belüli térségi kapcsolatok is új megvilágításba kerülhetnének. A régió jövője szempontjából ennek a hídnak és az ahhoz kapcsolódó közlekedési hálózatnak a kiépítése alapvető fontosságú.

Tapasztalható a térségen belül, hogy megindult az Ajka-Veszprém-Várpalota-Székesfehérvár irányú ipari körzet kialakulása, ami egy sajátos új karaktert jelenthet a hazai térszerkezetben. Ugyanakkor mindehhez kapcsolódhat a Tata-Tatabánya-Oroszlány-Mór irányába meginduló gazdasági, ipari együttműködés, amelyek együttesen egy új áttörési pontot jelenthetnek a hazai modernizációban.

A régió magterületében, lényegében a Székesfehérvár-Tatabánya-Veszprém háromszögben koncentrálódik a hazai térszerkezet egyik meghatározó gazdasági tömörülése. Ebben a térségben az ipari termelés további koncentrációja várható. A magterületen kívüli térségek megjelenítik mindazokat a sajátosságokat, amelyek a hazai térszerkezetben megtalálhatók, így a fejlesztésnél a sokrétű megoldásokra kell építeni. Egyidőben kell élni a gazdasági agglomerációt a periferiáknak a centrumokra történő rákapcsolásával és az elmaradott térségek fokozatos aktivizálásával.

2.2. táblázat Gazdasági jellemzők értékei az egyes régiókban az országos átlag százalékában (1996)

Jellemzők	Közép-Dunántúl	Közép-Magyar-ország	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld
GDP 1994	86,4	145,6	100,7	84,0	69,6	73,9	83,3
GDP 1995	91,7	142,1	102,8	85,1	73,7	71,7	83,3
GDP 1996	91,2	147,5	104,6	79,5	68,6	70,2	81,1
Gazdasági aktivitás	102,5	106,8	108,6	96,1	92,0	90,2	98,7
Munkanélküliség	93,3	53,3	71,4	120,0	158,1	157,1	102,9
Összes működő vállalkozás	90,4	136,1	98,1	95,1	68,5	75,6	93,7
Egyéni vállalkozás	98,9	115,0	108,6	102,7	75,2	83,5	103,1
Külföldi jegyzett tőke	60,3	217,3	88,3	39,3	71,3	35,5	37,3
Személygépkocsik száma	96,2	124,9	104,2	99,0	78,9	76,3	94,9
Telefon fővonalak száma	81,2	143,7	100,4	93,9	82,4	70,1	77,0
Bruttó átlagkereset	107,7	137,6	102,2	98,5	97,0	93,3	96,2
Nettó átlagkereset	97,4	117,6	93,7	91,1	89,8	87,3	89,4
Beruházás	111,4	150,3	124,6	58,8	76,7	52,7	70,7
Önkormányzatok összes forrása	100,0	125,5	106,5	87,7	89,7	81,4	81,2

*Deviza középárfolyamon

Minden jellemző a lakónépességhez viszonyított (kivétel: munkanélküliségi ráta)

Forrás: Területi statisztikai évkönyv 1996. KSH, 1997

2.2. A SWOT analízis

2.2.1. Humán Erőforrások (2.5. ábra)

A) Demográfia

Erősségek

☺ **Jelenleg kedvező demográfiai mutatók**

Országos viszonylatban is kedvezőek a termékenységi mutatók, az élve születések száma az országos átlaghoz közel alakul, a halálozás az országban a legalacsonyabb. A rendszerváltozás óta vándorlási többlete van a Közép-Dunántúlnak, ami a régió felértékelődését jelzi. Alacsony a csecsemőhalandóság, az öngyilkossági ráta, egészségesebb a populáció fizikailag és pszichésen is. Az átlaghoz képest kiegyensúlyozottabb a nemek aránya, viszonylag fiatal a népesség korstruktúrája. A népesség-prognózisok szerint a régió lakossága jóval kisebb mértékben fog csökkenni, mint országosan.

☺ **Városokból falura vándorlás**

A térségen belül megfordult a vándorlás iránya, ma már a városokból a falvak felé irányul, ami kedvezően hat a községek demográfiai folyamataira.

Gyengeségek

☹ **Negatív tendenciák a demográfiában**

A ma még kedvező népmozgalmi mutatók a csökkenő termékenység és a növekvő mortalitás miatt az elkövetkezendő évtizedekben romlani fognak. Ez a folyamat különösen az ezredforduló utáni második dekádban jelentkezik hangsúlyosan.

☹ **Egyensúly felbomlása a nemek arányában**

Gyorsuló ütemben emelkedik a nők aránya, kiegyensúlyozatlan lesz a közeljövőben a nemek struktúrája.

☹ **Öregedési folyamat**

Az öregedési folyamat - amely már ma is érzékelhető - rendkívül felgyorsul az ezredforduló után. Mindez, a ma még fiatal korstruktúrájú városokban jelentkezik drasztikusan. A kiürülést mérsékelheti ezen falvak funkcióváltása, állandó lakóhelyből második otthonokból is álló településsé válása.

Lehetőségek

↑ **A falvak elnéptelenedésének csökkentése**

A kedvező természeti, kulturális adottságokra építve lehet fokozni az aprófalvas (belső) perifériális területek népesség-megtartó képességét. Az elnéptelenedő falvakban lehetővé kell tenni a bevándorlók letelepedését, egyes települések funkcióváltását (üdülő falu).

Veszélyek

☺ Előregedő városok

A legnagyobb feladat a népesség nagyarányú előregedése következményeinek a kezelése, különösen a városokban. Mindezek hirtelen jelennek majd meg a ma még fiatal korstruktúrájú központokban. Fel kell készülni erre az oktatási-egészségügyi és szociális rendszerek fejlesztésénél.

☺ Leszakadó kistérségek

Veszély lehet a régióon belül az egyes kistérségek leszakadása, illetve a már ma is meglévő térségi differenciák növekedése.

B) Oktatás

Erősségek

☺ **Jó adottságú oktatási hálózat, és intézmények**

Elkészültek a közoktatási feladat ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési tervek (1997-ben), melyek az országos közoktatási stratégiával összhangban kidolgozták a célrendszereket, megfogalmazták a rövidtávú feladatokat. A régió középfokú oktatási hálózata jól alkalmazkodik az egyes kisebb térségek (iskolák vonzáskörzete) közlekedési adottságaihoz. Az iskolák felszereltsége jó, lehetőség van pl. mindenütt a számítástechnikai ismeretek elsajátítására. A végzett (elsősorban gimnáziumi) tanulók többsége legalább egy középfokú nyelvismerettel rendelkezik.

☺ **Az oktatás rugalmasan változik**

A társadalmi igények és az országos oktatáspolitikai koncepciók változásaihoz jól és gyorsan alkalmazkodtak a régió iskolái (pl. már a kisvárosokban is hamar megkezdtek a 6. ill. 8 osztályos gimnáziumi képzést).

A tanulólétszám változásaihoz helyenként sikerült rugalmasan alkalmazkodni, az iskolák kiterjesztették képzési profiljukat.

☺ **Együttműködés a gazdaság szereplőivel**

A középfokú képzés finanszírozása tekintetében a gazdasági szereplők bevonását sikerült megvalósítani (kiemelkedő ezen belül Dunaújváros iskoláinak a Dunaferr-rel való kapcsolata).

☺ **Rendelkezésre álló felsőfokú intézmények**

A régió valamennyi meghatározó centrumában van valamilyen szintű felsőfokú képzés. Ha a hallgatói létszámot a lakónépességhez viszonyítjuk, megállapítható, hogy Veszprém lakónépességéhez képest sok hallgatóval rendelkezik (1000 lakosra 61 fő), ami Gödöllő és Szeged és Pécs után az országban a negyed legmagasabb érték.

☺ **Alapítványi formában működő felsőoktatás**

Budapesten kívül csak ebben a régióban valósult meg a felsőoktatás alapítványi formában (Tatabánya, Székesfehérvár).

☺ **Megfelelő iskolázottsági szint**

Kissé magasabb a lakosság átlagos iskolai végzettsége a vidéki átlagnál, előnyös a diplomások nagy aránya.

☺ **Aktív civilszféra a felnőttképzésben**

A Műszaki és Természettudományok Egyesületek Szövetsége a régió valamennyi megyéjében a felnőtt továbbképzés fontos szereplője.

Gyengeségek

☹ **Nem készültek fel a tanulólétszám hullámzó változására**

Sem a távlati tervek, sem az egyes oktatási koncepciók nem számolnak hosszabb távon a tanulólétszám gyors és várhatóan nagyon erősen hullámzó változásaival. A fejlesztési tervek nem dolgoztak ki szorosabb együttműködést sem helyi, sem regionális szinten a középiskolák között (nem valósul meg az átjárhatóság - elve).

☹ **Kevés a magas szintű középfokú intézmény**

Kevés a magas színvonalú középfokú intézmény, sokkal inkább a közepes színvonalú középiskolák a jellemzőek (gimnáziumok). Ha a középiskolák sorrendjét nézzük megyénként országos összehasonlításban, akkor elmondható, hogy 20 megyéből (Budapest önállóan) a középiskolai sorrend: Veszprém megye 14., Fejér megye 16., és Komárom-Esztergom megye a 19. (!) helyen állt 1997-ben. A középiskolák rangsorát tekintve az első 50-ben mindössze öt régióbeli található. Ez mindenképpen azt jelenti, hogy a minőségi oktatás színvonala országos méretekben sem kielégítő a régióban.

☹ **A felsőfokú oktatás elaprózott**

A térség felsőoktatási hálózata elaprózott. Több olyan újonnan telepített intézmény, kar, működik itt, amelyek még nem rendelkeznek megfelelő tapasztalatokkal, hagyományokkal. A Közép-Dunántúl felsőoktatási térszerkezetére jellemző, hogy míg Veszprém és Fejér megyében több jelentős oktatási intézmény (Veszprém, mint egyetemi város) létezik, amelyek egymással összekapcsolhatók, szervezhetők, Komárom-Esztergom megyét szignifikáns központ-nélküliség jellemzi.

☹ **Hiányos kutatási háttér és képzett oktatói gárda**

A felsőoktatási intézményekben gyenge, hiányos a kutatóintézeti háttér. Problémát jelenthet számukra a magasan képzett oktatói gárda hiánya is

☹ **A gazdaság fejlettségéhez képest mérsékelt nyelvtudás**

Viszonylag alacsony - főleg az ipari központokban - az idegen nyelvet beszélők aránya, különösen az angol, a francia és az olasz nyelv esetében.

Lehetőségek

↑ **Regionális felsőoktatási szövetség létrehozása**

Az Észak-Dunántúlt, mint "felsőoktatási-vákuummal" rendelkező területet tartják számon. Ennek legfőbb oka, hogy sok településen szóródnak az intézmények és kevés az együttműködés közöttük. Ezt a vákuumot kiválóan betöltheti egy *Közép-Dunántúli Felsőoktatási Szövetség (vagy Egyesülés)*. A képzési profilok tisztulása és erősödése országos súlyú rendszert hozhat létre. A rendszer központja a Veszprémi Egyetem lenne. A régió többi felsőoktatási bázisa is törekszik saját önálló képzési arculat megteremtésére:

1. *Veszprém*: egyetemi szintű képzés központja. Elsősorban műszaki, környezeti és humán profil

2. Székesfehérvár: informatikai képzés és a humán (nyelvi) képzés központja
3. Dunaújváros: gazdaság-, és településtudományi képzési profil
4. Tatabánya: gazdasági és műszaki képzés
5. Esztergom: tanítóképzés, ezen belül a határon túli tanítók képzése.

↑ Regionális felsőoktatási szövetség létrehozása

A mennyiségileg szűkülő humán erőforrások miatt a következő 10-15 éves periódus egyik legmeghatározóbb stratégiai fontosságú kérdése a humán erőforrás-gazdálkodás, a munkaerő képzése (iskolarendszerű, szakképzés, továbbképzés-átképzés) lesz.

A térség országon belüli "lépéselőnyének" megőrzése - többek között - regionális szinten összehangolt humán erőforrás-fejlesztési stratégia mielőbbi megfogalmazását és elfogadását követeli meg.

Veszélyek

☺ Régió belüli integrációs törekvések meghiúsulása

A régió felsőoktatási intézményei között több olyan is van, amely régió kívüli központtal rendelkezik (Dunaújvárosi Főiskola - Miskolc, Kandó K.M.F. - Budapest, Földmérési Főiskola - Sopron). Ezek a kapcsolatok akadályozzák a régió belüli felsőoktatási integrációs törekvéseket.

C) Munkaügy

Erősségek

☺ A gondokat kezelni igyekvő rendszer

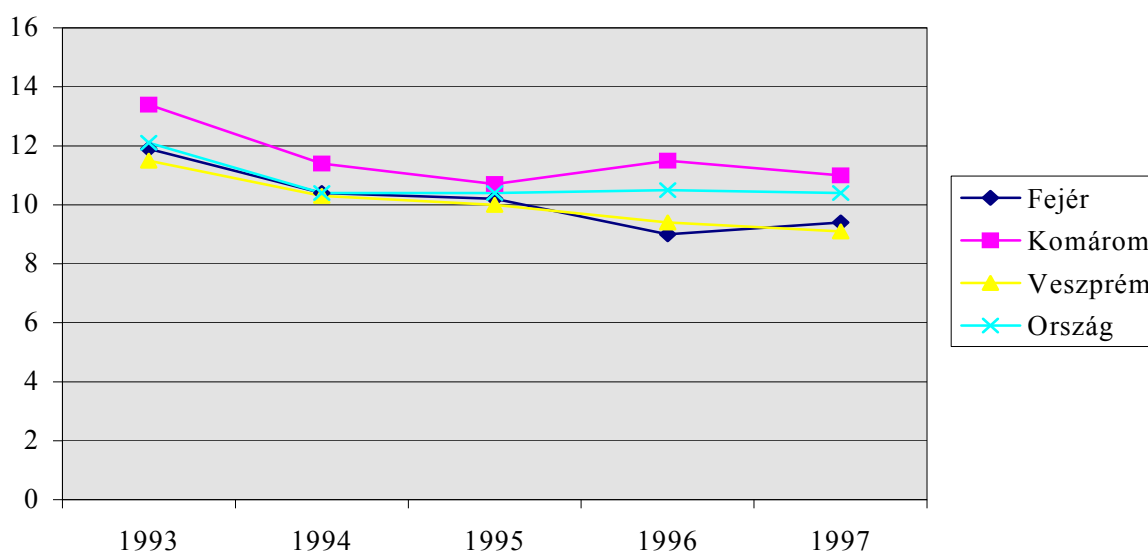
Kialakult és megszilárdult a humán erőforrásokkal komplexen gazdálkodó és azt kezelő munka-erőpiaci szervezeti rendszer (kapacitásfejlesztése szükséges). Regionális hatáskörrel működik a térségben munkaerő fejlesztő- és képző központ.

☺ Jó foglalkoztatottsági mutatók

Nagy a lakosság gazdasági aktivitása, kisebbek a foglalkoztatottsági problémák, egészségesebb arányt tükröznek az eltartottsági indexek, mint az országos mutatók.

☺ Csökkenő munkanélküliség

A régióban a munkanélküliség további 3-4%-os csökkenése várható. (2.3. ábra) Növekszik a lakosság foglalkoztatottsági szintje, reálisan várható - nem gyors ütemben - a kereső-eltartott arány javulása.

2.3. ábra A munkanélküliség mértéke, százalékban (1993-1997 dec. 31)

Forrás: Megyei Statisztikai Évkönyvek, Magyar Statisztikai Évkönyv

Gyengeségek

☹ Válságkezelési stratégiák hiánya

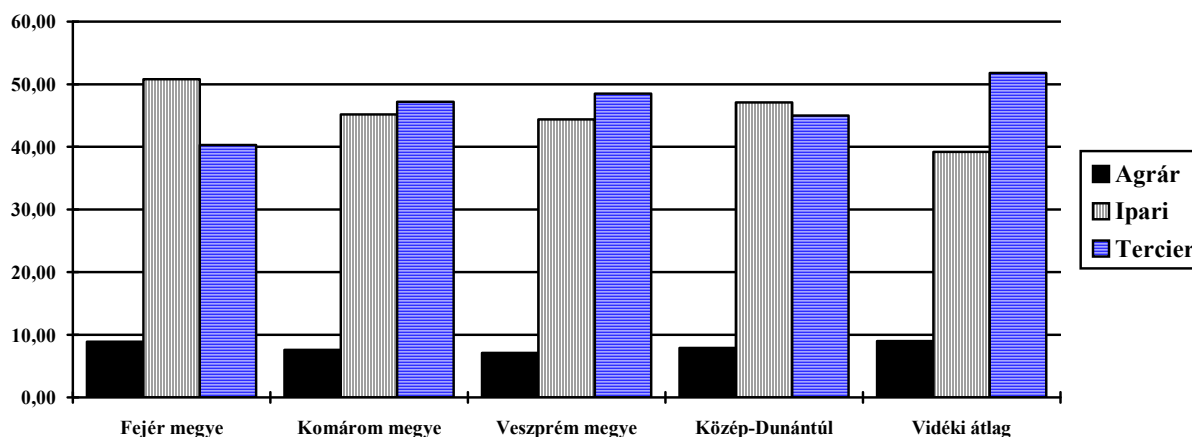
A szerkezetátalakítással érintett ágazatok (bányászat, energetika, kohászat, egyes agrárágazatok) nem rendelkeznek saját válságkezelési stratégiával. Ennek hiányában az alacsonyan képzett munkavállalói réteget érintő foglalkoztatási, képzési lehetőségek feltárása, a munkaerő piaci váltásra való felkészülés nehézkes.

☹ Tercier szféra mérsékelt szerepe a foglalkoztatásban

Túlságosan indusztriális az aktív keresők foglalkoztatási szerkezete, különösen a nagyobb ipari városokban a terciálizálódás nem, vagy alig jellemző (2.4. ábra).

2.4. ábra Az alkalmazásban állók foglalkozási szerkezete 1996-ban (%)

Forrás: Területi Statisztika 1996. KSH Budapest

Lehetőségek

↑ Decentralizált foglalkoztatási alap áll rendelkezésre

A régióban jelentős nagyságú (1998-ban 2,7 Mrd Ft) decentralizált Foglalkoztatási Alap áll rendelkezésre foglalkoztatási célú támogatásokra: ez hozzávetőlegesen 30-32 ezer munkanélküli különféle irányú támogatását (képzését, munkába helyezését, stb.) teszi lehetővé.

↑ Foglalkoztatási programok indítása

A térségi (megyei) munkaerőpiaci szervezetek együttműködésében (az államigazgatási jellegű intézményrendszerek között valószínűleg leggyorsabban) megfogalmazható a regionális fejlődés foglalkoztatáspolitikai oldalról történő elősegítése és támogatása (ez egyúttal egyik előfeltétele is a regionális szintű gazdasági kapcsolatoknak, fejlődésnek, tervezésnek).

Veszélyek

☺ A szakképzett munkaerő hiánya

Szűkül a régió munkaerőforrása, míg gazdasága növekszik. Mindez munkaerő hiányhoz vezethet, főleg a kvalifikált munkakörök vonatkozásában. A humán erőforrás mennyiségi és minőségi hiánya akadályozhatja/gátolhatja a térség további bekapcsolódását a hazai/nemzetközi munkamegosztásba (régióon belül strukturális és abszolút munkaerőhiány jelenhet meg).

☺ Fennmaradnak a munkanélküliség szerkezetében tapasztalható negatív folyamatok

Várhatóan hosszabb távon fennmaradnak a munkanélküliek összetételében, iskolázottságában, a munkaerőpiac kereslet-kínálatti viszonyban, a területi differenciákban ma tapasztalt, évekkel ezelőtt elindult negatív folyamatok.

D) Egészségügy

Erősségek

- ☺ **Kedvező adottságú egészségügyi hálózat**
Több magas szintű ellátást biztosító kórházi centrum található a térségben, az intézményhálózat jól kiépült: viszonylag jól felszerelt megyei kórházak, országos rehabilitációs központok működnek.
- ☺ **Regionális Egészségfejlesztési Stratégia kidolgozása**
A Világbanki támogatás reményében a Felső-Pannon Egészségfejlesztési Kht. koordinálásával 1997-ben kidolgozták a Közép- és Nyugat-Dunántúl hat megyéjére (Fejér, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Vas, Veszprém, Zala) vonatkozó Regionális Egészségfejlesztési Stratégiát (RES).
- ☺ **Jól felkészült szakembergárda**
Többségében jól képzett, elhivatott szakembergárda dolgozik, vonzó az orvosok számára a térség. Jó a felsőfokú nővérképzés, többségében jól képzett a menedzsment.
- ☺ **Erős együttműködési készség**
A régió belül erős a szakmai együttműködési készség.

Gyengeségek

- ☹ **Kedvezőtlen egészségi állapot a régióban**
Az országos viszonyokhoz hasonlóan kedvezőtlen a lakosság egészségi állapota, magas a szív-, az érrendszeri és a daganatos betegségek okozta korai halálozás aránya.
- ☹ **Elégtelen az egészségügyi prevenciók tevékenység.**
A régióban nem megfelelő az egészségügyben tapasztalható megelőzési tevékenység.
- ☹ **Túlzott a kórházi ellátási igény**
A háziorvosok továbbküldési arányaiban jelentős eltérés tapasztalható, általában magas a továbbküldési arány, illetve túlzott a kórházi ellátási igény.
- ☹ **Ellátási hiányosságok**
Ellátási hiányosságok az egészségügyben: 1. aprófalvas területeken elégtelen hozzáférhetőség, alap- és járóellátásban egyaránt, 2. a sürgősségi betegellátásban; háziorvosok hiányos, elégtelen ellátó képessége; 3. hiányszakmák; egyenetlen orvosi ellátottság, 4. nővérhiány; 5. elégtelen szűrési kapacitás; 6. fehér foltok a mentésben.
A megyei beutalási rendek szentírásként kezelik a megyehatárt.
- ☹ **Intézmények műszaki állapota**
Sok a rossz állagú - eredetileg más célra tervezett épületben működő - kórház, valamint a gazdaságilag rosszul működtethető kis kórház, amely diagnosztikus, terápiás hiányosságokkal is küzd.
- ☹ **Strukturális gondok**

Belső strukturális gondok: jellemző a krónikus ellátás hiánya, az országos ellátási körű intézmények ágyai miatt torz krónikus/aktív ágyarány (statisztikailag elegendő a krónikus ágyak száma).

☹ **Egészségügyi oktatás gondjai**

Gyenge az egészségügy oktatási-továbbképzési bázisa a régióban: az egész Felső-Dunántúlon hiányzik az orvos képzés; nincs posztgraduális és továbbképzési lehetőség (orvosok, védőnők); nincsenek módszertani, oktatási ellátó központok a régióban; mennyiségileg elégtelen a középfokú nővérképzés.

☹ **Gyenge szociális ellátó hálózat**

A régióban gyenge a szociális ellátó hálózat kiépítettsége.

Lehetőségek

↑ **Pozitív lehetőségek az egészségügyi ellátórendszerben**

Az egészségügy területén a regionális szemlélet az ellátók és a tulajdonosok körében elterjedőben van. Új tulajdonosi viszonyok vannak kialakulóban, a tulajdonosok szemléletének átalakítása elősegíti a "békés úton" történő struktúra-átalakítást. Ehhez a politika fogadóképessége jó, továbbá lehetővé teszi a külső tőkebevonást az egészségügyi ellátórendszerbe.

↑ **Egészségvédelmi programok indítása**

A megelőzést segítheti az egészségnevelés ösztönzése (egészségtan és egyéb fakultatív tárgyak bevezetésének lehetősége), továbbá a lakossági csoportok, civil szervezetek, pedagógusok bevonása az egészségvédelembe, életmód befolyásolásba, a lakosság befogadó készségének javításába.

Veszélyek

☹ **Életmód és egészségnevelési gondok**

A lakossági csoportok befolyásolhatók az egészségügyi ellátás struktúrájának átalakításával annak különböző módjaival szemben. Az egészségügyi és civil szféra kapcsolata gyenge.

☹ **Gyenge egészségügyi lobby**

Az egészségügyi lobby gyengesége következtében a protekcionizmus, a politikai lobbyk beleszólása a szakmai értékeket háttérbe szorítja.

☹ **A lakosság életmódbeli rossz szokásai**

A kedvezőbb egészségi állapot kialakulását gátolja a lakosság egészség-képének elégtelensége, a súlyos életmódbeli hiányosságok, valamint a rossz lakossági hozzáállás a szűrésekhez.

☹ **Állami egészségpolitika**

Rontja ennek esélyét az is, hogy a prevenció még nem emelkedett az állami egészségpolitika szintjére.

2.5. ábra SWOT Analízis - Humán Erőforrások

Erősségek:

- ☺ Jelenleg kedvező demográfiai mutatók
- ☺ Városokból falura vándorlás
- ☺ A gondokat kezelni igyekvő rendszer
- ☺ Az oktatás rugalmasan változik
- ☺ Együttműködés a gazdaság szereplőivel
- ☺ Rendelkezésre álló felsőfokú intézmények
- ☺ Alapítványi formában működő felsőoktatás
- ☺ Megfelelő iskolázottsági szint
- ☺ Aktív civilszféra a felnőttképzésben
- ☺ Jó foglalkoztatottsági mutatók
- ☺ Csökkenő munkanélküliség
- ☺ Jó adottságú oktatási hálózat, és intézmények
- ☺ Kedvező adottságú egészségügyi hálózat
- ☺ Regionális Egészségfejlesztési Stratégia kidolgozása
- ☺ Jól felkészült szakembergárda
- ☺ Erős együttműködői készség

Lehetőségek:

- ↑ A falvak elnéptelenedésének csökkentése
- ↑ Regionális felsőoktatási szövetség létrehozása
- ↑ Regionális szinten összehangolt humánerőforrás-gazdálkodás
- ↑ Decentralizált foglalkoztatási alap áll rendelkezésre
- ↑ Foglalkoztatási programok indítása
- ↑ Pozitív lehetőségek az egészségügyi ellátórendszerben
- ↑ Egészségvédelmi programok indítása

Gyengeségek:

- ☹ Negatív tendenciák a demográfiában
- ☹ Egyensúly felbomlása a nemek arányában
- ☹ Öregedési folyamat
- ☹ Nem készültek fel a tanulólétszám hullámzó változására
- ☹ Kevés a magas szintű közép fokú intézmény
- ☹ A felsőfokú oktatás elaprózott
- ☹ Hiányos kutatási háttér és képzett oktatói gárda
- ☹ A gazdaság fejlettségéhez képest mérsékelt nyelvtudás
- ☹ Tercier szféra mérsékelt szerepe a foglalkoztatásban
- ☹ Válságkezelési stratégiák hiánya
- ☹ Kedvezőtlen egészségi állapot a régióban
- ☹ Elégtelen az egészségügyi prevenciók tevékenység.
- ☹ Túlzott a kórházi ellátási igény
- ☹ Ellátási hiányosságok
- ☹ Intézmények műszaki állapota
- ☹ Strukturális gondok
- ☹ Egészségügyi oktatás gondjai
- ☹ Gyenge szociális ellátó hálózat

Veszélyek:

- ↓ Előregedő városok
- ↓ Leszakadó kistérségek
- ↓ Régió belüli integrációs törekvések meghúsulása
- ↓ Életmód és egészségnevelési gondok
- ↓ Gyenge egészségügyi lobby
- ↓ A lakosság életmódbeli rossz szokásai
- ↓ Állami egészségpolitika
- ↓ A szakképzett munkaerő hiánya
- ↓ Fennmaradnak a munkanélküliség szerkezetében tapasztalható negatív folyamatok

2.2.2. Gazdaság (2.7. ábra)

A) Agrárgazdaság

Erősségek

☺ **Kedvező mezőgazdasági adottságok**

A termőhelyi adottságokat tekintve a régió megyéi eltérők. Fejér megye mezőgazdasági adottságai jobbak az országos átlagnál, Veszprém megye agrártevékenységében az országosnál kedvezőtlenebb termőhelyi adottságok a meghatározóak. A búza és kukoricatermesztéshez a régió természeti adottságai összességükben kedvezőek. Az ipari növények jelentősége, és termesztési területe évről évre növekszik, 1990-95 között 5%-kal növekedett e növénycsoport. Ezeknek a növények a termesztése Fejér megyében a legnagyobb arányú a vetésterület 19,3%-át használva fel (országos átlag 13,0%). Veszprém és Komárom – Esztergom megye kiterjedt erdő és gyepterülettel rendelkezik, az erdősültség foka közel 30 %, illetve 24%-os.

☺ **A szőlészet, borászat jelentős hagyománya**

A szőlőtermesztés és a borászat - elsősorban a történelmi borvidékeken - hosszú múltra tekint vissza. (Badacsony, Szentgyörgy-hegy, Balatonmellék, Balatonfüred - Csupak, Somló, Neszmély, Ászár, Enying, Móri-, Etyeki-borvidék és bortermelő helyek). 1995-ben a régió összes szőlőművelésben lévő területe 15.716 ha volt, mely jelentős részarányt képvisel az országos szőlőterületekből. A borvidékek régiós összekapcsolása lehetőséget adhat egy tájjellegű termelési és forgalmazási rendszer kialakítására.

☺ **Külföldi befektetések az agrárszférában**

A régió agráriumában is megjelent a külföldi tőke, amely jelentős befektetéseket eszközölt az élelmiszeriparban, általában a feldolgozó ágazatokban. Meghatározó a külföldi tőke jelenléte a tejiparban (Parmalat, Bougraen) és a cukoriparban (Agrana, Amylum).

☺ **Érdeklődés a biogazdálkodás iránt**

Az egyéni gazdák és több szervezet élénk érdeklődést mutatnak a biogazdálkodás iránt (pl.: Mindszentkállya, Taliándorog). Tapolcán a Leonardo program keretében iskolai képzés is folyik.

☺ **Erdő és vadgazdálkodás kedvező feltételei**

Az erdősültség kedvező, 21%-os a régióban, melynek fenntartását a jövőben is biztosítani kell. Különösen magas Veszprém és Komárom-Esztergom megyékben, ahol jelentős erdőtelepítési programok is működnek. A régió erdőterületein kiváló minőségű vadállomány található, amely hosszú távon és több területen is hasznosítható.

Gyengeségek

☹ **Az agrárfoglalkoztatás visszaesése**

1990-től kezdődően a legnagyobb munkaerőpiaci változást ebben a régióban is a mezőgazdaságban foglalkoztatottak számának radikális csökkenése jelentette. A vidéken élő munkanélküliek meghatározó hányada korábban a mezőgazdaságban dolgozott.

☹ **A zöldségtermelés alacsony részesedése**

A régió adottságait tekintve nem tartozik a hagyományos zöldségtermelő térségek közé, mindössze a szántóterület 2%-án foglalkoznak a zöldségnövények termesztésével. Ugyanakkor a hagyományos és kiváló adottságokkal rendelkező Bakony-vidék burgonyatermesztése, a Mezőföld déli részének fűszerpaprika termesztése az utóbbi években sokat veszített jelentőségéből.

☹ **Szerkezetátalakítási problémák a szőlészetben, borászatban**

A borvidékekre a szőlők elöregedése jellemző. Az ültetvények legalább 50%-os felújításra szorulnak. Ez a folyamat az utóbbi években a támogatási rendszernek köszönhetően jó irányban halad. Egyes borvidékeken a szerkezeti átalakulás, a privatizációs problémák, a mai napig nem oldódtak meg megnyugtatóan. Ez a tény nyilvánvalóan erősen rányomja a bélyegét a gazdálkodásra. A történelmi borvidékeken jelentősen megszorodtak a talajeróziós problémák.

☹ **Nem megfelelő mérethatékonyság**

A Balaton-felvidék területén az elaprózódott birtokszerkezet és a befektetési források hiányából eredő alacsony feldolgozóipari háttér nehezíti a lehetőségek kihasználását. A korábbi birtokrendszerhez igazított meliorációs munkák az utóbbi időben teljesen tönkrementek.

☹ **Erdőterületek tulajdonviszonyai átalakulóban van**

Az erdőterületek tulajdonviszonyai átalakulóban vannak. A változások iránya és intenzitása nehezen áttekinthető.

Lehetőségek

↑ **Az agrárgazdálkodás számára is értékes ökopotenciál**

A régióban értékes ökopotenciál áll rendelkezésre. Adottak a hal-, vad-, fa- és gyógynövény-gazdálkodás lehetőségei. Kiemelt fontosságú ügy az erdőterületek növelése, mert ez egyidőben szolgálja a tájvédelmet és ad lehetőséget a vadgazdálkodás fejlesztésére az azzal kapcsolatos szolgáltatások körének a bővítésére. Új erdők létesítése esetén a tölgy, bükk (mint őshonos és nemes fafajok), valamint cser telepítéséhez rendelkezik igen kedvező adottságokkal a régió. Ezek állományának növelésével bővíthető az ún. természetes erdőgazdálkodás területe, amelyeken a betegségekkel szemben jobban ellenálló állományok nevelhetők.

↑ **Kertészeti termékek az EU piacon**

Az EU csatlakozással kapcsolatban a kertészeti termelésnek van a legnagyobb esélye. Magyarország és a régió kertészeti adottságai a hagyományokon, technológiai ismereteken, képességeken, a jó munkaerőn és a versenyképességen alapulnak.

↑ Szőlészet, borászat megújítása

A történelmi borvidékek előregedett szőlőültetvényeinek felújításával a minőségi borok exportjának fokozásra nyílik lehetőség. A borkultúrára és borhagyományokra szervezett turizmus (borutak) jelentős szerepet tölthetnek be a régió vidékfejlesztési programjában.

↑ A speciális és hagyományos növénytermesztés lehetőségei

Az EU csatlakozás jegyében meg kell kezdeni a mezőgazdálkodás területi típusainak kialakítását. Várhatóan a 17 AK feletti szántók esetében van esély versenyképes növénytermesztés folytatására, míg az ennél gyengébb termőképességű talajokon a speciális termőhelyek, egyedi termékek maradhatnak hosszabb távon is életképesek. Továbbra is várható a szociális mezőgazdálkodás fennmaradása. Nagyon fontos lenne a helyenként kaotikus birtokviszonyok rendezése, melyre a TAMA programnak a régió egyes minta területeire (pl. Mór-Zirc-Kisbér térsége) történő kiterjesztése nyújthat lehetőséget.

↑ Vidékfejlesztési programok térnyerése

Teret kell nyitni a már futó komplex vidékfejlesztési programok fokozatos kiterjesztésére, adaptációjára, a meglévő tapasztalatok alapján. Ilyen típusú programokra külföldi, központi és helyi források is mozgósíthatók.

↑ A faipar, bútoripar megújítása

A faipar, bútoripar régiós fejlődése előtt jelentős perspektíva áll, kiemelten a Bakony, és szűkebb környezete településein. Nagy lehetőségek rejlenek a jelenleg működő bútor-faipari vállalkozásokkal folytatandó integrációban.

↑ Az erdő és vadállomány hasznosítása

A kitűnő minőségű vadállomány úgy a vadászati turizmus, mind a vadfeldolgozást végző ipar számára nyújt minőségi ellátási háttérrel. Ezek a tevékenységek jelentős export- és helyi-, turisztikai bevételt hozhatnak. A megfelelően átgondolt erdőgazdálkodás révén fontos nyersanyagok biztosíthatók a feldolgozóipar számára.

↑ Környezet alakítás (termelés)

Azokat a területeket, amelyek mező- és erdőgazdasági célra nem hasznosíthatók, környezetvédelmi, rekreációs és egyéb szolgáltatást nyújtó célokra lehet és kell felhasználni; "környezetet kell termelni".

Veszélyek

☺ A régió mezőgazdaságának szervezetlensége

A régió mezőgazdaságában 1995 év végén közel 5000 vállalkozást tartottak számon, melyek 26%-a jogi személyiségű, 6%-a jogi személyiség nélküli szervezet, 68%-a (!) egyéni vállalkozás. A térség mezőgazdasági szervezeti struktúráját így a sokszínűség jellemzi, mely egyben nehéz szervezhetőséget, többirányú érdekeltségeket, sokszor érdekellentéteket is jelent.

☺ Gyepterületek csökkenése

A művelésből kikerült területek inkább a gyep és egyéb művelési ágakból származnak. Fejér megyében igen jelentős a kertművelési ág csökkenése (1/8-ra zuhant) Veszprém megyében számottevő a gyepterületek csökkenése.

☺ Az élelmiszeripari nagybefektetők hatása a mezőgazdaságra

A régió élelmiszerpiacát jelentősen befolyásolja az a tény, hogy a külföldi befektetők nemcsak a termelőeszközöket vásárolták meg, hanem a piacot is.

☺ A vadkár növekedése

A hasznosítható vadállomány növelése magában hordozza a művelt mezőgazdasági területeken a vadkárok növekedését is. Ennek hatásait csak egy átgondolt, központilag irányított (régiós) vadgazdálkodás csökkentheti.

B) Ipar

Erősségek

☺ **Multinacionális vállalatok megjelenése, külföldi tőke aktivitása**

A régió gazdasági szerveződésének, a globalizációt megjelenítő új fejleménye a multinacionális világcégek hálózatába tartozó térségi - ilyen értelemben "óriás" vállalkozások részeit képező - vállalatok megjelenése a megyeszékhelyeken és a térség középvárosaiban (Philips, Ford, IBM, ALCOA, Hytachi Cable, Suzuki, Heineken, Nokia, ITT, Souftec), ugyanakkor egyes kisvárosok is erős tőkevonzóvá váltak (Bicske, Komárom, Mór).

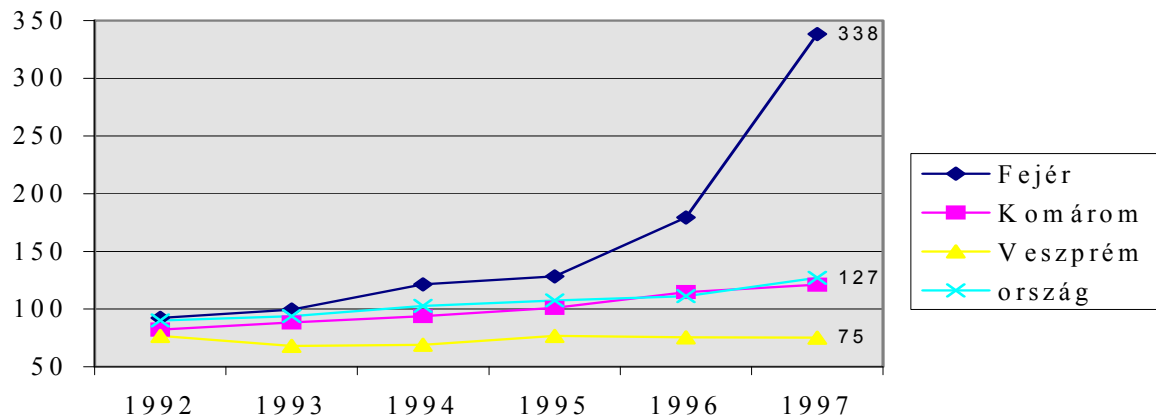
☺ **Megfelelő szerkezetváltás**

Erőteljes szerkezetváltás indult el a régió iparában. Megszűntek, illetve visszafejlődtek a hagyományos kitermelő és az arra települő nehézipari ágazatok. Ez elsősorban a szénbányászatra vonatkozott, érintve a dorogi, az oroslányi, tatabányai, illetve a várpalotai, ajkai és dudari területeket, megszüntetve az egykori úgynevezett eocén programot. Leépültek vagy megszűntek a környezetet súlyosan terhelő, energiaigényes nehézipari ágazatok a szén, brikettgyártásban (Dorog, Tatabánya). Ez vonatkozik a tatabányai, részben a lábatlani cementgyártásra is. Ide tartozónak tekinthető alumíniumgyártás, kohósítás visszafejlődése Ajkán, Almásfüzitőn, Tatabányán. Ugyanakkor Dunaújvárosban stabilizálta helyzetét a vaskohászat, miközben országosan a bányászat mellett ez a legsúlyosabb foglalkoztatottsági problémákat okozó ágazat. A piacváltás termelési szerkezetváltást eredményezett a térségben.

☺ **Dinamikus növekedés**

Közép-Dunántúl az ország legdinamikusabb régiói közé tartozik. Az ipar növekedésnek indulása a régióban az országos átlaghoz viszonyítva előbb és nagyobb növekedési dinamikával megy végbe. 1996-ban az ipari termelés országos átlagban 4,6%-kal, 1997-ben 15,0%-kal haladták meg az előző évet. A jelzett időszakban ugyanennek a mutatónak az alakulása a Közép-Dunántúl régiójában 21,8%, illetve 48,6% (2.6. ábra). Az ipari termelés dinamikája visszatükröződik a területi GDP fajlagos értékeiben is. A régió Közép-Magyarország és Nyugat-Dunántúl mögött a 3. helyet foglalja el a rangsorban.

2.6. ábra Az ipari termelés alakulása a Közép-Dunántúli régióban, százalékban (1991=100 %)

Forrás: Megyei statisztikai tájékoztatók 1997/4., Magyar Statisztikai Évkönyv 1996.

☺ Lezajlott ipari szerkezet átalakulás

Az 1990-es évtizedben Közép-Dunántúlon lezajlott egy gyökeres ipari-gazdasági szerkezet átalakulás. Ez egyaránt érintette a szervezetek működési, jogi formáit, a vállalkozások méret struktúráját, termelési profilját. Külön említést érdemel, hogy a rendszerváltás éveiben több ismert nagyvállalat el tudta kerülni a teljes szétesést, (VIDEOTON HOLDING Rt., Magyar Alumínium Rt., Dunaferr Rt.).

☺ Dinamikus külföldi tőke beáramlás

A régió sajátossága, hogy a szóban forgó átrendeződésekben a szervezeti koncentráció viszonylag erős maradt. A háromszáz főnél nagyobb foglalkoztatottságú társaságok száma 1996-ban meghaladta a százat. Közép-Dunántúl iparának erőteljes szakmai arculati átalakulása döntően a privatizációs és a zöldmezős beruházások, vállalati befektetések révén a külföldi működő tőkének, az ezzel összefüggő értékesítési piaci orientáció megváltozásának, a piaci-gazdasági viszonyok és intézmények kiépülésének köszönhető. A külföldi tőke megjelenése és bővülése az elektronikai alkatrész iparban, az informatikai és számítástechnikai iparban, az autó alkatrész iparban, valamint az alumínium feldolgozóiparban a legjellemzőbb. A legnagyobb intenzitással a multinacionális, illetve a német és az osztrák tőke van jelen a térségben.

☺ A gazdasági fejlődés hordozói:

- a többfunkciójú, illetve erősen iparosodott városok: Székesfehérvár, Veszprém, Tatabánya, Esztergom, Komárom és Dunaújváros;
- az elsősorban az idegenforgalmi területen fejlett és növekvő teljesítményű városok: Balatonalmádi, Balatonfüred, Gárdony, Tapolca;
- a térség olyan kisebb városai, amelyekben szintén jelentős a gazdasági növekedés és a tőkevonzás (pl.: Mór);
- az egyre inkább a fővárosi agglomeráció vonzásába kerülő települések (pl. Bicske).

☺ **Az új gazdasági szervezetek számának növekedése**

Az átalakulási és az új társasági törvény életbelépésével rohamosan szaporodtak az új típusú gazdasági szervezetek, a kevésbé életképes, alkalmazkodásra képtelen szervezetek megszűntek, helyettük újak alakultak.

☺ **Honvédség jelenléte a régióban**

A középtávú prognózisokban már számolni lehet a gazdaságra ható stabilizáló, élénkítő szerepével, melyet a NATO csatlakozás is erősít (Székesfehérvár, Tata, Tapolca, Hajmáskér).

Gyengeségek

☹ **Hagyományos ipari profilok eltűnése,**

A Közép-Dunántúli régió gazdaságát az országéhoz hasonlóan kritikusan érintették a nyolcvanas évek végén bekövetkezett átalakulások. A térség gazdaságának hagyományos - elsősorban az akkori szocialista relációt képviselő - piaci, értékesítési kapcsolatai lényegében szétestek, a gazdaság teljesítménye, az ipari termelés visszaesett. A kilencvenes évek első felében válságos helyzetbe kerültek a hagyományos vegyipar olyan ismert területei, mint Balatonfüzfő, Pét. Megszűntek ugyanakkor fontos fejlődési lehetőségeket magukban hordozó elektrotechnikai profilok Oroszlányban (KONTAKTA), Ajkán (VIDEOTON). Szinte összeomlott az Esztergomban különösen erős műszeripar. Drámaian leépült az autóbuzszipar, amely a térségben Székesfehérvárt érintette.

☹ **Kihasztnátlan vállalati együttműködések**

A régióon belüli lehetséges gazdasági "klaszterek" kialakulásához intenzív vállalatok közötti együttműködés szükséges, ami ma még kevésbé jellemző. Egy-két kivételtől eltekintve nem találunk a centrumokon vagy régióon belüli kapcsolatkeresésre példát. A vállalatok szemléletét erőteljes külpiaci orientáció, a szomszéd cégekkel való viszonyt az érdeklődés hiánya jellemzi.

Lehetőségek

↑ **Innovációs zónák kiépülése**

A jelenleg kibontakozódó fejlődés eredményeként reális közelségbe került egy Bécs-Budapest nagyrégióban elhelyezkedő több innovációs centrumot, növekedési központot magába foglaló innovációs terület kiépülése: Székesfehérvár, Mór, Várpalota, Veszprém, Ajka, Esztergom, Tatabánya, Komárom, Dunaújváros, Pápa, Bicske és Bábolna. A felsorolt városok mindegyike rendelkezik ipari park kezdeményezéssel, illetve az annak megvalósulását segítő Ipari Park címmel. Különösen a szerkezeti válsággal küzdő települések esetében szükséges e kezdeményezések piacra segítése. A megyék gazdaságfejlesztő szervezetei rendelkeznek befektetői és telephely katalógusokkal, amelyeket célszerű lenne a régió szinten is elkészíteni.

↑ **Versenyképesség növekedése**

A multinacionális cégek megjelenésével megkezdődött a térségbeli gazdaság egyes elemeinek egy szigorú termelékenységi, minőségi követelményeket érvényesítő globalizált hálózatba történő bekapcsolódása. Ezzel egy olyan munka- és termelési kultúra honosodik meg a régióban, amely versenyképpé teszi a nemzetközi termelői tőkemozgás folyamatában. Ezt a folyamatot Magyarország EU csatlakozása minden bizonnyal fel fogja gyorsítani.

↑ **Klaszter képződés**

A térségben megtelepedett nagyvállalkozások termelői rendszeréhez való kapcsolódás, lehetővé teszi egy-egy speciális ágazati termelésre koncentráló csomópont ("klaszter") kialakulását, megerősödését a Közép-Dunántúlon belül. A régióban három "klaszter" kirajzolódása figyelhető meg markánsan: autóalkatrész- és gépjárműipar, elektronikai és elektrotechnikai ipar, vegyipar és műanyag feldolgozás. Ezt a folyamatot tovább erősítheti a megyei vállalkozásfejlesztési alapítványok és a megyei kereskedelmi és iparkamarák közreműködése a beszállítós programban. Ezek régió szintű koordinációja kívánatos.

Veszélyek

☺ Hiányzó piaci információk, források, koordinálatlan beszállítói hálózat

A kisvállalkozások hitelezése, tőkéhez juttatása, a piaci és technológiai információk beszerzése jelenleg nagyrészt még megoldatlan. Az ország egészéhez hasonlóan a Közép-Dunántúli régióban is jelenleg e téren van a legnagyobb lemaradás. E nélkül az üzleti, pénzügyi szolgáltatások nélkül, illetve az ilyen szolgáltatások mennyiségi és minőségi elégtelensége esetén, a fejlődést hordozó kisvállalkozások ma még nem, illetve csak rendkívül alacsony százalékban tudnak eredményesen bekapcsolódni az vállalatközi együttműködésbe, a hazai és külföldi beszállítói hálózatokba.

☺ Várható létszámleépítés a bányászatban és az energia szektorban

A bányászatban és az energia szektorban a másfél évtizede folyó, végső szakaszába érkező struktúra váltás miatt az elkövetkezendő 4-5 évben nagyobb létszám leépítés várható.

C) Idegenforgalom

Erősségek

☺ **Előnyös földrajzi elhelyezkedés**

A régió - két kiemelt üdülőkörzete révén (Balaton, Velencei-tó – Vértes)- jelentős szerepet tölt be az ország vendégforgalmában, hangsúlyos turisztikai célterületként vehető számba. A Közép-Dunántúl centrumrégió, melynek könnyű elérhetősége és Budapesthez és a Balatonhoz közeli fekvése tovább erősíti előnyös helyzetét. Nagy számú szálláshely áll rendelkezésre az egyes turisztikai központokban.

☺ **Sok vonzerő megléte**

A régió számos turisztikai vonzerővel rendelkezik. Változatos domborzat és gazdag felszín feletti és felszín alatti (folyók, tavak, karsztvizek, termálkincs) vizek jellemzik. Értékes, ritka állat- és növényfajok, geológiai ritkaságok (pl. a balatonhenyei márvány, és a "piskei márvány") találhatóak a térségben.

☺ **Falusi turizmus meglévő bázisa**

A Közép-dunántúli hegység – a Bakony, a Vértes, a Gerecse, a Pilis – turisztikai célú hasznosításra jó adottságokkal rendelkezik, a természetjáró turizmus bázisává tehető. Ugyancsak említésre méltó a Balaton-felvidék, a Kapolcs térségében lévő művészetek völgye, valamint a Lesence régió is. Külön vonzerőt jelenthet, hogy a régió községeinek egy része német ajkú, ápolják nemzetiségi kultúrájukat és kapcsolataikat. Érdekes folklór hagyományok erősítik a kibontakozóban levő falusi turizmus jó adottságait.

☺ **Gazdag építészeti és kultúrtörténeti emlékekben**

A régió gazdag építészeti és kultúrtörténeti emlékekben és sokoldalú kulturális programokat kínál az idelátogatóknak: történelmi, művészeti, ipari múzeumok bősége jellemzi a térség kínálatát.

☺ **Meglévő lovas, halász, vadász bázisok**

A régió jelentős lovas-, vadász-, horgász hagyományokkal és lehetőségekkel bír. A túrázók számára kiépített túraútvonalak állnak rendelkezésre. Lehetőséget kínál a különleges sport programokat űzők számára (sportrepülés, íjászat, hőlégballon, sárkányrepülő).

Gyengeségek

☹ **Rendezetlen, rossz állapotban lévő látnivalók**

Sok helyütt rendezetlen városképek (és községképek) fogadják a látogatót. Sok a rendezetlen helyzetű kastély, e miatt számos érdemtelenül elhanyagolt kastély, kúria rontja a hasznosíthatósági lehetőségeket. Ugyanakkor feltáratlan műemlékek, régészeti leletek is találhatóak a régióban.

☹ **A Balaton kifogásolható minőségi kínálata**

A Balatonon romló közbiztonság, az árak-szolgáltatások összhang nélkülsége, a szálláshelyek minőségi – helyenként mennyiségi – hiányosságai, is gátolják a magasabb szintű turizmus kialakulását.

☹ **Tematikus kínálat hiánya**

Különösen a vízparti turizmus erősen szezonális. Ugyanakkor a térség szezonhoz kisebb mértékben kötődő természeti adottságai nincsenek kihasználva. A jelenlegi főbb vonzerők jobbra a régió "perifériáján" helyezkednek el, míg a régió belső - Balatontól és Velencei-tótól távoli - területei nem képeznek ma önálló nemzetközi turisztikai terméket. Így "mozaik-vonzerők", "gyöngyszemek" jellemzők a tematikus kínálatok helyett.

☹ **Gyenge kommunikáció, marketing tevékenység**

Kevés a csomagban kínált turisztikai termék. A vízparti üdülőhelyeken a "rosszidős", illetve családi programok kínálata szegényes. Nincs piackutatás, hiányos információk, gyenge kommunikáció, kiadványok hiánya a jellemző. Gyenge a fogyasztóvédelem. Nincs, illetve gyenge a megyei és regionális koordináció (pl. a balatoni összefogási törekvések ellenére is).

Lehetőségek

↑ **Hosszú távú idegenforgalmi stratégia kialakítása**

A régió történelmi-műemléki értékei programba fűzve – "Magyarország bölcsője" – a Közép-Dunántúl egy sajátos attrakcióját jelenthetik. Ez, a városok történelmi atmoszféráját is hordozó "szellemi" kapcsolat egységesen a magyar államiság kezdeteire, annak legkorábbi időszakára, illetve az azelőtti időkre utalnak. Ez olyan egyedi jellemző, *melyre, mint vezérmotívumra, felépíthető egy régiószintű hosszú távú idegenforgalmi stratégia*. Ennek különös aktualitást ad az ezredfordulóra tervezett nemzeti ünneppsorozat. Az idegenforgalmi stratégia másik sarkalatos pontja a természeti értékek megléte a régióban, egyrészt az álló- és folyóvizek (Balaton, Velencei-tó, Duna, Tatai Öreg-tó, bakonyi vadvizek, termálkincs), másrészt a változatos domborzat (Bakony, Vértes, Gerecse, Pilis). Idegenforgalmi hasznosításukat ugyanakkor értékük megóvását is elősegítheti az intézményesült (pl.: nemzeti parkok, regionális idegenforgalmi bizottságok, Velencei-tó – Vértes Térségfejlesztési Tanács, kistérség-fejlesztési társulások) és a civil szervezetek (pl.: turisztikai egyesületek) együttműködése.

↑ **A bakonyi területek a belföldi turizmus bázisává tehetők**

A természeti adottságokban kedvezőek a gyalogos, lovas, vagy kerékpáros turizmus számára, de jó lehetőségek nyílnak a vadásztatás előtt is. Több településen akár gyógyturizmus is elképzelhető (légúti megbetegedések kezelése). Mindenképpen szükséges a fogadási feltételek kialakítása, a kínálat egységes rendszerbe szervezése.

Veszélyek

☺ Idegenforgalmi érdeklődés csökkenése a régió iránt

A turistákért folytatott egyre élesebb versenyhelyzetben, a régióban is kevesebb lesz az átutazó, a kiránduló és a nyaraló turista. Ugyanez a veszély fennáll, ha a régió kínálata elaprózódik, vagy tartalmában, színvonalában nem tud lépést tartani egyéb régiók kínálatával. Amennyiben nem szűnik meg a mai helyzetre jellemző koncepciótlanság és az idegenforgalmi vállalkozások közötti együttműködés szinte teljes hiánya, a régió iránti érdeklődés folyamatosan csökkenni fog.

☺ Adottságok kihasználatlansága

Reális veszély a különböző szervezetek rivalizálásának a fennmaradása esetén, hogy az egyébként kedvező adottságok kihasználatlanul maradnak és elvesznek a régió fejlődésének a fenntarthatósága szempontjából.

☺ Környezeti problémák fennmaradása

A régió turisztikai vonzerejét jelentős mértékben csökkentheti a vízminőség romlása, a természeti értékek nem megfelelő védelme, a környezetszennyezés, valamint a higiénias feltételek hiánya.

2.7. ábra SWOT Analízis - Gazdaság

Erősségek:

- ☺ A kedvező mezőgazdasági adottságok
- ☺ A szőlészet, borászat jelentős hagyománya
- ☺ Külföldi befektetések az agrárszférában
- ☺ Érdeklődés a biogazdálkodás iránt
- ☺ Erdő és vadgazdálkodás kedvező feltételei
- ☺ Lezajlott ipari szerkezet átalakulás
- ☺ Dinamikus külföldi tőke beáramlás
- ☺ Multinacionális vállalatok megjelenése, külföldi tőke aktivitása
- ☺ Megfelelő szerkezetváltás
- ☺ Dinamikus növekedés
- ☺ A gazdasági fejlődés hordozói:
- ☺ Az új gazdasági szervezetek számának növekedése
- ☺ Honvédség jelenléte a régióban
- ☺ Előnyös földrajzi elhelyezkedés
- ☺ Sok vonzerő megléte
- ☺ Falusi turizmus meglévő bázisa
- ☺ Gazdag építészeti és kultúrtörténeti emlékekben
- ☺ Meglévő lovas, halász, vadász bázisok

Lehetőségek:

- ↑ Az agrárgazdálkodás számára is értékes ökopotenciál
- ↑ Kertészeti termékek az EU piacon
- ↑ Szőlészet, borászat megújítása
- ↑ A speciális és hagyományos növénytermesztés lehetőségei
- ↑ Vidékfejlesztési programok térnyerése
- ↑ A faipar, bútoripar megújítása
- ↑ Az erdő és vadállomány hasznosítása
- ↑ Környezet termelése
- ↑ Innovációs zónák kiépülése
- ↑ Versenyképesség növekedése
- ↑ Klaszter képződés
- ↑ Hosszú távú idegenforgalmi stratégia kialakítása
- ↑ A bakonyi területek a belföldi turizmus bázisává tehetőek

Gyengeségek:

- ☹ Az agrárfoglalkoztatás visszaesése
- ☹ A zöldségtermelés alacsony részesedése
- ☹ Szerkezetátalakítási problémák a szőlészetben, borászatban
- ☹ Nem megfelelő mérethatékonyság
- ☹ Erdőterületek tulajdonviszonya átalakulóban van
- ☹ Hagyományos ipari profilok eltűnése,
- ☹ Kihasztnátlan vállalati együttműködések
- ☹ Rendezetlen, rossz állapotban lévő látnivalók
- ☹ A Balaton kifogásolható minőségi kínálata
- ☹ Tematikus kínálat hiánya
- ☹ Gyenge kommunikáció, marketing tevékenység

Veszélyek:

- ↓ A régió mezőgazdaságának szervezetlensége
- ↓ Gyepterületek csökkenése
- ↓ Az élelmiszeripari nagybefektetők hatása a mezőgazdaságra
- ↓ A vadkár növekedése
- ↓ Hiányzó piaci információk, források, koordinálatlan beszállítói hálózat
- ↓ Várható létszámleépítés a bányászatban és az energia szektorban
- ↓ Idegenforgalmi érdeklődés csökkenése a régió iránt
- ↓ Adottságok kihasználatlansága
- ↓ Környezeti problémák fennmaradása

2.2.3. Környezet és Infrastruktúra (2.8. ábra)

A) Környezet

Erősségek

☺ **Jó természeti és környezeti adottságok, törekvés a környezet megőrzésére**

A Velencei-tó és a Balaton térségének nagy részén jó a levegő minősége, hasonlóan a Bakony jelentős területeihez, ahol a táj tagoltsága, az ipari tevékenység alacsony intenzitása biztosítja e környezeti elem jó állapotát. A régió elvileg ideális környezeti feltételeket biztosít az üdülési, és víz-parti rekreációhoz. Csökkenő a Balaton és Velencei tavi vízgyűjtőn a vízszennyezéssel járó tevékenységek száma. A pontszerű szennyező forrásokból a tavakat érő terhelés alacsony mértéke lehetővé teszi a vízminőség védelmét egy magasabb szintre emelni. A környezet terhelő iparágak leépítésével a régió több városa kikerült a legszennyezettebb települések – „Piszkos 12” – köréből (Ajka, Tatabánya).

☺ **Jó vízvédelem**

Megindult a sérülékeny vízbázis feltérképezése. A Duna mentén a parti szűrésű vízkészlet kitermelésében jó lehetőségekkel rendelkezik. Itt a vízbázis védőterületét már meghatározták, így a vízügyi és környezetvédelmi hatóságoknak módjuk van a szennyezések elhárítására, a víz minőségének védelmére. A Duna vízminőség fejlesztésének problémájával önálló programban kell foglalkozni.

☺ **A régió gazdag természeti értékekben**

A régióban jelentős területet foglalnak magukba a természeti értékek megőrzését segítő nemzeti parkok, természetvédelmi területek, tájvédelmi körzetek, országos, megyei és helyi védelem alatt álló területek. Nagyságát és súlyát tekintve a Balaton-felvidéki Nemzeti Park emelkedik ki közülük, amelynek terület jelenleg 56696,5 ha. A Duna-Ipoly Nemzeti Park egy része szintén a régióban helyezkedik el. Komárom-Esztergom megye ökológiailag értékes területeinek (erdők, rét, legelők, nádas, víz) aránya közel 40 %, s a megye összterületének 10,5 %-a áll természetvédelmi oltalom alatt. Fejér megyében a Sárvíz-völgye bír kiemelt jelentőséggel, amely összeköti a megye még megmaradt, északi és déli természetszerű térségeit.

☺ **Ökológiai zöldfolyosó megléte**

A Sárvíz-völgye a Dunántúl legjelentősebb ökológiai zöldfolyosója. A Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet és a Rétszilasi-tavak Természetvédelmi Terület környezeti jelentősége mellett számos kulturális, történelmi és idegenforgalmi vonzerővel rendelkezik.

☺ **Az új ipartelepek nem jelentenek veszélyt**

A régió nagyvárosaiban megvalósult “zöldmezős” beruházások eddig nem okoztak jelentős károsodást a természeti értékekre. A tervezési fázisban megfelelő módon és időben elvégzett hatásvizsgálatok kiszűrték az esetleg később jelentkező gondokat. A hatósági vizsgálatokba bevont ipari zajforrások környezetének zajvédelmi helyzete a végrehajtott műszaki zajcsökkentési intézkedések hatására kivétel nélkül javult.

☺ Elegendő hulladéklerakó Fejér megyében

Fejér megyében van elegendő települési szilárd hulladéklerakó, amely megfelel a környezetvédelmi előírásoknak.

Gyengeségek**☹ Jelentős körű örökölt környezeti problémák**

Az utóbbi évek mérési adatai alapján jelentős, bár a korábnál kisebb mértékű – az ipari tevékenység visszaesése miatt – a környezet terhelése mind Veszprém, mind Komárom-Esztergom megyében. Fejér megyében különösen Dunaújváros iparvállalatainak poremissziója jelent problémát. A közúti forgalom szennyezése is éppen e térségekben a legnagyobb (M7, 8. sz. 6. sz. és 81 sz. főutak).

☹ Szennyezett felszíni vizek

A régió egészére jellemző, hogy a felszíni vízfolyások többsége - a tisztítatlan és nem kellő mértékben tisztított szennyvizeknek a vízfolyásba való vezetése miatt - erősen szennyezett, így ezek mezőgazdasági hasznosításra csak korlátozottan alkalmasak. Különösen a halastavak vízpótlásánál okoz problémát. A bányaművelések visszaszorulása miatt várható (bányavíz-felengedés) a Galla vízhozamának csökkenése, ezzel együtt annak jelentős minőségi romlása. Ipari célú kapacitásra egyszerű tisztítási technológiával alkalmassá tehető, de közvetlenül nem felhasználható. A Tatai Öreg tó algásodik, fertőzött. A beömlő Által-ér vize oldott szerves anyagokban gazdagabb, mint a tó vize. A Balaton vízminősége az elmúlt két évben megfelelő volt, algavirágzás, halpusztulás nem volt tapasztalható, azonban a vízminőség még mindig labilis. A beömlő vízfolyások vize oldott szerves anyagokban gazdagabb, mint a tó vize nem kielégítő mértékű a belső terhelés csökkentésére elvégzett lepelkotrással eltávolított iszap mennyisége. A felszíni folyások közül a veszprémi Séd-Nádor és a Sárvízi Malomcsatorna rendszer Magyarország legszennyezettebb vízfolyásai közé tartozik, mivel vízhozamához képest jelentős mennyiségű ipari szennyvíz elvezetője. A régió egészére jellemző, hogy a szennyvízkezelés, a csapadékvíz és a nyári záporok kártétel nélküli levezetésének megoldatlansága hátráltatja a vízminőség további javulását. A már meglévő helyi vízkár-elhárítási művek (övértékek, záportározók, belterületi vízelvezető árkok, műtárgyak) is általában elhanyagoltak.

☹ Időszakos vízminőség romlás

A Velencei-tó és a Zámolyi és Pátkai tározókból álló vízrendszert a vízhiányos időszakokban, rövid időn belül jelentkező vízminőség romlás jellemzi. Az üdülési igények kielégítése miatt, a tóból gyakorlatilag alig van vízelvezetés, így ezeket jellemzően lefolyástalannak kell tekinteni. Ebből adódóan a betöményedés miatti időszakos vízminőség romlással számolni kell.

☹ Szennyeződött talajvíz

A talajvízkészlet nagymértékben elszennyeződött. A jövőben a települések csatornázásával, megfelelő mezőgazdasági és ipari-technológiák kialakításával meg kell akadályozni a további szennyeződést és így lehetőség lesz a vízkészlet tisztulására.

☹ **Gyepterületek művelésének felhagyása**

A privatizáció, a szerkezet váltás hatására a gyepterületek átalakulása figyelhető meg. Több esetben is kísérletek történtek a gyepek feltörésére. Még ennél is nagyobb probléma, hogy a jelentős mértékben lecsökkenő állatállomány miatt felhagynak a gazdálkodók a gyepek művelésével. Van olyan védett terület, ahol ennek nagysága az összterület egyharmadát is kiteszi. Hosszú távon ez természetvédelmi gondokat is okozhat.

☹ **Mezőgazdasági termelés által terhelt területek**

Az intenzív mezőgazdasági területek az emberi gazdálkodással erősen terhelték, alapvetően a szántóföldi gazdálkodás eredményeként. Ebben a térségben csak fragmentumai (de rendkívül értékes!) maradtak meg az eredeti élőhelyeknek.

☹ **Bányászat és a természetvédelem ellentéte**

A bányászati érdekek – első sorban a kő- és kavicsbányászat - már több esetben is kisebb-nagyobb mértékben összetűzésbe került a természetvédelem érdekeivel. Egyes vállalkozók - sok esetben az esetleges konkurencia kizárását megcélózva - minden potenciális területet igyekeznek bányatelekkel lefedni. Viszonylag magas a bányaművelés nyomán keletkezett tájsebek száma, terület kiterjedése. Az elvégzett hatásvizsgálatok során többször is felszínre került, hogy botanikailag értékes területek kerültek a felszámolás közelébe.

☹ **Szárazodás kedvezőtlen hatása**

Nemcsak a védett és védelemre tervezett területekre jelentett nagy kihívást az utóbbi években tapasztalt általános szárazodás. Amellett, hogy ez komoly problémákat okoz a védett értékek fennmaradása számára, lehetővé tette több helyen is a vizesebb gyepek feltörését és 1-2 évig a szántóföldi gazdálkodást.

☹ **Magas az idegenforgalom negatív környezeti hatása**

Külön kell foglalkozni a természeti értékekre, természetvédelmi területekre ható idegenforgalmi terheléssel. Néhány védett terület/területrész esetében a természetvédelem érdekeinek szempontjából az idegenforgalmi terhelés egyáltalán nem, vagy csak rendkívül kis mértékben elfogadható. Ilyenek a fokozottan védett területek, az erdőrezervátumok területei. Ezeken a területeken az elsődleges feladat a természeti értékek megőrzése.

☹ **A hulladékkezelés nem megfelelő**

Az illegális hulladéklerakók, illetve az abból származó felszín alatti vizek szennyezésének felszámolása nem megfelelő ütemű. A szippantott szennyvizek szállítása, kezelése, elhelyezése és ellenőrzése nem megfelelő. Nincs szelektív hulladékgyűjtés és hulladékhasznosítás a régió településein. Veszprém megyében több helyen komoly problémát jelent, hogy a meglévő kommunális hulladék-lerakóhely rövid időn belül megtelik, és az adott helyen bővítésre nincs lehetőség. A települési hulladékkezelés csak részben megoldottsága és feltűnően egyenetlen területi eloszlása, regionális lerakók kis száma szintén a régió gyengeségei közé tartozik

☹ **Zajvédelmi problémák**

Kedvezőtlen, hogy az utóbbi években zajló gazdasági, szervezeti átalakulások hátráltatják a zajcsökkenés javuló tendenciáját. A zajvédelmi bejelentési kötelezettség hiánya nehézségeket okoz a problémák feltárásában. Lakott területen, alapvetően csendes, kertvárosi negyedben nemcsak a határértéket túllépő létesítmények okozhatnak problémát, hanem maga a funkcionális forgalom.

☹ **Jogutód nélküli bányák, ipartelepek**

Igen jelentős problémát jelentenek a jogutód nélkül felhagyott bányák és ipartelepek, azok rehabilitációját tekintve.

Lehetőségek

↑ **A környezetbarát ipartelepítés lehetőségei adottak**

Az imissziós adatok alapján a régióban - a kiemelten védett területeket leszámítva - nincs akadálya további ipartelepítésnek, a megfelelő környezetvédelmi előírások betartása mellett. A dombvidéki területek levegőminősége megfelel a rekreációs, turisztikai minőségi szintnek.

↑ **Negatív hatásoktól védhető vízbázisok**

A tavak (Velencei tó, Balaton) vízminősége javult. Szakszerű vízszabályozással mérsékelhető, megakadályozható a vízminőség romlása. Jelentősen lecsökkent az ipari tevékenység a térségben, és ezáltal a szennyezés lehetősége is. A mélyművelésű bányák felhagyása kedvezően hat a karsztvíz regenerációjára. A csatornázási programok mind a tavak, mind a felszín alatti vízminőség-védelmét nagymértékben segíti elő. A vízkészlet védelmét segítheti a potenciális szennyező források felmérése és felszámolása.

↑ **Komplex hulladékkezelés és gazdálkodás**

Mielőbb szükséges a komplex hulladékkezelés/hulladékgazdálkodás (újrahasznosítás, komposztálás, égetés, tömörítés, lerakás) megvalósítása és koordinálása. A régióban a települési szilárd hulladék kezelése gyakorlatilag teljes egészében lerakást jelent. További lehetőség az égetéses hasznosítás és komposztálás bevezetése a nagyvárosokban, illetve a mezőgazdasági területen lévő hulladéklerakókon a komposztálás kiépítése.

↑ **Preventív zajvédelmi előírások**

A létesítéssel kapcsolatos szigorú előírások az új üzemi telephelyek esetében igazi megelőző - preventív - zajvédelmet tesznek lehetővé. A tervszerű ipartelepítés, a korszerű, zajvédelmi szempontból átgondolt településrendezés kedvezően hat a környezeti zajviszonyokra, csökkentve a védendő területek terhelését (pl. nagyvárosok - elkülönült iparterület kijelölése). A települések szabályozási terveiben ki kell jelölni az emberközpontú, rekreációt elősegítő lakóövezetek kialakításának és védelmének a követelményeit.

↑ **Emisszió csökkentése**

Szükséges a szennyezett térségekben üzemelő, jelentős mértékű emissziót okozó nagyvállalatok légszennyezésének csökkentése. Az emisszió csökkentését a technika mindenkori szintjének megfelelő beruházásokkal nemzetközi és hazai támogatás igénybevételével lehet megoldani.

↑ **Természetvédelem és bányászat összhangja**

A hagyományos építőanyagok előállítására folytatott helyi bányászati tevékenység az eredeti módon (kézi fejtés korszerű eszközökkel) a tájvédelemmel összeegyeztethető, és a helyi bányászati tevékenység az eredeti módon a környezet jelentős igénybevétele, a táj maradandó károsodása nélkül még a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területén is engedélyezhető.

Veszélyek

☺ Javítandó környezet- és tájvédelmi kultúra

Pillanatnyilag a védett területek, a védett értékek megismerésére irányuló igény nem éri el a Nyugat-Európára jellemző mértéket. Az iskolai kereteket leszámítva a szervezeten megjelenő kereslet mértéke elhanyagolható. A fizetőképes kereslet hiánya mellett a természetvédelem jelenlegi felkészületlensége, az információ hiánya is meghatározó szerephez jut. Az állami természetvédelem pillanatnyi felépítése, infrastruktúrája nem alkalmas az esetleg felmerülő idegenforgalmi igények kielégítésére. Ugyanakkor a helyi önkormányzatok, az idegenforgalommal foglalkozó szervezetek nem ismerik a környezetüket, a természeti értékeiket. Kevés kivételtől eltekintve ráadásul ezek fontosságát nem is mérik fel.

☺ Magas levegőszennyezettség

Az iparterületek által okozott levegőszennyezés közvetve veszélyeztetheti a felszín alatti vizek minőségét is. A levegőből kihullott szennyezett por a csapadékvízzel könnyen bemosódhat a felszín alá, az arra érzékeny területeken. Fenyegést jelent az országos viszonylatban is nagymértékű Dunaújvárosi szilárd anyag és szén-monoxid emisszió, melynek folyamatos csökkentésére kell törekedni. Veszélyként szükséges számba venni az egyenlőtlen földrajzi eloszlású ipartelepítést is. Komárom-Esztergom megyében a levegő szennyezettsége további ipartelepítést csak az összkibocsátás csökkentése mellett tesz lehetővé.

☺ A vízminőség romlása

Folyamatos fenyegetésnek kell tekinteni részben egy ismételt aszályos időszak miatti vízminőség romlást mind a Balatonnál, mind a Velencei-tónál, valamint a parti zóna üdülési időszaki túlterhelését. A régióban a bányaművelések visszaszorulása miatt várható a felszíni vizek vízhozamának csökkenése, ezzel együtt a minőségi romlás. A régióban található felszín alatti vizek szempontjából fenyegetést jelent a vízadók szennyeződésre érzékenysége. Mind a karsztos, mind a parti szűrésű vízkészletek a felszínről közvetlenül elszennyeződhetnek, illetve a karsztvíz esetében szennyeződés érheti a vizet a bányászat felhagyásakor bekövetkező vízfelengedés során is. Fenyegést jelent továbbá a pannon vízadók túlzott igénybevétele is, hiszen a nyomás csökkenésével lehetőség nyílik, hogy a talajvízből a pannon vízadó vizét szennyezés érje.

☺ A vadállomány összetételének változása

A mezőgazdasági területeken a nagyüzemi gazdálkodás háttérbe szorulása a vadállomány összetételének megváltozását okozhatja, így fokozott figyelmet kell fordítani a vadgazdálkodásra.

☺ Illegális hulladék lerakás veszélyei

Az illegális hulladék elhelyezésétől (szilárd és folyékony) talaj és felszín alatti vízszennyezés várható, amely a víztisztítás költségeit számottevően fogja növelni. Veszprém és Komárom-Esztergom megyében a hulladéklerakók kialakítása a kedvezőtlen geológiai adottságok miatt fajlagosan drága.

☺ A nem megfelelő zajvédelem

A nem kellően megalapozott településfejlesztések következtében mind a városokban, mind a kisebb településeken zajvédelmi problémákat okozhatnak az ipari létesítmények. Kedvezőtlen tendenciaként figyelhető meg a kisipari létesítmények lakóterületen történő szaporodása, ami a környezet zajhelyzetét mindenképpen rontja. A méretüket tekintve túlnövő vállalkozások zajpanaszok forrásai lehetnek.

☺ Szlovákiai atomerőművek hatása

A környezet szempontjából mindenképpen szükséges figyelembe venni, hogy a Szlovákiában a határtól nem messze, közel a közép-dunántúli régióhoz két atomerőmű működik.

B) Infrastruktúra

Erősségek

☺ **Nemzetközi közlekedési folyosók megléte**

A Közép-Dunántúli régió közúthálózati megközelítése - különösen a nemzetközi forgalom szempontjából - igen kedvező. A térséget az M1 és M7 autópályák valamint a 8. számú főút menti nemzetközi jelentőségű forgalmi folyosók kapcsolják az ország közlekedési hálózatába. Fontos megemlíteni még a Dunát, mely, mint a VII-es számú Helsinki folyosó ugyancsak elősegíti a régió megközelíthetőségét. A 13-as sz. főút és a komáromi híd és határátkelőhely fontos szerepet tölt be a nemzetközi kapcsolatok biztosításában.

☺ **Megfelelő vasúthálózat kiépítettsége**

A térség vasúti közlekedési helyzete is – különösen a régió kifelé irányuló kapcsolatait tekintve - kedvező. A Hegyeshalom - Budapest vasútvonal a korszerűsítés befejezésével - az országban egyedüli fővonalként - meg fog felelni az európai követelményeknek, és be fogja kapcsolni az országot az európai gyorsvasút-hálózatba. Székesfehérvár, a Dunántúl egyik legjelentősebb vasúti csomópontja. Két fontos törzshálózati fővonal (a Budapest - Veszprém - Szombathely és a Budapest - Siófok - Gyékényes fővonalak), továbbá a Komárom - Mór - Székesfehérvár - Sárbogárd, illetve a Székesfehérvár - Pusztaszabolcs - Dunaújváros mellékvonalak metszéspontjában található. Ez utóbbiak biztosítják a Budapest - Pécs törzsvonalhoz a kapcsolatot. Fontos vasúti kapcsolat a Győr - Pápa - Celldömölk - Szentgotthárdi vonal, amely a Nyugat-Dunántúli régió felé biztosítja az elérhetőséget. A régió belül a Tatabánya - Kisbér - Pápa vonal érdemel még említést és fejlesztést. A komáromi híd Szlovákia felé biztosít kapcsolatot a régió számára.

☺ **Országos átlagot meghaladó infrastrukturális mutatók**

A régió az országos átlagot meghaladó infrastrukturális mutatókkal rendelkezik. A vízhálózatba bekötött lakások aránya mindhárom megyében meghaladja az országos átlagot. A villamos energia ellátás kiépülése gyakorlatilag 100%-os a térségben. A telefon és a vezetékes gáz kiépítése a kínálati piac kialakulásával megoldja a régió problémáit. Az ellátottság az ipari centrumokban és a városok környezetében emelkedik ki az átlagból.

☺ **Gazdasági infrastruktúra megújítása**

Erőteljesen megindult a gazdasági infrastruktúra megújítása a régióban. Arányát tekintve a Közép-Dunántúl a legaktívabb régió a regisztrálható ipari park kezdeményezések szerint (15 elnyert Ipari Park cím az országos 75-ből). A térségben több logisztikai bázis kialakítása is megfogalmazódott, melyek közül a székesfehérvári már a megvalósítás megkezdésének közelébe jutott.

Gyengeségek

☹ **A régió belső közlekedési kapcsolatai nem megfelelőek**

A régió belső kohézióját segítő közlekedési kapcsolatok – mind a közúti, mind a vasúti elérhetőséget tekintve – gyengék, hiányosak. Ez gátolja a régió centrumai közötti kapcsolatok erősödését, illetve a belső perifériák helyzetének javítását egyaránt. A Duna, mint kiemelt közlekedési folyosó kikötőinek (Adony, Dunaújváros, Ercsi, Esztergom, Komárom, Látatlan) a régió és az ország belső intermodális kapcsolatait segítő közúti és vasúti kapcsolatai hiányosak, gyengék.

☹ **Hiányos kerékpárút hálózat**

A kerékpáros turizmus Európában egy jelentős és erősödő szegmensét képezi a turisztikai célterületek megközelítésének, bejárásának. Ennek infrastruktúrája rendkívül hiányos, töredékes mind a régión belül, mind a régióból kifelé mutató irányokban.

☹ **Jelentős területi különbségek az infrastrukturális ellátottságban**

A kedvező régióátlagok mögött jelentős területi különbségek érzékelhetők a régiót alkotó megyék között, illetve az egyes megyéken belül. A régió aprófalvas területein (perifériában) az infrastrukturális rendszerek kiépítése fajlagosan drága és a közszolgáltató vállalatoknál is elsődlegessé vált a piaci szemlélet. A vízhálózat kiépítettségétől jelentősen elmarad a csatornázottság. A közmű olló Veszprém és Fejér megyében nyitottabb az országos átlagnál. Veszprém megyében a legkedvezőtlenebb ellátottsággal rendelkező települések a megye nyugati és északi sávjában (Bakonyalja), valamint a Balaton-felvidéken koncentrálódnak. Fejér megyében a megye déli területein - a jellemzően mezőgazdasági területeken - ahol nem találhatók nagyobb ipari fogyasztók jelentős a lemaradás. Komárom-Esztergom megyében a megye Dny-i részén, a Bakonyalja településein jelentkezik fejlesztési igény az infrastruktúrák területén.

Lehetőségek

↑ **Közúthálózat, gyorsforgalmi utak fejlesztése,**

A közúti közlekedés kiemelt szerepe tovább erősödhet a régióban az M7-es autópálya szükséges továbbépítésével. Az alapvetően sugaras hálózaton belül a keresztirányú kapcsolatot létrehozó M8-as gyorsforgalmi út (Dunaújváros-Lepsény-Litér-Veszprém-Rábfüzes) megépítése és ehhez kapcsolódva hosszabb távon a Székesfehérvár-Kisbér-Győr/Komárom autópálya-kapcsolat megteremtése (M81). Jelentős kapcsolatfejlesztési igény jelentkezik Esztergom-Tatabánya-Székesfehérvár, valamint a Fejér megyei területrészek között. A gazdasági fejlettséget katalizálhatná és régiós kohéziós erőként értékelhető a Szombathely-Celldömök-Pápa-Kisbér-Komárom közötti közlekedési kapcsolat erősítése. Hasonlóan fontos Veszprém megyén belül észak-déli közlekedési kapcsolatok erősítése (82., 83., és 84. utak felújítása és szélesítése). A régió külső kapcsolatainak erősítése szempontjából az M8-as gyorsforgalmi út, az M1-es és M7-es autópálya mellett a M6-os, illetve az M63-as gyorsforgalmi út (Székesfehérvár-M8) fejlesztése is kiemelt jelentőséggel bír. Az M10 gyorsforgalmi út kapcsolatot biztosítana

a főváros, illetve a közép-magyarországi régió és Komárom-Esztergom megye ÉK-i része, illetve Léva felé Szlovákia között. A régió közlekedési kapcsolatait javítaná annak nyugati felében a Győr-Tapolca gyorsforgalmi út megépülése (az ágazati koncepciókban nem szerepel).

↑ **Új Duna hidak építése**

A régióon belüli közútfejlesztések távlatban Duna-hidak megépítését teszik szükségessé. Az esztergomi hidat a 10. sz. út korszerűsítéséhez kapcsolódva, és az M8 gyorsforgalmi út hidját Dunaújvárosnál lenne célszerű megépíteni. Szükséges egy újabb híd megépítése az M81-eshez kapcsolódva Komáromnál, illetve a V0-s vasútvonal hidjának felépítése Adonynál.

↑ **Új vasútvonalak építése**

A vasúti közlekedésben az Oroszlány-Mór kapcsolat kialakítása egyrészt elősegítené a régióon belüli kapcsolatok erősítését, másrészt segítené a szerkezetváltásban még elmaradó térség (Oroszlány és kistérsége) megújítását, az innovációs tengelyekre való felfűződését. Értékelni szükséges a régió észak-keleti részét érintő, a főváros körül tervezett körgyűrű lehetséges hatásait. A fővárosi elővárosi gyorsvasút Esztergomig, Nyergesújfaluig elvihető. A régió északi részét érinti a Bécs-Budapest nagysebességű vasútvonal, mely Budapesten, esetleg Győrön keresztül közelebb hozza Európa nagy centrumai a régió településeinek jelentős hányadához. A székesfehérvári és a győri innovációs pólusok közvetlen összekötését javíthatja a *Kisbér-Győr* vonal megépítése, mely a V0-s vonal része lehetne. A Veszprém-Balaton közötti vasúti kapcsolat újra építése igen fontos lenne az idegenforgalom szempontjából, és összeköttetést biztosíthatna Balaton és Győr között is.

↑ **A Duna közlekedésben betöltött szerepének növelése, kikötők**

Közlekedés szempontjából (is) fontos szerepe van a Dunának, amely Komárom - Esztergom megye északi határát teljes hosszban (90 km) és Fejér megye keleti határát jelentős mértékben szegélyezi. A Dunának, az Európai VII-es korridorok fontos szerepe lehet a régióon belül Komárom, Esztergom, Dunaújváros gazdasági fejlődésében és emellett a több kisebb településen található kikötők is regionális jelentőséggel bírnak (szőnyi, lábatlani, adonyi, ercsi). A Dunaújváros térségében lévő kikötő a közlekedéspolitikában országos érdekelttségű kikötőként szerepel és fejlesztése kiemelt feladat.

↑ **Repülőterek hasznosítása**

A régióban több repülőtér is található: Esztergomban és Kecskéden, Tácon, Pápán, Szentkirályszabadján, Tapolcán és Börgöndön. Az eltérő adottságokkal rendelkező repterek közül a funkcionálisan differenciált fejlesztéseket kell előtérbe helyezni.

↑ **Logisztikai központok kiépítése**

A környezetbarát vasúti, vízi és kombinált fuvarozási módok biztosítása révén a környezetvédelmi szempontokat figyelembe vevő, valamint az áru hozzáadott értéknövekedése útján érvényesülő gazdasági versenyképesség fokozásával a logisztikai

központok egy-egy térség gazdasági fellendüléséhez is hozzájárulnak. A megvalósulás előtt álló székesfehérvári rendszerre az út és vasúthálózat fejlesztésével Veszprém és Siófok térsége is bekapcsolható, a híd, kikötő, gyorsforgalmi-út fejlesztés Dunaújváros és Esztergom számára biztosíthatja logisztikai bázis kialakulását. Komárom (híd, vasút) és Pápa (repülőtér) a győri logisztikai központra fűződhet rá (amely magába foglalja a gönyű kikötőt és a péri repülőteret is), a Bécs-Budapest innovációs tengelyen elhelyezkedő Tatabánya számára a meglévő közúti és vasúti kapcsolatok kínálnak logisztikai potenciált.

↑ **Közműolló mérséklése**

A telefon-, a villamos-energia- és a gázellátás mutatóinak további erősödését alapvetően a kínálati piac és a keresleti viszonyok alakítják. A közeljövő feladata a korszerű adatátviteli rendszereknek megfelelő hálózatok kiépítése lesz. A közműolló mérsékelését – az Európai Unió elvárásai alapján – továbbra is jelentős kormányzati pénzek támogatják.

Veszélyek

☺ Saját források akkumulálásának problémája a periférikus térségekben

A központi erőforrásokkal támogatott, de döntően helyi/térségi finanszírozásban megvalósuló infrastrukturális beruházások (csatornázás, szennyvíztisztítás, hulladéklerakók bővítése, építése) döntően a periférikus, gyenge jövedelemtermelő képességű térségekben jelentkeznek a legnagyobb igénnyel. Az érintett térségek nem, illetve kisebb mértékben képesek saját forrásokat akkumulálni a fejlesztésekhez, ami a külső források elérési esélyeit mérsékeli, s ezáltal a fejlesztési célok megvalósítását ellehetetleníti. Megoldandó feladat az elnéptelenedő falvak, a nagyvárosi fejlődés melletti kistelepülési leszakadás feltételeinek a kiegyenlítése.

☺ Szárnyvonalak megszűnése

A mérsékelt kapacitáskihasználtság miatt, és a fenntartáshoz szükséges – akár magán – források hiányában reális veszélyként jelentkezik egyes szárnyvonalak felszámolása.

☺ Autópályák díjasítása

Az M1-es és M7-es autópályák díjasítása jelentősen megnövelheti az érintett térségben az alsóbbrendű utak forgalmát.

2.8. ábra SWOT Analízis - Környezet és Infrastruktúra

Erősségek:

- ☺ Jó természeti és környezeti adottságok, törekvés a környezet megőrzésére
- ☺ Jó vízvédelem
- ☺ A régió gazdag természeti értékekben
- ☺ Ökológiai zöldfolyosó megléte
- ☺ Az új ipartelepek nem jelentenek veszélyt
- ☺ Elegendő hulladéklerakó Fejér megyében
- ☺ Nemzetközi közlekedési folyosók megléte
- ☺ Megfelelő vasúthálózat kiépítettsége
- ☺ Országos átlagot meghaladó infrastrukturális mutatók
- ☺ Gazdasági infrastruktúra megújítása

Gyengeségek:

- ☹ Jelentős körű örökölt környezeti problémák
- ☹ Szennyezett felszíni vizek
- ☹ Időszakos vízminőség romlás
- ☹ Szennyeződött talajvíz
- ☹ Gyepterületek művelésének felhagyása
- ☹ Mezőgazdasági termelés által terhelt területek
- ☹ Bányászat és a természetvédelem ellentéte
- ☹ Szárazodás kedvezőtlen hatása
- ☹ Magas az idegenforgalom negatív környezeti hatása
- ☹ A hulladékkezelés nem megfelelő
- ☹ Zajvédelmi problémák
- ☹ Jogutód nélküli bányák, ipartelepek
- ☹ A régió belső közlekedési kapcsolatai nem megfelelőek
- ☹ Hiányos kerékpárút hálózat
- ☹ Jelentős területi különbségek az infrastrukturális ellátottságban

Lehetőségek:

- ↑ A környezetbarát ipartelepítés lehetőségei adottak
- ↑ Negatív hatásoktól védhető vízbázisok
- ↑ Komplex hulladékkezelés és gazdálkodás
- ↑ Preventív zajvédelmi előírások
- ↑ Emisszió csökkentése
- ↑ Természetvédelem és a bányászat összhangja
- ↑ Közúthálózat, gyorsforgalmi utak fejlesztése,
- ↑ Új Duna hidak építése
- ↑ Új vasútvonalak építése
- ↑ A Duna közlekedésben betöltött szerepének növelése, kikötők
- ↑ Repülőterek hasznosítása
- ↑ Logisztikai központok kiépítése
- ↑ Közműolló mérséklése

Veszélyek:

- ↓ Javítandó környezet- és tájvédelmi kultúra
- ↓ Magas levegőszennyezettség
- ↓ A vízminőség romlása
- ↓ A vadállomány összetételének változása
- ↓ Illegális hulladék lerakás veszélyei
- ↓ A nem megfelelő zajvédelem
- ↓ Szlovákiai atomerőművek hatása
- ↓ Saját források akkumulálásának problémája a periférikus térségekben
- ↓ Szárnyvonalak megszűnése
- ↓ Autópályák díjasítása

2.3. A Közép-Dunántúl területfejlesztés koncepciójának társadalmi-gazdasági hatásvizsgálata, a fejlesztés forgatókönyve

A Közép-Dunántúl (továbbiakban régió) jövőbeli küldetése, hogy az innováció régiójává váljon, s ezzel együtt a hazai modernizáció egyik meghatározó magtérsege legyen. Ezt a küldetést a koncepcióban foglalt célkitűzések megvalósításával, vagyis a szervezett és összehangolt gazdaságépítéssel, a régió népességének nyújtott kedvező életkörülmények alakításával, a rendelkezésre álló környezet minőségének megtartásával és jobbításával, valamint a regionális intézményrendszer alakításával érheti el.

A régió külső feltételrendszerét hosszútávon befolyásolja, hogy három európai ranggal rendelkező közlekedési és kommunikációs folyosó (IV. és V. korridor, valamint a Duna, mint VII. korridor) halad át területén, továbbá egy alfolyosó (V/C korridor). Ezek a nemzetközi kapcsolatokat közvetítő rendszerek a régió számára lehetővé teszik a folyamatos együttműködését Európa gazdasági centrumaival, alkalmasak arra, hogy a termékek, szolgáltatások és személyek globális áramlásának kedvező hatásai a térségben lecsapódjanak. Szükséges mindezek mellett teljesebben integrálni a régió e folyosóktól távolabb eső térségeit is a fejlődési tengelyekhez, így nélkülözhetetlen a 8-as út korszerűsítése, annak, illetve a két európai koridornak az összeköttetése Dunaújváros térségében az Alfölddel, s ezzel növelni a területi egységek feltártságát, egyben azok gazdasági és társadalmi kapcsolatainak szélesítését.

A régió az egyedüli az országban, ahol csak egy kis határszakaszon érintkezik a szomszédos országgal és a szomszédjai többségében magyarországi régiók (a határos tervezési és funkcionális régiók száma öt). A jövőben *felértékelődnek a Szlovákiával kialakított kapcsolatok*, így a régió északi határán a Duna természetes választóvonalát részben a meglévő érintkező pontokon (Komárom, Esztergom) fejleszteni szükséges, az átkelések modernizálásával, de egyben biztosítani a régió belül e csomópontok gyorsabb elérhetőségét, döntően a centrumokból, illetve a gazdasági erőforrásokat aktivizáló térségekből.

A régiót tehát a magyar területi egységek veszik közre, sőt részben a területéhez tartozik a sajátosságokkal rendelkező, önálló fejlesztési intézményrendszerrel rendelkező *Balaton térsége*. Mindez a fejlesztési koncepciók összehangolását, a közös térségi problémák együttes kezelését (régió határ menti térségek, közlekedési hálózat, bizonyos intézményi szerepkörök, környezeti kérdések, vidékfejlesztés) kívánja, azaz a régióknak sokkal nyitottabbnak kell lennie a többi térség felé, ebben a kezdeményező és bonyolító szerepet kell vállalnia.

Az eddigi társadalmi-gazdasági folyamatok azt jelzik, hogy a régió kedvező adottságokkal rendelkezik az újdonságok fogadásában, azok gyors adaptációjára képes a népesség és megfelelő gazdasági (települési) infrastruktúra áll rendelkezésre e tevékenységek megtelepedéséhez. A fejlesztési koncepció eredményeként *a gazdasági innováció miliője (környezete) jelentősen változik*, hiszen egyre karakteresebben kiformalódik az Ajka-Veszprém-Várpalota-Székesfehérvár-Mór ipari körzet, amelynek – éppen az intraregionális közlekedési hálózat fejlesztés következtében- Oroszlány-Tatabánya térségében lesz átkötési iránya a Bécs-Budapest innovációs tengely felé. A régió fejlődési zónájának gazdasági szerkezete folyamatosan megújul, ami köszönhető a gazdasági infrastruktúra új elemei megjelenésének, a belső kooperációinak, a folyamatos feladat és tevékenység megosztásnak. A jelentős hagyományokkal rendelkező termelési kultúra, a kedvező belső kommunikációs kapcsolatok, a helyi és térségi szereplők együttműködése élénkíti ezt az innovációs tengelyt, aminek következtében a centrumok között a hálózati jelleg erősödik, ugyanakkor a térbeli kiterjesztésük is dinamikussá válik. Interregionális vállalkozói övezettel megteremthető a kedvezőtlen adottságú Ajka-Sümege-Jánosháza térség fokozatos felfűzése az innovációs magterületekre, illetve Pápa térségnek kapcsolódása a győri régióhoz.

Bizonytalanak tekinti a koncepció *Dunaújváros térségét*, hiszen az ottani kohászati és feldolgozó bázis technológiai megújítása 2002-2005 között várható, aminek gazdasági forrásai jelenleg nem egyértelmű, mindezt fokozhatja a tervezett híd megépülésének elhúzódása, vagy elmaradása. Hasonlóan bizonytalan azoknak a centrumoknak a helyzete, amelyek érdekelték az *energiatermelésben és az ahhoz kapcsolódó szénbányászatban*. A nem egyértelmű ágazati fejlesztési elképzelések miatt számolni kell e regionális válságócok kialakulásával, ám ezek kezelése elsősorban a kormányzat kompetencia szintjéhez tartozik. Miközben az estleges kedvezőtlen hatások egy-egy centrumban és annak kisebb-nagyobb vonzáskörzetében súlyos gazdasági és társadalmi következményekkel járnak. A nagyközpontok és az innovációs tengely munkaerő tartalékai kimerülnek 2002 körül, így a további tömegtermelésre épülő telepítések elsődlegesen a foglalkoztatási korlátok miatt nem lehetséges. *Számolni kell tehát a szerkezetváltással*, vagy éppen bizonyos ipari bázisok kitelepülésével. A fejlesztés politika következtében lehetőség kínálkozik, hogy részben a termelés kihelyezésével, részben pedig a régió belüli telephelyek biztosításával mérsékelhetők lesznek a szükséges termékszerkezet váltás negatív következményei. A kis és középvállalkozói bázis fejlesztése ugyan meghatározó célja a koncepciónak, ám ennek gazdaság környezeti feltételei nem a régió kompetenciájába tartozik, miközben erősen ösztönzi a helyi fejlesztési intézkedéseket ezen üzemek fogadására.

A regionális szinten összehangolt vidékfejlesztés eredményeképpen a *jelentős agrárpotenciállal rendelkező térségek*, valamint a kiscentrumok gyorsabban bekapcsolódhatnak a régió egészének megújításába. Az ipari, szolgáltatói bázisok térbeli kiterjesztése azt is jelenti, hogy e központok beszállítói kapcsolatokat létesítenek az innovációs zónákkal, illetve a saját, helyi erőforrásaikat aktivizálhatják éppen a centrumokon keresztül. A *vidékfejlesztésben* meghatározó szerepet kap a *települések elérhetőségének* biztosítása mellett a *megfelelő életminőség infrastrukturális feltételeinek megteremtése*, így számos vidéki térség a régióban felértékelődik, azok új funkciókat nyernek (turizmus, második otthon, agglomerációs település, gazdasági és szolgáltatói kisközpont). A térszerkezet színesebbé válik ennek következtében, de a természeti és a települési környezet minőségének megtartása következtében nagyobb mozgásteret nyernek a vidéki térségek.

A *turizmus* a régió gazdasági bázisának egyre jelentősebb forrását nyújtja a jövőben. Megerősödnek a hagyományos turisztikai térségek, azok nagyobb önállóbb szerepköröket kapnak a fejlesztéshez (térségi fejlesztési társulások, Velencei-tó – Vértes kiemelt térség), viszont a Balaton elkülönült fejlesztésének számos hatása a régióban csapódik le, aminek feloldása évek munkáját és egy újszerű együttműködést kíván meg a két fejlesztési tanácstól. A speciális idegenforgalmi kínálati elemek térségi szintű összekapcsolásával növekszik a régió vonzása, sőt az egyes idegenforgalmi kínálati pontok, vagy kistérségek valójában a komplex (vidékfejlesztéssel is merősített) kínálattal értékelődnek fel.

A régió kedvező adottságai között szerepelnek a jövőben is a *humánerőforrások*. Hiszen a képzett munkaerő felértékelődik, az oktatás és a képzés által nyújtott gazdasági előnyök növelik a centrumok versenyképességét, miközben ezzel azok funkciói és fogyasztói piacai is szélesedik. A felsőoktatásban kialakulnak a regionális centrumok, Veszprém teljes körű egyetemi központtá válik, Székesfehérvár, Dunaújváros, Tatabánya és Esztergom főiskolai bázisa szélesednek, intraregionális együttműködések a felsőfokú oktatásban csak lassan bontakoznak ki, de megjelennek a kutatás-fejlesztés telephelyei, kisebb egységei.

A középfokú oktatás, az át és továbbképzés együttműködése kínálta lehetőséget a régió célirányosan tudja hasznosítani, azonban a szervezeti és intézményi tagolás változatlanul a források megosztását eredményezi és ezzel is konzerválva a párhuzamosságokat.

A népesség elöregedésének folyamata eléri a régiót, a belső különbségek kiegyenlítődnek, egyre több szociális feszültséggel kell számolni, így lépések történnek az intézményhálózat

egységes fejlesztésére, a kapacitások jobb kihasználására, a kistérségi gondozórendszerek telepítésére.

A régióépítés hosszú folyamat, az intézményrendszer mozgástere csak lassan bővül, a szereplők az egyértelmű és határozott fejlesztési hatást kiváltó pénzügyi források hiányában, a régióban, annak intézményében nem látnak érdemleges partnert. *A regionális identitás gyenge, a belső kapcsolatok terei* (média, politika fórumok, különféle kommunikációs szintek) *csak hosszú távon identifikálódnak*, ami összességében nem segíti a regionalitás érvényesülését. *Vélhetően 2002-től növekszenek a régió fejlesztési forrásai*, ami egyértelműen megindítja majd az összetartozást, az egymásra épülést. Középtávon tehát az eddigi intézményrendszer megtartása és működtetése szükséges, illetve egy széleskörű program kínálat kidolgozása, hogy az Európai Unió jövőbeli forrásai fogadásának szintjei kiépüljenek. *A koncepció felülvizsgálata és ártértékelése szinten 2002 után válik szükségessé.* Az esetleges politikai döntés, a politikai régiók kialakításáról természetesen más helyzetet teremt, de a regionalizmust az sem képes gyorsítani.

3. A KONCEPCIÓ (3.1. ábra)

A koncepció kidolgozásánál alapnak tekintettük a két megye (Veszprém és Fejér) elfogadott területfejlesztési koncepcióját, Komárom-Esztergom megye kidolgozás alatt álló fejlesztési koncepciójának alapelveit, irányait, a nagyvárosok (Tatabánya, Székesfehérvár, Dunaújváros, Veszprém) fejlesztési elképzeléseit és a kistérségekben rendelkezésre álló jövőprogramokat.

A Közép-Dunántúli Régió eddigi fejlődési irányai, meglévő adottságai azt a

KÜLDETÉST

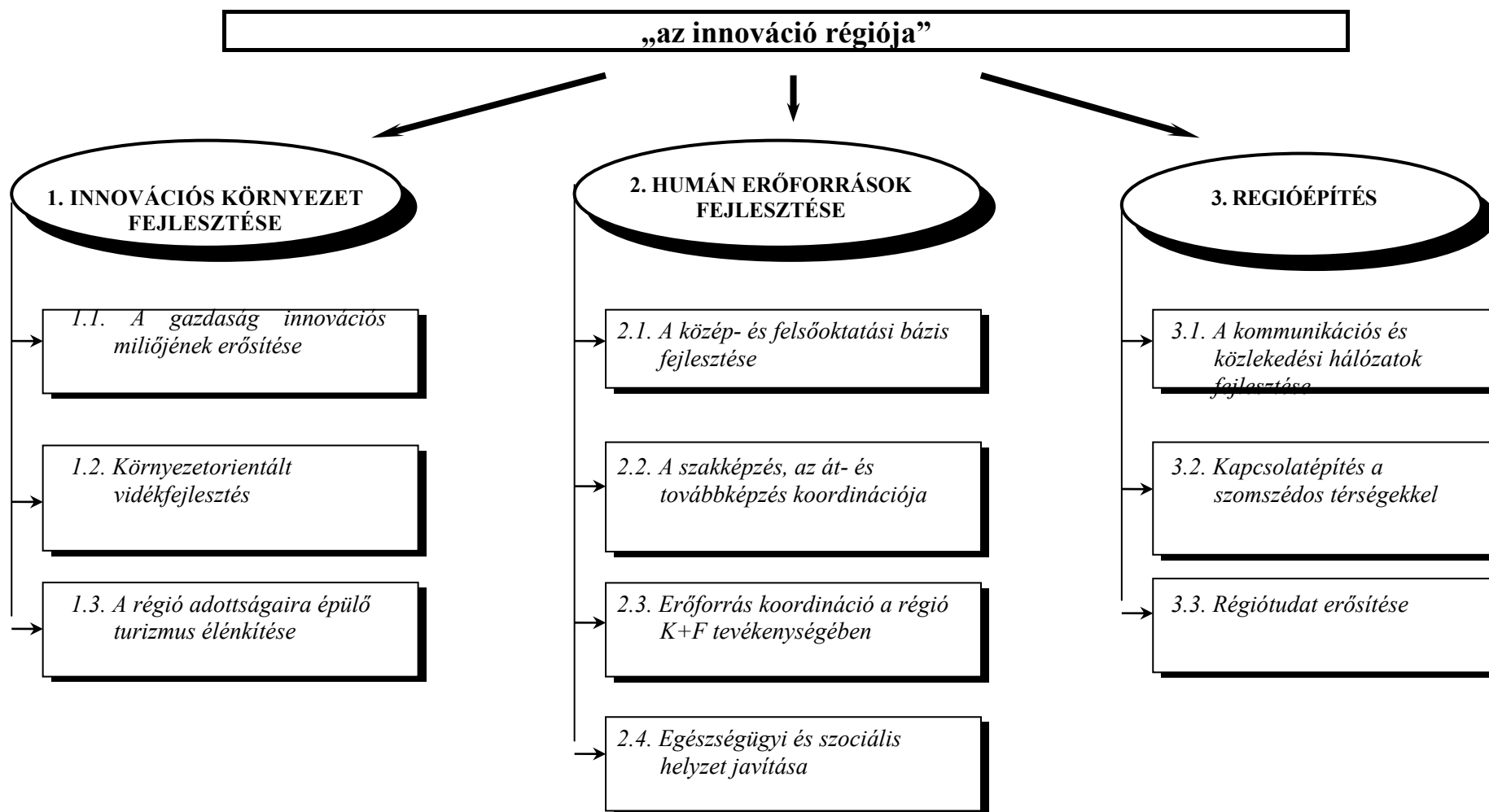
határozzák meg, hogy az váljék az

INNOVÁCIÓ RÉGIÓJÁVÁ.

Innovációnak tekintjük

- ❖ a **gazdaságépítést**: a területi gazdasági miliő sokszínű megújítását, bővítését, a lokális és regionális erőforrások minél teljesebb hasznosítását, a versenyképesség fokozását,
- ❖ a **társadalomfejlesztést**: a régió népességének kedvezőbb életkörülményeket és megélhetési (fogyasztási) viszonyokat biztosítani, a humánerőforrások bővülő hasznosítását ösztönözni,
- ❖ a **belső kohézió erősítését**: a településhálózat és egyes elemeinek szervezettebb intra- és interregionális kapcsolatait, a regionális különbségek csökkentését, a fejlődési és felzárkózási esélyek biztosítását,
- ❖ a **fenntartható környezeti fejlesztést**: a térség környezeti (természeti és települési) adottságainak megóvását, a keletkezett károk felszámolását és fejlesztésekben az ökológiai-orientált gondolkodást megteremtését,
- ❖ a **regionalizáció terjesztését**: a régióvá válás eszköz és intézményrendszerének megteremtését, annak egyre szélesebb körben történő érvényesítését.

3.1. ábra Közép-Dunántúl hosszú távú területfejlesztési koncepciója

Szerkesztette: Tóth S., és Lados M.

I. Célcsoport

A RÉGIÓ INNOVÁCIÓS KÖRNYEZETÉNEK FEJLESZTÉSE

A célcsoport a *régió gazdaságának megújítási feltételeit* kívánja megteremteni, kiemelten a *feldolgozóipar, turizmus, szolgáltatás* körében.

A régió jövőbeni fejlődése szempontjából meghatározó a *gazdasági infrastruktúra és az innovációs környezet fejlesztésének* biztosított prioritás.

A célcsoporton belül a *vidékfejlesztés*, a belső perifériák aktivizálása kiemelten fontos irány. A *turizmus* fejlesztése a régió kedvező adottságaira építve aktivizálja a rendelkezésre álló erőforrásokat, egyben egyre szélesebb térségi körben kínál munkalehetőségeket és megélhetést. A megvalósuló programok közvetlenül vagy közvetve a régió gazdasági-társadalmi életének szinte valamennyi területét befolyásolják. A programok döntően a *gazdasági szféra szereplőit* célozzák meg, elsősorban a kis- és középvállalkozásokat és az innovatív vállalkozásokat. Fontos elem a régióba települt multinacionális és hazai nagyvállalati kör, valamint az erősödő kis- és középvállalkozási szféra kooperációjának a kialakítása. A telephely kínálat bővítése a külföldi befektetők régió iránti intenzív érdeklődésének hosszú távú megtartását is célozza. A vidékfejlesztés esetében viszont a gazdaság valamennyi szereplője érintett, a vállalkozások éppúgy, mint az önkormányzatok, a háztartások és a non-profit szervezetek. A turizmusfejlesztés szintén érinti a területfejlesztés számos szereplőjét, de jelentősen hat a terciér funkciók szélesítésére, s ezáltal térségi foglalkoztatási gócpontok létrehozására.

A főbb program javaslatok a következők (3.2. ábra):

1.1. program *A gazdaság innovációs miliójének erősítése*

1.2. program *Környezetorientált vidékfejlesztés*

1.3. program *A régió adottságaira épülő turizmus élénkítése*

3.2. ábra I. Célcsoport A régió innovációs környezetének fejlesztése

1.1. A gazdaság innovációs miliójének erősítése	1.2. Környezetorientált vidékfejlesztés	1.3. A régió adottságaira épülő turizmus élénkítése
<p>a) <i>Innovációs és technológia transzfer központok hálózatának kialakítása</i></p>	<p>a) <i>Integrált vidékfejlesztés</i> a1/ Vidékfejlesztési koncepció kidolgozása a2/ Vidékfejlesztési mintaprogram indítása a3/ Tájgazdálkodás</p>	<p>a) <i>Történelmi és kulturális értékekre épülő turizmus fejlesztése</i> a1/ Történelmi értékek programcsomagja a2/ Kulturális és építészeti értékek programcsomagja</p>
<p>b) <i>A gazdasági infrastruktúra és telephely kínálat fejlesztése</i> b1/ Ipari parkok és inkubátorházak b2/ Vállalkozási övezet kialakítása b3/ A telephelyek nyilvántartása b4/ A telephelyek hálózatba szervezése b5/ Támogatások biztosítása</p>	<p>b) <i>Tájrehabilitáció</i> b1/ Rekultiváció b2/ Bánya- és ipartelepek rehabilitációja b3/ Az erőművek környezeti hatásainak csökkentése</p>	<p>b) <i>Természeti és táji értékekre épülő turizmus fejlesztése</i> b1/ Vízi- és vízparti turizmus b2/ Természetjáró turizmus b3/ Borút program b4/ Kerékpárutak hálózatának fejlesztése b5/ Aktív turizmus</p>
<p>c) <i>A régió belüli gazdasági kooperáció fejlesztése</i> c1/ Beszállítói kapcsolatok támogatása c2/ "Low-tech" mintaprogramok támogatása</p>	<p>c) <i>Környezetvédelem</i> c1/ Vízgazdálkodás c2/ Hulladékkezelés</p>	<p>c) <i>Idegenforgalmi hálózat kiépítése</i></p>

Szerkesztette: MTA RKK NYUTI és T & T CONSULTING Kft.

1.1. Program

A GAZDASÁG INNOVÁCIÓS MILIÓJÉNEK ERŐSÍTÉSE

A régióban meghatározó *ipari, oktatási-kutatási és agrárgazdasági innovációs centrumok* működnek, úgy a különböző gazdasági társaságoknál, mint az egyes kutatási fejlesztési bázisokon és törekvések vannak további innovációs centrumok létrehozására (3.3.– 3.5. ábra).

Alprogramok

a) Innovációs és technológiai transzfer központok hálózatának kiépítése

A technológiai transzfer központok feladata az, hogy *a korszerű, minőségi termékek és termelési rendszerek elterjesztésében közvetítsenek, kapcsolatokat hozzanak létre.* Ennek érdekében, *technológiai fejlesztésekkel, minőségellenőrzéssel, minőségbiztosítással foglalkoznak,* emellett kísérleti laboratóriumokkal kell rendelkezzenek. Alkalmasak kell legyenek üzleti szolgáltatások nyújtására vállalkozások számára. A központok kialakítása részben a meglévő bázisokon (egyetemi, felsőoktatási intézményekben, ipari parkokban, műszaki információs centrumokban), részben pedig a nagyobb központokba (Veszprém, Székesfehérvár, Dunaújváros, Tatabánya) telepített ezen funkciót ellátó intézményekben történhet, megfelelő szakmai specializáció mellett.

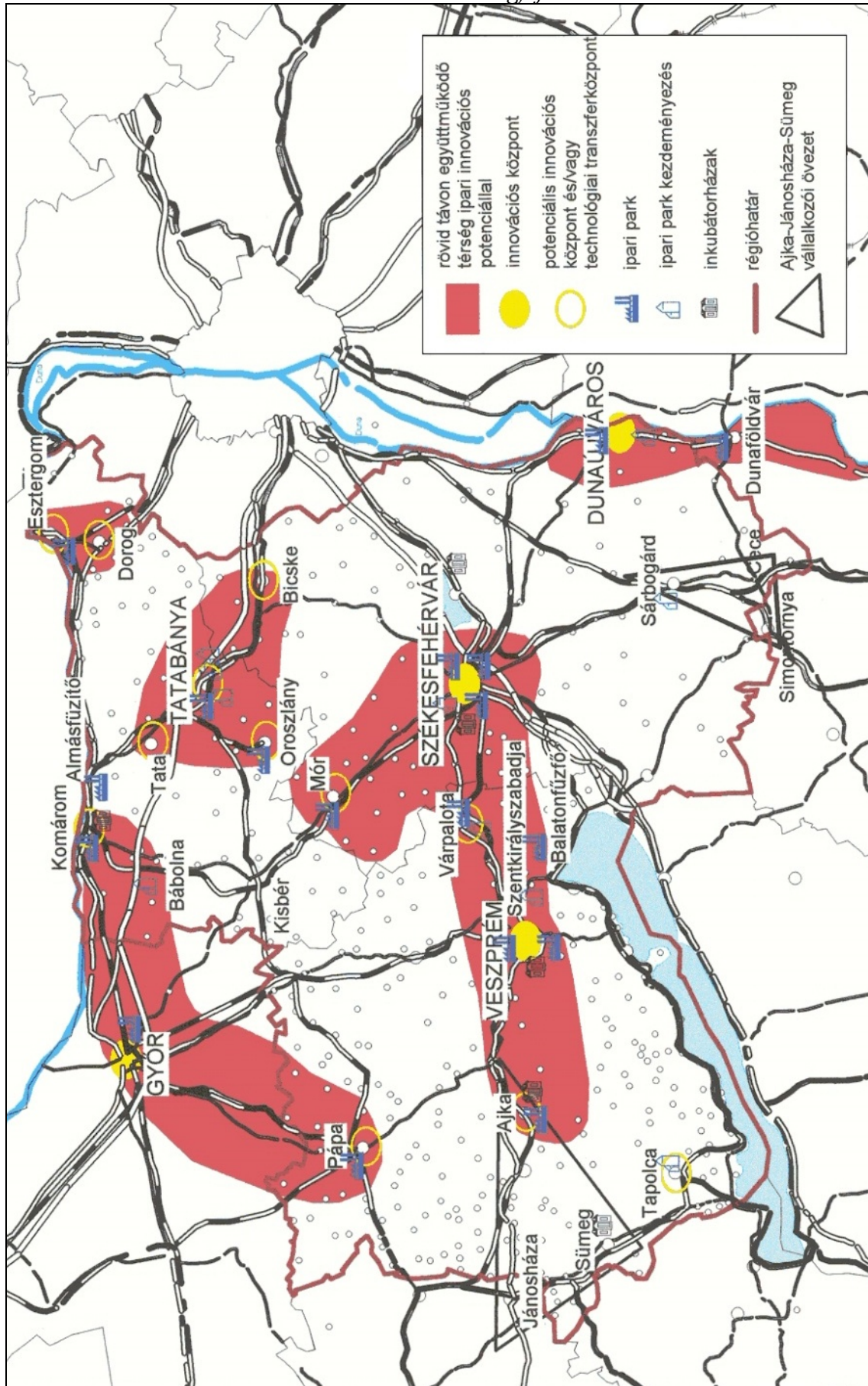
b) A gazdasági infrastruktúra és telephely kínálat fejlesztése

A meglévő, illetve a tovább fejlesztendő gazdasági infrastruktúra (ipari parkok, inkubátor házak, vállalkozói övezet stb.) a régió fontos kínálati és versenyképességet fokozó elemei, ezek hasznosítása, piacra segítése a régió elsődleges prioritásai közé tartozik.

- **b1/ Ipari parkok és inkubátorházak**

A régió modernizációját az érdeklődő befektetők fogadási feltételeinek javítását segíti a koncentrált ipari telephelyek fejlesztése. Erőteljesen megindult a gazdasági infrastruktúra megújítása a régióban. Számos zöldmezős, illetve megújításra váró ipari telephely, katonai bázis kínál ilyen lehetőségeket Közép-Dunántúlon. Szükséges ezen kezdeményezések hálózatba szervezése, közös információs bázis kialakítása, esetleges feladatmegosztása. Különösen támogatandó azon parkok piacra segítése, amelyek a szerkezetváltás újabb időszakát élik meg (Almásfüzitő, Ajka, Balatonfüzfő, Dunaújváros, Oroszlány, Tatabánya, Várpalota), illetve amelyek a kis- és középvállalkozások megerősítését segítő inkubátorházat is telepítenek területükön (Ajka, Komárom, Székesfehérvár, Veszprém).

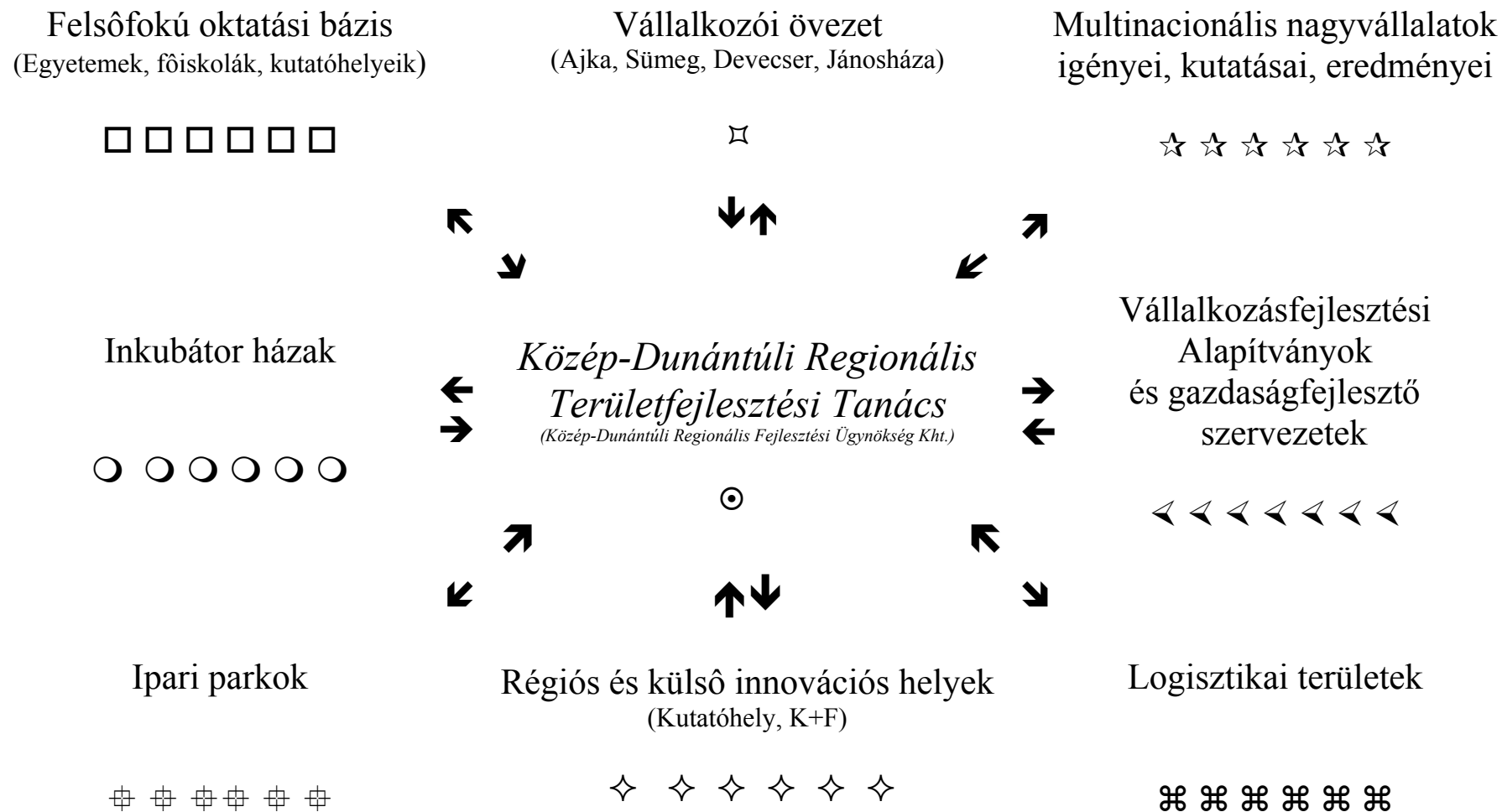
3.3. ábra Gazdaságfejlesztés

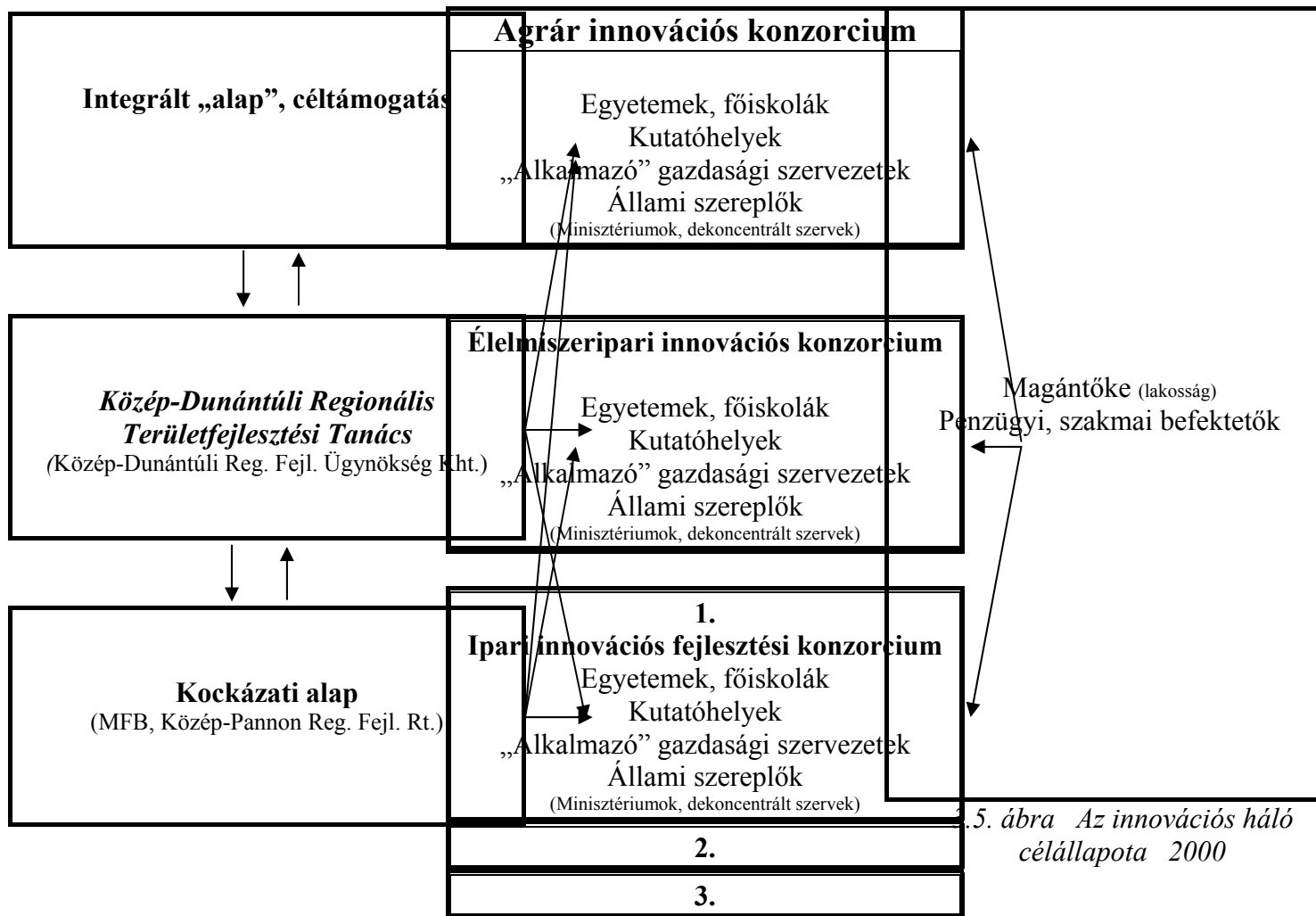

3.4. ábra Az innovációs háló szervezetei 1998-99

Szerkesztette: T&T Consulting Kft.

5. ábra Az innovációs háló célállapota 2000

- b2/ Vállalkozási övezet kialakítása

A területfejlesztés speciális térségeit képezik a *vállalkozási övezetek*. Az ide betelepülő vállalkozások beruházási és társasági adó-, valamint amortizációs kedvezményekben részesülnek. A kedvezmény időtartama maximum 10 év. Az övezetek jellemzője még az adminisztrációs kötelezettségek csökkentésére való törekvés, mely megnyilvánul vállalkozások alapításának egyszerűsítésében, a hivatali ügyintézés gyorsításában (Az eddig létrehozott vállalkozási övezetek kizárólag az országhatár mentén helyezkednek el, olyan térségekben, amelyek a területfejlesztés kedvezményezett térségei közé sorolhatók).

Ugyanakkor a Közép-Dunántúl belső periferiáin is található olyan kistérségek, amelyek az eddig vállalkozói övezet státuszt elnyert területek társadalmi-gazdasági jellemzőivel azonosak, ilyen például az Ajka-Sümeg-Jánosháza övezet. Támogatandó ennek a térségnek vállalkozási övezetté történő alakítása, az ahhoz szükséges feltételek középtávon történő megteremtése.

Célszerű, főleg az elmaradott, több megyét és más régiót is érintő térségekben újabb vállalkozási övezeteket előkészíteni (Mór-Kisbér-Zirc térsége, Sárbogárd-Cece-Simontornya interregionális együttműködés keretében).

- b3/ A telephelyek nyilvántartása

Annak érdekében, hogy a régióban lévő telephelyek (reorganizációra váró, rehabilitálandó ipari területek, "zöldmezős" ipari területek, elhagyott ingatlanok, volt szovjet és magyar laktanyák stb.) megfelelően hasznosuljanak, és a piacon való értékesítésük is megoldható legyen, számba kell venni, és folyamatosan nyilván kell tartani azokat. A *telephelyi nyilvántartás* alapján az érdeklődő hazai és külföldi befektetők naprakész információt kaphatnak a régió gazdasági lehetőségeiről. (pl.: Tapolca, Sümeg, Sárbogárd, Nyergesújfalú stb.).

- b4/ A telephelyek hálózatba szervezése

A régióban egymással párhuzamosan tevékenykedő intézményeket és meglévő rendszereket (vállalkozói övezet, transzferközpont, ipari park, inkubátorház, logisztikai központ, vállalkozási tanácsadó cég) hálózatba érdemes összekapcsolni, közöttük a hatékony kommunikációt megteremteni, közös forrásokat biztosítani.

- b5/ Támogatások biztosítása

A régió fejlesztési tanácsa különítsen el arra forrásokat, hogy a hálózat keretében szolgáltatásokat nyújtó intézmények tevékenységük során támogatásban részesüljenek, ezáltal olcsóbbak, vonzóbbak lehessenek (pl. egységes telephelyi marketing, bemutatkozási lehetőségek).

c) A régió belüli gazdasági kooperáció fejlesztése

- c1/ Beszállítói kapcsolatok támogatása

A meglévő kezdeményezésekből kiindulva, azok hasznosításával el kell készíteni a *régió külső és belső szállítói programját*. Ennek érdekében meg kell ismerni a régióban működő multinacionális nagyvállalatok elképzeléseit, terveit. Ki kell alakítani annak rendszerét, hogy a Regionális Területfejlesztési Tanács különböző projektekkel (pl.: K+F, ISO, stb.) ösztönözni, támogatni tudja a szállítói körbe tartozó, illetve abba jelentkező gazdasági társaságokat. Fel kell tární, és folyamatosan vezetni kell a régióban a szállítói kapcsolatokat, ezeket a nagyobb vállalkozásokhoz el kell juttatni.

Feladat a szállítói programon keresztül *ipari termelési "klaszterek" kialakításának az elősegítése*. (pl. Mór-Székesfehérvár, Veszprém, Tatabánya térségben az autóalkatrész- és gépjárműipar, elektronikai és elektrotechnikai ipar, vegyipar és műanyag-feldolgozás, környezeti ipar). Ennek a programnak eszközei lehetnek: a regionális szintű termékbemutatók, kiállítások rendszeressé tétele, szállítói tanácskozások szervezése, a technológiai-transzfer központokon keresztül tanácsadó és minőségellenőrzési hálózat működtetése, illetve két-három szállítói mintaprogram támogatása.

- c2/ "Low-tech"² mintaprogramok támogatása

A belső erőforrásokra támaszkodó feldolgozó kapacitások erősítése segíti a régió hosszú távú gazdasági stabilitását, versenyképességének megőrzését. Ki kell alakítani csak a *régióra jellemző "régió termékeket/termékkört"*. Ebbe a körbe sorolható elsősorban *faipar, bútoripar, üvegipar és az élelmiszeripar*. A program során kialakított termékek/termékkör piaci értékének növelése érdekében keresni kell annak lehetőségét, és szervezett formáját, hogy az oktatási és ezen belül is az iparművészeti (formatervezés) terület közvetlenül bekapcsolódhasson a kiemelt mintaprogramok során kialakítandó termékfejlesztésbe.

---

² *Low-tech* alatt a hagyományos technológiára épülő gazdasági szervezetek folyamatos műszaki, gazdasági, piaci és irányítási-szervezési megújítását értjük. Ebben a kategóriába tartoznak a régióban rendelkezésre álló erőforrások, vagy termelési kultúrák hasznosítása, a régiótermékek kialakítása, illetve az élömlunka igényes termelési tevékenységek.

1.2. Program

KÖRNYEZETORIENTÁLT VIDÉKFEJLESZTÉS

A *fenntartható fejlődés* jegyében egy átfogó vidék- illetve falufejlesztési programcsomag kidolgozása szükséges. Az innovatív fejlődés komplementer fejlesztési körének a programjaként kell foglalkozni a kistelepülésekkel, a centrumhiányos, a több megyét és régiót érintő térségekkel és az ott lakók problémáival, jövőjével (3.6. és 3.7. ábra).

Alprogramok

a) Integrált vidékfejlesztés

A program célja a rurális, illetve leszakadó területek, a különböző adottságú településegységek alternatív fejlesztési lehetőségeinek a feltárása, megtervezése, programokba rendszerezése és a régió szintjén történő preferenciák kialakítása.

- a1/ Vidékfejlesztési koncepció kidolgozása

Ki kell dolgozni az országos vidékfejlesztési program alapján a *régió vidékfejlesztési koncepcióját* és ennek alapján a programot. Meg kell kezdeni a vidéki térségek alapos feltárását, az egyes kistérségi koncepciók és programok összegyűjtését és rendszerezését, illetve régió szinten a vidék-monitoring rendszerének az összeállítását.

- a2/ Vidékfejlesztési mintaprogram indítása

A mintaprogramok célja, hogy kialakítsuk a programozás rendszerét, annak intézményi és szervezeti modelljét, valamint a tényleges területi hatások mérésének a technikáit. A mintaprogramok kidolgozásánál támaszkodni kell a *kistérségek már meglévő fejlesztési koncepcióira*, azok közül kell kiválasztani több előremutató kezdeményezést. A program központi elemei: mezőgazdasági termelés hatékonyságának a növelése, erdősítés, falusi turizmus, borturizmus, táj jellegű termelés, biogazdálkodás, bioenergia termelés, a biomassza lehetőségeinek kihasználása.

- a3/ Tájgazdálkodás

Az integrált vidékfejlesztés meghatározó elemének kell tekinteni a tájgazdálkodást, illetve azoknak a környezeti értékeknek a tudatos megóvását, amelyek a régióban rendelkezésre állnak. A *tájgazdálkodás* tervezetté tétele érdekében létre kell hozni, és folyamatosan karban kell tartani a régió tájkataszterét, mintaprogramokat kell indítani a különféle tájtípusokban a környezetbarát gazdálkodási módok megismertetésére, tanácsadórendszert kell létesíteni a korszerű gazdálkodási kultúra terjesztésére, annak ösztönző rendszere kialakítására. A régió adottságaira tekintettel különös hangsúly szükséges biztosítani az erdőfenntartási és erdőtelepítési munkákra. Az erdőtelepítéseknél a tájra jellemző, őshonos fafajok telepítését kell előnyben részesíteni. A nagyvadállományt az erdei életközösség egyik elemének kell tekinteni, s oly mértékig szabad csak felszaporítani, hogy a természetszerű állapotú erdő ökológiai egyensúlyát ne veszélyeztesse.

b) Tájrehabilitáció

- b1/ Rekultiváció

A térségben timföldgyártáshoz kapcsolódóan két *vörösiszap lerakó* található. Az almásfüzitői lerakóban már jelenleg is folyik hulladékártalmatlanítás, az ajkai még üzemel. Talajvédelmi, felszín alatti és felszíni vízvédelmi szempontból a rekultivációt 5 éven belül le kell zárni. Elengedhetetlen a működő szeméttelések rekultiválásának kérdése. Ide tartozik a Velencei-tó vízgyűjtő területén telepítendő hulladék lerakóhelyek, a Pénzverő-völgyi hulladéklerakó bővítésének megakadályozása.

- b2/ Bánya- és ipartelepek rehabilitációja

A folyamatosan művelt nagyobb bányák, melyek rendelkeznek rekultivációs tervvel, nem igényelnek külön programot. Rehabilitációs programokra ott van szükség, ahol a *felhagyott bányáknak* nem ismert a tulajdonosa, vagy az új tulajdonosok nem veszik igénybe ezeket a területeket, amelyek ezáltal gondozatlan tájsebként jelentkeznek a vidékben. (Pl. Dorog, Oroszlány, Tapolca, Tatabánya, Várpalota és Zalahaláp térsége). A bezárt és megfelelő módon rekultivált bányák idegenforgalmi szempontból hasznosíthatóak lennének (bányamúzeumok).

- b3/ Az erőművek környezeti hatásainak csökkentése

A vizsgált közép-dunántúli térségben működő *erőművek elavultak*, hosszú távú működtetésük környezetvédelmi szempontból nem tolerálható. Figyelemmel az újonnan megjelent szabályozásra, működésük végső határideje 2004. december 31.

c) Környezetvédelem

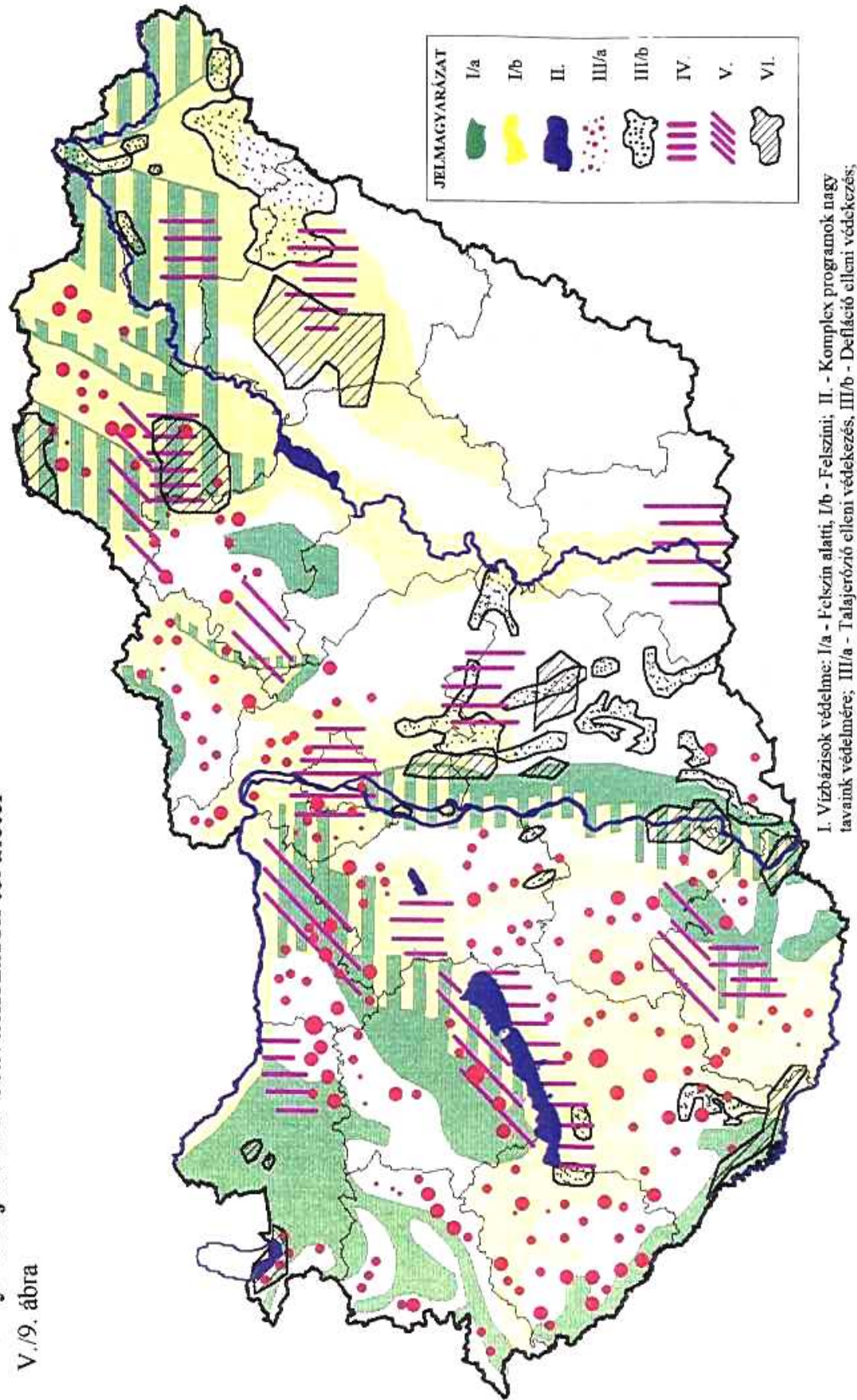
- c1/ Vízgazdálkodás

Az EU csatlakozásnál a csatorna és szennyvíztisztító rendszerek kiépítésének és megfelelő kapacitás és minőség szintre hozásának kiemelt prioritása van. Ezen belül elsőbbséget kell kapnia a vízbázis védelmi orientáltságú, az 10.000, illetve a 2000 főnél nagyobb állandó népességű településeken, és az üdülőterületeken történő csatornázásnak. A régióban a felszín alatti vizek szennyeződése a rendszeresen mért komponensek körében, elsősorban a nitrátosodásban mutatkozik meg, amelynek oka többek között a csatornázatlanság. *Jelentősen támogatandók azon települések, ahol szennyvíztisztító, valamint csatorna épül.* Különösen fontos ez az *erősen sérülékeny karsztvíz-készletek, valamint a Balaton vízgyűjtő területére eső* települések esetében.

3.7. ábra Környezetileg érzékeny területek

Környezetfejlesztési beavatkozások területei

V./9. ábra

Veszélyeztetett az *Által-ér vízgyűjtő* felszín alatti és felszíni vízkészlete. Sürgős feladat ennek a veszélyeztetettségnek a megszüntetése. El kell érni a Séd, Nádor és Sárvízi Malomcsatorna gyűjtőterületének szennyvíz-mentesítését.

A régió területének közel 65%-át kitevő karsztrendszer fokozott környezetvédelmet követel meg. A bányászati tevékenység visszahúzódásával új lehetőségek nyílnak a rendelkezésre álló karsztvíz készlet rehabilitációjára. Kiemelt feladat egy célszerű ilyen irányú program kidolgozása és megvalósítása. A régió jelenleg nem rendelkezik és belátható időn belül nem is fog rendelkezni a szükséges nagyságú pénzügyi eszközökkel Dunántúli-középhegység karsztvíz készlete védelmének a biztosításához. Ez országos érdek is, ezért minden fórumon fel kell hívni a figyelmet ennek a környezeti adottságnak a fokozott és kiemelt védelmére.

Feltétlenül szükséges a vízrendezési és kárelhárítási feladatok megoldása a vízfolyások mentén, egyaránt a Duna és a kis-vízfolyások hatásterületein.

- c2/ Hulladékkezelés

A nagyobb önkormányzatok komoly erőfeszítéseket tesznek a hulladékok illegális lerakásának megakadályozására, azonban a kisebb településeken sem az anyagi, sem az emberi erőforrás nem elég a meglévő illegális lerakóhelyek felszámolására. *A hulladéklerakás hosszú távú megoldása igen sürgető feladat* elsősorban a Balaton és a nagyobb vízfolyások mentén, illetve a karsztterületeken. Ezen belül a rekultiváció, a rendszeres és szervezett hulladékkezelés, valamint az elhagyott ipartelepek rehabilitációja a legfontosabb beavatkozási területek.

A megyei szinten kidolgozásra kerülő *hulladékgazdálkodási tervek és azok alapján kialakított öt évre szóló stratégiák regionális szintű összehangolása szükséges*, különösen a nagyobb térségeket érintő lerakó és feldolgozó helyek létesítésére, azok támogatására. A régió két centrumában, Veszprémben és Tatabányán, előremutató törekvések indultak meg a *környezetvédelmi- és hasznosítási iparral összefüggő tevékenységek megtelepedésére*, azok szakmai és technológiai bázisainak a kialakítására. A régió fejlesztési forrásaiból támogatandó a környezetgazdálkodási technológiák megtelepítése, illetve mintaprogramok létesítése.

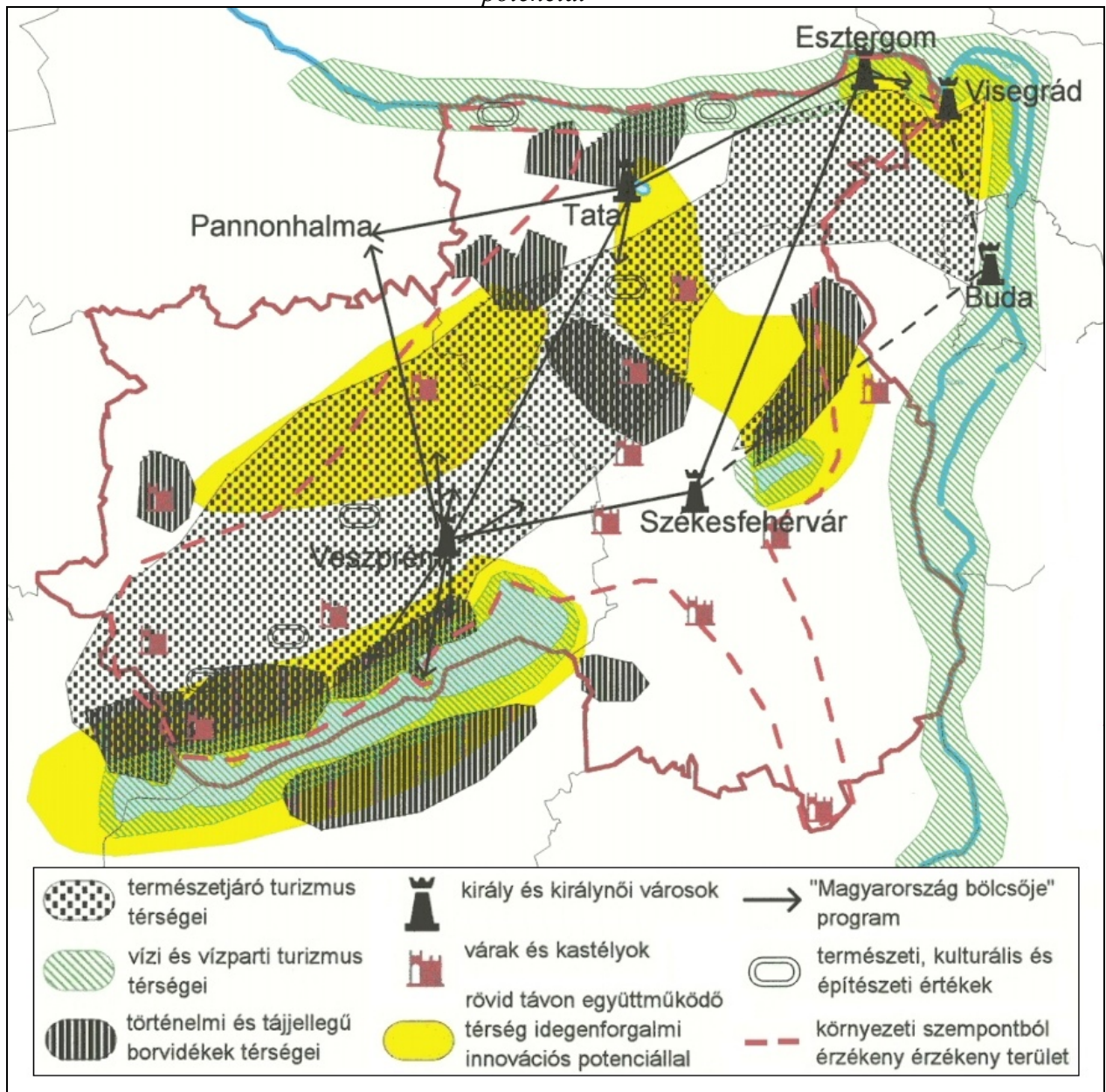
1.3. Program

A RÉGIÓ ADOTTSÁGAIRA ÉPÜLŐ TURIZMUS ÉLÉNKÍTÉSE

A régió kiemelkedő *történelmi* (kulturális, építészeti) és *természeti* (vizek, hegyvidékek, vadász- és halássterületek) *értékekkel* rendelkezik. Közülük számos a kulturális rekreáció és az életmód szempontjából egyedi adottságnak minősíthető. Itt van az ország - a fővároson kívüli - leglátogatottabb idegenforgalmi területeinek jelentős része, a Balaton északi partja, Velencei-tó, a Duna jelentős szakasza és számos más kiemelkedő nemzeti kincs, idegenforgalmi vonzerő. A régió idegenforgalmi stratégiáját e kedvező adottságokra alapozva érdemes kidolgozni (3.8. ábra).

- ❖ A *Balatonnal* kapcsolatban a koncepció elfogadja a Balatoni Területfejlesztési Tanács által kidolgozott és egyeztetett fejlesztési koncepciót.
  - A kulturális örökség szélesebb körű hasznosítása
  - Látogatói központok kialakítása
  - A közbiztonság javítása
  - Tematikus útvonalak fejlesztése
  - Borturizmus, borutak fejlesztése
  - Védett értékekhez kapcsolódó speciális termékek fejlesztése, szervezése (Ökoturizmus - Balaton-felvidéki Nemzeti Park)
  - Sajátos adottságokra épülő falusi turizmus fejlesztése
  - A kerékpáros turizmus fogadási feltételeinek kialakítása
  - Gyalogos vándorlási útvonalak kialakítása
  - Az aktív turizmus fogadási feltételeinek javítása
  - Minősítési rendszerre támaszkodó információs és marketing hálózat kiépítése
  - Magánszálláshelyek hálózatszerű fejlesztése
  - Gyógy- és termálvíz program
  - Balatoni vendéglátási-turisztikai minősítési rendszer létrehozása
  - Hagyományos tevékenységek gazdasági-turisztikai célú felkarolása
  - A képzés, továbbképzés rendszerének kialakítása a minőségi turisztikai szolgáltatások érdekében

- ❖ A *Velencei-tó – Vértes kiemelt térséggel* kapcsolatban a koncepció elfogadja a térségi szereplők által kezdeményezett, kormányzati elfogadás alatt lévő fejlesztési irányokat. A Velencei-tó – Vértes Kiemelt térség Területfejlesztési Konceptiója az alábbi fejlesztési célkitűzéseket tűzi ki a térség számára:
  - A turisztikai alpinfrastruktúra fejlesztése
  - A gyermekes családok számára vonzó kínálat megteremtése
  - Az ifjúság üdülési lehetőségeinek fejlesztése
  - Az igényes amatőr sportolás feltételeinek javítása
  - A hobbi turizmus feltételeinek javítása
  - A menedzser- és szakmai turizmus feltételeinek javítása
  - Nyugdíjasok üdülésének támogatása
  - A turisztikai marketing javítása
  - A turizmus egyéb feltételeinek javítása

3.8. ábra Turisztikai
potenciál

- ❖ A Duna esetében tudomásul veszi a koncepció a kormányzati szinten születendő elképzeléseket. A régió törekszik arra, hogy a gazdasági mellett a Duna turisztikai hasznosítása is egyre erőteljesebbé váljék (sportkikötők, evezős centrumok)

A régió fenn kívánja tartani a *véleményezés jogát* a területén található országos szinten kiemelt kompetenciával rendelkező térségek idegenforgalmi fejlesztésére. Törekszik egyeztetni e tevékenységi körökben elképzeléseit, azok regionális szintű összehangolásában kezdeményező szerepet vállal.

Alprogramok

a) Történelmi és kulturális értékekre épülő turizmus fejlesztése

- a1/ Történelmi értékek programcsomagja

A királyi és királynői városokra (Székesfehérvár, Esztergom, Veszprém, Tata, /Buda, Visegrád/) és emlékhelyekre (pl. Tihany, Zirc, Öskü, Felsőörs, Vértesszentkereszt, Dömös) tervezett utazási programok és események szervezésének a támogatása.

Kivételes lehetőség (és kötelesség) az *államalapítás ezer éves évfordulójának* méltó megünneplése, amelyben ez a régió kiemelkedő szervező és végrehajtó szerepet kell játsszék. Az ünnepsorozatra kialakítandó idegenforgalmi infrastruktúra a későbbiekben is hasznosítható. *Várak és kastélyok* bázisán kialakított *történelmi játékok* (várjátékok), egyéb rendezvények esemény - fűzérbe szedése, turisztikai értékesítése (pl. Sümeg, Nagyvázsony, Csesznek, Szigliget, Somló, Csókakő Tác-Gorsium) szintén önálló programot igényel.

- a2/ Kulturális és építészeti értékek programcsomagja

Fel kell tártani a kevésbé ismert, ugyanakkor az idegenforgalomban hasznosítható épületek, emlékhelyek, folklór és nemzetiségi hagyományok, látványosságok körét, amelyre zenei *eseménycsomagok* szervezhetők (pl. Tapolca, Herend, Martonvásár, Kapolcsi-napok, "Éneklő templomok").

b) Természeti és táji értékekre épülő turizmus fejlesztése

- b1/ Vízi- és vízparti turizmus

A közép-dunántúli térség a "*vizek régiójának*" is nevezhető, hiszen nincs még egy olyan régió az országban, ahol ennyire sokféle természetes vízfelület fordulna elő. Ezt fokozza a térség felszín alatti vízbázisa is, a karszt és termálvízkincs. Távlati fejlesztések érdekében szükséges a régió termál- és gyógyvíz potenciáljának felmérése. Mindezek környezeti, turisztikai, gazdasági, természethasznosítási értékei is kiemelendők.

Ezeket az értékeket egyszerre kell védeni és hasznosítani. Kiemelt feladat ennek olyan megoldása, amely biztosítja az értékek és az érdekek összhangján alapuló hosszú távú fenntarthatóságot.

- b2/ Természetjáró turizmus

A Bakony, a Balaton-felvidék, a Vértes, a Gerecse, a Pilis és a Sárvíz-völgye természeti értékeinek megismertetése, *túraútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúrák* (pl. pihenőházak, turistaházak) kiépítésére, karbantartására irányuló programok ösztönzése kívánatos.

- b3/ Borút program

A régió *történelmi és tájjelegű* borvidékeinek (Ászár, Badacsony, Szentgyörgy-hegy, Balatonmellék, Balaton-felvidék, Csopak, Etyek, Enying, Mór, Neszmély, Somló) túra, rendezvény- és eseménycsomagjának kidolgozása, régió szintű bor utak kialakítása, az országos borúthálózatba történő illesztése szükséges.

- b4/ Kerékpárutak hálózatának fejlesztése (3.9. ábra)

Mind a nemzetközi, mind a hazai turizmus dinamikusan fejlődő ága a *kerékpáros turizmus*. Ennek az új keresletnek a régióba történő csábításához szükséges a térség turisztikai értékeinek és történelmi emlékeinek kerékpárral történő elérhetőségének a biztosítása (főbb régiók közötti kerékpárút hálózatok megépítése, illetve összekötése), valamint az ehhez kapcsolódó infrastrukturális bázisok (szállások, pihenőhelyek, szervizek, kölcsönzők) kialakításának, azok hálózatba szervezésének a támogatása.

- b5/ Aktív turizmus

A régió jelentős lovas-, vadász-, horgász hagyományokkal és lehetőségekkel bír. Kiepített túraútvonalak állnak rendelkezésre, melyek további fejlesztése szükséges. Lehetőséget kínál a különleges sport programokat űzők számára (sportrepülés, íjászat, hőlégballon, sárkányrepülő).

c) Idegenforgalmi hálózat kiépítése

Regionális vásárok, kiállítások, termékbemutatók és börzék szervezése mellett regionális idegenforgalmi, információs rendszer kialakítása, azoknak periodikusan megjelenő programfüzetben történő összefoglalása kívánatos úgy, hogy annak működése egyszerre szolgálja a szolgáltatók, illetve az utazók, az érdeklődők, a vendégek érdekeit.

II. Célcsoport

A HUMÁN ERŐFORRÁSOK FEJLESZTÉSE

A régió kedvező humán erőforrásokkal rendelkezik. Ezek jelentették az elsődleges bázisát a korábbi és a jelenlegi gazdasági és társadalmi fejlődésnek/fejlesztésnek. A térség állandó megújulási képessége fenntarthatóságának egyik legfontosabb forrása továbbra is ennek az erőforrásnak a fejlesztése, a népességszám, a felhalmozott ismeretek és tudás, valamint ennek az értéknek a megújítását és gyarapítását biztosító társadalmi környezet és intézményrendszer folyamatos fenntartása:

- A humán erőforrás fejlesztési célkitűzés arra is irányul, hogy a régió szintjén történjen meg a meglévő értékes adottságok összehangolása, azok együttműködése révén a potenciálok megsokszorozása, s ezzel egy tartós, egyben versenyképes jövőépítés alapjainak a kimunkálása. Ennek a fejlesztési célkitűzésnek a hatása ugyan hosszú távon érvényesül, de a programokban vázolt kezdeményezések több elemének a megvalósítási feltételei a régióban már napjainkban is adottak, így az ehhez kapcsolható alprogramok indítása megkezdhető.

A főbb program javaslatok a következők (3.10. ábra):

2.1. program A közép- és felsőoktatási bázis fejlesztése

2.2. program A szakképzés, az át – és továbbképzés koordinációja

2.3. program Erőforrás koordináció a régió K+F tevékenységében

2.4. program Egészségügyi és szociális helyzet javítása

3.10. ábra II. Célcsoport A humán erőforrások fejlesztése

2.1. A közép- és felsőoktatási bázis fejlesztése	2.2. A szakképzés, az át- és továbbképzés koordinációja	2.3. Erőforrás koordináció a régió K+F tevékenységében	2.4. Egészségügyi és szociális helyzet javítása
<p>a) <i>A felsőoktatás fejlesztése</i> a1/ Innovatív felsőoktatás megteremtése a2/ Felsőoktatási hálózat kialakítása</p>	<p>a) <i>Szakképzési hálózat kialakítása</i></p>	<p>a) <i>Regionális Innovációs Stratégia (RIS) kidolgozása</i></p>	<p>a) <i>A népesség előregedése területi hatásainak mérséklése</i></p>
<p>b) <i>Középfokú oktatás fejlesztése</i> b1/ Innovatív középfokú képzés megteremtése b2/ Középfokú oktatási program kialakítása</p>	<p>b) <i>Az át- és továbbképzés szélesítése és koordinálása</i></p>	<p>b) <i>K+F tevékenység segítése</i> b1/ Kutatások ösztönzése b2/ Az eredmények hasznosítása</p>	<p>b) <i>A Regionális Egészségfejlesztési Stratégiai megvalósítása</i></p>
<p>c) <i>Speciális oktatási célok megvalósítása</i> c1/ Regionális ismeretek a képzésben c2/ Területfejlesztési szakemberek képzése</p>			

2.1. Program

A KÖZÉP- ÉS FELSŐOKTATÁSI BÁZIS FEJLESZTÉSE

A régió jövőjét, versenyképességét alapvetően befolyásolja, hogy egyrészt a humán erőforrások *felkészültek* legyenek a sokrétű fejlesztések befogadására, másrészt a *regionális identitás megerősítésével a belső innovációs potenciál*, mint új fejlesztési erő, felszínre kerüljön.

A régió innovációs stratégiáját *csak jól képzett, nyelveket beszélő*, iskoláinak elvégzését követően a *régióban maradó, oda visszatérő* szakemberek képesek megvalósítani. Ennek érdekében szükséges a régió oktatási, illetve képzési, át- és továbbképzési struktúráját olyan módon megújítani, hogy az a helyi/regionális igényeknek és az innovációs céloknak egyaránt eleget tudjon tenni.

Alprogramok

a) Felsőoktatás fejlesztése

- a1/ Innovatív felsőoktatás megteremtése

A térség felsőoktatásában nagyobb szerepet kell kapnia a *domináns "jövőorientált"* (pl. a pénzügyi, üzleti élethez, számítástechnikához, autópárhoz, idegenforgalomhoz kapcsolódó) szakemberek képzésének, illetve az azzal összefüggő tudományos kutatásnak és szakmai akciók szervezésének. A Regionális Területfejlesztési Tanács olyan képzési programokat *támogat* a felsőoktatás vonatkozásában, amely

- ❖ növeli a régió innovációs képességét,
- ❖ hiányzó tudományterületeket és egyben szakmákat honosít meg,
- ❖ fokozza a térség intézményeinek együttműködését, közös képzési programjait.

- a2/ Felsőoktatási hálózat kialakítása (3.11. ábra)

Magas színvonalú oktatást folytató intézményekkel rendelkezik a régió. A térségben lévő – egymástól elkülönülő – felsőoktatási intézmények együttműködésének növelésével csökkenteni kell a Közép-Dunántúl felsőoktatási "vákuumát" (hiányzó tudományterületek, együttműködés hiánya, párhuzamosságok). Megfelelő cél-programmal ki kell alakítani a régióban a több központtal rendelkező új felsőoktatási intézményi struktúrát.

Létre kell hozni a *közép-dunántúli felsőoktatási intézmények szövetségét*, amelynek feladata ezen intézmények közvetlenebb kommunikálása, a

regionális szintű koordináció és a szervezett kapcsolatrendszer kialakítása. Ösztönözni kell (pl. regionális felsőoktatási alapítvány létrehozásával és működtetésével), hogy a régióban élők, ha lehet, felsőfokú tanulmányaikat a térségben folytassák, majd azt követően itt is telepedjenek le.

b) Középfokú oktatás fejlesztése

- b1/ Innovatív középfokú képzés megteremtése

Támogatandók azok a haladó középfokú oktatási irányok, szakmák, képesítések, képzések, amelyek, a régióban már megtelepedett *csúcstechnológiákhoz*, de a *hagyományos műszaki bázisok* megújításához is kapcsolódnak.

Ösztönözni kell továbbá azon szakismeretek különböző szintű oktatását, amelyek a *helyi térségi termékekre, szolgáltatásokra* irányulnak, növelve egyúttal a vállalkozói ismeretek és a nyelvi képzés színvonalát.

- b2/ Középfokú oktatási program kialakítása

A középfokú oktatás területén is részletesen fel kell tárnai a régió *jelenlegi helyzetét*. A párhuzamosságok csökkentése érdekében az igényekhez jobban igazodó, összehangolt tevékenységre van szükség. Az önkormányzatokkal egyeztetve ki kell alakítani a régió *középfokú oktatásfejlesztési programját*. Deklarálni kell azokat az oktatási elemeket (pl. idegenforgalom, táj specifikus mezőgazdasági termelés, élelmiszeripar stb.), amelyek a régió érdekében kiemelten támogatást élveznek.

c) Speciális oktatási célok megvalósítása

- c1/ Regionális ismeretek a képzésben

A mai kor igényeinek is megfelelő oktatás, alapvetően a *"helyi-regionális gyökerekből"* is kell táplálkozzon. A térség alap-, közép- és felsőfokú oktatásában a környezetkultúra és speciálisan a tájvédelemre, illetve a történelmi hagyományokra építő tudat alakítására nagyobb hangsúlyt kell fektetni. Célszerű a helyi oktatási programokban önálló tárgyként felvenni a *régió táji, környezeti, kulturális és gazdasági értékeinek* oktatását.

- c2/ Területfejlesztési szakemberek képzése

Fontos, nemzeti értéket elégíthet ki a régió, ha a felsőoktatási szövetségben résztvevő intézmények kidolgozzák és bevezetik az EU integrációhoz kapcsolódó nemzeti felkészítő program dunántúli rendszerét, egyben speciálisan a területfejlesztési szakemberek képzési programját.

3.11. ábra

2.2. Program

A SZAKKÉPZÉS, AZ ÁT- ÉS TOVÁBBKÉPZÉS KOORDINÁCIÓJA

Alprogramok

a) Szakképzési hálózat kialakítása

Szükséges egy olyan *regionális konzultációs testület* létrehozása, amelynek feladata a régióbeli munkaerőképzés "milyenségének", céljainak, szakmastruktúrájának befolyásolása. A testület munkájában a szakképzéssel foglalkozó intézmények (pl. Munkaügyi Tanácsok, Székesfehérvári Regionális Munkaerő-fejlesztő és Képző Központ), a multinacionális nagyvállalatok és a kamarák képviselői vennének részt.

Feladata, hogy a régióban egyeztesse a *szakképzési irányokat*, azok programjainak tartalmát, a felesleges párhuzamosságok megszüntetését kezdeményezze, újabb, kimondottan régió - specifikus (pl. low-tech fejlesztéshez igazodó, szolgáltatási körök bővítését segítő, stb.) termeléshez és tevékenységhez kapcsolódó ismeretek képzési terveit és támogatási rendszereit dolgozza ki.

b) Az át-és továbbképzés szélesítése és koordinálása

A régióban jelentős gazdasági szerkezetváltás alatt és előtt álló térségek találhatók (Ajka, Dorog, Dunaújváros, Oroszlány, Tatabánya, Duna mente ipari zóna). A régióba folyamatosan betelepülő vállalkozások igényeihez igazodó át- és továbbképzési rendszert kell kialakítani. Ennek alapbázisa és koordináló szervezete egy *regionális képzési központ* lehet, amelynek intézményi alapjai már biztosítottak (Székesfehérvári Regionális Munkaerő-fejlesztő és Képző Központ).

Szükséges regionális szintre emelni a Munkaügyi Központok által *koordinált át-és továbbképzési feladatokat és ennek regionális szintű együttműködési szervezetét létrehozni*. Ehhez a régiós intézményhez szorosan csatlakoztatni kell azokat a központi forrásokat, melyek a munkaerő át-és továbbképzésére szolgálnak. Ez a szervezet a gazdaságból addicionális forrásokat irányíthat az oktatási szférába.

2.3. Program

ERŐFORRÁS-KOORDINÁCIÓ A RÉGIÓ K+F TEVÉKENYSÉGÉBEN

A régió fejlesztése nem valósítható meg akkor, ha nem jön létre a különböző szakmai és oktatási-kutatási pólusokat magába foglaló együttműködési rendszer a felsőoktatásban és a kutatás-fejlesztésben meglévő erőforrások koordinációjára.

Alprogramok

a) Regionális Innovációs Stratégia (RIS) kidolgozása

A régió kedvező adottságai lehetőséget kínálnak egy *Regionális Innovációs Stratégia* (RIS) kidolgozására, amely átfogó programban rendszerezi a különféle eddigi kezdeményezéseket, igényeket és szervezeti kapcsolatokat. A Regionális Innovációs Stratégia (RIS) részét képező program meghatározza a high-tech és low-tech fejlesztési irányokat, azok szakmai bázisait, szervezeti rendszerét, finanszírozási modelljeit és a jelentkező területi - gazdasági hatások mérésének a módját.

Hazai és nemzetközi (Európai Unió) támogatásokat kell megnyerni ennek az országosan is elsőként kidolgozandó Regionális Innovációs Stratégiának (RIS) az elkészítéséhez. Az uniós források elérhetőségét növelné a régió Szlovákiával határos térségének bevonása a stratégiába.

b) K+F tevékenység segítése

A kutatás-fejlesztés támogatása nem lehet csupán országos feladat, regionális szinten is törekedni kell ezen tevékenységek minél szélesebb elterjesztésére, a meglévő eredmények hasznosítására, új törekvések támogatására.

- b1/ Kutatások ösztönzése

Támogatni kell az egyes alapkutatásokat, valamint az alkalmazott "tudományos" kutatásokat és a hozzá kapcsolódó innovációs tevékenységeket. A kutatás-fejlesztési tevékenységen belül nem csupán a műszaki kutatások bázisa fejlesztendő, hanem sürgető lépéseket kell tenni a régióban egyáltalán nem létező *társadalomtudományi kutatások* intézményi bázisának megteremtésére is.

A régió gazdasági és társadalmi folyamatainak figyelemmel kísérése, azok regisztrálása és a fejlődési irányok meghatározása egy, az országos kutatási hálózathoz kapcsolódó egység megtelepítésével biztosítható. Emellett ösztönözni kell a *társadalomtudományi oktatási programok* beindítását és a meglévők megújítását a felsőoktatási intézményekben.

- b2/ Az eredmények hasznosítása

Szükséges a *tudományos eredmények megismertetése*, elterjedésének és alkalmazásának segítése. Meg kell határozni e feladatok megoldási módjait, szervezeti csatornáit (pl. Veszprémi Akadémiai Bizottság, ITD Hungary megyei szervezetei, Magyar Innovációs Szövetség regionális képviselője).

2.4. Program

EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS HELYZET JAVÍTÁSA

A régió megőrzendő erősségei közzé tartozik a *kedvező termékenységi mutató*, az élve születések viszonylag magas aránya, valamint az utóbbi évtizedre jellemzően - a régió felértékelődését is jelző - *vándorlási többlet*. Ezek a mutatók sajnos csökkenő trendet mutatnak, így az ezredforduló után az öregedési folyamat a régió egészében fölgyorsul, egyes települések az elnéptelenedés közelébe jutnak. Pozitív folyamatként értékelhető, hogy az Észak-Dunántúl hat megyéje közös *Regionális Egészségfejlesztési Stratégiát* dolgozott ki.

Alprogramok

a) Az népesség elöregedése területi hatásainak mérséklése

Az elnéptelenedő falvak esetében az adottságok feltárására építő differenciált *vidék- és falufejlesztési programok* kidolgozására adhat ösztönzést a Regionális Fejlesztési Tanács, egyúttal segíteni kell ezeknek a falvaknak a funkcióváltását (pl. második otthon jelleg erősítése).

A régió lakosságának középtávon várható elöregedése, a *szociális intézmények* felé fordítja a figyelmet. Mindenképpen szükséges régiós szinten *összehangolni a szociális feszültségek kezelésének módját*, vonatkozzon az a vidéki térségekben élő idősök gondozására (pl. falugondnok hálózat), a meglévő szociális intézmények és gondozóhálózat fenntartására, működtetésére és a mentálhigiénés hálózatok összekapcsolására. A szociális ellátórendszerek kiépítésében és fenntartásában a *nonprofit* szektor szerepét célszerű fokozni a régióban.

b) A Regionális Egészségfejlesztési Stratégia megvalósítása

A leszakadó társadalmi rétegek (elszegényedő, deviáns és egyéb csoportok) helyzetének javítására *új egészségügyi, szociális szolgáltatások kialakítása és elterjesztése szükséges*. Az egészségmegővő és betegségmegelőző programok támogatásával a régió járuljon hozzá az *igényes életmód* kialakításához. A sürgősségi ellátás területén, a kórházak gyorsabb elérhetősége érdekében sűríteni kell a *mentőállomások* hálózatát. A regionális szociális háló kialakításában együttműködést kell kialakítani az *egyházakkal, a karitatív és civil szervezetekkel*.

III. Célcsoport

R É G I Ó É P Í T É S

A régióépítés célja, hogy a térségi *belső kohézió növekedjék*, ugyanakkor minél sokoldalúbb kapcsolatok alakuljanak ki a szomszédos régiókkal, más fejlődést képviselő központokkal.

A célcsoporton belül kiemelt jelentősége van az *elérhetőségnek* (kommunikáció, közlekedés), a megfelelő külső és belső kapcsolatok kiépítésének, a belső, regionális különbségek csökkentésének, a kistérségek ügyeit kezelni tudó szervezet és intézményrendszer kialakításának.

A régió valójában összekapcsoló elemek *hálózata* kell legyen. A városok, a további térségszervező centrumok, ennek a hálózat a csomópontjai, hiszen közvetítik az újdonságokat, szervezik térségeiket, bonyolítják az egyre magasabb igényeket kielégítő köz- és üzleti szolgáltatásokat. Alapvető cél, hogy a *növekedési centrumok fejlődjenek*, egyben újabbak - más és más jellemzőkkel - jöjjenek létre, s közöttük a feladat megosztás minél szélesebb rendszere alakuljon ki.

A főbb program javaslatok a következők (3.12. ábra):

3.1. program *A kommunikációs és közlekedési hálózatok fejlesztése*

3.2. program *Kapcsolatépítés a szomszédos térségekkel*

3.3. program *Régiótudat erősítése*

3.12. ábra III. Célcsoport Régióépítés

3.1. A kommunikációs és közlekedési hálózatok fejlesztése	3.2. Kapcsolatépítés a szomszédos térségekkel	3.3. Régiótudat erősítése
a) <i>Info-infrastruktúra, mint a régióépítés új dimenziója</i>	a) Konceptió készítése a szomszédos régiókkal történő együttműködésre a1/ Nemzetközi szint a2/ Több régiós (multiregionális) együttműködések a3/ Régiók közötti (interregionális) együttműködések	a) <i>A civil szféra megújítása</i>
b) <i>Közútfejlesztés</i> b1/ Régió kívüli kapcsolatok javítása b2/ Régió belüli kapcsolatok javítása b3/ Közúti korszerűsítés	b) <i>Régiók közötti együttműködés</i> b1/ Regionális program tanácsok b2/ Kistérségi szintű együttműködések	b) <i>A belső regionális különbségek kifejezése</i>
c) <i>Vasútfejlesztés</i> c1/ Műszaki korszerűsítés, villamosítás c2/ Új pályaszakaszok építése c3/ Regionális vasúttársaság	c) <i>Régió belüli térségi együttműködés</i>	c) <i>A régió abszorpciós képességének javítása</i>
d) <i>Logisztikai rendszerek és bázisok kialakítása</i> d1/ Logisztikai centrumok kialakítása d2/ Repülőterek (polgári) hasznosítása d3/ A Duna, mint nem kellően kihasznált infrastrukturális erőforrás		d) <i>Regionális média létrehozása</i>
		e) <i>Városok hálózat kialakításának ösztönzése</i>
		f) <i>Regionális kulturális programcsomag kialakítása</i>
		g) <i>Szervezett régiómarketing</i>
		h) <i>A fejlesztési program elkészítése</i>
		i) <i>Kísérleti finanszírozási modell kidolgozása</i>

3.1. Program

A KOMMUNIKÁCIÓS ÉS KÖZLEKEDÉSI HÁLÓZATOK FEJLESZTÉSE

A térséget átszelő *nemzetközi közlekedési folyosók* a régió belső területeit elkerülik. A régió belső összetartozását, illetve a nemzetközi folyosók elérhetőségét segítő infrastruktúra fejlesztési programok indítása szükséges.

Alprogramok

a) *Info-infrastruktúra, mint a régióépítés új dimenziója*

A régióban a korszerű kommunikációs, információs infrastruktúra hálózatának elemei megtalálhatók, több központban működnek nagyteljesítményű számítógépes szerverek, kiterjedt a kábeltelevíziós hálózat. Ezek együttesen lehetőséget nyújtanak az internet-hálózatba való bekapcsolódásra, s azon keresztül egy speciális regionális *info-infrastuktúra* megteremtésére.

Elő kell készíteni a meglévő kapacitások és fejlesztési elképzelések felmérése és rendszerezése alapján az *Információs Régió (INFOREGIO)* program kidolgozását, az ehhez kapcsolódó helyi (falvak, kisvárosok), kistérségi, mezoregionális (megyei), nagyvárosi és regionális hálózatok, kapacitások és fejlesztési irányok meghatározását, azok között a kapcsolatok megteremtését.

Támogatandó ennek érdekében, hogy *mintaprogramként* több helyi (falusi és kisvárosi), illetve mikroregionális (kistérségi) info-infrastruktúra (pl. belső hálózatok, Internet munkahelyek, kedvezményes rendszer kapcsolatok, teleházak, azok regionális hálózata) fejlesztés kezdődjön meg.

b) *Közútfejlesztés (3.13. ábra)*

- b1/ Régió kívüli kapcsolatok javítása

A közép-magyarországi és az észak-dunántúli hatmegyés együttműködésekre kell a hangsúlyt helyezni. Legfőbb cél a nyugati és keleti országrész közötti kapcsolat erősítése: *M8* gyorsforgalmi út (Rábafüzes-Veszprém-Dunaújváros-Kecskemét-Szolnok). A Bécs-Győr-Budapest innovációs tengelyre (IV. Helsinki folyosó) való ráfűződést szolgálja az *M81* (Székesfehérvár-Kisbér-Győr/Komárom) és *M63* kiépítése. A régió illeszkedése az észak-dél irányú V/C "Helsinki folyosó"-hoz (Gdansk-Ploce), az *M6-os útnak és Esztergom kapcsolatának megteremtése (M6-M0-M10)*. A régió nyugati felének észak-dél irányú kapcsolatának alakulását nagy mértékben javítaná a Győr-Tapolca gyorsforgalmi út.

A régió külső kapcsolatainak építésében természetes határt szab a Duna. Ennek az akadálnak a feloldása csak *új hidak* megépítésével lehetséges: Esztergom-Párkány³ (közút, vasút), Komárom (közút), Adony (V0-s vasút!), Dunaújváros (közút, esetleg vasút is, ha Adonynál nem).

³ A két kormány megegyezett a Mária-Valéria híd újjáépítésében, azonban a koncepció készítői, illetve a régió területfejlesztési szereplői szerint a gazdasági-társadalmi kapcsolatok (a térség EU régiós törekvései) hosszabb távon egy új, az (M)10 úthoz kapcsolódó híd megépítését igénylik.)

- b2/ Régió belüli kapcsolatok javítása

A régiónak megfelelő a sugár irányú közlekedése, de gondjai vannak a haránt irányú közúti kapcsolatokkal. Meg kell oldani *Esztergom-Tatabánya-Oroszlány-Mór-Székesfehérvár*, továbbá a *Tapolca-Veszprém*, és a *(Komárom/Tatabánya-) Kisbér-Pápa-Cellödömök-Szombathely* közötti közlekedési kapcsolatot is. Javasolt az V/C folyosó összekötése a *71-es úttal*.

- b3/ Közúti korszerűsítés

Szükséges a *10-es, 63-as, M7-es, 82-es, 83-as (Pápa-Devecser-Tapolca-84-es út), a 84-es, illetve a Tatabánya-Kisbér útvonal korszerűsítése*. Meg kell oldani, hogy a gyorsforgalmi utak lecsatlakozásaitól megfelelően elérhetőek legyenek a települések, ipari telephelyek és az idegenforgalmi területek. Az elérhetőséget gyorsítja, egyúttal a települések belső környezeti terhelését mérsékeli a településeket *elkerülő utak* megépítése: Különösen fontos kiemelni azokat a településeket, melyeken főútvonalak haladnak át.

c) Vasútfejlesztés (3.14. ábra)

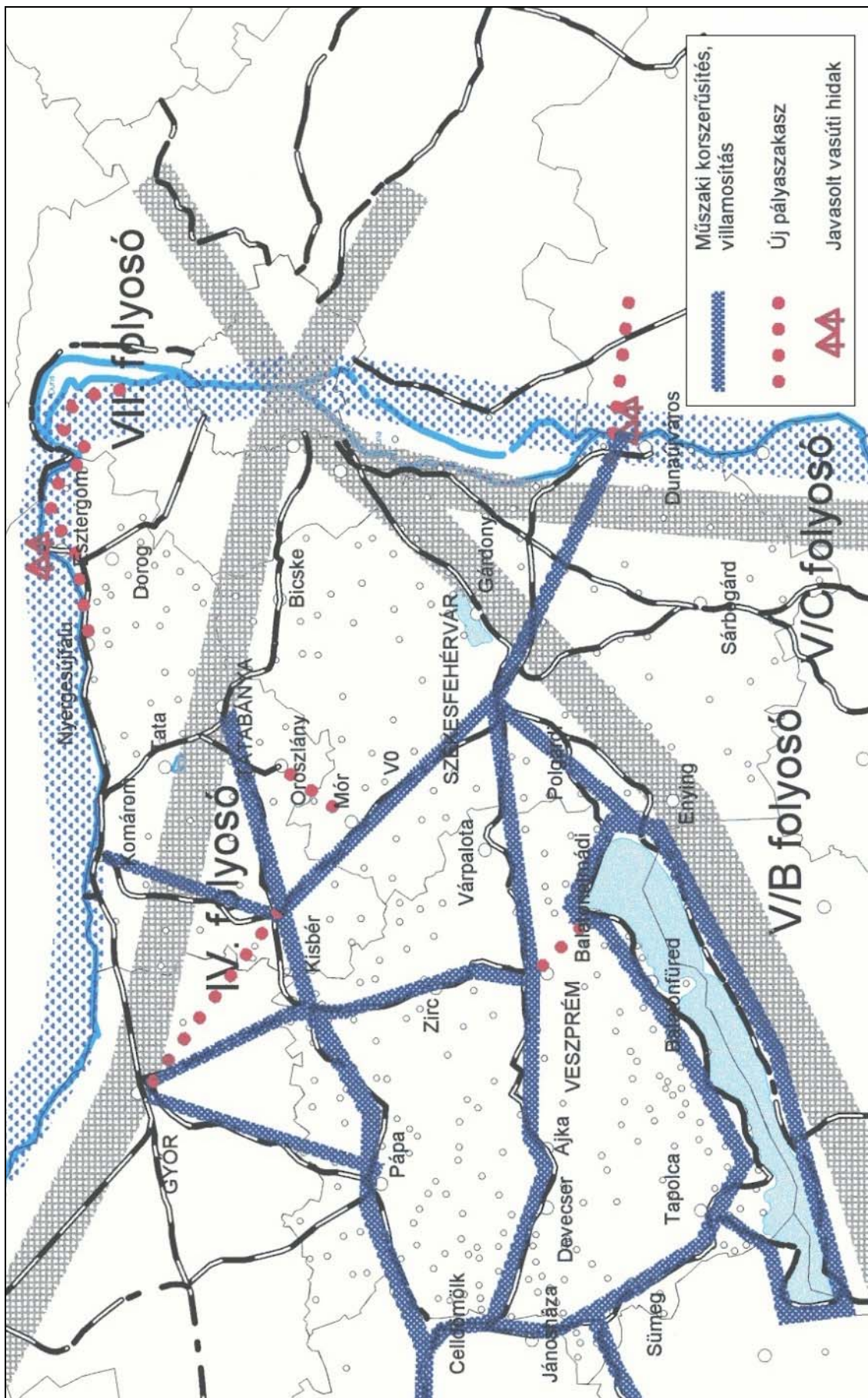
- c1/ Műszaki korszerűsítés, villamosítás

A *Székesfehérvár-Szombathely, Tatabánya-Szombathely, Veszprém-Győr, Pápa-Győr, Székesfehérvár-Adony, a Duna-menti vasútvonal, Tapolca-Keszthely, Székesfehérvár-Tapolca, Tapolca-Boba vonalak korszerűsítése megoldandó*. Ez utóbbi esetben az Ukk-Boba szakasz villamosítása különösen fontos, amely a Bajánsenye-Zalaegerszeg-Ukk vonalon keresztül – az V. számú közlekedési folyosó részeként – az első rangú nemzetközi törzshálózatba kapcsolja be a Székesfehérvár-Szombathely vonalat. A régió észak-nyugat – dél-keleti tengelyét érinti a főváros körül tervezett vasúti körgyűrű (V0-s) nyomvonal, kiépítése. Ennek a lehetséges hatásait értékelni kell, majd az ágazati elképzelésekkel – a régió érdekeit az ország érdekeivel összhangba hozva – egyeztetni.

Megvalósítandó a „*balatoni-körvasút*”, amihez – bizonyos szükséges pályakorrekció mellett (Szabadbattyány-Balatonfüzfő szakasz) – a hálózat rendelkezésre áll, csak a megfelelő gépállomány hiányzik, ezzel biztosíthatók a folyamatos belső kapcsolatok a tó körül, a különféle térségek gyorsabb és látványosabb megközelíthetősége.

- c2/ Új pályaszakaszok építése

A nyugati és a keleti országrész közvetlen összekapcsolását segíti a *V0-s átvezetése a Dunán Adony térségében Kecskemét-Szolnok irányába* (alternatív lehetőségként lehet számba venni közös közúti és vasúti híd építését Dunaújvárosnál). Az *Oroszlány-Pusztavám* szakasz megépítése egyfelől erősíti a régió belső kapcsolatrendszerét, másfelől lehetővé teszi az Oroszlányi és a Tatabányai kistérség kapcsolódását a Székesfehérvár-Mór innovációs övezethez. E szakasznak mindenképpen MÁV vonalként kellene kiépülnie, noha a MÁV ezt regionális érdekű vasútnak tartja. A főváros elővárosi gyorsvasút fejlesztésébe illeszkedhet a *Szentendre-Esztergom-Nyergesújfalu* vonal kiépítése. A székesfehérvári és a győri innovációs pólusok közvetlen összekötését javítja a *Kisbér-Győr* vonal korszerűsítését.

3.14 ábra Vasútfejlesztés

- c3/ Regionális vasúttársaság

A MÁV, regionális fejlesztési szervezetek, valamint magántőke bevonásával megmenthetők, illetve fejleszthetők lennének az ágazati koncepciókban felszámolásra, illetve fejlesztésre nem javasolt szárnyvonalak.

d) Logisztikai rendszerek és bázisok fejlesztése (3.15. ábra)

- d1/ Logisztikai centrumok kialakítása

Az Országos Területfejlesztési Konceptió *Székesfehérvár-Veszprém térségében javasolja logisztikai centrum* telepítését. A centrum létrehozása, régió közi együttműködés keretében, Siófok térségét is érintheti. A pápai katonai reptér polgári célú potenciális hasznosítása, illetve a komáromi kikötő fejlesztése lehetőséget teremt a *Győr központú logisztikai rendszerhez történő kapcsolódásra* (ehhez kapcsolódhat Bábolna).

A Dunaújváros térségében lévő kikötő a közlekedéspolitikában országos érdekeltségű kikötőként szerepel és fejlesztése kiemelt feladat, ez segíti Dunaújváros logisztikai központtá válását. Logisztikai bázis alakulhat ki *Esztergom és Tatabánya térségében*.

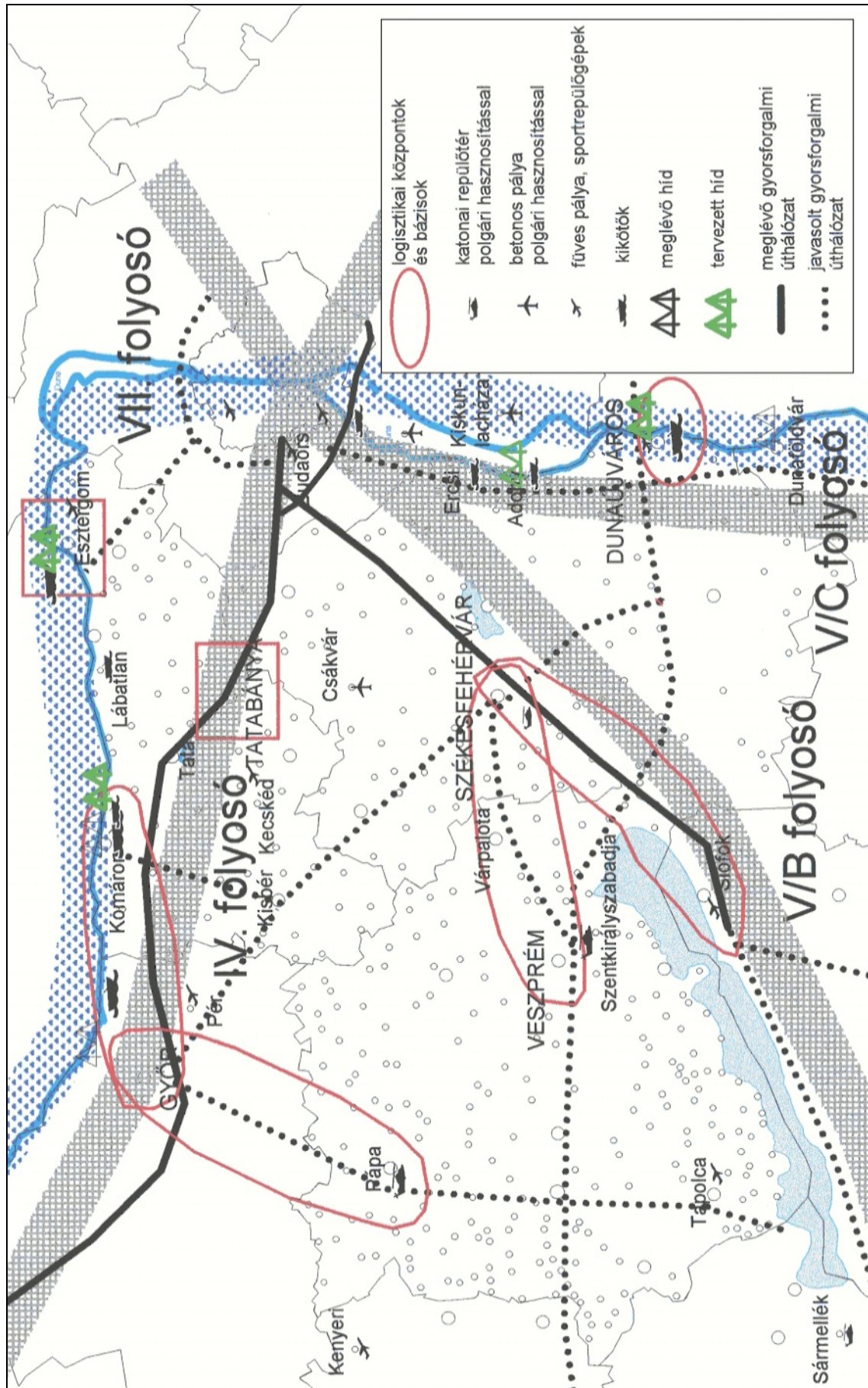
- d2/ Repülőterek (polgári) hasznosítása

A régió belül található az ország *legjobban felszerelt (elsősorban katonai) repülőterei* (Pápa szilárd burkolatú, katonai; Tapolca, Börgönd: füves, volt katonai, nem működik; Szentkirályszabadja: szilárd burkolat, katonai; Csákvár: szilárd burkolatú, volt katonai; Kecskéd, Esztergom, Dunaújváros: füves polgári). Azok nagyobb arányú "vegyes hasznosítása" mind az idegenforgalmi, mind a gazdasági célok megvalósításához jelentős segítséget nyújt. A régióban *egyetlen korszerű és igényes regionális repülőtér kialakítása szükséges* és lehetséges, ehhez a legkedvezőbb feltételek Pápán adóttak. A HM-mel történő közös hasznosítás érdekében megkezdett programok újbóli megújítása, illetve annak elfogadása után célszerű a megfelelő befektetői kör feltárását megindítani.

- d3/ A Duna, mint nem kellően kihasznált infrastrukturális erőforrás

A Duna közlekedési, kereskedelmi (logisztikai), valamint területi összekötő szerepét, mint fontos erőforrást, *nagyobb arányban kell kihasználni*. A folyónak, az európai VII-es közlekedési tengelynek, alapvető fejlődést meghatározó szerepe van és lesz a jövőben. Mindez *kikötők* építésén, korszerűsítésén keresztül valósul meg. *Korszerűsítendő a kikötő Komáromban, Esztergomban és Dunaújvárosban*, illetve a kisebb kikötők szükségsszerű fejlesztése is kívánatos: Lábatlan, Ercsi, Adony.

3.15. ábra Logisztikai rendszer fejlesztése

3.2. Program

KAPCSOLATÉPÍTÉS A SZOMSZÉDOS TÉRSÉGEKKEL

A régió egyfajta "hídként" (saját területi és intézményi struktúrájában megteremtett kapcsolódásokkal) létezhet mind a szomszédos régiók, mind a határ menti térségek között, de ennél több a lehetőség, hiszen a "keresztutak" találkozópontjában mindig új fejlődési gócpontok alakulnak és alakíthatók ki (3.16. és 3.17. ábra).

Alprogramok

a) Konceptió készítése a szomszédos régiókkal történő együttműködésre

A régió meghatározó adottságai, tulajdonságai nem érnek véget, nem zárulnak le a régió határával. Hosszabb távon részletes stratégiában foglalkozni kell a *szomszédos régiókkal kialakítandó együttműködéssekkel*. A cél egy több szinten működő – nemzetközi, több régiót érintő (multiregionális), régiók közötti (interregionális) - kapcsolatrendszer kialakítása.

- a1/ Nemzetközi szint:

Bár a régióknak a szomszédos *Szlovákiával*, különösen annak a régióval határos déli térségével a kapcsolatai hiányosak (elsősorban politikai okokból). A politikai változásoknak és a várhatóan felépülő Duna-hidaknak köszönhetően ezek az együttműködések szorosabbá válnak. A kelet-magyarországi határon átnyúló együttműködések mintájára a régió északi térsége számára sem elérhetetlen egy EU régió kialakítása. Szükséges megyei szinten Komárom-Esztergom megye és Nyitra régió kapcsolatának erősítése.

A Duna, a közvetlen partjait tekintve nyolc országot érint. A *Duna-menti Tartományok Szövetségében* való aktív tevékenység segíti a régió érdekeinek érvényesítését a Duna-mentén megfogalmazódó fejlesztésekkel kapcsolatban.

- a2/ Több régiós (multiregionális) együttműködések:

A területfejlesztésről és rendezésről szóló törvény önálló fejlesztési régióként definiálja a *Balaton Kiemelt Üdülőkörzetet*, amely három megye, egyben a *három dunántúli régió metszéspontjában* található.

A Duna két szakaszon határolja a régiót. A Dunával kapcsolatos elképzelésekkel kapcsolatban szükséges az *együttműködés a nyugat-magyarországi, a közép-magyarországi, a dél-dunántúli és a dél-alföldi régióval*.

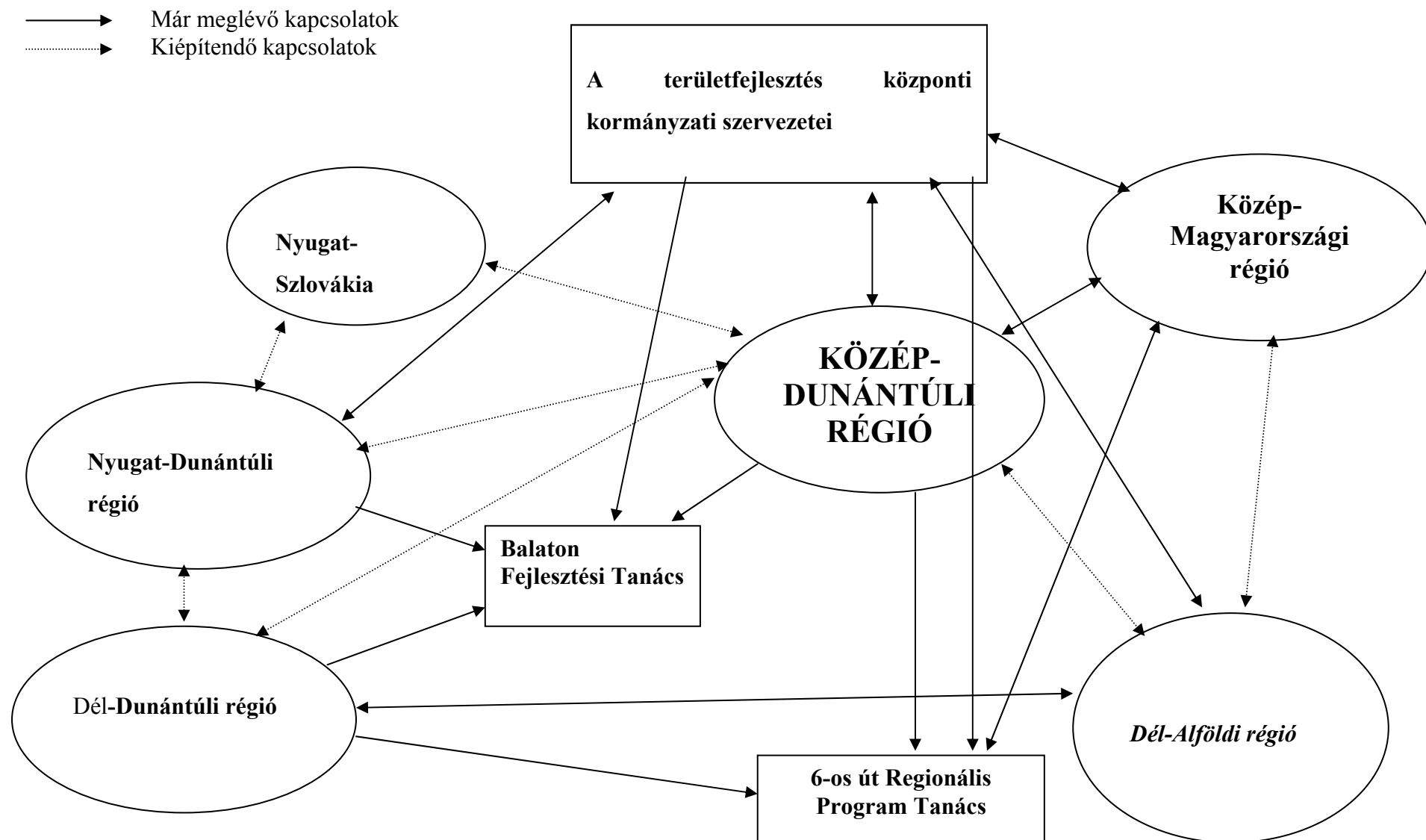
- a3/ Régiók közötti (interregionális) együttműködések:

A régió nagytérségi kapcsolataiban, a számos dimenzióban vonzerővel rendelkező Közép-Magyarországi Régióval, az igencsak dinamikus fejlődő, nyugati, ország határ menti kapcsolataira építő Nyugat-Dunántúli Régióval és a programok tekintetében Dél-Dunántúli Régióval és a Dél-Alföldi Régióval *egyeztetni szükséges a fejlesztési elképzeléseket, stratégiákat és programokat*.

3.16. ábra A Közép-Dunántúl regionális együttműködési rendszere

Szerkesztette: T&T Consulting Kft.

b) Régiók közötti együttműködések

- b1/ Regionális program tanácsok:

A Velencei-tó – Vértes kiemelt térségére, valamint a 6-os gyorsforgalmi út fejlesztésével összefüggésben *regionális program tanácsok* alakultak. Ezen szervezetekkel együttműködve törekedni kell közös programozási és monitoring rendszer kialakítására.

- b2/ Kistérségi szintű együttműködések:

Az elmaradott térségek felzárkózását segíthetik a *régió határain* létrejövő kistérségi együttműködések. Ezek segítése, ösztönzése a régió kiemelt prioritásai közé kell tartozzon: *Ajka-Sümege-Jánosháza, a Sárbogárd-Cece-Simontornya vállalkozói övezet, Enying-Tamási-Tab közös vidékfejlesztési program* kimunkálása.

c) Régió belüli térségi együttműködés

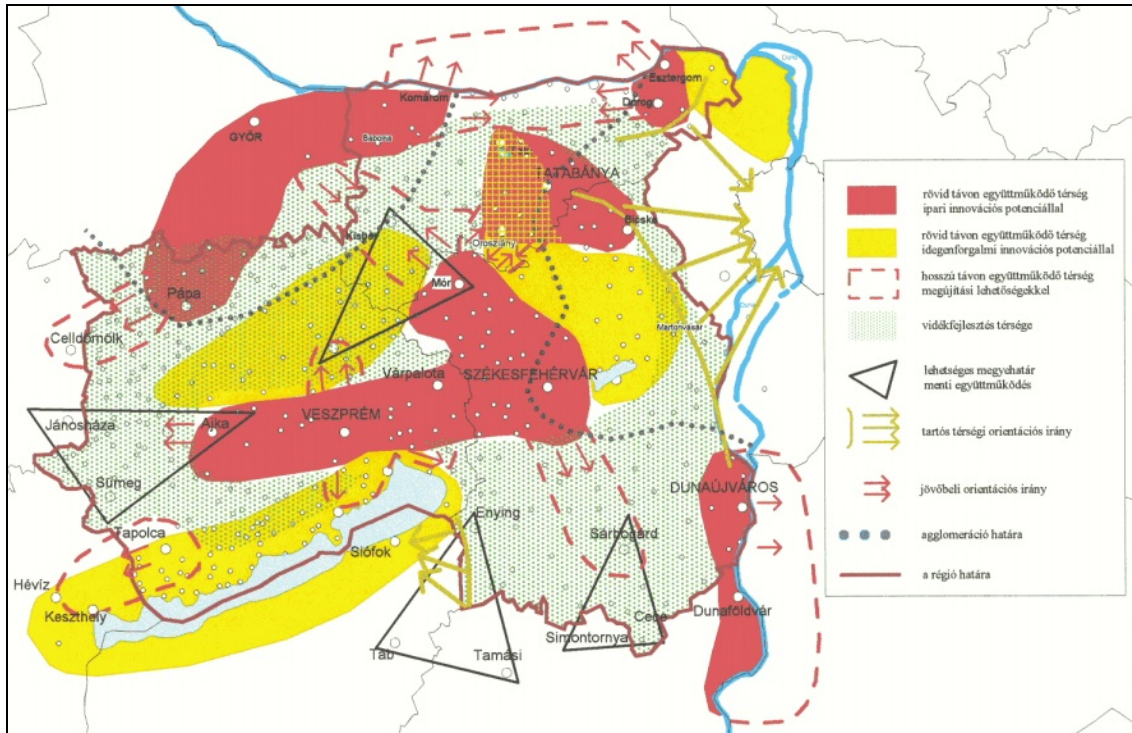
Különös figyelmet és egyedi programozást igényel

- ❖ a *Mór-Kisbér-Zirc* városhármas által határolt térségi együttműködés,
- ❖ az *Ajka-Veszprém-Székesfehérvár-Mór-Tatabánya-Tata* szerveződő ipari körzet,
- ❖ a *Duna-menti ipari térség*, s annak lehetséges megújítása.

Mindezek a meglévő, vagy éppen formálódó *intraregionális kapcsolatokra* épülő új együttműködési terek hozzájárulhatnak a régió identitásának alakításához, egyben annak szervezeti és működési rendszereinek megteremtéséhez.

3.17. ábra Közép-Dunántúl lehetséges regionális együttműködési irányai és térszerkezeti egységei

3.3. Program RÉGIÓTUDAT ERŐSÍTÉSE

A régióépítés érdekében legfontosabb feladat meghatározni azokat a közös elemeket, karaktereket, jellemzőket, kapcsolódási pontokat, amelyek *megkülönböztetik a régiót más régióktól*, illetve ki kell emelni azokat a "*régióképző elemeket*", amelyek a három megyét együtt érintik, az identitását formálják, s egyben bázisát jelenthetik a fejlesztési elképzeléseknek.

Alprogramok

a) A civil szféra megújítása

A térség településeiben létszámában is jelentős jól képzett *gazdasági és műszaki értelmiség, tisztviselői kar, szolgáltatások egyre szélesebb szféráiban foglalkoztatott személy található*. A szellemi erőforrások egy fokozottabb fejlesztésben húzóerőt jelentenek. Emellett az egyre gyarapodó *civil szervezeteket* is meg kell nyerni a régióépítéshez.

b) A belső regionális különbségek kifejezése

Meg kell határozni, és ki kell fejezni a régió belüli térségek közötti lényeges különbségeket, "identitás szigeteket", "egyéni arculatokat".

A koncepció segíti a *regionális szolidaritás* elvének érvényesülését, miszerint a régió belül kedvezőbb helyzetben lévő térségek segítik a leszakadó félben lévő területi egységek felzárkózását. Ennek érdekében a létrehozott *Kistérségi Fórumot* működtetni kell, lehetőség szerint biztosítva, hogy minden mikrotérség rendelkezzen *saját területi menedzserrel*, azok között rendszeres *kommunikációs és munkakapcsolatok* alakuljanak ki.

c) A régió abszorpciós képességének javítása

A régió egyik sajátossága, hogy miközben a külföldi tőke koncentrációja az országban itt a legnagyobb, addig a térség önkormányzatai és más területfejlesztési szereplői nem, vagy kimondottan mérsékelt arányban vesznek részt nemzetközi programokban (Phare, Világbank, nemzetközi együttműködések, stb.). Ennek következtében *gyenge a régió program – fogadó képessége*, erőtlen az érdekvérvényesítése az országos és nemzetközi programokban, mérsékelt tapasztalatokkal rendelkezik azok előkészítésében, kidolgozásában, megvalósításában.

A hiányosságok gyors felszámolása érdekében *erősíteni kell a kapcsolatokat a jelentősebb külföldi vállalkozásokkal*, minél nagyobb számban *be kell kapcsolódni nemzetközi programokba* (pl. partner régiós kapcsolatok, programfigyelő hálózat, programozási képzési rendszerek stb.), illetve a régió marketing eszközeivel egyre szélesebb körben meg kell ismertetni a koncepcióit, annak elemeit.

d) Regionális média létrehozása

Ennek elemei a regionális TV és rádió stúdió, a megyei és országos napilapok regionális melléklete, regionális információs központok, interneten önálló honlap, városi honlapok összekapcsolása, stb. *Mind ezek a régió image megteremtése, formálása, a régiótudat építése szempontjából támogatandók.*

e) Városok hálózata kialakításának ösztönzése (3.18. ábra)

Az egységes régió azáltal jön létre, hogy *kapcsolatok jönnek létre a régió belüli tengelyek és centrumok között*, ezt egy - a városokból (funkcionális munkamegosztásban) létrejött - hálózatban is működteti, valamint egységesen lép fel, illetve kapcsolódik össze a szomszédos régiókkal.

A városhálózat felső szintjén, a *nagyvárosok* vonatkozásában a funkciók megosztására, azok arányos kialakítására kell törekedni. A régió *városhálózatának policentrikus jellegét* szükséges hangsúlyozni, egyben támogatva a meglévő adottságok erősítését, illetve a létező hiányosságok pótlását. A *kis és középvárosi rendszerben* a hálózati jelleg domináljon, ami épül a centrumok jobb megközelítésére, a közöttük lévő kapcsolatok kedvezőbb körülményeire.

Ösztönözni kell, hogy *a centrumok együtt vegyenek részt a különféle programokban*, a hálózati jelleg számos vonatkozásban megteremtődjön, újszerű kapcsolatok alakuljanak ki a *városok és térségeik között*.

f) Regionális kulturális programcsomag kialakítása

A régió belső kulturális értékeinek szervezett, *rendszeres formában történő kifejezése*. a különböző kulturális csoportok (képzőművészek, zene- és táncművészek, irodalmi és minden más művészeti ág képviselői) számára rendszeres, városról, városra szervezett produkcióknak programcsomagját is ki kell dolgozni és meg kell találni a finanszírozás különböző módjait.

g) Szervezett régiómarketing

A régió fejlesztési céljainak megismertetése érdekében több nyelven, megfelelő formában bővebb és összefoglaló jellegű *kiadványokat* kell megjelentetni a fejlesztési stratégia céljairól, a régió adottságairól és lehetőségeiről. *Minden lehetséges fórumon ismertetni kell a régió fejlesztési stratégiáját*, nemzetközi és hazai konferenciákon, bemutatókon kerüljenek felvezetésre célok, azok megvalósításának rendszere, egyben a régiószervezés intézményrendszere.

h) A fejlesztési program elkészítése

A régió fejlesztési stratégiájában foglalt célok megvalósításához szükséges az *EU-konform fejlesztési program* kidolgozása. Elsőként célszerű összeállítani a *stratégiai programot*, ami a célok alaposabb lebontását (terület, időbeli ütemezés, résztvevők és források köre, megvalósítás mente, az eredmények értékelési módja) tartalmazza, másodsor pedig az *operatív programot*, ami már a konkrét megvalósítást tartalmazza.

i) Kísérleti finanszírozási modell kidolgozása

A régió fejlesztési programjának finanszírozására egy *kísérleti modellt* lenne célszerű kidolgozni, amellyel tesztelni lehetne a régióba kerülő területfejlesztési források felhasználásának és térség fejlesztő hatásainak az áttekinthetőségét és mérhetőségét.

Elsőként támogatandó ennek a modellnek a kidolgozása, majd az ehhez kapcsolódó szervezeti, irányítási rendszer megteremtése, illetve *három éves időszakra* az alkalmazás feltételeinek megteremtése.

3.18. ábra A stratégia javasolt célkitűzéseinek, programjainak időbeli ütemezése, és indítás és a várható területi hatások alapján

Célkitűzések és programok	Rövidtáv	Középtáv	Hosszútáv
1.1. A gazdaság és innovációs milliójének erősítése <i>Innovációs és technológia transzfer központok hálózatának kialakítása</i>		◆	⊗
<i>A gazdasági infrastruktúra és telephely kínálat fejlesztése</i>	◆	⊗	
<i>A régió belüli gazdasági kooperáció fejlesztése</i>	◆	⊗	
1.2. Környezetorientált vidékfejlesztés <i>Integrált vidékfejlesztés</i>	◆	⊗	
<i>Tájrrehabilitáció</i>	◆		⊗
<i>Környezetvédelem</i>	◆		⊗
1.3. A régió adottságaira épülő turizmus élénkítése <i>Történelmi és kulturális értékekre épülő turizmus fejlesztése</i>	◆	⊗	
<i>Természeti és táji értékekre épülő turizmus fejlesztése</i>	◆	⊗	
<i>Idegenforgalmi hálózat kiépítése</i>	◆ ⊗		
2.1. A közép- és felsőoktatási bázis fejlesztése <i>A felsőoktatás fejlesztése</i>		◆	⊗
<i>Középfokú oktatás fejlesztése</i>	◆	⊗	
<i>Speciális oktatási célok megvalósítása</i>	◆ ⊗		
2.2. A szakképzés, az át- és továbbképzés koordinációja <i>Szakképzési hálózat kialakítása</i>	◆		⊗
<i>Az át- és továbbképzés szélesítése és koordinálása</i>	◆	⊗	
2.3. Erőforrás koordináció a régió K+F tevékenységében <i>Regionális Innovációs Stratégia (RIS) kidolgozása</i>	◆		⊗
<i>A K+F tevékenység segítése</i>	◆	⊗	
2.4. Egészségügyi és szociális helyzet javítása <i>A népesség előregedése területi hatásainak mérséklése</i>	◆		⊗
<i>A Regionális Egészségfejlesztési Stratégia megvalósítása</i>	◆	⊗	
3.1. A kommunikációs és közlekedési hálózat fejlesztése <i>Info-infrastruktúra, mint a régióépítés új dimenziója</i>	◆	⊗	
<i>Közútfejlesztés</i>	◆	⊗	
<i>Vasútfejlesztés</i>		◆	⊗
<i>Logisztikai rendszerek és bázisok kialakítása</i>		◆	⊗
3.2. Kapcsolatépítés a szomszédos térségekkel <i>Konceptió készítése a szomszédos régiókkal történő együttműködésre</i>	◆	⊗	
<i>Régiók közötti együttműködés</i>	◆	⊗	
<i>Régió belüli térségi együttműködés</i>	◆	⊗	
3.3. Régió tudat erősítése <i>A civil szféra megújítása</i>	◆	⊗	
<i>A belső regionális különbségek kifejezése</i>	◆		⊗
<i>A régió abszorpciós képességének javítása</i>	◆		⊗
<i>Regionális média létrehozása</i>		◆	⊗
<i>Városok hálózat kialakításának ösztönzése</i>	◆		⊗
<i>Regionális kulturális programcsomag kialakítása</i>	◆	⊗	
<i>Szervezett régiómarketing</i>	◆ ⊗		
<i>A fejlesztési program elkészítése</i>	◆	⊗	
<i>Kísérleti finanszírozási modell kidolgozása</i>	◆	⊗	

◆ = a program indítása

⊗ = a területfejlesztő hatás érvényesülése

 magas prioritású programok

4. A KONCEPCIÓ ÉRVÉNYESÍTÉSE

(INTÉZMÉNY- ÉS ESZKÖZRENDSZER)

Magyarországon a területfejlesztési törvény következtében létrehozott regionális fejlesztési tanácsok jelenleg:

- nem részei az állami intézményi hierarchiának,
- nem kapcsolódnak regionális választott testülethez.

A regionális fejlesztési tanácsok összetétele - a demokratikusan választott testületekből való delegálás révén - a regionális (ön) kormányzathoz közelít.

Dönteni kell arról, hogy a régió az állami vagy az önkormányzati hierarchia része-e, esetleg sikerül találni egy olyan működőképes formát, amely integrálja a kettőt. A Területfejlesztési Törvény küszöbön álló módosítása után minden bizonnyal ez a probléma rendeződik. A döntésnek megfelelően átalakuló alapintézmény (a Regionális Tanács) jellege szerint lehet kialakítani a működés szervezeti és működtetési rendjét.

1. Az intézményrendszer kialakításához szükséges lépések

1.1. Külső – kormányzattól függő - feltételek

a) Egységes átszervezés

A regionális intézményi építkezéshez első lépcsőben szükséges lesz áttekinteni a meglévő általános, és a területfejlesztéshez kötődő regionális intézmények feladat- és hatáskörét. A legtöbb tárcához tartozó területi dekoncentrált szervezet esetében kismértékű területi, lehatárolási korrekcióra lesz szükség. Várható, hogy több intézmény esetén már a *tervezési-statisztikai régió* határai fogják jelenteni a szervezet "földrajzi hatáskörét" és ennek megfelelően fognak átrendeződni. Ugyanakkor az új tervezési-statisztikai alaprendszert követni fogják a nagy szolgáltatási rendszerek is a közvetlen gazdaságszervezés szintjén (banki, kereskedelmi, biztosítási, stb. hálózatok).

b) A területfejlesztéshez kapcsolódó regionális intézményrendszer

Jelenleg is vannak a területfejlesztéshez kapcsolódóan működő *regionális intézmények*, ezek működése azonban a saját feladataik ellátásának belső indokoltsága szerint szerveződhet.

A regionális léptékű területfejlesztéshez kapcsolható intézmények

- területi hatókörükben,
- működési mechanizmusukban,
- finanszírozási szempontból

rendkívül eltérőek és - kivéve az azonos felügyeleti szerv alá tartozókat - *gyakorlatilag nincs működési kapcsolatuk egymással.*

Ha ennek az intézményrendszernek a saját fejlesztési forrásai decentralizációját úgy sikerül megoldani, hogy

- tevékenységük a regionális tanáccsal (amelyben az egyes ágazatok is képviseltetik magukat) összehangolható lesz,
- a regionális területfejlesztési munkaszervezet mintegy moderátor, szervezőerő, maga köré tudja gyűjteni indokolt munkamegosztással a jelenlegi és a továbbiakban kiépülő regionális szervezeteket, akkor *a regionális területfejlesztési eszközök megsokszorozott hatással működhetnek.*

Ebben a vonatkozásban a majdan felálló regionális tanácsnak és munkaszervezetének jelentős szerepet kell felvállalnia.

1.2. Belső feltételrendszer

a) A regionális tanács megerősítése

A hatékonyan működő, stabil *munkaszervezet* és a rendelkezésre álló *regionális források* természetesen a tanács megerősítést fogják szolgálni. A regionális tanács jelenleg még *kevésbé van felkészülve a regionális gondolkodásra, érdekképviseletre*, a dolgok természetes rendje szerint. Tudatosan kell azonban törekedni arra, hogy ebben a vonatkozásban ma még értelemszerű lemaradás minél hamarabb kiküszöbölődjön.

b) A regionális tanács munkaszervezetének felépítése

A KHT formában létrehozott *regionális fejlesztési ügynökség* alapító okirata egyszerre képes keretet biztosítani titkársági, ügynökségi, kohéziós, tervezési, monitorozási tevékenységnek.

A hazai regionalizmus jelenlegi szintjén, a regionális fejlesztési ügynökség *fő feladata a régióépítés*. Két irányban kell segíteni ezt a folyamatot:

- a régió *belső* gazdasági, társadalmi erővonalainak kialakításával, illetve megerősítésével,
- a régió *külső* pozíciójának erősítésével (imázs-alkotás, régiómarketing stb.). Ehhez mindenképp a *regionális stratégia kimunkálása*, elfogadtatása, ismertté tétele, majd a *regionális programozás* beindítása, a *programozási folyamat menedzselése* szükséges. El kell sajátítani az Unió normáit, és fel kell készülni a forrásadaptációra.

A *regionális programozás* folyamatából szervesen következő projektalkotással, *projektmenedzseléssel* zárul az a feladatkör, amely kiépítésére a következő időszakban a regionális fejlesztési ügynökség irányításának törekednie kell.

A fentiek tükrében a regionális fejlesztési ügynökség *rövid távon megvalósítandó feladatai* a következők:

- a stratégiaépítés dunántúli és közép-magyarországi összefüggésben,
- regionális programozás összehangoltan a három szomszédos régióval
- projekt készítés és -menedzselés a három megyével közösen,
- regionális marketing, regionális imázs építés,
- a saját feladatok nyomon követése, ellenőrzése, szervezetépítés,
- EU és PHARE programokhoz kapcsolódó teendők ellátása,
- vertikális és horizontális koordináció a területfejlesztési tervezés és megvalósítás szereplői és intézményei között.

c) A regionális fejlesztési ügynökség szervezete, kapcsolatrendszere (4.1. ábra)

A szorosan kapcsolható intézmények

- regionális monitoring központ (kiépítését meg kell kezdeni),
- Közép-Pannon területfejlesztési oktatóbázis (oktatási rendszer kiépítésének megkezdése)
- megyei vállalkozásfejlesztési központok (tanácsadás, befektető-vonzás, vállalkozói marketing, képzés, mikro-hitelezés),
- Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Részvénytársaság (középvállalkozások hitelezése, kockázati tőkebefektetés, infrastruktúra fejlesztés, fejlesztő konzorciumok meghitelezése az Magyar Fejlesztési Bankkal közösen, befektető közvetítése stb.),
- gazdasági kamarák szervezetei (tanácsadás, információ, marketing, technológiai transzfer, befektetők közvetítése stb.)
- munkaügyi központok illetve képző központok (munkaerőképzés, átképzés)
- egyes speciális szervezetek, amelyek feladatuk szerint maguk is fejlesztési ügynökségi teendőket látnak el, (a Regionális Idegenforgalmi Bizottság és titkársága, Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány,)
- tudományos intézetek
- megyei és regionális fejlesztési tanácsok, térségi társulások
- civil szervezetek

A területfejlesztés számos szeletére rendelkezésre állnak már *szakmai stábbal és gyakorlattal rendelkező intézmények*. A regionális fejlesztési ügynökségnek ezek tevékenységét kellene a regionális stratégia mentén koordinálni.

Az ügynökség *személyi állománya* a feladatok és források egyensúlyának arányában bővíthet. A jelenlegi három fős létszám nagymérvű – *8-15 fős* – emelése csak jelentős állami és más külső források bevonásával lehetséges.

A rendelkezésre álló humánerőforrások nagyságrendjétől függetlenül *négy fő területre szükséges munkacsoport* kialakítása:

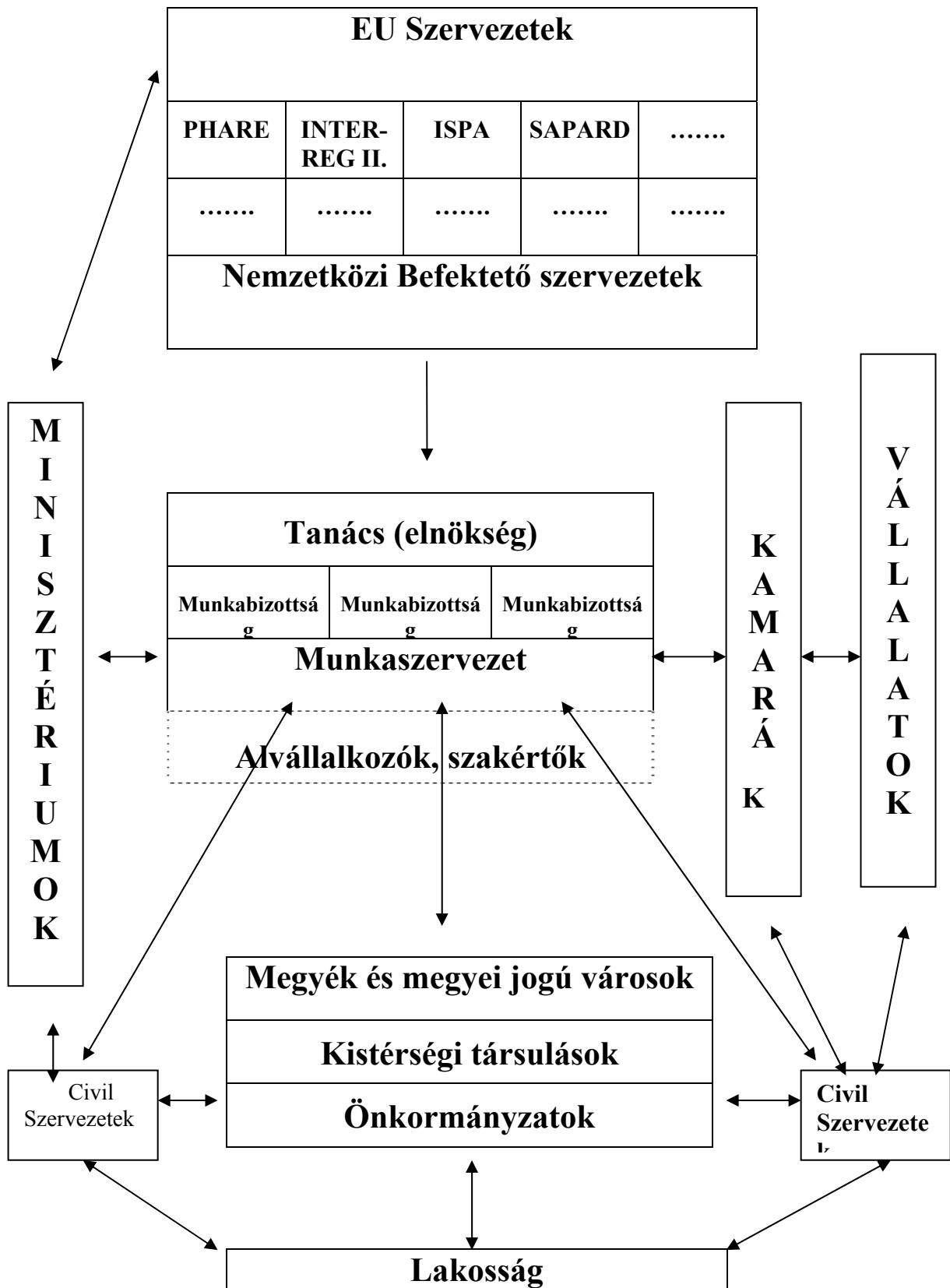
- stratégia-építés, program koordináció,
- projektmenedzselés (benne az oktatási rendszer), vállalkozásfejlesztés,
- marketing és PR tevékenység, regionális koordinációval,
- adminisztráció, monitoring és pénzügyek.

d) A regionális fejlesztési ügynökség finanszírozása

A nemzetközi példák szerint 5-30%-ban vállalkozói alapon történik a hasonló "cégek" finanszírozása (kivétel ez alól Nagy-Britannia, ahol egyes esetekben eléri a 100%-ot is). Általános az a gyakorlat - és Magyarországon feltétlenül követendő -, hogy legalább működésének első 3-5 évében *stabil állami finanszírozással kell fenntartását biztosítani*.

4.1. ábra A Regionális Fejlesztési Tanács és kapcsolatrendszere

Szerkesztette: T&T Consulting Kft.

2. A fejlesztési koncepció megvalósítását segítő eszközrendszer

A valós és működő regionális fejlesztés feltétele olyan *pénzügyi források* rendelkezésre állása, amelyek speciálisan és csak az egész régió stratégiai céljainak alárendelten használhatók fel. Ennek a forrásrendszernek az elemei a következők:

1. *saját erőként* működtethető elemek (önfinanszírozás),
2. a regionális szinten működtethető *támogatási rendszer* (központi és nemzetközi források),
3. regionális léptékű *hitel és kockázati tőke* (koordináció), valamint *hitelgaranciák, garanciaalapok* működtetése (közvetett eszközök).

A regionális léptékű fejlesztési támogatások és ezek *pályázati rendszerének* meghatározásához arra van szükség, hogy egyértelműen rögzített legyen a regionális fejlesztésekben a kompetencia köre. A jelenlegi tapasztalatok alapján az tűnik célszerűnek, hogy mindenekelőtt *az ágazati fejlesztési programok, források kerüljenek decentralizálásra*. Ez csak úgy lehetséges, ha a *decentralizáció tovább szélesedik* és a központi területfejlesztési források egy része a regionális szintre kerül.

A jelenleg központi hatáskörben tartott területfejlesztési, illetve ágazati forrásokról néhány év tapasztalatainak áttekintésével kideríthető az, hogy mekkora a közvetlenül központi, országos kihatással felhasználható hányad és mekkora részt lehet regionális hatáskörbe decentralizálni. Ennek alapvető feltétele, hogy *vertikális-területi és horizontális-ágazati viszonylatban egyaránt egyeztetett regionális stratégia és program álljon rendelkezésre*.

A területfejlesztési támogatások gyakorlatilag teljes köre vagy regionális, vagy megyei léptékben kezelhető. Azok a pályázatok, amelyek központi keretből nyertek támogatást, minden esetben értékelhetők - a szubsidiaritás elvének következetesebb érvényesítésével - regionális szinten is.

2.1. A saját erőként működtethető tőkeelemek

A regionális ügynökségek a nemzetközi gyakorlatban általában jelentős saját erőként felhasználható tőkével rendelkeznek, melynek működtetése a befektetők számára alkalmas földterületek és létesítmények kialakítását szolgálják. Az EU-ban működő megfigyelt 21 területfejlesztési ügynökség közül a legkisebb 230 M Ft-nak megfelelő nemzeti valutával gazdálkodott, a legnagyobb 45 Mrd Ft-tal. Megoldandó feladat annak meghatározása, hogy saját bevételi forrással hogyan tud rendelkezni a regionális fejlesztési ügynökség. Törvénymódosítás révén saját bevétele is lehet. A másik lehetőség a költségvetésből "leosztott" saját erő.

- ◆ Pénzügyi elemzések, koncepcióalkotás szükséges a fenti kérdések eldöntéséhez az egész országra és a 7 statisztikai régióra egyaránt.
- ◆ Külön egyeztetések szükségesek az EU szerveivel ez ügyben.
- ◆ Saját portfólió képzés önkormányzati – vállalkozói alapkából

2.2. A központi támogatási rendszer-régióra decentralizált forrásai

Általános az igény, hogy a területfejlesztési célú támogatási rendszer integrálja a decentralizálható ágazati forrásokat, hogy három fő forrás, illetve felhasználás körvonalazódjon.

- a *konceptcionális ügyekben*: központi döntésű kompetenciában tartott támogatási források decentralizálása,
- *regionális szintű programok megvalósításához rendelt forrás*,
- *megyei pályázati alapok a régiós programokhoz kapcsolódó beruházások támogatására*.

Kulcskérdés az e célra *felhasználható forrás abszolút tömege* és a három szint közötti megosztás aránya. Ez további részletesebb vizsgálatokat igényel, de az előzetes becslések szerint egy: *30-35% arány elfogadható lenne (4.2. és 4.3. ábra)*.

A regionális területfejlesztési célelőirányzat működtetése technikailag már akár 1999-ben is megvalósítható lenne a megyei tapasztalatok felhasználásával. Bevezetését célszerű ahhoz kötni, hogy rendelkezzenek *az ágazatok és a régiók elfogadott stratégiáival*, mert regionális vonatkozásban összehangolatlan fejlesztésekkel kísérletezgetni nem lehet és regionális léptékben kevésbé működik még a megyei léptékben még természetes átláthatóság.

Minden, a regionális szintre telepített támogatással kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy csak akkor fogja valóban segíteni a regionális építkezést, ha *nem a már decentralizált - és a gazdaságfejlesztés igényeihez képest ugyancsak miniatürizált - megyei területfejlesztési forrásokat vonják össze regionális szintre, hanem a központi keretet, illetve annak egy részét decentralizálják a régiókra*.

A csatlakozásra való felkészülés következtében folyamatosan bővül azon EU pénzügyi források köre. Az EU integrációt segítő újabb források nyílnak meg a térség számára: ISPA, SAPARD, Leonardo. A régió északi szlovák határ menti térségei még részesedhetnek a most tervezés alatt lévő 2000-2006 közötti időszakra szóló bilaterális magyar-szlovák Phare CBC forrásból.

2.3. Regionális léptékű hitel és kockázati tőke, illetve garanciaalap(ok) működtetése

A hitelnyújtás és a befektetői piacon megjelenő kockázati tőke a regionális fejlesztés egyik kulcskérdése. A regionális fejlesztésekhez szükséges hitel- és kockázati tőke befektetési feladatokkal a MFB Rt. és regionális szervének (Közép-Pannon RFT), megbízása látszik kézenfekvőnek. Az e területen tapasztalható információhiány és együttműködési hiány feloldása alapvető feladat. Ezek megoldása után lehet egy *működő pénzügyi rendszert* kiépíteni.

A fejlesztések jelentős hányadánál a támogatások és hitelek igénybevételéhez szükséges biztosítékok megteremtése súlyos terhet jelent a befektetőknek. A regionális különbségek a magántőke rendelkezésre állásában is megmutatkoznak, ezért igen jelentős segítséget, s egyben ösztönzést jelent hitelgarancia, illetve garanciaalap (különösen az önkormányzati szféra beruházásai esetében) megszervezése és működtetése. Ez az eszköz szintén valamely működő pénzintézethez kapcsolható funkcionálhat, fontos viszont az, hogy a regionális stratégiának megfelelően alakuljanak ki működési feltételei. Meg kell vizsgálni, hogy a régió *vonatkozásában célszerű-e erre a tevékenységre önálló intézményt létrehozni, illetve a működő intézményekhez hogyan kapcsolódhat a régió*.

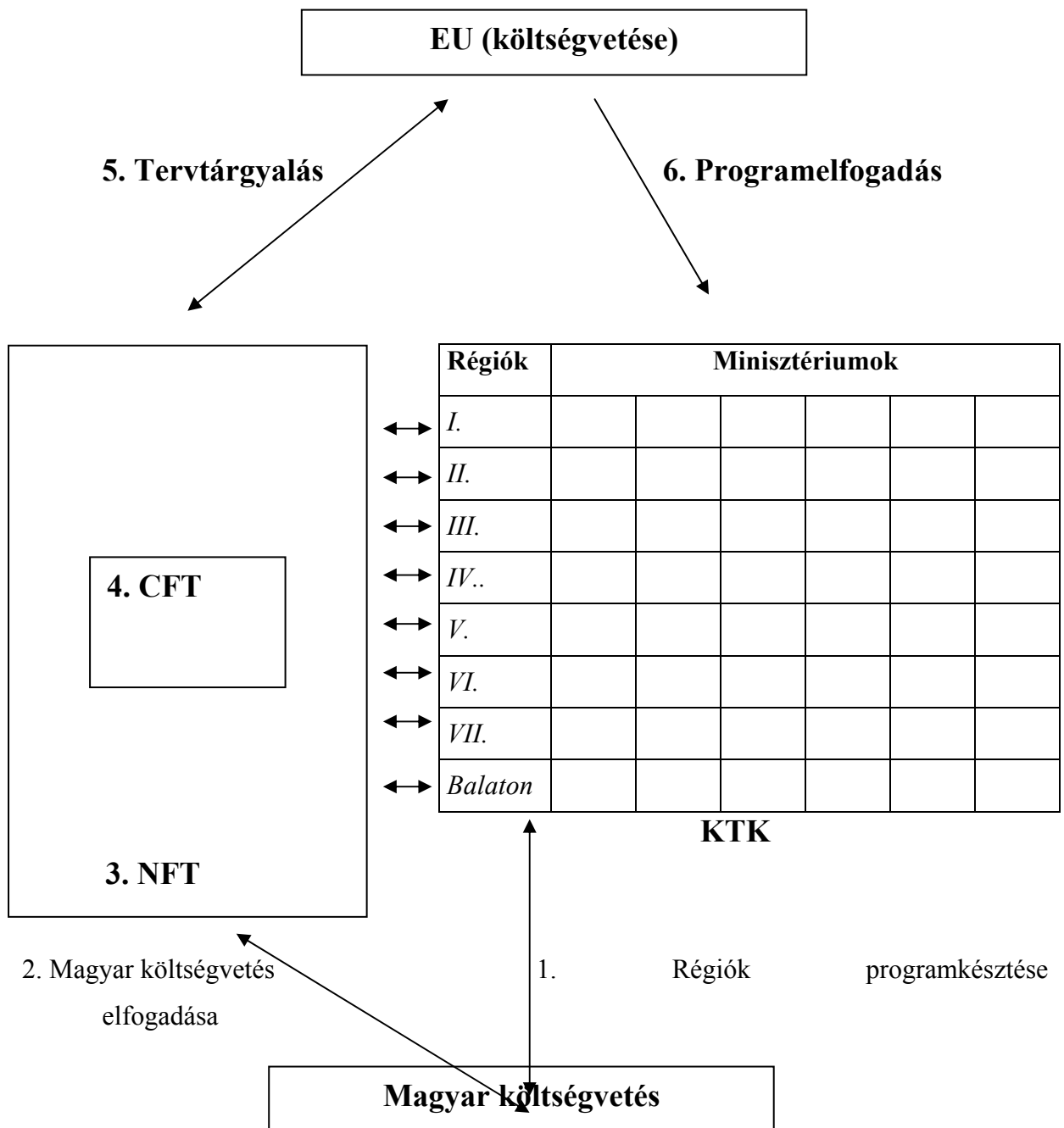

4.2. ábra Az elérhető fejlesztési források megoszlása (becslés), 1999-2006

<u>1998-1999</u>	<u>1999-2000</u>	<u>2001-2003</u>	<u>2004-2006</u>
(Külföldi) Magántőke 60%	(Külföldi) Magántőke 50%	(Külföldi) Magántőke 40%	(Külföldi) Magántőke 30%
Központi költségvetés 34%	Központi költségvetés 40%	Központi költségvetés 25%	Központi költségvetés 20%
Régió 0%	Régió 0%	Régió 15%	Régió 20%
PHARE 1%	PHARE COP '99 2%	PHARE, EU előcsatl., EU alapok 15%	PHARE, EU előcsatl., EU alapok 25%
EU Alapok 1%	EU előcsatlakozási alapok SAPARD, ISPA 4%		
	EU alapok 2%		
Más nemzetközi források Pl. EBRD stb. 2%	Más nemzetközi források Pl. EBRD stb. 2%	Más nemzetközi források Pl. EBRD stb. 5%	Más nemzetközi források Pl. EBRD stb. 5%

Szerkesztette:
T&T Consulting Kft.

4.3. ábra Az EU és a magyar költségvetés kapcsolata

NFT – Nemzeti Fejlesztési Terv

CFT – Magyarország 1. számú célterületként CélFejlesztési Tervet nyújt be az Európai Bizottság részére a Strukturális Alapok elérése érdekében.

KTK – A CFT elfogadása után a Közösségi Támogatási Keret néven a magyar gazdaság egészének középtávú fejlesztési terve.

Szerkesztette: T&T Consulting Kft.

2.4. A területfejlesztési stratégia megvalósításához szükséges források nagysága

A Közép-Dunántúli Régió jövedelem termelő képessége számottevő, hiszen a három megye 1995-ben a nemzetgazdasági szintű bruttó hazai termék 10,1%-át, 1996-ban pedig 10,2%-át állította elő. A régióban realizálódott a nemzetgazdasági beruházások 8,3%-a és 9,2%-a. Ugyanakkor a közvetlen területfejlesztési állami decentralizált támogatások 8,9%-ot értek el mindkét esztendőben. A régióban megtermelt GDP-re vetítve ezek a visszaáramoltatott támogatások 1997/1995 évekre 2,09 ezreléket és 1998/1996 évekre a 2,43 ezreléket érték el, ami azt jelenti, hogy átlagosan minden előállított ezer forint bruttó hazai termékből kettő forint került a területfejlesztésben felhasználásra a régióban. Az arány roppant alacsony, ezek az összegek a két év vonatkozásában, a régióban a beruházásokra vetítve átlagosan a 13 ezreléket érik el, azaz 1000 forint beruházás esetében 13 forint területfejlesztési közvetlen támogatással lehet számolni.

A nemzetközi tendenciák azt jelzik, hogy célszerű növelni a közvetlen területfejlesztési támogatások arányát, illetve a jelenlegi döntési rendszerben a forrásokat decentralizálni a régiók szintjére. Az arányok változnak, de az Európai Unió országainak gyakorlata, hogy ez az összeg a GDP 1,5-1,8% között mozog. Hazánkban ez az arány ma mindössze 0,4%, tehát a decentralizált források nagyságát célszerű azt legalább a négyszeresére – 1,6%-ra - emelni.

Az 1996. évi adatok bázisán, a régió esetében ez azt jelenti, hogy a 683 Mrd Ft bruttó hazai termék előállításánál *esetén 11 Mrd Ft - 1,6 %-os aránnyal számolva - lenne az a decentralizált összeg*, amely az országos arányok alapján helyben felhasználásra kerülhetnek közvetlenül területfejlesztésre.

Jelenleg nem ismert, hogy az eddigi területfejlesztési támogatások milyen együttes gazdaságfejlesztő hatást váltottak ki, de a különféle állami gazdaságfejlesztési alapok beruházás élénkítő hatása alapján megállapítható, hogy 1 egység területfejlesztési támogatás 2-2,5 egység további *forrást aktivizál*. Ennek megfelelően a régióban a 11 Mrd Ft területfejlesztés támogatás további *22-27,5 Mrd Ft fejlesztési forrást mozgathat meg*, ami lényegében elérheti a régió szinten a mai beruházási szint 20-22 %-át. A régió számára biztosított GDP 1,6 %-át kitevő területfejlesztési támogatással így a beruházási potenciál 20-22 %-os emelése érhető el, aminek látványos gazdaság- és társadalomfejlesztő hatása lehet.

Az előzetes számítások szerint a *stratégia fejlesztési forrás igénye* a megfelelő ütemezés mellett *évente 50-80 Mrd Ft* között mozog. Ha alapnak tekintjük az Európai Unió jelenlegi – s várhatóan a 2000-2006 között érvényes indikatív programban is alkalmazott - támogatási gyakorlatát, akkor egy-egy régiós program megvalósításánál 75%-os EU-támogatással és 25%-os nemzeti erőforrás hányaddal számolhatunk.

A stratégia megvalósításához szükséges forrásigény *alsó határánál*, az 50 Mrd Ft-os szintnél, 12,5 Mrd Ft-ban határozhatjuk meg a szükséges és kívánatos központi (kormányzati, önkormányzati) támogatások mértékét. Ebben az esetben a *kívánatos 1,6%-os GDP decentralizációs szinten*, csupán 1,5 Mrd Ft-ot tesz ki a ténylegesen a régióból származó forrás szükséglete.

A fejlesztés *felső határánál*, a 80 Mrd Ft-os szintnél, 20 Mrd Ft a „saját forrás” szükséglet. Ebben az esetben már *további – mintegy 7,5 Mrd Ft - pótlólagos forrásra* van szükség a tervezett programok megvalósítására.

A hipotetikus Európai Unió támogatás, számítások szerint a régió az összes tervezett nemzeti forrás 11,12 %-át kaphatja meg⁴ (Fejér 3,89 %: 101 millió ECU, Komárom-Esztergom 3,22 %: 83 millió ECU, Veszprém 4,01 %: 104 millió ECU), ami együttesen 288 millió ECU, azaz jelenlegi árfolyamon számolva 74,5 Mrd Ft jelent évente. Ez a forrástömeg, a 25%-os nemzeti forrás biztosításával évente mintegy 99,3 Mrd Ft fejlesztést tenne lehetővé a régióban, amelyből a nemzeti rész 24,8 Mrd Ft-ot képviselne. Az előző számításokhoz képest, ez további 4,8 Mrd Ft régióból származó forrás megmozgatását teszi szükségessé.

A fenti számítás alapján, ha nemzeti részt kizárólag decentralizált kormányzati forrásokból biztosítanak, akkor a GDP arányos elosztás szintjét 3,6%-ra kellene emelni, amely a jelenlegi gyakorlat kilencszerese.

A régió számára tehát évente (74,5+24,8) 99,3 Mrd Ft fejlesztési forrás állhatna rendelkezésre az Európai Unió tagság esetén. Az előzetes becslések szerint meghatározott évenkénti 50-80 Mrd Ft nagyságrendű fejlesztések biztosítottak lehetnének, sőt a számított elérhető EU-támogatással együttesen garantált a területfejlesztési stratégia felgyorsítása, s régió dinamikus fejlődése.

A régió gazdasági aktivitása, a szereplők fejlesztési törekvése, a számtalan forrásból a térségben áramló sok szintű, nem koordinált támogatások már napjainkban is hordozzák annak lehetőségét, hogy egy koncentrált és együttműködésen alapuló felhasználás mellett a fejlesztési célok elvárt „egynegyedes” központi, vagy közösségi finanszírozási alapja biztosított legyen. A fejlesztési stratégia arra épül, hogy egyrészt a központi források nagyobb hányada átadásra kerül a régió számára, vagy legalább is a térség fejlesztésének felelősei jogosítványokat kapnak a finanszírozási helyek átlátására. Másrészt a szereplők felismerik, hogy céljaikat, csak az összefogással, a forrásaik bölcs koncentrációjával oldhatják meg.

Ennek a folyamatnak a megindításához szükséges lenne egy kísérleti regionális finanszírozási modellnek a kidolgozása és annak gyakorlati – próbaidőre, legalább három esztendő – alkalmazása, hogy ezzel is az Európai Unió felkészülés terei bővüljenek.

Monitoring rendszer

A térség fejlesztése megköveteli, hogy annak folyamatait egységes, a környezeti, a természeti, a gazdasági, a társadalmi, a településhálózati alrendszerek komplex hatásait regisztráló figyelőrendszerrel folyamatosan kövessük. Ez az integrált monitoring rendszer szervesen kapcsolódik a területfejlesztés intézményrendszeréhez, ugyanakkor ki kell szolgálnia a térség iránt érdeklődő befektetőktől kezdve a fejlesztési koncepció megújításán át, a tudományos kutatást is. Célszerű a monitoring rendszer szervezetét a térségmenedzsment részeként működtetni. A koncepció felülvizsgálata és ártértékelése szinten 2002 után válik szükségessé. Az esetleges politikai döntés, a politikai régiók kialakításáról természetesen más helyzetet teremt, de a regionalizmust az sem képes gyorsítani.

⁴ Horváth Gy., Illés I. 1997. Regionális fejlődés és politika. A gazdasági és a szociális kohézió erősítésének feladatai Magyarországon az Európai Unióhoz való csatlakozás időszakában. Európai Tükör Műhely tanulmányok 16. Sz., Integrációs Stratégiai Munkacsoport, Budapest. 143 o.

1. MELLÉKLET

1/a A Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács 35/1999. (IV: 27.) sz. határozata

1/b A Közép-Dunántúlt alkotó megyék területfejlesztési koncepcióinak főbb célkitűzései és programjai

1/c Közép-Dunántúl kistérségeinek jellemzői, a kistérségek bevonása a régió koncepció elkészítésébe

1/d Összegző megállapítások a régió kistérségeinek gondjairól-terveiről

1/e A felmérésbe vont vállalatok listája

1/a melléklet**Jegyzőkönyv****A Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács
1999. április 27-ei üléséről**

Helyszín: Székesfehérvár, Megyeháza I. emeleti tárgyalóterem

Jelen vannak: a csatolt jelenléti ív szerint

Fertő László a Tanács elnöke megnyitotta az ülést. Megállapította, hogy 19 tanácstag megjelenésével az ülés **határozatképes**.

Jegyzőkönyvvezetőül javasolta Heinrich Pétert és jegyzőkönyvhitelesítésére Klupács András urat kérte fel.

Felkérte a Tanács tagjait, hogy a döntéseknél csak ők szavazzanak, a névsor felolvasásával a felkérés pontosításra került.

Javasolta a meghívóban kiküldött napirendi pontok megtárgyalását, melyhez újabb napirendre nem érkezett kiegészítő javaslat.

A tanács a napirendet **egyhangúlag elfogadta**.

*Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács
34/1999. (IV. 27.) sz. határozata az ülés napirendjéről*

1. Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Konceptió egyeztetések utáni kiegészített változatának megtárgyalása és elfogadása

Előterjesztő: Dr. Rechnitzer János (MTA NYUTI)
Dr. Tóth Kása Gyula (KDRF Rt.)
Heinrich Péter (KDRFÜ)

2. A Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács Alapszabályának módosítása és az Ügyrend elfogadása.

Előterjesztő: Heinrich Péter (KDRFÜ)

3. A Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht. 1998. Évi mérlegbeszámolójának megtárgyalása.

Előterjesztő: Garami Júlia (auditor)
Heinrich Péter (KDRFÜ)

4. Tájékoztató beszámolás a Közép-Dunántúli Régió Agrár- és Vidékfejlesztési Programjának kidolgozásának állásáról

Előterjesztő: Heinrich Péter (KDRFÜ)

5. Javaslat a Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács és Megyei Területfejlesztési Tanácsok, valamint az Ügynökség és munkaszervezetek munkaprogramjainak összehangolására

Előterjesztő: Heinrich Péter (KDRFÜ)

6. Tájékoztató a Régió három megyei Önkormányzata által létrehozandó brüsszeli képviselői irodáról

Előterjesztő: Fertő László

7. Egyebek

A Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács a jegyzőkönyvvezetésével Heinrich Pétert a jegyzőkönyv hitelesítésével – Fertő László úr mellett – Klupács András alelnököt bízta meg.

Ad. 1. napirend

Heinrich Péter (KDRFÜ): az előterjesztés szóbeli kiegészítésében előadta a Komárom-Esztergom megyéből és Fejér megyéből, az előterjesztés elkészülte óta megküldött írásos véleményekben foglaltakat – melyek a jegyzőkönyv mellékletét képezik – kérve a Tanácsot, hogy ezen véleményeket is figyelembe véve hozza meg a Konceptióval kapcsolatos döntését.

Dr. Rechnitzer János (NYUTI): elmondta, hogy a Konceptió készítése 1998. Decemberében lezárult, az azóta beérkezett több mint félezer kiegészítő javaslatot egyenként átvizsgálták és a Konceptióban feldolgozásra került. Tartalmi elemek érvényesítésére törekedtek. Alapvető stratégiai célokat nem kellett megváltoztatni.

Lázár Mózes (K-E MTT): Fontos szakaszhoz érkezett a Közép-Dunántúli Régió. Sajnos a véleményüket később tudták megküldeni, de ennek ellenére kérik, hogy a tervezők vegyék figyelembe és az anyagba kerüljön be.

Ékes József (Új Atlantisz): A Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács elfogadta a Konceptiót azzal, hogy a 8-as út fejlesztési terve kerüljön bele az anyagba.

Fertő László (FMTT): A Fejér Megyei Területfejlesztési Tanács elfogadta a Konceptiót.

Kuti Csaba (VMTT): a térképi mellékleten a vasútfejlesztésnél a Balatonalmádi-Veszprém helyett Fűzfő-Hajmáskér legyen átvezetve.

Lados Mihály (NYUTI): Válaszolva Kuti Csaba felvetésére elmondta, hogy Veszprém-Balatonalmádi egy új szakasz, tehát nem ugyanarról van szó, de Fűzfő-Hajmáskér bejelölhető. Szöveges rész és térképek egyeztetése szükséges.

Németh Ilona (EÜ-Minisztérium): Szükség van a térség szempontjából területi kiegyenlítésre. A szerkezetátalakítást és ellátást a stratégiába is be kell venni.

Kovács István (Oktatási Minisztérium): a 85. Sz. megjegyzést nem fogadja el.

Dr. Rechnitzer János (NYUTI): válaszolt az eddig elhangzott véleményekre. A 8-as utat be fogják építeni az anyagba. Igaz, hogy a kiegyenlítést erősíteni kell. Nemcsak a gazdaságról szól a Régió fejlesztés. Minisztériumok bürokráciája sürgősen pozitív változtatást igényelne. Javaslat: holnaptól a megvalósítás legyen a cél. Végül megköszönte a Konceptió készítése során kapott segítő észrevételeket, véleményeket.

Fertő László (FMTT): Felkérte a Tanács tagjait, hogy szavazzanak a Konceptió elfogadásáról.

Fentiek után a Tanács 18 igen 2 tartózkodás mellett meghozta az alábbi határozatot:

*Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács
35/1999. (IV.27.) sz. határozata
a Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Konceptióról*

A Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács a Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Konceptió elfogadja.

Ad. 2. Napirend

Dr. Szekercés Anna ismertette az AD-HOC Bizottság munkáját és az Alapszabály javaslatát.

Az AD-HOC Bizottság minden kérdésben megállapodott, miszerint az Elnök személye titkos szavazással kerüljön megválasztásra, a Tanács székhelye az elnök személyétől függetlenül ne változzon. További javaslatok:

- Rögzítésre kell kerülnie, hogy adott személy megbízatása miként szűnik meg.
- Innovációs Bizottság elnöke – Gazdasági minisztérium jelöltje legyen.
- Alapszabály 10.5. pontjában a Bizottságok összetételére vonatkozóan – a Bizottságok elnökét és tagjait a Tanács – tagjai sorából – válassza meg, azon elv figyelembevételével, hogy a bizottságok elnöki teendőit az Elnökség nem tisztségviselő tagjai lássák el.
- A tanács tagjai sorában a következő minisztériumok delegálhatják képviselőiket: Földművelésügyi- és Vidékfejlesztési Minisztérium, Egészségügyi Minisztérium, Oktatási Minisztérium, Pénzügyminisztérium, Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Belügyminisztérium, Szociális- és Családügyi Minisztérium, Gazdasági Minisztérium, Környezetvédelmi Minisztérium, Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium.

Kuti Csaba (VMTT): megyei egyeztetések eredményeként az Alapszabály 1-4. Pontjait elfogadja. Az 5. Ponthoz tett javaslatok: határozott idejű elnök választást javasol, rotációs rendszerben, úgy, hogy másfél évre Komárom-Esztergom megye elnöke, másfél évre Veszprém megye elnöke és másfél évre Fejér megye elnöke lássa el az Elnöki teendőket.

Kovács István (Oktatási Minisztérium): Törvényi ellenvetés van-e a Tanács tagok bővülésére? Ifjúsági és Sport Minisztérium bevonását javasolja a Tanács tagjai sorába.

Dr. Szekercés Anna a Tanács tagjai vonatkozásában csak a törvény szerint lehet eljárni. A Sport Minisztérium képviselőjét tanácskozási joggal teheti lehetővé a Területfejlesztési Tanács.

Radetzky Jenő (FKIK): az Innovációs Bizottságban miért kell a Gazdasági Minisztériumnak átadni a jelölés jogát? Kaphasson vétó jogot a GM, de a jelölés lehetősége maradjon a Tanácsnál. Az Alapszabály 10. Oldalának 11. Pontjában a sorrendet változtatni kell. A 11.5. pontban a „meghívott szervek vezetői” helyett „meghívott személyek” megfogalmazás kerüljön be. A Tanács elnöke köteles legyen mérlegelni a tanács tagjai által javasolt személyeket.

Dr. Szekercés Anna: Radetzky Jenő javaslatára ellen nincs törvényi kifogása, a változtatás elfogadható.

Farkas Károly: Gazdasági Minisztérium az Innováció területén a legtöbbet tud tenni a Régióért. Elhagyható az írásos javaslat.

Kóczán János (FMTT): a Kormányzati struktúraváltást a Törvény nem követte. A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium egy vagy két fővel képviselteti magát?

Farkas Károly: az FVM képviselőtéről a megbízatást december 17-én kapta meg.

1/b. melléklet

A Közép-Dunántúlt alkotó megyék területfejlesztési koncepcióinak főbb célkitűzései és programjai

A Fejér megyei koncepció célcsoportjai és programjai:

1. Célcsoport A területi gazdaság működési feltételeinek javítása

- 1.1. program A gazdasági infrastruktúra és telephelyi kínálat fejlesztése
- 1.2. program A megyén belüli gazdasági kooperáció fejlesztése
- 1.3. program A mezőgazdasági termékek feldolgozottsági szintjének növelése, megyei termékprogram
- 1.4. program A turizmus adottságainak kiszélesítése

2. Célcsoport Humán erőforrások fejlesztése

- 2.1. program A megyei közoktatási feladatellátás és intézményhálózat-működtetési fejlesztési terv érvényesítése
- 2.2. program A felsőoktatási bázis együttműködési rendszereinek kiépítése
- 2.3. program Kutató-fejlesztő, technológia-transzfer centrumok létesítése
- 2.4. program Szakképzés fejlesztése, az át- és továbbképzés szélesítése, koordinációja
- 2.5. program Felkészülés a szociális feszültségek mérséklésére

3. Célcsoport Vidékfejlesztés: A déli térségek felzárkóztatása

- 3.1. program A települési infrastrukturális rendszerek kiépítésének támogatása
- 3.2. program A megye és a térségek közlekedési hálózatának és létesítményeinek fejlesztése
- 3.3. program Kistérségi együttműködések és a helyi gazdaságfejlesztés támogatása
- 3.4. program Térség-szervező központok funkcióinak bővítése
- 3.5. program Környezetgazdálkodás és természetvédelem, településértékek megóvása

4. Célcsoport A megye és a nagyvárosok aktív szerepe a regionális együttműködésekben

- 4.1. program Közép-dunántúli nagytérség fejlesztési koncepciója kidolgozásának támogatása
- 4.2. program Kapcsolatépítés a szomszédos megyékkel, azok területfejlesztési intézményeivel
- 4.3. program A megyetudat erősítése, térségmarketing

A Komárom-Esztergom megyei koncepció programjavaslatai:

0. Megyeépítés
- 0.1. A megye külső kapcsolatainak erősítése
  - 0.1.1. Határmenti térségi együttműködés elősegítése
  - 0.1.2. Nemzetközi kapcsolatok fejlesztése
  - 0.1.3. Az EU csatlakozásra történő megyei felkészülés
  - 0.1.4. Régióépítés, együttműködés fejlesztése
- 0.2. A megye belső integrációjának, szervezettségének fejlesztése
  - 0.2.1. A területfejlesztés stratégiai irányításának térségi rendszere (mintaprogram)
  - 0.2.2. Nyitott „intézménnyé” válás: kommunikáció, mérés és nyilvánosság
    1. *Versenyképes gazdasági tér kialakítása*
- 1.1. Gazdaságfejlesztés, vállalkozásösztönzés
  - 1.1.1. Ipari parkok fejlesztése
  - 1.1.2. Gazdaságfejlesztési, befektetés ösztönzési akciók és eszközök
  - 1.1.3. Mikro-, kis- és középvállalkozások felzárkóztatása
- 1.2. A gazdasági tér innovációs képességének javítása
  - 1.2.1. IT – Információs Társadalom – indulás
  - 1.2.2. K+F
  - 1.2.3. Nagyvállalati kör – kapcsolatépítés
- 1.3. Speciális térségfejlesztési programok kidolgozása, megvalósítása
  - 1.3.1. Ipari szerkezetátalakítási program
  - 1.3.2. Agrárstruktúra és vidékfejlesztési program
  - 1.3.3. Idegénforgalmi fejlesztési program
- 1.4. Infrastruktúra fejlesztés
  - 1.4.1. Közlekedésfejlesztési program
  - 1.4.2. Energiagazdálkodási program
  - 1.4.3. Vízgazdálkodási program
    2. *Szolidáris tér: a társadalmi kohézió erősítése*
- 2.1. Társadalmi, gazdasági szempontból elmaradott kistérség fejlesztése
- 2.2. Humán erőforrás fejlesztési, gazdálkodási program
  - 2.2.1. Közoktatás fejlesztési program
  - 2.2.2. Felsőfokú oktatás fejlesztési koncepciója
  - 2.2.3. Munkaerő politikai program
- 2.3. A szociális ellátás stratégiai terve
- 2.4. Egészségügyi ellátás stratégiai terve
- 2.5. Kulturális és sport koncepció
- 2.6. A civil szféra szervezeteivel történő együttműködés erősítése
  3. *Életképes tér: fenntartható fejlődés. Környezetvédelmi program*
- 3.1. A magyar-szlovák közös Duna-szakasz rendezésével összefüggő teendők
- 3.2. Elsődleges prioritású környezetvédelmi programok
  - 3.2.1. Az energetikai szektor által okozott környezeti terhelések és környezeti károk komplex kezelése
  - 3.2.2. Kisvízfolyások, tavak és a Duna vízminőség javítása, meder rehabilitációja
  - 3.2.3. Megyei környezetvédelmi információs és monitoring rendszer létrehozása
  - 3.2.4. Kasztvízbázisok védelme
  - 3.2.5. Hulladékkezelés, gazdálkodás fejlesztése

3.3. Másodlagos prioritású programok

3.3.1. Településkép és épített környezet védelme

3.3.2. Táj- és természetvédelem

Veszprém megyei koncepciójának célcsoportjai és programjai

1. Célcsoport: MEGYEÉPÍTÉS (A megyén belüli együttműködési szintek bővítése)
    - 1.1. program A közlekedési és kommunikációs hálózatok korszerűsítése, bővítése
    - 1.2. program A települési és településközi infrastrukturális rendszerek kiépítésének támogatása
    - 1.3. program Városok, térségszervező központok funkcióinak bővítése
    - 1.4. program Kistérségi együttműködések támogatása, az intézményi társulások segítése
    - 1.5. program A fejlesztési menedzsment, koordinált megyemarketing
  2. Prioritás: VIDÉKFEJLESZTÉS (A periférikus térségek leszakadásának megállítása)
    - 2.1. program Kistérségi fejlesztési programok kidolgozása, térségmenedzsment
    - 2.2. program Térségek közlekedési és kommunikációs hálózatának megújítása
    - 2.3. program Helyi erőforrások feltárása, a gazdaság fogadóképességének alakítása
    - 2.4. program Az elvándorlás fékezése, az alapellátási rendszerek fenntartása
  3. Prioritás: MEGYE GAZDASÁG (A telephelyi tényezők kínálatának bővítése, a helyi-térségi gazdaság aktivitásának fokozása)
    - 3.1. program Gazdasági infrastruktúra és telephelyi kínálat bővítése
    - 3.2. program Kis- és középvállalkozások lokális és regionális piaci kapcsolatainak szélesítése
    - 3.3. program Megyei telephelymarketing
    - 3.4. program Centrumok és térségek turisztikai kínálatának növelése, idegenforgalmi program
    - 3.5. program Tudásigényes ipar és a fejlett szolgáltatások fogadását segítő oktatási programok
    - 3.6. program A K+F kapacitások megőrzése, kutatási és felsőoktatási együttműködés támogatása
  4. Prioritás: RÉGIÓSZERVEZÉS (Regionális együttműködés élénkítése, azok szervezésében aktív szerepvállalás)
    - 4.1. program Határozott részvétel a Közép-dunántúli Regionális Területfejlesztési Tanács és a Balatoni Regionális Területfejlesztési Tanács létrehozásában, annak szervezeti rendszerének kialakításában, együttműködés kezdeményezése a Nyugat-dunántúli Regionális Területfejlesztési Tanáccsal.
    - 4.2. program Regionális fejlesztési koncepció és program kidolgozás, a térségi érdekérvényesítés mechanizmusainak megszervezése
  5. Prioritás: KÖRNYEZETFEJLESZTÉS (A környezeti állapot megóvása, a fenntartható fejlődés elvének érvényesítése)
    - 5.1. program Ipari centrumok környezeti rehabilitációjának felgyorsítása
    - 5.2. program A megyei öko-potenciál feltárása és a gazdasági hasznosítás feltételeinek biztosítása
- program Térségi szintű környezetvédelmi programok kidolgozása

1/c melléklet A Közép-Dunántúl kistérségeinek jellemzői, a kistérségek bevonása a régió koncepció elkészítésébe

1. Komárom-Esztergom megye	Kód	Jellege		Települések		Területfejlesztési koncepció	Interjú
		Statitsztikai	Egyéb	Szám	Lélekszáma		
1.1. Tatabánya és Környéke Területfejlesztési Társulás	1.1.	Igen		9	90114	Igen	Igen
Oroszlány Városkörnyéki Területfejlesztési Önkormányzati Társulás	1.2.		Nem				
1.3. Bakonytérsgéi Önkormányzatok Területfejlesztési Társulása	1.3.		Nem	16	22158	Igen	Igen
1.4. Komárom-Bábolna és Környékük Területfejlesztési Önkormányzati Társulás	1.4.						
1.5. Tatai kistérség Területfejlesztési Társulás	1.5.	Igen		10	38000	igen	Igen
1.6. Dorog Kistérségi Területfejlesztési Társulás	1.6.	Igen		15	41060		Igen
1.7. Esztergom és Nyergesújfalú Kistérségi Területfejlesztési Társulás	1.7.	igen		9	56440		Igen

2. Fejér megye	Kód	Jellege		Települések		Területfejlesztési koncepció	Interjú
		Statitsztikai	Egyéb	Szám	Lélekszáma		
2.1. Mór Térsége Önkormányzatának Szövetsége	2.1.	Igen		16	37428	Igen	Igen
2.2. Dunamenti és Mezőföldi Önkormányzatok Szövetsége	2.2.	Igen		16	117685	Igen	
2.3. Sárbogárd Kistérségi Társulás	2.3.	Igen		10	24795	Igen	Igen
2.4. Székesfehérvári kistérségi Társulás	2.4.	igen		19	36880	Igen	Igen
2.5. Enyingi Kistérség Társulás	2.5.	Igen		9	21387	Igen	
2.6. Vértesalja Kistérségi Társulás	2.6.	Igen		14	22879	Igen	
2.7. Velencei-tó Kistérségi Társulás	2.7.	igen				igen	

3. Veszprém megye	Kód	Jellege		Települések		Területfejlesztési koncepció	Interjú
		Statistikai	Egyéb	Szám	Lélekszáma		
3.1. Új Atlantisz Térségi Fejlesztési Társulás	3.1.	Igen		42	45010	Igen	Igen
3.2. Kelet-Baltoni Területfejlesztési Önkormányzati Társulás	3.2.	Igen		13	29000		Igen
3.3. Észak-Baltoni Önkormányzatok Területfejlesztési Társulása	3.3.	Igen		20	21544	Igen	Igen
3.4. Pápa Környéki Községi Önkormányzatok Területfejlesztési Társulás	3.4.	Igen		44	64000	Igen	Igen
3.5. Sümeg Térségi Önkormányzatok Területfejlesztési Társulás	3.5.	Igen		21	17054	Igen	Igen
3.6. Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	3.6.	Igen		35	41053	Igen	Igen
3.7. Várpalota és Térsége Területfejlesztési Önkormányzati Társulás	3.7.	Igen		6	25000		Igen
3.8. Dél-Bakonyi Önkormányzatok Területfejlesztési Társulása	3.8.	Igen		14		Igen	Igen
3.9. Bakonyi Önkormányzatok Szövetségének Területfejlesztési Társulás	3.9.	Igen		26			Igen
3.10. Lesencéktől a Balatonig Kistérségi Fejlesztési Társulás	3.10.		Igen	6	4100	Igen	Igen
3.11. Somlókörnyéki Faluszövetség	3.11.		Igen	28	17240	Igen	Igen
3.12. Nyugat-Bakonyi idegenforgalmi Település Szövetség	3.12.		Igen	6		Igen	Igen
3.13. Veszprém és Városkörnyéki Önkormányzatok Területfejlesztési Társulása	3.13.	Igen					
3.14. Veszprémvársányi Környéki Önkormányzatok	3.14.	Igen		10	8000		Igen
3.15. 3 Patak – kistérség Területfejlesztési Társulása	3.15.		Igen	6	1944	igen	

1/d. melléklet Összegző megállapítások a régió kistérségeinek gondjairól – terveiről

IDEGENFORGALOM

GONDOK	JAVASLATOK
<ul style="list-style-type: none"> • Koordináció hiánya • Kevés szálláshely • Programok nem ismertek 	<ul style="list-style-type: none"> • Kistérségi, régiós programfüzetek készítése (1.1), (1.5), (1.7), (2.1), (2.2), (2.6), (3.3), • Szálláshelyek felmérése, propagálása ☒ • Vizek (horgásztavak) felmérése, bemutatása ☒ • Régiós szintű jelzőtáblarendszer ☒ • Vadászati lehetőségek régiós összesítése ☒ • Lovastúra útvonalak kidolgozása ☒ • Kastély programok ☒ • Vértes - Velence idegenforgalmi régió és a KDR kapcsolatrendszerének kidolgozása • Királyi városok propagálása, különös tekintettel a 2000. évre (1.6), (1.7), (2.4), (2,7), (3.13), • Régiós kerékpárút rendszer ☒ • Együttműködés a Dunakanyar Fejlesztési Társulással (1.7) • Szlovákiai kapcsolatok kiépítése (Pozsony - Komárnói kerékpárút magyar folytatása) (1.4), (1.7) • " Puha " túrizmus fejlesztése (1.3) • Periodikus rendezvények naptár (régiós) ☒ • Borutak kialakítása (1.6), (2.1), (2.4), (3.3), (3.6), (3.10), (3.11), • Gyógyturizmus (1.4), (2.3), (3.3), (3.6), (3.12) • Hagyományörzés erősítése (1.5) • Kocsitoló verseny (1.5) • Orgonahangverseny templomokban (1.5) • Golfpálya építés (1.5) • Baráti társaságok számára szervezett túrák (1.5) • Mg-i eszközök bemutatása, kiállítás (1.5) • Házi találmányok bemutatása (1.5) • Közös szüreti rendezvények (3.10) • Borutak szervezése (3.10) • Nyelvtanulás támogatása (3.10) • Vitorlásokikötő program fejlesztése (3.10) • Internet és Intranet hálózat turisztikai információs rendszerhez kapcsolása (3.12) • Falukép felújítási tervek, rend, tisztaság, jókedv (3.12) • Kerékpárkölcsonzés (3.12) • Alkotó hétvégék program (3.12) • Zenélő templomok program (3.12) • Turizmus és erdőtörvény közötti jogharmonizáció (3.12) • Kapolcsi projekt továbbfejlesztése (3.6) • Internet hálózat telepítése minden településen (3.6) • Idegenforgalmi projektek fejlesztése Esztergom és térségében (1.6) • Falusi turizmus aktív fejlesztése /fürdőszobák/ (3.4) • Kastélyok - szálloda program (3.8)

KÖZLEKEDÉS

GONDOK	JAVASLATOK
<ul style="list-style-type: none"> • 6-os és 81-es út keskeny (2.1), (2.2) • Dunahid hiánya (1.4), (1.7), (2.2) • Kikötők hiánya • 71-es út forgalmi telítettsége (3.6) • 84-es út és Tapolca közötti összekötése hiányzik (3.6) • Önkormányzati belső úthálózat rossz állapota (3.6) • Hálózati kapcsolatok hiánya (3.5) • Tapolca-Győr gyorsforgalmi út hiánya (3.7) • 8-as útról lecsatlakozás Tapolcára Devecseren át (3.7) 	<ul style="list-style-type: none"> • Útkorszerűsítések (2.1), (2.2) • Régiós útkonceptiók (2.1), (2.2), (1.6), (1.7), (3.4) • Dunahid építése (2.2), (1.7), (1.6) • Kikötők rendezése, építése (2.2), (1.7), (1.6), (1.5) • Logisztikai centrumok kijelölése, fejlesztése (1.6), (1.7), (2.2), (2.7) • Településeket összekötő utak építésének régiós szintű sorolása (2.1), (2.2), (2.4), (1.1) • Vasúthálózati koncepció korszerűsítése (1.1), (1.2), (1.5), (1.7), (2.1), (2.2), (2.4), (3.4) • Repülőterek hasznosítása (Börgönd, Csákvár, Esztergom, Kecskéd, Pápa) • Mezőgazdasági utak, kerékpárutak hálózat részeként történő kijelölése (3.10) • Veszprém - Tapolca összekötő út szélesítése lokális bővítése (3.6) • DAP autópálya megépítése (3.6) • Tapolcai reptér fejlesztése magánrepülőknél (3.6) • Balatonalmádi 71-es út elkerülőszakasz kiépítés (3.2) • Regionális szemét elhelyezés (3.2) • 10 -111 utak közötti szakaszának kiépítése • Veszprémvarsány - Réde összekötő út építés (3.14) • Repülőtér másodlagos hasznosítása Pápa (3.4) • 8-as sz. főút szélesítése, fejlesztése (3.8) • Tapolca-Győr gyorsforgalmi út megépítése (3.7) • 8-as útról lecsatlakozás Devecseren át Tapolcára (3.7)

IPARTELEPÍTÉS, BESZÁLLÍTÁS

GONDOK	JAVASLATOK
<ul style="list-style-type: none"> • Ipar hiánya Kisbér (1.3) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ipari parkok felmérése és bemutatása régiós szinten ☒ • Fejlesztési iroda létesítése (2.4), (2.6), (3.4), (3.5) • Befektetési területek bemutatása ☒ • Bedolgozói rendszer támogatása (2.3) • Ajka - Pápa - Sümeg vállalkozói övezet létrehozása (3.1) • Ajka Ipari Park fejlesztés (3.1) • Sümegi körzetben Ipar telepítés (3.5) • Várpalota bánya hasznosítás (3.7) • Inotai alukohó Ipari Park bővítés (3.7) • Tapolcai Ipari Park létrehozása (3.7) • Zalalahápon a működő ipari terület további fejlesztése (3.7) • Szolgáltató vállalkozások betelepítése (3.8)

MEZŐGAZDASÁG, ÉLELMISZERIPAR, VIDÉKFEJLESZTÉS

GONDOK	JAVASLATOK
<ul style="list-style-type: none"> Hiányos felvásárló és termeltető hálózat (2.1), (2.3), (2.5), (2.5) Nagy termelési rendszerek széthullása (1.3) 	<ul style="list-style-type: none"> Korszerű együttműködési formák (2.1), (2.2), (2.5), (2.6), (1.3), (3.5) Értékesítési, feldolgozó lánc (2.1), (2.2), (2.3), (2.5) Alternatív mg. Termelés (2.2), (2.5), (2.6) Régiós szintű területfelhasználási program kidolgozása, figyelemmel az EU. Csatlakozásra és az erdősítésre. ☒ (1.3) Lótenyésztési program (1.3) Térhasználat, környezetgazdálkodás (1.3) "Zöld - Szív " program (1.3), (3.9) Élelmiszer feldolgozó üzem létesítése (2.3) Feldolgozóipar fejlesztése Devecser (3.1) Dabroni TAMA program (3.1) Biotermelés, őshonos növények ültetése (3.12)

INFRASTRUKTÚRA

GONDOK	JAVASLATOK
<ul style="list-style-type: none"> Csatornázás, szennyvíztisztítás (2.1), (2.2), (2.5), (2.6) Csapadékvíz elvezetés megoldatlan (1.5), (1.6), (1.7), (3.10) Regionális hulladéklerakó hiánya (3.6) 	<ul style="list-style-type: none"> Régiós szennyvíztérkép, koncepció (2.1), (2.2), (2.5), (2.6), (1.5), (1.3), (3.4), (3.10) Települési - térségi digitális alaptérképek készítése (3.1) Rekurtivációs munkák (3.1) Vízellátás javítása (3.5) Közös intézményrendszer Eü. orvosi ügyelet Tűzoltószervezet, iskola (3.5) Környezetvédelmi helyi építési előírások (3.12) Vizes helyek védelme Kistérségek szövetségeinek kialakítása (3.2) Nagy makro ellátó rendszerek (víz, szennyvíz megszüntetése) (3.2) Szennyvíztisztítók, partvédművek, gátak építése, anyaglelőhelyek rekurtivációja a Duna partja mentjén (1.6) Gázhálózat kiépítése (3.14), (3.4)

MUNKAERŐHELYZET

GONDOK	JAVASLATOK
<ul style="list-style-type: none"> nem ismert, hogy a szabad munkaerő mire használható ☒ 	<ul style="list-style-type: none"> Rendelkezésre álló szabad munkaerő nyilvántartása, folyamatos ráképzése a helyi igények függvényében (2.1), (2.2), (2.3), (2.5), (1.6), (1.3) Rehabilitációs Munkaerő foglalkoztató Központ Ajka (3.1) Bánya bezárása Ajka kisvállalkozói program indítása (3.1) Lakótelek előkészítés, bevándorlók céljára (3.7) Cigány munkanélküliek foglalkoztatása (erdőgazdálkodás, hulladékudvarok) (3.8)

1/e. melléklet A felmérésbe vont vállalatok listája

Ssz.	Vállalkozás neve	Székhely
1	GASZTROMETÁL Gép és Berendezésgyártó Rt.	Tatabánya
2	ARTESIN Kft. (ZYTEC Kft.)	Tatabánya
3	ASG Gépgyártó Kft.	Tatabánya
4	BOWDEN Kft.	Tatabánya
5	ALCOA-FUJIKURA LIMITED HUNGARY Kft	Mór
6	LEAR CORPORATION HUNGARY Kft.	Mór
7	IKARUS MÓRI ALKATRÉSZGYÁRTÓ Kft.	Mór
8	Móritech Kft.	Mór
9	Balaton Bútorgyár Rt.	Veszprém
10	ITT Automotive Magyarországi Kft.	Veszprém
11	NORIT Kozmetikai Kft.	Veszprém
12	ROBIX Hungary Kft.	Veszprém
13	Bakony Művek Autóalkatrészgyártó Rt.	Veszprém
14	Magyar Suzuki Rt.	Esztergom
15	Videoton Holding Rt.	Székesfehérvár
16	Magyar Alumínium Rt.	Székesfehérvár
17	Garzon Bútor Rt.	Székesfehérvár
18	IBM Storage Products Kft.	Székesfehérvár
19	MACHER Gépészeti és Elektronikai Kft.	Székesfehérvár
20	PHILIPS Végszerelő Központ Magyarország Kft.	Székesfehérvár
21	R&M ALUFE Fémszerkezeti Kft.	Székesfehérvár
22	Székesfehérvári Metál Fék- és Kösörűgépgyár Rt.	Székesfehérvár
23	TULIPÁN Ruhaiipari Rt.	Székesfehérvár
24	Emerson Electric Magyarország Kft.	Székesfehérvár
25	Ajka Kristály Üvegipari Kft.	Ajka
26	Payer Industries	Ajka
27	Uni Montex Kft.	Ajka
28	Le Belier Magyarország Formaöntőde Rt.	Ajka

Az interjúkat MTA RKK NYUTI munkatársai készítették 1998. július 1-20. között.

2. MELLÉKLET

2/a. Az egész koncepcióra általánosan vonatkozó véleményekre adott válaszok és elvégzett módosítások

2/b. A programozás, illetve rendezési terv során megoldandó feladatokra vonatkozó vélemények

A Közép-Dunántúl területfejlesztési koncepciója hivatalos egyeztetési eljárása során beérkezett vélemények feldolgozása

(egyeztetési eljárás)

A Közép-Dunántúl területfejlesztési koncepciója egyeztetési változatára 93 szervezet küldött írásos véleményt. A vélemények feldolgozását a beérkezés sorrendjében végeztük. Egy-egy szervezettől érkező vélemény rendszerint több témakörrel foglalkozott. Az elkülöníthető kérdéscsoportokat önálló kérdésként, probléma fölvetésként értékeltük. Az egyes észrevételek alapján vagy módosítottuk, kiegészítettük az eredeti szöveget, vagy indokoltuk, hogy miért eltérő az álláspontunk a véleményt adótól. Ezeket tematikusan, az egyeztetési anyag szerkezetét követve, táblázatba foglaltuk. Külön csoportosítottuk azokat a véleményeket, amelyekkel ugyan egyetértettünk, azonban véleményünk szerint a programozást segítik majd, figyelembe vételük akkor szükséges. Azokat a megjegyzéseket, amelyek megerősítették a koncepcióban foglaltakat, nem vettük föl a táblázatba.

A táblázat hét oszlopot tartalmaz, amelyek tartalma a következő:

<i>Sorszám:</i>	A felvetett probléma sorszama
<i>Oldal:</i>	Annak az oldalnak a száma a Konceptió Egyeztetési változatában, amelyre a vélemény vonatkozott.
<i>Vél. szám:</i>	A véleményt adó szervezet sorszama a vélemény beérkezése szerinti regisztrációban.
<i>Véleményező neve:</i>	A véleményt adó szervezet megnevezése
<i>Kód:</i>	IGEN – ha a vélemény alapján megváltoztattuk a koncepció szövegét NEM – ha a véleménnyel alapján nem változtattunk a szövegen. Ez két esetben is lehetséges volt. Előfordult, hogy a javaslattal egyetértettünk, mégis a „NEM” csoportba került, mivel az adott javaslat már megtalálható volt a Konceptióban. A másik esetben nem értettünk a megfogalmazott véleménnyel. Ilyenkor megindokoltuk, hogy miért maradtunk az eredeti szövegnél, illetve miért nem egészítettük ki azt.
<i>Probléma:</i>	A véleményt adó szervezet által megfogalmazott probléma, javaslat.
<i>Változtatás:</i>	a) A vélemény hatására történő szövegváltozás, kiegészítés: <ul style="list-style-type: none"> - A cella tartalmazza, a módosításra javasolt teljes szövegrészt az Egyeztetési változatban szereplő eredeti változatban. ~~— A megszüntetésre javasolt szövegrészeket áthúzott betűvel jelöltük.~~ - Az új szövegrészeket vastagított (bold) betűvel írtuk. b) Indokoltuk, hogy miért nem értünk egyet a véleményt adóval. c) Az azonos tartalmú, illetve azonos blokkhoz tartozó észrevételeket egymás alá szerkesztettük és a cellák egyesítésével közösen válaszoltuk meg.

A véleményt alkotók közül 25-en a koncepciót alapvetően jónak tartják, annak céljaival egyetértnek, a javasolt korrekciók elvégzését követően annak elfogadását támogatják. 62 esetben a koncepcióval kapcsolatban nem nyilatkoznak arról, hogy azt elfogadásra ajánlják, vagy sem, 4 esetben pedig kompetencia hiányában utasították el a véleményalkotást. Összesen 2-an adtak hangot annak a véleménynek miszerint nem elfogadható, ezért újra kell írni, és újra kell egyeztetni.

A véleményt nyilvánítók összesen 458 módosító javaslatot fogalmaztak meg a koncepcióval kapcsolatban. Ezek közül 103 olyan javaslat, vagy problémafelvetés volt, melyet a program, vagy rendezési terv során szükséges figyelembe venni. A további 355 javaslat közül 245-el egyetérttünk, ezért azoknak megfelelően módosítottuk a koncepció szövegét. A többi 110 kérés a módosított koncepcióba be nem került javaslat pedig indokolásra került, hogy miért nem fogadtuk el. A módosító javaslatokon kívül több mint 100 egyetértő, a koncepcióban foglaltakat megerősítő, illetve közel ennyi az anyagot és a régió helyzetét kommentáló megjegyzés is érkezett, melyeket értelemszerűen a módosító javaslatok között nem szerepeltettünk.

A koncepcióval kapcsolatban érkezett vélemények megoszlása:

<i>nincs</i>	62	a koncepcióval kapcsolatban nem nyilatkozik arról, hogy azt elfogadásra ajánlja, vagy nem
<i>igen</i>	25	a koncepciót alapvetően jónak tartja, annak céljaival egyetért, a javasolt korrekciók elvégzését követően annak elfogadását támogatja
<i>újra</i>	2	a koncepciót nem tartja elfogadhatónak, javasolja újraírását
<i>nem</i>	4	nem kompetens a koncepciót illetően, véleményt ezért nem alkot
<i>összesen:</i>	93	

A véleményt nyilvánítók listája

<i>Sorszám</i>	<i>Intézmény, szervezet</i>	<i>Véleményező neve</i>	<i>Tisztség</i>	<i>Egyetért</i>
1	Esztergom Város Polgármestere	Dr. Könözy László	Esztergom és Nyergesújfalú Kistérségi Társulás elnöke	nincs
2	Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.	Dr. Kovács Katalin	ügyvezető igazgató	igen
3	Sukoró Község Polgármesteri Hivatala	Molnár Ferenc	polgármester	nincs
4	Bicske Város Jegyzője	Gáll Imréné	jegyző	nincs
5	Dabrony Polgármesteri Hivatal Jegyzője	Bedő Gábor	igazgatási főelőadó	igen
6	Tatabánya és Környéke Területfejlesztési Társulás	Horváth Miklós	elnök	nincs
7	Szentgál Község Polgármesteri Hivatala	Gombásné Légrádi Irén	polgármester	igen
8	Szabadhidvég Község Polgármestere	Harai Zoltánné	polgármester	igen
9	Summa Marketing Bt.	Bánhidi László		nincs
10	Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Főfelügyelőség	Dr. Kaposvári Györgyi	főosztályvezető helyettes	nincs
11	Balatonfüzű Nagyközség Önkormányzata	Dr. Varjú Lajos	polgármester	nincs
12	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	Balogh András	ügyvezető igazgató	nincs

Sor-szám	Intézmény, szervezet	Véleményező neve	Tisztség	Egyetért
13	KHVM Fejlesztési Főosztály	Dr. Csapody Csaba	főosztályvezető	nincs
14	Komárom-Esztergom Megyei Építész Kamara Titkársága	László Tibor	főépítész	nincs
15	Mezőkomárom Község Polgármestere	Köő Sándor	polgármester	nincs
16	Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Fejér Megyei Intézete	Dr. Ferencz Péter	megyei tisztifőorvos	nincs
17	KSH Veszprém Megyei Igazgatóság	Szemes Mária	igazgató	nincs
18	Fejér Megyei Munkaügyi Központ	Zimmermann József	igazgató	nincs
19	Veszprém Megyei Földhivatal	Feketéné Dr. Tóth Gabriella	hivatalvezető	nincs
20	Települési Önkormányzat Sümegprága	Hjuber János	polgármester	igen
21	APEH Fejér Megyei Igazgatósága	Bocskay Vince	igazgató	nincs
22	FVM Komárom-Esztergom Megyei Földművelésügyi Hivatal	Dr. Papp Imre	hivatalvezető	nem
23	Balatonudvari Község Önkormányzata	Teklovics László	polgármester	nem
24	Devecser Város Polgármestere	Jokesz István	polgármester	nincs
25	Komárom-Esztergom Megyei Közigazgatási Hivatal	Dr. Mikolasek Sándor	hivatalvezető	nincs
26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Károlyi János Vécsi Barnabás	elnök titkár	nincs
27	Kisapostag Község Polgármesteri Hivatala	Schreiner Béla	polgármester	nincs
28	Lajoskomárom Nagyközség Polgármesteri Hivatal	Macher Pál	polgármester	nincs
29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Csabai Tamás Dr. Molnár Ferenc	igazgató főosztályvezető	újra
30	Magyar Geológiai Szolgálat Közép-dunántúli Területi Hivatal	Kneifel Ferenc	hivatalvezető	nincs
31	Lepsény Nagyközség Polgármestere	Adovics Istvánné	polgármester	nincs
32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara			nincs
33	Vilonya Község Önkormányzata	Devecsery József	polgármester	nincs
34	Bakonykúti Község Önkormányzata	Marics Józsefné	polgármester	nincs
35	Komárom-Esztergom Megyei Munkaügyi Központ	Vágii Róbertné Dr.	igazgató	nincs
36	Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	Birkás Mihály	főtítkár	nincs
37	Nyergesújfalu Város Polgármestere	Miskolczi József	polgármester	nincs
38	APEH Veszprém Megyei Igazgatósága	Umenhoffer Ferenc	igazgató	igen
39	Polgármesteri Hivatal Csesznek	Szalai Ferenc	polgármester	igen
40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	Dr. Élő Mária	hivatalvezető	igen
41	Állami Erdészeti Szolgálat Budapesti Igazgatósága	Klemencsics András	igazgató	nincs
42	Polgármesteri Hivatal Marcaltó	Polczer Sándor	polgármester	nincs
43	Települési Önkormányzat Polgármestere Gógánfa	Berki Zoltán	polgármester	igen
44	Egészségügyi Minisztérium	Németh Ilona	osztályvezető	igen
45	Nagylók Község Polgármestere	Szenci György	polgármester	nincs
46	Komárom-Esztergom Megyei Agrárkamara	Sashalmi Béla	titkár	nincs
47	Fejér Megyei Állami Közútkezelő Kht.	Molnár István Varga József	osztályvezető ig. helyettes főmérnök	nincs
48	Szociális és Családügyi Miniszter	Harrach Péter	miniszter	nincs
49	Komárom-Esztergom Megyei Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány Központ	Csige János	ügyvezető igazgató	nincs
50	Gyúró Polgármesteri Hivatala	Ivanits Imréné	jegyző	igen
51	Polgármesteri Hivatal Kulcs	Lénárd Béla	polgármester	nincs
52	Polgármesteri Hivatal Bakonyháza	Sümegi Attila	jegyző	igen
53	FVM Közép-Dunántúli Területi Főépítési Iroda	Ruttkay Gyula	területi főépítész	igen

Sor-szám	Intézmény, szervezet	Véleményező neve	Tisztség	Egyetért
54	Polgármesteri Hivatal Moha	Palkovics Miklós	polgármester	igen
55	Lábatlan Nagyközség Polgármestere	Török István	polgármester	nincs
56	Vászoly Község Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala	Szönyeg József	polgármester	nincs
57	ÁNTSZ Komárom-Esztergom Megyei Intézete	Dr. Popincsák Géza	helyettes megyei tisztiorvos	igen
58	Dad Község Polgármestere	Horváth Dénes	polgármester	nincs
59	Dunamenti Kistérségi Területfejlesztési Társulás	Schrack István	polgármester	igen
60	Fejér Megyei Közigazgatási Hivatal	Dr. Gerencsér József	hivatalvezető	igen
61	Várpalota Város Polgármestere	Leszkovszki Tibor	társulási elnök	nincs
62	MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Szervezete.	Takács Zsuzsa	ügyvezető igazgató	nincs
63	Martonvásár Polgármestere	Dr. Palánky Klára	Polgármester	igen
64	Pécsely Község Polgármestere	Sebők Lajos	Polgármester	igen
65	Káptalanfa Község Polgármestere	Szakonyi Márton	Polgármester	igen
66	KSH Fejér Megyei Igazgatósága	Dr. Dávid Pál	Igazgató	nincs
67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	Tóth Sándor	előadó	nincs
68	Bánd Község Polgármestere	Schindler László	Polgármester	nem
69	Piliscsév Község Polgármestere	Nagy Mária	Polgármester	nincs
70	Ács Nagyközség Polgármestere	Péntek Lőrinc	Polgármester	igen
71	Magyar Bányászati Hivatal Ásványvagyon-gazdálkodási Főosztály	Dr. Füst Antal	főosztályvezető	nincs
72	Környezetvédelmi Minisztérium Közigazgatási Államtitkára	Medgyesy Balázs	államtitkár	nincs
73	Balatonederics Község Polgármestere	Németh József	polgármester	igen
74	Fejér Megyei Földhivatal	Dr. Bráth Mária	osztályvezető	igen
75	Matáv Rt. Soproni Területi Képviselői Központ	Németh Lászlóné	igazgató	nincs
76	Mór Kistérségi Társulás Elnöke	Schmidt Ferenc	elnök	nincs
77	Allami Erdészeti Szolgálat Veszprémi Igazgatósága	Vaspöri Ferenc	igazgató	nincs
78	Kápolnásnyék Község Polgármestere	Dr. Farsang Zoltán	polgármester	igen
79	Győr-Moson-Sopron Megye Területfejlesztési Tanácsa	Ivanics Ferenc	elnöke	nem
80	Velencei-tavi Térségi Tanács	Dr. Berencz Botond	társelnök	nincs
81	Gárdony Város Polgármestere			nincs
82	Pénzügyminisztérium	Dr. Várfalvi István	főosztályvezető	nincs
83	FVM Veszprém megyei Földművelésügyi Hivatal	Dr. Radovits Tibor	hivatalvezető	nincs
84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Szencz Lajosné	polgármester, elnök	nincs
85	Bicske Város Jegyzője	Dr. Tatárné Bohács Erzsébet	főtanácsos	újra
86	Tata Város Polgármestere	Hetényi Tamás	polgármester	nincs
87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	Maróti Rezső	titkár	igen
88	Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács	Perger Éva	elnök	nincs
89	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Lázár Mózes	elnök	nincs
90	Polgármesteri Hivatal Tatabánya	Bencsik János	polgármester	nincs
91	Kisbér Város Polgármestere	Dr. Udvari Erzsébet	polgármester	nincs
92	Fejér Megyei Önkormányzat Regionális és Kistérségi Bizottsága			
93	Gárdony Város Polgármestere	Dr. Vágner Elza	polgármester	nincs

2/a. melléklet Az egész koncepcióra általánosan vonatkozó véleményekre adott válaszok és elvégzett módosítások

Sorszám	Oldal	Vél. szám	Véleményező neve	Probléma	Kód	Változtatás
1		6	Tatabánya és Környéke Területfejlesztési Társulás	Épüljenek be a már elkészült megyei koncepcióban meghatározott fejlesztések.	IGEN	A Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Tanács 1999. április 9. ülésén elfogadta a „Komárom-Esztergom Megye Fejlesztési Konceptiója és Programja” c. dokumentumot. Az abban foglalt a régió egészét, vagy a régióközi kapcsolatokat érintő helyzetértékelési és javaslati anyagok beépítésre kerültek. (Jegyzőkönyv hiányában az ülésen elhangzott módosító javaslatok nélkül)
2		57	ÁNTSZ Komárom-Esztergom Megyei Intézete	Komárom-Esztergom megye nem nagyon fedezhető fel az anyagban.	IGEN	
3		6	Tatabánya és Környéke Területfejlesztési Társulás	Komárom-Esztergom megye nem kellő hangsúllyal szerepel.	IGEN	
4		66	KSH Fejér Megyei Igazgatósága	A koncepció egyes részeiben az adatok nincsenek aktualizálva és a tényként közölt adatok egy része pontatlan, nem megbízható.	IGEN	Az adatok pontosítása, és ahol lehetett aktualizálása megtörtént.
5		21	APEH Fejér Megyei Igazgatósága	Az anyagban több esetben úgy az ábrák (pl. 2.2.), mint a táblázatok (pl. 2.2., 2.4., 3.11.) adatai aktualizálásra szorulnak.	IGEN	
6		75	Matáv Rt. Soproni Területi Képviselői Központ	Az adatforrásként megjelölt anyagok viszonylag régiek és a szöveggörnyezet sem utal az időközi változások figyelembevételére.	IGEN	
7		2	Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.	A koncepció zárásaként sorra kerülő programok felvetése mintegy "utóiratként" függnek a dokumentum végén. A korábbi tartalmi részek bőven lehetővé tennék azt, hogy ezek a programok a folyamat egészébe ágyazottan, annak szerves részeként jelenjenek meg.	IGEN	A koncepció kiegészült a forgatókönyv fejezettel, amely feloldja ezt a problémát.
8		66	KSH Fejér Megyei Igazgatósága	Több fejezetnél a közölt adatok mellett nem tüntetik fel az időszak pontos meghatározását. A grafikus ábráknál hiányoznak a mértékegységek (pl.: fő, % stb.)	IGEN	Az adatokhoz tartozó időszakok feltüntetése megtörtént. A grafikus ábrákban a mértékegységek feltüntetésre kerültek.

10		2	Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.	A fejlesztési forgatókönyvek, scenáriók végiggondolása az EU fejlődési forgatókönyvei vetületében Mo. ált. fejlődési irányjaival, elosztási, újraelosztási preferenciáival, a regionális fejlődés preferenciáival	IGEN	<p>A Közép-Dunántúl területfejlesztés koncepciójának társadalmi-gazdasági hatásvizsgálata, a fejlesztés forgatókönyve</p> <p><i>A Közép-Dunántúl (továbbiakban régió) jövőbeli küldetése, hogy az innováció régiójává váljon, s ezzel együtt a hazai modernizáció egyik meghatározó magtérsege legyen. Ezt a küldetést a koncepcióban foglalt célkitűzések megvalósításával, vagyis a szervezett és összehangolt gazdaságépítéssel, a régió népességének nyújtott kedvező életkörülmények alakításával, a rendelkezésre álló környezet minőségének megtartásával és jobbításával, valamint a regionális intézményrendszer alakításával érheti el.</i></p> <p><i>A régió külső feltételrendszerét hosszútávon befolyásolja, hogy három európai ranggal rendelkező közlekedési és kommunikációs folyosó (IV. és V. korridor, valamint a Duna, mint VII. korridor) halad át területén, továbbá egy alfolyosó (V/C korridor). Ezek a nemzetközi kapcsolatokat közvetítő rendszerek a régió számára lehetővé teszik a folyamatos együttműködését Európa gazdasági centrumaival, alkalmasak arra, hogy a termékek, szolgáltatások és személyek globális áramlásának kedvező hatásai a térségben lecsapódjanak. Szükséges mindezek mellett teljesebben integrálni a régió e folyosóktól távolabb eső térségeit is a fejlődési tengelyekhez, így nélkülözhetetlen a 8-as út korszerűsítése, annak, illetve a két európai korridornak az összeköttetése Dunaújváros térségében az Alfölddel, s ezzel növelni a területi egységek feltártságát, egyben azok gazdasági és társadalmi kapcsolatainak szélesítését. A régió az egyedüli az országban, ahol csak egy kis határszakaszon érintkezik a szomszédos országgal és a szomszédjai többségében magyarországi régiók (a határos tervezési és funkcionális régiók száma öt). A jövőben felértékelődnek a Szlovákiával kialakított kapcsolatok, így a régió északi határán a Duna természetes választóvonalát részben a meglévő érintkezi pontokon (Komárom, Esztergom) fejleszteni szükséges, az átkelések modernizálásával, de egyben biztosítani a régió belüli e csomópontok gyorsabb elérhetőségét, döntően a centrumokból, illetve a gazdasági erőforrásokat aktivizáló térségekből. A régiót tehát a magyar területi egységek veszik közre, sőt részben a területéhez tartozik a sajátosságokkal rendelkező, önálló fejlesztési intézményrendszerrel rendelkező Balaton térsége. Mindez a fejlesztési koncepciók összehangolását, a közös térségi problémák együttes kezelését (régió határ menti térségek, közlekedési hálózat, bizonyos intézményi szerepkörök, környezeti kérdések, vidékfejlesztés) kívánja, azaz a régióknak sokkal nyitottabbnak kell lennie a többi térség felé, ebben a kezdeményező és bonyolító szerepet kell vállalnia.</i></p>
11		82	Pénzügyminisztérium	Legyen a SWOT-nak összefoglalója, nincs az alapanyagoknak összefoglalója, forgatókönyve.	IGEN	
12		87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	Nincs jövőképe az anyagnak	IGEN	
13		36	Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	Javasolják azt a jövőkép meghatározást, amelyet reális alapokra helyezett és megfelelően kialakított stratégiai lépések sorozatából felépítve a koncepció előírányoz.	IGEN	
14		87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	Nem ad jövőképet az anyag az iparban foglalkoztatottaknak.	IGEN	
15		87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	Nincsen a SWOT analízisnek egy összefoglalója. A SWOT ilyen nagy területre egyébként sem a legmegfelelőbb.	IGEN	
16		88	Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács	Célszerű lenne egy olyan összegzés, mely elemezné a prioritásokat és a várható hatásokat is.	IGEN	

17				<p><i>Az eddigi társadalmi-gazdasági folyamatok azt jelzik, hogy a régió kedvező adottságokkal rendelkezik az újdonságok fogadásában, azok gyors adaptációjára képes a népesség és megfelelő gazdasági (települési) infrastruktúra áll rendelkezésre e tevékenységek megtelepedéséhez. A fejlesztési koncepció eredményeként a gazdasági innováció miliője (környezete) jelentősen változik, hiszen egyre karakteresebben kiforrálódik az Ajka-Veszprém-Várpalota-Székesfehérvár-Mór ipari körzet, amelynek – éppen az intraregionális közlekedési hálózat fejlesztés következtében- Oroszlány-Tatabánya térségében lesz átkötési iránya a Bécs-Budapest innovációs tengely felé. A régió fejlődési zónájának gazdasági szerkezete folyamatosan megújul, ami köszönhető a gazdasági infrastruktúra új elemei megjelenésének, a belső kooperációinak, a folyamatos feladat és tevékenység megosztásnak. A jelentős hagyományokkal rendelkező termelési kultúra, a kedvező belső kommunikációs kapcsolatok, a helyi és térségi szereplők együttműködése élénkíti ezt az innovációs tengelyt, aminek következtében a centrumok között a hálózati jelleg erősödik, ugyanakkor a térbeli kiterjesztésük is dinamikussá válik.</i></p> <p><i>Interregionális vállalkozói övezettel megteremthető a kedvezőtlen adottságú Ajka-Sümege-Jánosháza térség fokozatos felfűzése az innovációs magterületekre, illetve Pápa térségnek kapcsolódása a győri régióhoz.</i></p> <p><i>Bizonytalanak tekinti a koncepció Dunaújváros térségét, hiszen az ottani kohászati és feldolgozó bázis technológiai megújítása 2002-2005 között várható, aminek gazdasági forrásai jelenleg nem egyértelmű, mindezt fokozhatja a tervezett híd megépülésének elhúzódása, vagy elmaradása. Hasonlóan bizonytalan azoknak a centrumoknak a helyzete, amelyek érdekeltek az energiatermelésben és az ahhoz kapcsolódó szénbányászatban. A nem egyértelmű ágazati fejlesztési elképzelések miatt számolni kell e regionális válságócok kialakulásával, ám ezek kezelése elsősorban a kormányzat kompetencia szintjéhez tartozik. Miközben az estleges kedvezőtlen hatások egy-egy centrumban és annak kisebb-nagyobb vonzáskörzetében súlyos gazdasági és társadalmi következményekkel járnak. A nagyközpontok és az innovációs tengely munkaerő tartalékai kimerülnek 2002 körül, így a további tömegtermelésre épülő telepítések elsődlegesen a foglalkoztatási korlátok miatt nem lehetséges. Számolni kell tehát a szerkezetváltással, vagy éppen bizonyos ipari bázisok kitelepülésével. A fejlesztés politika következtében lehetőség kínálkozik, hogy részben a termelés kihelyezésével, részben pedig a régió belüli telephelyek biztosításával mérsékelhetők lesznek a szükséges termékszerkezet váltás negatív következményei. A kis és középvállalkozói bázis fejlesztése ugyan meghatározó célja a koncepciónak, ám ennek gazdaság környezeti feltételei nem a régió kompetenciájába tartozik, miközben erősen ösztönzi a helyi fejlesztési intézkedéseket ezen üzemek fogadására.</i></p>
----	--	--	--	--

18					<p>A regionális szinten összehangolt vidékfejlesztés eredményeképpen a <i>jelentős agrárpotenciállal rendelkező térségek</i>, valamint a kiscentrumok gyorsabban bekapcsolódhatnak a régió egészének megújításába. Az ipari, szolgáltatói bázisok térbeli kiterjesztése azt is jelenti, hogy e központok beszállítói kapcsolatokat létesítenek az innovációs zónákkal, illetve a saját, helyi erőforrásaikat aktivizálhatják éppen a centrumokon keresztül. A <i>vidékfejlesztésben</i> meghatározó szerepet kap a <i>települések elérhetőségének biztosítása mellett a megfelelő életminőség infrastrukturális feltételeinek megteremtése</i>, így számos vidéki térség a régióban felértékelődik, azok új funkciókat nyernek (turizmus, második otthon, agglomerációs település, gazdasági és szolgáltatói kisközpont). A térszerkezet színesebbé válik ennek következtében, de a természeti és a települési környezet minőségének megtartása következtében nagyobb mozgásteret nyernek a vidéki térségek. A <i>turizmus</i> a régió gazdasági bázisának egyre jelentősebb forrását nyújtja a jövőben. Megerősödnek a hagyományos turisztikai térségek, azok nagyobb önállóbb szerepköröket kapnak a fejlesztéshez (térségi fejlesztési társulások, Velencei-tó – Vértes kiemelt térség), viszont a Balaton elkülönült fejlesztésének számos hatása a régióban csapódik le, aminek feloldása évek munkáját és egy újszerű együttműködést kíván meg a két fejlesztési tanácstól. A speciális idegenforgalmi kínálati elemek térségi szintű összekapcsolásával növekszik a régió vonzása, sőt az egyes idegenforgalmi kínálati pontok, vagy kistérségek valójában a komplex (vidékfejlesztéssel is merősített) kínálattal értékelődnek fel.</p> <p>A régió kedvező adottságai között szerepelnek a jövőben is a <i>humán erőforrások</i>. Hiszen a képzett munkaerő felértékelődik, az oktatás és a képzés által nyújtott gazdasági előnyök növelik a centrumok versenyképességét, miközben ezzel azok funkciói és fogyasztói piacai is szélesedik. A felsőoktatásban kialakulnak a regionális centrumok, Veszprém teljes körű egyetemi központtá válik, Székesfehérvár, Dunaújváros, Tatabánya és Esztergom főiskolai bázisa szélesedik, intraregionális együttműködések a felsőfokú oktatásban csak lassan bontakoznak ki, de megjelennek a kutatás-fejlesztés telephelyei, kisebb egységei.</p> <p>A középfokú oktatás, az át és továbbképzés együttműködése kínálja lehetőséget a régió célirányosan tudja hasznosítani, azonban a szervezeti és intézményi tagolás változatlanul a források megosztását eredményezi és ezzel is konzerválva a párhuzamosságokat.</p> <p>A népesség előregedésének folyamata eléri a régiót, a belső különbségek kiegyenlítődnek, egyre több szociális feszültséggel kell számolni, így lépések történnek az intézményhálózat egységes fejlesztésére, a kapacitások jobb kihasználására, a kistérségi gondozórendszerek telepítésére.</p>
----	--	--	--	--	---

19						<p>A régióépítés hosszú folyamat, az intézményrendszer mozgásteret csak lassan bővül, a szereplők az egyértelmű és határozott fejlesztési hatást kiváltó pénzügyi források hiányában, a régióban, annak intézményében nem látnak érdemleges partnert. A <i>regionális identitás gyenge, a belső kapcsolatok terei (média, politika fórumok, különféle kommunikációs szintek) csak hosszú távon identifikálódnak</i>, ami összességében nem segíti a regionalitás érvényesülését. <i>Vélhetően 2002-től növekszenek a régió fejlesztési forrásai</i>, ami egyértelműen megindítja majd az összetartozást, az egymásra épülést. Középtávon tehát az eddigi intézményrendszer megtartása és működtetése szükséges, illetve egy széleskörű program kínálat kidolgozása, hogy az Európai Unió jövőbeli forrásai fogadásának szintjei kiépüljenek. <i>A koncepció felülvizsgálata és ártértékelése szinten 2002 után válik szükségessé. Az esetleges politikai döntés, a politikai régiók kialakításáról természetesen más helyzetet teremt, de a regionalizmust az sem képes gyorsítani.</i></p>
20		29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Az anyag erőteljesen Fejér megye és Székesfehérvár központú, a többi terület jelene, jövője esetenként jelenik meg.	NEM	<p>A koncepció készítésének korai szakaszaiban a kevés számú információ miatt, Komárom-Esztergom megye kisebb súllyal szerepelt, ez fokozatosan oldódott a párhuzamosan készülő Komárom-Esztergom megyei Fejlesztési koncepció részanyagainak beépülésével. A másik két megye esetében a szerkesztők egyaránt támaszkodta Fejér és Veszprém megye elfogadott koncepcióira.</p>
21		14	Komárom-Esztergom megyei Építész Kamara Titkársága	Érződik az anyagból, hogy a koncepció szerkesztői jobban ismerik Veszprém és Fejér megyét, mint Komárom-Esztergom megyét.	NEM	
22		14	Komárom-Esztergom megyei Építész Kamara Titkársága	A megye fejlesztési koncepciója párhuzamosan, de egymással nem kommunikálva készült el a regionális koncepcióval.	NEM	
23		46	Komárom-Esztergom Megyei Agrárkamara	Hiányos a Komárom-Esztergom megyét érintő alaphelyzet feltárások, elemzések.	NEM	
24		32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara	A koncepció véglegesítésének elcsúsztatása árán is meg kellene várni a megyei koncepciót, s értelemszerűen a pontosítás érdekében át kellene emelni annak elemeit.	NEM	
25		81	Gárdony Város Polgármestere	A gazdaságfejlesztésre koncentrál, kevés hangsúlyt kap az idegenforgalom.	NEM	<p>A koncepció a gazdaságfejlesztés három elemére koncentrál: gazdasági innovációs milió, környezetorientált vidékfejlesztés, és régió adottságaira épülő turizmus.</p>
26		82	Pénzügyminisztérium	A megyei és kistérségi szereplőkkel folytatott konzultációk kevésbé kapnak szerepet ezért nem felel meg a KTM követelményeinek.	NEM	<p>A koncepciót kiegészíti a háttéranyagok összefoglalóját tartalmazó melléklet. Ennek szerkezete követi a jelzett KTM rendeletben előírt követelményeket.</p>

27		87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	A különböző anyagok között nincsen teljes összhang, nem épülnek igazán egymásra.	NEM	Véleményünk szerint egymásra épülnek a koncepció egyes fejezetei, melyet a forgatókönyv is elősegít.
28		88	Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács	A régióépítésnek része kell lennie a valós gazdasági kapcsolatrendszerek kiépülésének.	NEM	A gazdasági kapcsolatrendszerek az 1. célcsoportban jelennek meg, természetesen az egyes célcsoportok hatnak egymásra.
29		40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	Komárom-Esztergom megye közlekedési kapcsolatai inkább Győr és Budapest felé irányulnak, mint Székesfehérvár, vagy Veszprém felé.	NEM	A koncepció az említett problémát érzékeli, éppen ezért hangsúlyos a régióépítés (3.3 Program), melynek mind infrastrukturális, mind intézményi részei is megtalálhatóak.
30		2	Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.	Számos esetben adoptál ágazati fejlesztési célokat bemutató térképeket, ábrákat, melyek tekintetében megmarad a tényközlés szintjén, a régió szempontjából nem értékeli azokat. Áttekinteni azokat, melyeknek van információtartalma és funkciója a régió szempontjából.	NEM	A koncepció egyetlen egy térképet adoptál (3.7. ábra Környezetileg érzékeny területek), a közlekedési térképeknél figyelembe veszi a futó ágazati koncepciókat, ugyanakkor megjeleníti a Közép-Dunántúl számára fontos, a nemzeti tervekben nem szereplő regionális jelentőségű irányokat.
31		11	Balatonfüzfi Nagyközség Önkormányzata	Az önkorm. Településfejlesztési, Vállalkozási és Idegenforgalmi Bizottsága (TEVIB) kifogásolta, hogy az egyeztetési anyag olyan fontos dokumentumokat használ fel, melyek egyeztetése szintén még most is folyik.	NEM	A felhasznált dokumentumok mindegyike 1999 április elejéig elfogadást nyert.
32		21	APEH Fejér Megyei Igazgatósága	Nem derült ki a felmérésbe bevont cégek kiválasztási módszerénél egyértelműen, hogy milyen szempontok alapján történt a paraméterek meghatározása.	NEM	A vállalati felmérések kifejezetten a beszállítói programra koncentráltak, ezért ez alapján történt a megkérdezettek kiválasztása.
33		84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Javaslat a Balaton megye kialakítására.	NEM	A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Hosszú Távú Területfejlesztési Konceptiójának elfogadott változata nem szorgalmazta a Balaton megye kialakítását.
34		45	Nagylók Község Polgármestere	A sárbogárdi kistérség és településeit mutassa be részletesebben.	NEM	Ezt a megyei koncepció megtette. Az abban foglaltakat, valamint a kistérségekkel készített interjúk régiós szintű elemeit a koncepcióba beépítettük. (pl. Sárbogárd-Cece-Simontornya)
35		85	Bicske Város Jegyzője	Nem foglalkozik Bicskével	NEM	A koncepcióban egyik kistérség bemutatása sem történik meg részletesen, azok rendszerint példaként vannak megemlítve egyes témaköröknél. A véleményező csupán tényként rögzítette észrevételét, javaslatot nem adott arra vonatkozóan, hogy Bicske, illetve Sárbogárd és Lepsény és térsége mely jellemzőit tartaná kívánatosnak

						a koncepcióban megjeleníteni.
36		86	Tata város Polgármestere	A SWOT analízisben több ellentmondás is van.	NEM	Nem derül ki a véleményből, hogy mely ellentmondáskora gondol konkrétan.
37		88	Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács	Nem utal a koncepció a Székesfehérvár- Kecskemét-Szolnok aranyháromszöget.	NEM	Vélhetően a koncepciókészítők tudatlanságának tudható be, hogy nem ismerik az említett háromszöget. A koncepció többször is hangsúlyozza a fejlődési aránytérsggel való kapcsolatot (M8-as gyorsforgalmi út, és V0-s vasútvonal átvezetése Kecskemét-Szolnok irányába.
38		26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Az Észak-Balaton közlekedésével nem súlyának megfelelően foglalkozik az anyag.	NEM	A régió egésze szempontjából fontos felújítások említésre kerültek, a kifejezetten megyét érintők pedig nem.
39		42	Polgármesteri Hivatal Marcaltó	Nem fogadja el a Közép-Dunántúli Régiót, a Győr-Moson-Sopron, Vas, Zala, Veszprém Régióval értene egyet.	NEM	A koncepció nem tartja merev határnak a régió határait, a régió belső összetartozásának megteremtése mellett fontos célnak tekinti a szomszédos régiókkal kialakítandó kapcsolatokban rejlő lehetőségeket. Sőt a koncepció egyes programjai kifejezetten a régió határain átnyúló együttműködésre ösztönöznek.
40		79	Győr- Moson- Sopron Megye Területfejlesztési Tanácsa	Nem engedhető meg, hogy egy regionális területfejlesztési koncepció a térből kivágott darabként, akijelölt tervezési-statisztikai régió határokon, pontosabban a megyehatárokon álljon meg, ne vizsgálja különösen közlekedés tekintetében az országos, ill. az európai rendszerekhez való illeszkedést.	NEM	A koncepció nem a régióhatárok újrarajzolásával igyekszik kezelni a helyzetet, hanem a régióhatárok mentén elhelyezkedő térségek együttműködését ösztönzi. Vonatkozik ez egyaránt a régióhatárok mentén elhelyezkedő belső perifériákra (Ajka-Sümeg-Jánosháza vállalkozási övezet, Enying-Tamási-Tab vidékfejlesztési mintaprogram), és a fejlett térségekre is (győri innovációs térség hatása Pápa, illetve Komárom térségére). A koncepció a közép-dunántúli régiót elhelyezi az ország térszerkezetében, a szomszédos régiók között, és többnyire olyan programokat tartalmaz melyeknek a régió, illetve az ország határain átnyúló hatásai is vannak.
41		79	Győr- Moson- Sopron Megye Területfejlesztési Tanácsa	Valódiak-e azok a határok, amelyeken belül a vizsgálódás folyik, vagy esetleg a vizsgálatok alapján a tervezők más, a valós viszonyokat jobban kifejező regionális lehatárolásra tesznek javaslatot.	NEM	
42		76	Mór Kistérségi Társulás Elnöke	A koncepció végleges elfogadása előtt kerüljön egyeztetésre a kistérségek által megfogalmazott vélemény, ill. épüljön be a koncepció végleges anyagába.	NEM	A vélemény sajnos nem áll rendelkezésünkre.
43		76	Mór Kistérségi Társulás Elnöke	Mór kistérség vonatkozásában elkészült a közép és hosszú távú területfejlesztési koncepció. valamint készül a középtávú területfejlesztési program, ezért a koncepció tartalmazza a kistérség által megfogalmazott igényeket.	NEM	A területfejlesztési program sajnos nem áll rendelkezésünkre.

Az 1. Előzmények fejezetre vonatkozó véleményekre adott válaszok és elvégzett módosítások

Sor-szám	Oldal	Vél. szám	Véleményező neve	Probléma	Kód	Változtatás
44	2	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	A VÁTI által készített "Balaton kiemelt üdüőkörzet területrendezési terve" továbbá a "Velencei-tó, Vértes kiemelt üdüőkörzet területfejlesztési koncepció" nem szerepel a felhasznált alapdokumentumok között.	IGEN	A felhasznált forrásmunkák kiegészültek a következővel: Balaton Kiemelt Üdüőkörzet Hosszú Távú Területfejlesztési Konceptiója. Balatonfüred-Győr. BRFT-NYUTI, 1998. Balaton Kiemelt Üdüőkörzet Területrendezési Terve Területrendezési Program. Budapest. VÁTI, 1997. Velencei-tó, Vértes Kiemelt Üdüőkörzet Területfejlesztési Konceptiója. Budapest. VÁTI, 1998. Veszprém megye Területrendezési Terve, Területfejlesztési Program. VÁTI, 1998. Fejér Megye Szennyvízelvezetési és Szennyvíztisztítási Hosszú Távú Konceptiója. Budapest. VIZITERV, 1997.
45	2	80	Velencei-tavi Térségi Tanács	Nem szerepel az alapdokumentumok között a Velencei-tó – Vértes anyag	IGEN	
46	2	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	A "Veszprém megye Területrendezési Terve, Területfejlesztési Program" nem szerepel mint forrásmunka.	IGEN	
47	2	60	Fejér Megyei Közigazgatási Hivatal	Szerepeljen az alapdokumentumok között a Velencei-tó és térségére készített üdüőkörzeti koncepció.	IGEN	
48	2	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	Nem kerültek felhasználásra a felhasznált alapdokumentumoknál alapvető iránydokumentumként az egyes megyék szennyvízelhelyezési koncepciói.	IGEN	
49	2	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	A KVHM által elfogadott megyei szennyvíz-elhelyezési koncepciókat figyelembe venni.	IGEN	
50	2	1 2	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	A térséget és a Balatont érintő hálózati változatok időközben elkészült anyagainak figyelembe vétele.	IGEN	

A 2.1. alfejezetre vonatkozó véleményekre adott válaszok és elvégzett módosítások

Sor-szám	Oldal	Vél. szám	Véleményező neve	Probléma	Kód	Változtatás
51	5	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Komárom-Esztergom megye fálvainak száma 66, ld. 2.1 táblázat	IGEN	A 2.1 táblázatban az adat korrekciója megtörtént.
52	5	17	KSH Veszprém Megyei Igazgatóság	2.1.táblázat nem dönthetőek el, melyik időszakra vonatkoznak az adatok.	IGEN	A táblázat adatait 1997-es adatokra módosítottuk.
53	5	2	Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.	Többször és több helyen történik róla említés, mégis összerendezetten hiányzik a régió kapcsolatainak áttekintése az EU és országai Magyarország és a szomszédos régiók tekintetében.	NEM	A 2. fejezet 2.1 része véleményünk szerint megfelelően mutatja be a kérdéses problémákat.
54	6	75	Matáv Rt. Soproni Területi Képviselői Központ	Idegenforgalmi övezetként csak a Tiszató környékét tüntetik fel a 2.1 ábra.	IGEN	6. o. Az ábrában korrekció történt, a Balaton térségét is idegenforgalmi övezetként jelöltük.
55	8	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Az anyag feltételezése, miszerint az egyes európai fejlődési zónák érintik a térséget kétséges, és a koncepció készítői nem a régiót nevesítik meg, hanem Fejér és Komárom megyét.	IGEN	8. o. A harmadik bekezdésben a következő korrekció történt: Látható tehát, hogy a két nagy, az országot és Közép-Európát is keresztező folyosó a régiót átmetszi, ~~annak két megyéjén, Komárom-Esztergom és Fejér megyéken halad keresztül,~~ s ezzel meghatározza a régió fejlődésének európai összefüggéseit.
56	8	17	KSH Veszprém Megyei Igazgatóság	Nem a GDP ötöde az EU átlagának, hanem az egy főre jutó GDP.	IGEN	8. o. 1. pontban a következő korrekció történt: Kiemelhetjük, a <i>gazdasági mutatók</i> között, hogy az egy főre jutó GDP ötöde az Európai Unió átlagának, azaz a régió többszörösen elmaradott térségnek tekinthető
57	8	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	A 2. pont komoly ellentmondás, hogy az anyag kedvezőnek mondja a régió foglalkoztatási helyzetét, ugyanakkor az alábbi megállapításokat teszi: a térség rendelkezik munkaerő tartalékkal magas a mezőgazdasági foglalkoztatottak aránya alacsony a szolgáltatásba dolgozók aránya kevés a felsőoktatásban tanulók aránya	IGEN	8. o. A 2. pont a humán erőforrások jellemzőit mutatja be az Európai Unióval összevetve. A bekezdés első mondata az unió átlagánál kedvezőbb humán erőforrás mutatókra hívja fel a figyelmet a bekezdés második mondata az uniónál kedvezőtlenebb mutatókat veszi számba. A következő korrekció történt ezen belül: A régió <i>demográfiai</i> adatai, illetve a <i>foglalkoztatási helyzete</i> kedvezőnek mondható; rendelkezik munkaerő tartalékokkal, ~~magas a mezőgazdasági foglalkoztatás,~~ ~~haszonlóan~~ jó szinten van az <i>ipari és építőipari munkahelyek aránya</i> . Viszont európai összevetésben magas a mezőgazdasági foglalkoztatás illetve alacsony a <i>szolgáltatásban dolgozók aránya</i> , és kimondottan mérsékelt a <i>felsőoktatásban tanulók aránya</i> , ami a régió szellemi erőforrásainak utánpótlását korlátozhatja a jövőben fogja a jövőben korlátozni.
58	8	17	KSH Veszprém Megyei Igazgatóság	8. o. 5. pont: Ez a megállapítás megkérdőjelezhető.	IGEN	8. o. 5. pontban a következő korrekció történt: ~~Az egészségügyi ellátásban~~ mennyiségi mutatói az Európai Unió átlagánál

59	8	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Mitől kedvező a régió egészségügyi ellátásának helyzete, ugyanis ők egészen másként értékelik.	IGEN	kedvezőbbek, ami azonban nem szükségképpen takar minőségileg is jobb ellátást a helyzet kimondottan jónak tekinthető.
60	8	89	Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés	Nem igaz, hogy nem játszik szerepet a határ menti együttműködések.	IGEN	8. o. Az utolsó bekezdésben a következő korrekció történt: Magyarország 19 megyéje közül, 15 megyének van érintkezése országhatárral, négy megyének viszont nincs, ezek közé tartozik Fejér és Veszprém megye is. Komárom-Esztergom megye határos Szlovákiával, de csak a komáromi hídra korlátozott átjárhatósággal. Mindezek alapján a térség az ország belső régiójának tekinthető, fejlődésében az országhatár menti együttműködések, Komárom kivételével jelenleg még mérsékelt szerepet játszanak nem fognak döntő szerepet játszani. Mindenesetre az Esztergom-Párkány híd a régió északkeleti térségeinek kapcsolatát élénkíteni fogja, és maga a Duna is generálhat egy régiók közötti kapcsolatot Dél-Szlovákiával. A Pozsony-Nyitra-Kassa útvonal megújításával egy további, jó kapcsolódási irány nyílna meg hosszú távon a régió számára.
61	8	46	Komárom-Esztergom Megyei Agrárkamara	Nem igaz hogy a régió fejlődésében nem játszanak szerepet a határ menti együttműködések.	IGEN	
62	8	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	Indokolt lenne legalább jelezni azt, hogy a nem egy esetben jelentős különbségek a régiót alkotó kis térségek alapvetően eltérő területi jellemzői miatt a régió belső kialakításában, térszerkezetének alakításában nehézségeket okozhatnak.	NEM	A területfejlesztés egyik alapvető célja a területi különbségek mérséklése. A koncepció is jelzi azt, hogy a régió gyorsan fejlődő növekedési pólusokra, szerkezetváltásban élő térségekre és belső perifériákra tagozódik. Ezek homogén térré alakítását a koncepció nem képes megoldani, ezért az eltérő helyzetű térségek fejlődését, versenyképességük fenntartását és javítását különböző programokkal igyekszik segíteni. Ezek regionális szinten természetesen nem mennek le a települések szintjére.
63	8	2	Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.	A terület igen differenciált, ez nem jelenik meg a koncepcióban megfelelő mértékben	NEM	
64	8	15	Mezőkomárom Község Polgármestere	Nyomatékosan hangsúlyozza, nem igazán a kistérségek, hanem azon belül, egyes kistelepülések helyzete igen kritikus.	NEM	
65	9	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	Hírközlés vonatkozásában csak táblázatos formában történik bemutatás és az 1994-es állapotot tükrözik. Feltétlenül indokolt a már rendelkezésre álló új adatok felvétele a koncepcióba.	NEM	Frissebb európai adatok hiányában kénytelenek voltunk a 94-es adatokhoz hasonlítani. A 2.2 táblázatban az összehasonlító adatoknál 96-os adatokat szerepeltettünk. A hírközlési szolgáltatásokat a kormányzat fokozatosan piaci alapokra helyezte. A piaci szereplők fejlesztési döntéseit a régiók gazdaságfejlesztési elképzelései befolyásolhatják.
66	11	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	A régió alig egy éves, és nincs EU határa, ezért nem vesz részt célorientált nemzetközi programokban.	IGEN	11. o. Az első bekezdés a következő képen módosult: A gazdasági jellemzőkön túl, <i>különleges sajátossága a régióknak az, hogy nem vesz részt célorientált nemzetközi területfejlesztési programokban.</i> A Nyugat-Dunántúlon már évek óta tart a Phare-CBC program, a Dél-Dunántúlon most kezdődik meg a Phare-regió fejlesztési program, hasonló módon a Dél-Alföldön is, míg Közép-Magyarország esetében a gazdasági koncentráció önmagában lehetővé teszi újabb

						fejlesztési források befogadását. Nem alakult ki tehát a régióban az a nemzetközi tapasztalatrendszer, amely forrásszerzéseket, illetve azok felhasználásához új technikákat és információkat kínál. Szükségesnek tartjuk a jövőben olyan kapcsolati és együttműködési rendszerek meghatározását, amelyek felkészítik a régiót és annak intézményeit - területfejlesztési tanácsokat, megyei és települési önkormányzatokat, térségfejlesztési társulásokat - a nemzetközi kapcsolatok kiaknázására a fejlesztési forrásokért vívott versenyben. A régióknak nincs EU határa, azonban a Phare-CBC 2000-2006 közötti programidőszaka lehetőséget kínál a magyar-szlovák határszakasz programba való bekapcsolására. A kelet-magyarországi határon átnyúló együttműködések mintájára a régió északi térsége számára sem elérhetetlen egy EU régió kialakítása.
67	11	79	Győr- Moson- Sopron Megye Területfejlesztési Tanácsa	Az, hogy a 8-as úttól északra elhelyezkedő térségekben hiányzik egy igazi gazdasági szervező központ, vitatható. Pápa be tudja tölteni ezt.	IGEN	11. o. A harmadik bekezdés a következők szerint módosult: <i>A régió perifériájának tekinthetők viszont a Komárom-Esztergom megyében Kisbér és térsége Veszprém megye északi, illetve nyugati határa menti térségek a 8-as úttól északra, illetve délre (Sümegeg és Somló térsége) elhelyezkedő térségek, amelyek döntően Veszprém megyében koncentrálódnak, hiszen itt hiányzik egy igazi gazdasági szervező központ. Pápa ezt a funkciót még nem tudja betölteni, ugyanakkor Győr és Szombathely vonzásából ezek a terek kiesnek, melynek következtében belső perifériának tekinthető Veszprém megye északi része. Belső periferia továbbá Fejér megye déli térsége is, amely összekötő kapcsot képvisel a Dél-Dunántúl hasonlóan kedvezőtlen helyzetben lévő térségeivel.</i>
68	11	14	Komárom-Esztergom megyei Építész Kamara Titkársága	A belső perifériák között KE megyéről nem beszél.	IGEN	

A 2.2.1. Humán Erőforrások alfejezetre vonatkozó véleményekre adott válaszok és elvégzett módosítások

Sor-szám	Oldal	Vél. szám	Véleményező neve	Probléma	Kód	Változtatás
69	13	17	KSH Veszprém Megyei Igazgatóság	Az élve születés a mélyponton, és kisebb, mint országosan. A halálozás relatíve alacsony. Ezért változtatás szükséges.	IGEN	13. o. A demográfiában az erősségek első bekezdését az 1990-1997 közötti területi statisztikai adatok alapján korrigáltuk: Országos viszonylatban is kedvezőek a termékenységi mutatók, az élve születések száma az országos átlaghoz közel alakul ~~viszonylag magas~~ , a halálozás az országban a legalacsonyabb . A rendszerváltás óta vándorlási többlete van a Közép-Dunántúlnak, ami a régió felértékelődését jelzi...
70	13	14	Komárom-Esztergom megyei Építész Kamara Titkársága	A több kistelepülés teljes elnéptelenedése nem reális veszély.	IGEN	13. o. A gyengeségek rész harmadik bekezdése a következőképpen módosult: Az öregedési folyamat - amely már ma is érzékelhető - rendkívül felgyorsul az ezredforduló után. Mindez, a ma még fiatal korstruktúrájú városokban jelentkezik drasztikusan. A belső perifériák kistelepülései állandó lakosságukat tekintve elnéptelenedhetnek. A kiürülést mérsékelheti ezen falvak funkcióváltása, állandó lakóhelyből második otthonokból is álló településsé válása. Több kistelepülés teljes elnéptelenedése is várható.
71	14	17	KSH Veszprém Megyei Igazgatóság	Veszprém lakónépességéhez képest sok hallgatóval rendelkezik. Ez a megállapítás minden egyetemi városra igaz! (Mértéke, másokkal összehasonlítva!)	IGEN	14. o. Az Oktatás erősségek részének negyedik bekezdése a következő szerint módosult: A régió valamennyi meghatározó centrumában van valamilyen szintű felsőfokú képzés. Ha a hallgatói létszámot a lakónépességhez viszonyítjuk, megállapítható, hogy ~~Dunaújváros és~~ Veszprém lakónépességéhez képest sok hallgatóval rendelkezik (1000 lakosra 61 fő), ami Gödöllő, Szeged és Pécs után az országban a negyedik legmagasabb érték.
72	14	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	A Humán Erőforrások c. fejezetben szükséges szerepeltetni a MTESZ megyei szervezeteit.	IGEN	14. o. Az erősségek között egy új bekezdés került beépítésre: Aktív civilszféra a felnőttképzésben A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége a régió valamennyi megyéjében a felnőtt továbbképzés fontos szereplői.
73	14	35	Komárom-Esztergom Megyei Munkaügyi Központ	Az oktatás gyenge pontjaként jelöli meg a magas szintű középfokú intézmények hiányát, ill. a közepes színvonalú középiskolákat (gimnáziumokat) tartja a térségben jellemzőnek. Ezzel nem ért egyet.	IGEN	14. o. A gyengeségek második bekezdése a következőkkel egészült ki: Kevés a magas színvonalú középfokú intézmény, sokkal inkább a közepes színvonalú középiskolák a jellemzőek (gimnáziumok). Ha a középiskolák sorrendjét nézzük megyénként országos összehasonlításban, akkor elmondható, hogy 20 megyéből (Budapest önállóan) a középiskolai sorrend: Veszprém megye 14., Fejér megye 16., és Komárom-Esztergom megye a 19. (!) helyen állt 1997-ben. A középiskolák rangsorát tekintve az első 50-ben mindössze öt régióbeli található. Ez mindenképpen azt jelenti, hogy a minőségi oktatás színvonala országos méretekben

						sem kielégítő a régióban.
74	15	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	A jelenleg is már meglévő szétszórta intézményekkel országos súlyú rendszert "többközpontúsággal" létrehozni nem lehet.	IGEN	15. o. A lehetőségek első bekezdése a következők szerint módosult: Az Észak-Dunántúlt, mint "felsőoktatási-vákuummal" rendelkező területet tartják számon. Ennek legfőbb oka, hogy sok településen szóródnak az intézmények és kevés az együttműködés közöttük. Ezt a vákuumot kiválóan betöltheti egy <i>Közép-Dunántúli Felsőoktatási Szövetség (vagy Egyesülés)</i> . A képzési profilok tisztulása és erősödése országos súlyú rendszert hozhat létre. A rendszer központja a Veszprémi Egyetem lenne. Régió többi felsőoktatási bázisa is törekszik saját önálló képzési arculat megteremtésére. lehet egy város (pl. Veszprém), de lehet többközpontú (és ez előnyösebb volna a szándékokat és törekvéseket ismerve). Így akár négy központ is lenne, melyek saját, önálló képzési arculattal rendelkeznek: 1. <i>Veszprém</i> : egyetemi szintű képzés központja. Elsősorban mémleki műszaki, környezeti és humán profil 2. <i>Székesfehérvár</i> : informatikai képzés és a humán (nyelvi) képzés központja 3. <i>Dunaujváros</i> : gazdaság-, és településtudományi képzési profil 4. Tatabánya: gazdasági és műszaki képzés 5. <i>Esztergom</i> : tanítóképzés, ezen belül a határon túli tanítók képzése.
75	15	6	Tatabánya és Környéke Területfejlesztési Társulás	A tatabányai MÜTF jelentős szerepet kapjon, hogy a térség gazdasági képzésének bázisa legyen.	IGEN	
76	15	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	Nem csak négy felsőoktatási központ van (Tatabányán is van felsőoktatás).	IGEN	
77	15	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Nincsenek meggyőződve, hogy a régióba 4 önálló felsőoktatási központ kell. Legyen Veszprém a központ.	IGEN	
78	15	35	Komárom-Esztergom Megyei Munkaügyi Központ	Önálló képzési arculattal rendelkező központ Esztergom - ezt nem tartja szerencsésnek. Tatabányán igen fontos a MÜTF és a Gábor Főiskola. 5 képzési központ kellene.	IGEN	
79	15	14	Komárom-Esztergom megyei Építész Kamara Titkársága	Négy felsőoktatási központról beszél, és nem szerepel benne Tatabánya.	IGEN	
80	15	87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	A Veszprémi Egyetem legyen a felsőoktatás központja	IGEN	
81	15	86	Tata város Polgármestere	A MÜTF lehetne egy kis profilbővítéssel a felsőoktatás K+F alközpontja.	IGEN	
82	15	89	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Tatabányai Üzleti Tudományok Főiskolája dominanciájának erősítése	IGEN	
83	15	6	Tatabánya és Környéke Területfejlesztési Társulás	Cél a felsőfokú műszaki képzés feltételeinek megteremtése a térségben	IGEN	
84	16	17	KSH Veszprém Megyei Igazgatóság	A régió egészében 36% (országosan 35%) a gazdasági aktivitás, és hat év alatt 9 százalékponttal csökkent. Ez az Erősségek közé sorolandó-e?	IGEN	Országos viszonylatban a régió értékei kedvezőnek mondhatók.
85	16	48	Szociális és Családügyi	A munkaügyi szervezeteknek jelentős	NEM	A 16. oldalon az erősségek első pontjában a szöveg eddig is tartalmazta a javaslatot.

			Miniszter	kapacitásfejlesztésre lenne szükségük a színvonalasabb feladatok ellátásához.		
86	16	18	Fejér Megyei Munkaügyi Központ	Munkaügyi szervek munkája hiányos, annak megállapításaival nem ért egyet (ld. még 26. o. utolsó bekezdés)	IGEN	16. o. A gyengeségek első bekezdése a következők szerint módosult: Munkaügyi szervek munkája hiányos Válságkezelési stratégiák hiánya <i>A munkaügyi szervek nem kezelik rendszerszerűen az agrár és az ipari szféra (ezen belül különösen a bányászat) további létszámkiövesztését, A szerkezetátalakítással érintett ágazatok (bányászat, energetika, kohászat, egyes agrárágazatok) nem rendelkeznek saját válságkezelési stratégiával. Ennek hiányában az alacsony képzettségű munkavállalói réteget érintő foglalkoztatási, képzési lehetőségek feltárása, a munkaerő piaci váltásra történő felkészülése nehézkes.</i>
87	16	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Az anyag kritikaként fogalmazza meg, hogy a munkaügyi szervek nem tudják kezelni a foglalkoztatási problémákat.	IGEN	
88	16	48	Szociális és Családügyi Miniszter	2.2.1 C) résszel „A munkaügyi szervek munkája hiányos” nem ért egyet, pontosításra szükség van.	IGEN	
89	16	35	Komárom-Esztergom Megyei Munkaügyi Központ	Nem ért egyet a következő megállapítással: a " munkaügyi szervek munkája hiányos".	IGEN	
90	16	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	Ellentmondásos, hogy erősségként jelenik meg az erőforrásokkal komplexen gazdálkodó és az azt kezelő munkaerőpiaci szervezet megléte, ugyanakkor gyengeségként a munkaügyi szervek hiányos működése.	IGEN	
91	16	87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	Munkaügyek ne szerepeljen a gyengeségek között.	IGEN	
92	18	17	KSH Veszprém Megyei Igazgatóság	Kedvezőtlen egészségi állapot, akárcsak az ország egészében.	IGEN	18. o. A gyengeségek első bekezdése a következőkkel módosult: Az országos viszonyokhoz hasonlóan kedvezőtlen a lakosság egészségi állapota, magas a szív-, az érrendszeri és a daganatos betegségek okozta korai halálozás aránya.
93	18	44	Egészségügyi Minisztérium	A szociális ellátó hálózat ne az állami egészségügy címszó alatt szerepeljen, kerüljön át a szociális feladatok közé.	IGEN	18. o. A gyengeségek közé egy új bekezdés került beépítésre: Gyenge szociális ellátó hálózat A régióban gyenge a szociális ellátó hálózat kiépítettsége. 19. o. A veszélyek utolsó bekezdésében a következő módosítás történt: Rontja ennek esélyét az is, hogy a prevenció még nem emelkedett az állami egészségpolitika szintjére. A régióban gyenge a szociális ellátó hálózat kiépítettsége.
94	18	16	Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Fejér Megyei Intézete	Az anyag a 18-19. oldalon foglalkozik az egészségüggyel, ami rendkívül hiányos, nem elegendő.	NEM	A jelzett vizsgálat eredményei hozzánk nem jutottak el. A hivatkozott oldalakon lévő megállapítások a hatmegyes Regionális Egészségfejlesztési Stratégiára (1997) támaszkodnak.
95	18	17	KSH Veszprém Megyei Igazgatóság	Tényleg kell-e az orvosképzés a Felső-Dunántúlon a jelenlegi helyzetben.	NEM	IGEN , véleményünk szerint a Felső-Dunántúlon szükség van orvosképzésre.

96	20	18	Fejér Megyei Munkaügyi Központ	2.5. ábra munkaügyi szervezet érintő része megalapozatlan, indokolatlan, értelmetlen.	IGEN	20. o. A 2.5 ábra munkaügyi szervezet érintő része törlésre került.
----	----	----	-----------------------------------	---	-------------	---

A 2.2.2. Gazdaság alfejezetre vonatkozó véleményekre adott válaszok és elvégzett módosítások

Sor-szám	Oldal	Vél. szám	Véleményező neve	Probléma	Kód	Változtatás
97	21	46	Komárom-Esztergom Megyei Agrárkamara	Kimaradtak Komárom-Esztergom megye borvidékei a SWOT erősségekből.	IGEN	21. o. Az erősségek második bekezdése a következők szerint módosult: A szőlőtermesztés és a borászat – elsősorban a történelmi borvidékeken – hosszú múltra tekint vissza. (Badacsony, Szentgyörgy-hegy , Balatonmellék , Balatonfüred – Csupak, Somló, Neszmély , Ászár , Enying , Móri-, Etyeki-borvidék és bortermelő helyek). 1995-ben a régió összes szőlőművelésben lévő területe 15.716 ha volt, mely jelentős részarányt képvisel az országos szőlőterületekből. A borvidékek régiós összekapcsolása lehetőséget adhat egy tájjellegű termelési és forgalmazási rendszer kialakítására.
98	21	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Kiegészítés, szőlészethez, borászathoz,	IGEN	21. o. Az erősségek negyedik bekezdése a következők szerint módosult: Az egyéni gazdák és több szervezet élénk érdeklődést mutatnak a biogazdálkodás iránt (pl.: Mindszentkállya, Taliándorogd). Tapolcán a Leonardo program keretében iskolai oktatás is folyik.
99	21	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Érdeklődés a biogazdálkodás iránt Mindszentkállán és Taliándorogdön	IGEN	21. o. Az erősségek negyedik bekezdése a következők szerint módosult: Az egyéni gazdák és több szervezet élénk érdeklődést mutatnak a biogazdálkodás iránt (pl.: Mindszentkállya, Taliándorogd). Tapolcán a Leonardo program keretében iskolai oktatás is folyik.
100	21	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Gynegységek közé kellene beépíteni: a történelmi borvidékeken jelentősen megszaporodtak a talajeróziós problémák	IGEN	21. o. A gyengeségek harmadik fejezete a következőkkel egészült ki: A borvidékekre a szőlők elöregedése jellemző. Az ültetvények legalább 50%-os felújításra szorulnak. Ez a folyamat az utóbbi években a támogatási rendszernek köszönhetően jó irányban halad. Egyes borvidékeken a szerkezeti átalakulás, a privatizációs problémák, a mai napig nem oldódtak meg megnyugtatóan. Ez a tény nyilvánvalóan erősen rányomja a bélyegét a gazdálkodásra. A történelmi borvidékeken jelentősen megszaporodtak a talajeróziós problémák.
101	21	46	Komárom-Esztergom Megyei Agrárkamara	Az élelmiszeriparban megjelenő külföldi tőke inkább negatívumként jelentkezik.	NEM	A jelzett probléma nem elég konkrét, nem jelzi milyen negatívumokra gondol.
102	22	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Gynegységek közé kellene beépíteni: a korábbi birtokrendszerhez igazított meliorációs munkák az utóbbi időben teljesen tönkrementek	IGEN	22. o. Az első bekezdés a következőkkel egészült ki: A Balaton-felvidék területén az elaprózódott birtokszerkezet és a befektetési források hiányából eredő alacsony feldolgozóipari háttér nehezíti a lehetőségek kihasználását. A korábbi birtokrendszerhez igazított meliorációs munkák az utóbbi időben teljesen tönkrementek.
103	23	46	Komárom-Esztergom Megyei Agrárkamara	A gyepterületek ápolása és az erdősítés fontossága legyen kiemelve.	IGEN	21. o. Az erősségek utolsó bekezdése a következőkkel egészült ki: Az erdősültség kedvező, 21%-os a régióban, melynek fenntartását a jövőben is biztosítani kell. Különösen magas Veszprém és Komárom-Esztergom megyékben, ahol jelentős erdőtelepítési programok is működnek. A régió erdőterületein kiváló minőségű vadállomány található, amely hosszú távon és több területen is hasznosítható.

104	24	88	Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács	A régió dinamizmusának átlagát csak Székesfehérvár dinamizmusa okozza.	IGEN	24. o. Erősségek első bekezdésében a következő korrekció történt: Multinacionális vállalatok megjelenése , külföldi tőke aktivitása A régió gazdasági szerveződésének, a globalizációt megjelenítő új fejleménye a multinacionális világcégek hálózatába tartozó térségi – ilyen értelemben “óriás” vállalkozások részeit képező – vállalatok megjelenése a megyeszékhelyeken és a térség középvárosaiban (Philips, FORD, IBM, ALCOA, Hytachi Cable, Suzuki, Heineken, Nokia, ITT, Souftec), ugyanakkor egyes kisvárosok is erős tőkevonzóvá váltak (Mór, Bicske, Komárom)
105	24	89	Komárom-Esztergom Megye Közgyűlése	A multik között említse meg a Suzukit, Esztergomból.	IGEN	
106	24	17	KSH Veszprém Megyei Igazgatóság	A szerkezetváltásnál a Veszprém megyei szénbányák súlya legalább olyan mértékű, mint a felsoroltak. NEM a legszerencsésebb a megyéből a Bakony Műveket itt kiemelni.	IGEN	24. o. Ipar erősségeinek második bekezdésében a következő korrekció történt: Erőteljes szerkezetváltás indult el a régió iparában. Megszűntek, illetve visszafejlődtek a hagyományos kitermelő és az arra települő nehézipari ágazatok. Ez elsősorban a szénbányászatra vonatkozott, érintve a dorogi, az oroszslányi, tatabányai, illetve a vátpalotai, ajkai, és dudari területeket, megszüntetve az egykori úgynevezett eoecén programot. Leépültek vagy megszűntek a környezetet súlyosan terhelő, energiaigényes nehézipari ágazatok a szén, brikettgyártásban (Dorog, Tatabánya). Ez vonatkozik a tatabányai, részben a lábatlani cementgyártásra is. Ide tartozónak tekinthető alumíniumgyártás, kohósítás visszafejlődése Ajkán, Almásfüzitőn, Tatabányán. Ugyanakkor Dunaújvárosban stabilizálta helyzetét a vaskohászat, miközben országosan a bányászat mellett ez a legsúlyosabb foglalkoztatottsági problémákat okozó ágazat. Megőrizte erős keleti piaci kapcsolatait a Bakony Művek, miközben bővíteni tudta nyugati értékesítési mutatóit. A piacváltás termelési szerkezetváltást eredményezett a térségben.
107	24	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Figyelembe kell venni, hogy Veszprém megyében vízigényes ipar telepítésére nincs mód.	NEM	Ilyen javaslat el sem hangzott a koncepcióban, ugyanakkor végig hangsúlyt kap a térség sérülékeny vízbázisa a javaslatok megfogalmazásakor.
108	25	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Veszprém nem volt sosem ipari város.	IGEN	25. o. A gazdasági fejlődés hordozói című rész első bekezdése módosult: a többfunkciójú, illetve erősen iparosodott városok: Veszprém, Székesfehérvár, Tatabánya, Esztergom, Komárom és Dunaújváros;
109	25	49	Komárom-Esztergom Megyei Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány Központ	A katonaság szerepének megvizsgálása.	IGEN	25. o. Az erősségek közé új bekezdés került beépítésre: Honvédség jelenléte a régióban A középtávú prognózisokban már számolni lehet a gazdaságra ható stabilizáló, élénkítő szerepével, melyet a NATO csatlakozás is erősít (Székesfehérvár, Tata, Tapolca, Hajmáskér).
110	25	35	Komárom-Esztergom Megyei Munkaügyi Központ	Tatát a gazdasági fejlődés hordozói között jelöli meg, mivel jelentős a gazdasági növekedés és a tőkevonzás. Sajnos ezidáig – ellentétben Mórral ilyen, pozitív elmozdulást nem	IGEN	25. o. A második bekezdés harmadik pontjában korrekció történt: a térség olyan kisebb városai, amelyekben szintén jelentős a gazdasági növekedés és a tőkevonzás: ~~Tata~~ , (pl.: Mór,);

				tapasztaltunk.		
111	26	17	KSH Veszprém Megyei Igazgatóság	Az ipari parkoknak, vállalkozási övezeteknek itt tényleges szerepet kellene adni a lehetőségek között.	IGEN	26. o. Az ipar erősségeinek második bekezdésében a következő korrekció történt: A jelenleg kibontakozódó fejlődés eredményeként reális közelségbe került egy Bécs-Budapest nagyrégióban elhelyezkedő több innovációs centrumot, növekedési központot magába foglaló innovációs terület kiépülése: Székesfehérvár, Mór, Várpalota, Veszprém, Ajka, Esztergom, Tatabánya, Komárom, Dunaújváros, Pápa, Bicske és Bábolna. A felsorolt városok mindegyike rendelkezik ipari park kezdeményezéssel, illetve az annak megvalósulását segítő Ipari Park címmel. Különösen a szerkezeti válsággal küzdő települések esetében szükséges e kezdeményezések piacra segítése. A megyék gazdaságfejlesztő szervezetei rendelkeznek befektetői és telephely katalógusokkal, amelyeket célszerű lenne a régió szinten is elkészíteni.
112	26	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	NEM említi az anyag azt a tényt, hogy a Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara már 3 éve következetesen dolgozik a beszállítói kapcsolatok erősítésében.	IGEN	26. o. A lehetőségek harmadik bekezdése módosult: A térségben megtelepedett nagyvállalkozások termelői rendszeréhez való kapcsolódás, lehetővé teszi egy-egy speciális ágazati termelésre koncentráció csomópont („klaszter”) kialakulását, megerősödését a Közép-Dunántúlon belül. A régióban három „klaszter” kirajzolódása figyelhető meg markánsan: autóalkatrész- és gépjárműipar, elektronikai és elektrotechnikai ipar, vegyipar és műanyag feldolgozás. Ezt a folyamatot tovább erősítheti a megyei vállalkozásfejlesztési alapítványok és a megyei kereskedelmi és iparkamarák közreműködése a beszállító programban. Ezek régió szintű koordinációja kívánatos.
113	26	6	Tatabánya és Környéke Területfejlesztési Társulás	Az energiaszektorban várható változásokkal jelentkező problémák kezelésével hangsúlyosabban kell foglalkozni.	IGEN	26. o. 5. bek. A következő korrekció történt: A bányászatban és az energiaszektorban a másfél évtizede folyó végső szakaszába érkező a következő 1-2 évtizedben befejeződő struktúraváltás miatt az elkövetkezendő 4-5 évben végső szakaszában nagyobb létszám leépítés várható.
114	26	35	Komárom-Esztergom Megyei Munkaügyi Központ	A bányászatban és az energia iparban bekövetkező létszámleépítés a koncepcióban szereplőnél korábban fog bekövetkezni.	IGEN	
115	26	6	Tatabánya és Környéke Területfejlesztési Társulás	Az energiaszektorban várható változásokkal jelentkező problémák kezelésével hangsúlyosabban kell foglalkozni.	IGEN	
116	26	89	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Vértesi Erőmű Rt. életben tartása, Bánhidai Erőmű 2000-ig működtetése, Oroszlányi Erőmű felépítése, 15 évig működtetése	IGEN	

117	26	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Energiaügyekbe az új megszületett döntéseket be kell venni	IGEN	
118	26	88	Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács	Hagyományos ipari körzetek konfliktusa nem jelenik meg	IGEN	
119	26	14	Komárom-Esztergom megyei Építész Kamara Titkársága	Meg kell említeni a Tatbánya-Bicske-Budapest zónát is.	NEM	A Bécs-Budapest nagyrégió, mint innovációs tengely azt magába foglalja.
120	26	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Nagyobb hangsúlyt érdemelne, hogy a bányászat Veszprém megyében rendkívüli módon visszafejlődött.	NEM	A problémát jelzi az ipart értékelő fejezet, de nem a gyengeségek, hanem a veszélyek között vette számba.
121	27	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Sok vonzerő megléte pl: Balatonhenyei márvány.	IGEN	27. o. Az erősségek második bekezdésében a következő korrekció történt: A régió számos turisztikai vonzeróval rendelkezik. Változatos domborzat és gazdag felszín feletti és felszín alatti (folyók, tavak, karsztvizek, termálkincs) vizek jellemzik. Értékes, ritka állat- és növényfajok, geológiai ritkaságok (pl.: Balatonhenyei márvány , „piszkei márvány”) található a térségben.
122	27	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Falusi turizmus bázisához kiegészítés: Balatonfelvidék, a Művészetek völgye Kapolcs térségben és a Lesence régió.	IGEN	27. o. Az erősségek harmadik bekezdésében a következő korrekció történt: A Közép-dunántúli hegység – a Bakony, a Vértes, a Gerecse, a Pilis – turisztikai célú hasznosításra jó adottságokkal rendelkezik, a természetjáró turizmus bázisává tehető. Ugyancsak említésre érdemes a Balatonelvidék, a Kapolcs térségében lévő Művészetek völgye, valamint a Lesence régió is. Külön vonzerót jelenthet, hogy a régió községeinek egy része német ajkú, ápolják nemzetiségi kultúrájukat és kapcsolataikat. Érdekes folklór hagyományok erősítik a kibontakozóban levő falusi turizmus jó adottságait.
123	27	36	Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	Meglévő lovas, halász, vadász bázisok c. fejezetben fogalomzavar érződik. A halászat túraútvonalainak kijelölése nehezen értelmezhető.	IGEN	27. o. Az erősségek utolsó bekezdésében a következő korrekció történt: A régió jelentős lovas-, vadász-, horgász hagyományokkal és lehetőségekkel bír. A túrázók számára kiépített túraútvonalak állnak rendelkezésre. Lehetőséget kínál a különleges sport programokat üzök számára (sportrepülés, íjászat, hőlégballon, sárkányrepülő).
124	27	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	NEM lehet teljes mértékben elfogadni a balatoni turizmussal kapcsolatos véleményt.	IGEN	27. o. A gyengeségek második bekezdésében a következő korrekció történt: A Balatonon romló közbiztonság, ~~a nyelvtudás hiánya~~ , árak-szolgáltatások összhang nélkülsége, a szálláshelyek minőségi – helyenként mennyiségi –hiányosságai, ~~a szegényes gasztronómiai kínálat is gátolják~~ a magasabb szintű turizmus kialakulását.
125	27	80	Velencei-tavi Térségi Tanács	Meg kellene említeni a tó gazdag természeti értékeit.	NEM	A Velencei-tó gazdag természeti értékei a SWOT elemzés idegenforgalommal és környezettel foglalkozó részében is megemlítésre került.
126	27	34	Bakonykúti Község Önkormányzata	A falusi turizmus részeként megemlíti a vadászat lehetőségét	NEM	Szerepel az erősségek között a 27. oldalon.
127		36	Közép-Dunántúli	Gyenge kommunikáció, marketing	NEM	A SWOT elemzésbe ennyi elég véleményünk szerint.

			Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	tevékenység fejezet sokkal részletesebb kidolgozását javasolják.		
128	27	36	Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	Az Erősségek között az előnyös földrajzi elhelyezkedésnél csak a Balaton és a Velencei-tó - Vértes üdülőkörzeteket emeli ki.	NEM	Az erősségek és a lehetősége a többi elemet is számba veszi
129	27	36	Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	Nem támasztja alá adatokkal a Velencei-tó - Vértes fejlesztési régió jelentős szerepét az ország vendégforgalmában.	NEM	Az adatokat a vizsgálati anyagok tartalmazzák.
130	27	36	Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	Az építészeti és kultúrtörténeti emlékeket nem emeli ki rangjuknak megfelelően.	NEM	Elégségesnek tekintjük a SWOT analízis szintjén ezen vonzerők említését a lehetőségeknél. A koncepcióban majd önálló programként jelenik meg.
131	27	36	Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	A térség turisztikai vonzereje pontatlan, elnagyolt és nem tematikus.	NEM	A vonzerőleltár a háttéranyagban található meg.
132	27	36	Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	Nem foglalkozik kellő mértékben az idegenforgalommal.	NEM	Ez a turisztikai koncepció feladata.
133	27	36	Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	A turizmusnál nem tér ki a nemzetközi tendenciákra és az EU csatlakozással kapcsolatos feltételrendszeréhez szükséges fejlesztések ütemezésére.	NEM	
134	27	36	Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	Nem tárgyalja a koncepció a közép- és felsőfokú idegenforgalmi oktatás helyzetét, regionális eloszlását, az oktatás színvonalának és szakterületeinek megoszlását.	NEM	

135	27	36	Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	A turisztikai kínálat hiányos ismertetése mellett kimaradt a turisztikai kereslet meghatározása, a főbb desztinációk turistáit befolyásoló környezeti tényezők, valamint a turista motivációinak, szabadrendelkezésű jövedelmének és szabadidejének vizsgálatára irányuló marketingkutatásokra tett javaslat.	NEM	
136	28	14	Komárom-Esztergom megyei Építész Kamara Titkársága	Nem lehet kihagyni a Velencei-tó – Vértes régió meglétét, programját az idegenforgalmi lehetőségek közül.	IGEN	28. o. A lehetőségek első bekezdése a következőkkel egészült ki: A régió történelmi-műemléki értékei, programba fűzve – “Magyarország bölcsője” – a Közép-Dunántúl egy sajátos attrakcióját jelentheti. Ez a városok történelmi atmoszféráját is hordozó „szellemi” kapcsolat, amennyiben szinte egységesen a magyar államiság kezdeteire, annak legkorábbi időszakára, illetve az azelőtti időkre utalnak. Ez olyan egyedi jellemző, melyre, mint vezérmotívumra hosszú távú régió-szintű idegenforgalmi stratégia is építhető, s amelynek tartalma különös aktualitást nyer az ezredforduló tervezett nemzeti ünnepsorozatának fényében. Az idegenforgalmi stratégia másik sarkalatos pontja a természeti értékek megléte a régióban, egyrészt az álló- és folyóvizek (Balaton, Velencei-tó, Duna, Tatai Öreg-tó, bakonyi vadvizek, termálkincs), másrészt a változatos domborzat (Bakony, Vértes, Gerecse, Pilis). Idegenforgalmi hasznosításukat ugyanakkor értékük megóvását is elősegítheti az intézményesült (pl.: nemzeti parkok, regionális idegenforgalmi bizottságok, Velencei-tó – Vértes Térségfejlesztési Tanács, kistérség-fejlesztési társulások) és a civil szervezetek (pl.: turisztikai egyesületek) együttműködése.
137	28	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	A Balaton és a Velencei tó nem kapott megfelelő hangsúlyt a koncepcióban.	IGEN	
138	28	36	Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	Nem foglalkozik kellő mértékben az idegenforgalommal.	IGEN	28. o. Egy új lehetőség került beépítésre: A bakonyi területek a belföldi turizmus bázisává tehetőek A természeti adottságokban kedvezőek a gyalogos, lovas, vagy kerékpáros turizmus számára, de jó lehetőségek nyílnak a vadásztatás előtt is. Több településen akár gyógyturizmus is elképzelhető (légtuti megbetegedések kezelése). Mindenképpen szükséges a fogadási feltételek kialakítása, a kínálat egységes rendszerbe szervezése. 28. o. Egy új veszély is beépítésre került: Környezeti problémák fennmaradása A régió turisztikai vonzerejét jelentős mértékben csökkentheti a vízminőség romlása, a természeti értékek nem megfelelő védelme, a környezetszennyezés, valamint a higiénia feltételek hiánya.

A 2.2.3. Környezet és Infrastruktúra alfejezetre vonatkozó véleményekre adott válaszok és elvégzett módosítások

Sor-szám	Oldal	Vél. szám	Véleményező neve	Probléma	Kód	Változtatás
139	29	92	Fejér Megyei Önkormányzat Regionális és Kistérségi Bizottsága	A Sárvíz-völgye említésre kerülendő, mint ökológiai zöldfolyosó.	IGEN	A környezet erősségei közé egy új pont került beépítésre: Ökológiai zöldfolyosó megléte A Sárvíz-völgye a Dunántúl legjelentősebb ökológiai zöldfolyosója. A Sárvíz-völgye Tájvédelmi Körzet és a Rétszilasi-tavak Természetvédelmi Terület környezeti jelentősége mellett számos kulturális, történelmi és idegenforgalmi vonzerővel rendelkezik.
140	30	14	Komárom-Esztergom megyei Építész Kamara Titkársága	Meg kell említeni a Lehetőségeknél, vagy az erősségeknél, hogy Tatabánya a "piszkos 12"-ből kikerült.	IGEN	30. o. A környezet erősségei első bekezdése a következők szerint módosult: A Velencei-tó és a Balaton térségének nagy részén jó a levegő minősége, hasonlóan a Bakony jelentős területeihez, ahol a táj tagoltsága, az ipari tevékenység alacsony intenzitása biztosítja e környezeti elem jó állapotát. A régió elvileg ideális környezeti feltételeket biztosít az üdülési, és víz-parti rekreációhoz. Csökkenő a Balaton és Velencei tavi vízgyűjtőn a vízszennyezéssel járó tevékenységek száma. A pontszerű szennyező forrásokból a tavakat érő terhelés alacsony mértéke lehetővé teszi a vízminőség védelmét egy magasabb szintre emelni. A környezet terhelő iparágak leépítésével a régió több városa kikerült a legszennyezettebb települések – „Piszkos 12” – köréből (Ajka, Tatabánya).
141	30	10	Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Főfelügyelőség	A régió természeti értékeinek kiegészítése szükséges Veszprém és Fejér megyére vonatkozóan.	IGEN	30. o. Az erősségek 3. bekezdése a következők szerint módosult: A régió gazdag természeti értékekben Komárom-Esztergom megyében A régióban jelentős területet foglalnak magukba a természeti értékek megőrzését segítő nemzeti parkok, természetvédelmi területek, tájvédelmi körzetek, országos, megyei és helyi védelem alatt álló területek. Nagyságát és súlyát tekintve a Balaton-felvidéki Nemzeti Park emelkedik ki közülük, amelynek terület jelenleg 56696,5 ha. A Duna-Ipoly Nemzeti Park egy része szintén a régióban helyezkedik el. Komárom-Esztergom megye ökológiailag értékes területeinek (erdők, rét, legelők, nádas, víz) aránya közel 40 %, A megye területének több mint egynegyedét jelentős értékű és nagyságrendű erdőterület borítja. Gazdag táji és természeti értékeinek köszönhetően s a megye összterületének 10,5 %-a áll természetvédelmi oltalom alatt. Fejér megyében a Sárvíz-völgye bír kiemelt jelentőséggel, amely összeköti a megye még megmaradt, északi és déli természetszerű térségeit. Az országos védettségű területek fenntartása és kezelése megoldott.
142	30	17	KSH Veszprém Megyei Igazgatóság	Nincs megemlítve a Balaton-felvidéki NP. Jelentősége miatt önálló témaként (nemcsak Komárom-Esztergom megye) érdemelne kiemelés.	IGEN	
143	30	87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	Nem szerepel a Balaton-felvidéki Nemzeti Park a koncepcióban	IGEN	
144	30	80	Velencei-tavi Térségi Tanács	Az erősségek között nevesíteni kell a Velencei tó – Vértes kiemelt üdülőkörzetet	IGEN	
145	30	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	A nemzeti Parkokat értelmezés szintjén meg kell jeleníteni - a régióban kettő van	IGEN	

146	30	10	Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Főfelügyelőség	A Veszprém megyei természetvédelmi területek nem jelennek meg a koncepció SWOT analízisében.	IGEN	
147	30	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Erősségként megemlítendő, hogy a sérülékeny vízbázisok feltérképezése megindult.	IGEN	30. o. Az erősségek rész második bekezdése a következőkkel egészült ki: Megindult a sérülékeny vízbázisok feltérképezése. A Duna mentén a parti szűrésű vízkészlet kitermelésében jó lehetőségekkel rendelkeznek...
148	30	10	Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Főfelügyelőség	A gyengeségeknél a szennyezettség rész kiegészítésre és pontosításra szorul.	IGEN	30. o. A Gyengeségek első bekezdésében a következő korrekció történt: Az utóbbi évek mérési adatai alapján ~~Várpalota és Veszprém a szennyezett levegőjű települések közé tartozik.~~ jelentős, bár a korábinál kisebb mértékű – az ipari tevékenység vi sszaesése miatt –, és az ebből származó a környezet terhelése mind Veszprém, megyében (Ajka, Várpalota,). Ugyanakkor mind Komárom-Esztergom megyében ~~é~~ tekintve Oroszlány, Tatabánya, Tata, Dorog és a Duna menti ~~települések (Áestől Esztergomig) levegője szennyezett az ipari kibocsátások miatt.~~ Fejér megyében különösen a Dunaujváros iparvállalatainak poremissziója jelent problémát. A közúti forgalom szennyezése is éppen e térségekben a legnagyobb (M7, 8. sz., 6. sz. és 81. sz. főutak).
149	30	46	Komárom-Esztergom Megyei Agrárkamara	A légszennyezésre vonatkozó megállapítás nem állja meg a helyét éppen ezen iparok felszámolása miatt.	IGEN	
150	30	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	A szennyezett levegőjű települések közé Tatabányát, Dunaújvárost, Ajkát is. A közúti forgalom miatt pedig az M-7-es és 8. sz. úton jelentősnek tekinthető.	IGEN	
151	30	10	Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Főfelügyelőség	Ha a felszíni vizek szennyezettségének oka a szennyvízcsatorna hiánya, akkor Veszprém megyét sem lehet kihagyni, a szennyvízkezelés hiánya és a csapadékvíz elvezetés megoldatlansága erre a megyére is jellemző. A Balaton is ezzel a megyével határos.	IGEN	30. o. A Gyengeségek második bekezdésében a következő korrekció történt: A régió egészére jellemző, hogy Fejér és Komárom-Esztergom megyében a felszíni vízfolyások többsége - a szennyvizek tisztításának megoldatlansága tisztítatlan és nem kellő mértékben tisztított szennyvizeknek a vízfolyásba való vezetése miatt - erősen szennyezett, így ezek mezőgazdasági hasznosításra csak korlátozottan alkalmasak. Különösen a halastavak vízpótlásánál okoz problémát. A bányaművelések visszaszorulása miatt várható (bányavíz-felengedés) a Gaja Galla vízhozamának csökkenése, ezzel együtt annak jelentős minőségi romlása. Ipari célú kapacitásra egyszerű tisztítási technológiával alkalmassá tehető, de közvetlenül nem felhasználható. A Tatai Öreg tó algásodik, fertőzött. A beömlő Altal-ér vize oldott szerves anyagokban gazdagabb, mint a tó vize. A szennyvízkezelés és csapadékvíz elvezetés megoldatlansága hátráltatja a vízminőség további javulását. A Balaton vízminősége az elmúlt két évben megfelelő volt, algavirágzás, halpusztulás nem volt tapasztalható, azonban a vízminőség még mindig labilis. A beömlő vízfolyások vize oldott szerves anyagokban gazdagabb, mint a tó vize. A szennyvízkezelés és csapadékvíz elvezetés megoldatlansága hátráltatja a vízminőség további javulását, nem kielégítő mértékű a belső terhelés csökkentésére elvégzett lepelkotrással eltávolított iszap mennyisége. A felszíni folyások közül a veszprémi Séd-Nádor és a Sárvízi Malomcsatorna rendszer Magyarország legszennyezettebb vízfolyásai közé tartozik, mivel vízhozamához képest jelentős mennyiségű ipari szennyvíz elvezetője.
152	30	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Galla patak helyett Gaja patak írandó.	IGEN	
153	30	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Gyengeségek között említendő, hogy sokhelyütt problémát okoz a nyári záporok kártétel nélküli levezetése. Elhanyagolt vízkár-elhárítási művek.	IGEN	
154	30	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	A vízfolyások szennyezésével kapcsolatban a "szennyvizek tisztításának megoldatlansága" helyett javasolják a "tisztítatlan és nem kellő mértékben tisztított szennyvizeknek a vízfolyásba való vezetése miatt" szövegrészt.	IGEN	

155	30	92	Veszprém Megyei Önkormányzat Regionális és Kistérségi Bizottság	A Séd-Nádor rendszer helyett szerepeljen a Séd-Nádor és a Sárvízi Malomcsatorna rendszer.	IGEN	A régió egészére jellemző, hogy a szennyvízkezelés, a csapadékvíz és a nyári záporok kártétel nélküli levezetésének megoldatlansága hátráltatja a vízminőség további javulását. A már meglévő helyi vízkár-elhárítási művek (övärkok, záportározók, belterületi vízlevezető árkok, műtárgyak) is általában elhanyagoltak.
156	30	41	Állami Erdészeti Szolgálat Budapesti Igazgatósága	Erősségek - nem egyértelmű "elegendő hulladéklerakó Fejér megyében" erős pont.	NEM	A hulladéklerakók száma a felvetett problémától még lehet elégséges, azok száma nem változtatja meg az emberek természetét.
157	30	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Veszprém soha nem volt szennyezett levegőjű város.	NEM	Véleményünk szerint Veszprémben a közúti forgalom (8. sz. főút) hatása miatt erőteljes szennyezés volt tapasztalható (a Környezetvédelmi Főfelügyelőség külön jelezte, hogy az utóbbi években Veszprém bekerült a szennyezett levegőjű városok közé)
158	31	30	Magyar Geológiai Szolgálat Közép-dunántúli Területi Hivatal	Említésre került, hogy lehetőség lesz a vízkészlet tisztítására, itt valószínű a vízkészlet tisztulásáról lehet szó.	IGEN	31. o. A harmadik bekezdés a következők szerint módosult: A talajvízkészlet nagymértékben elszennyeződött. A jövőben a települések csatornázásával, megfelelő mezőgazdasági és ipari-technológiák kialakításával meg kell akadályozni a további szennyeződést és így lehetőség lesz a vízkészlet tisztulására tisztítására.
159	31	80	Velencei-tavi Térségi Tanács	A Velencei-tó minősége is kifogásolható	NEM	A koncepcióban szerepelnek a gyengeségek között a Velencei-tó vízminőségével kapcsolatos problémák.
160	32	10	Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Főfelügyelőség	Szakszerű vízszabályozással elviekben elérhető a vízminőségi romlás megakadályozása mondatot célszerű lenne átfogalmazása.	IGEN	32. o. Lehetőségek második bekezdése a következők szerint módosult: A tavak (Velencei tó, Balaton) vízminősége javult. Szakszerű vízszabályozással mérsékelhető, megakadályozható elviekben elérhető a vízminőségi-romlása megakadályozása. Jelentősen lecsökkent az ipari tevékenység a térségben, és ezáltal a szennyezés lehetősége is. A mélyművelésű bányák felhagyása kedvezően hatott a karsztvíz regenerációjára. A csatornázási programok mind a tavak, mind a felszín alatti vízminőség-védelmét nagymértékben segíti elő. A vízkészlet védelmét segítheti a potenciális szennyező források felmérése és felszámolása.
161	32	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Nagyobb hangsúlyt érdemelne, hogy a mélyművelésű bányák felhagyása kedvezően hatott a karsztvíz regenerációjára.	IGEN	
162	32	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	Nincs utalás rá, hogy a "vízigényes" iparágak megszűnésével megindult a karsztvíz háztartás regenerálódása.	IGEN	
163	32	30	Magyar Geológiai Szolgálat Közép-dunántúli Területi Hivatal	Regionális lerakók megjelenítése a hulladékkezeléssel foglalkozó szövegben.	IGEN	32. o. Az első bekezdés a következőkkel egészült ki: Az illegális hulladéklerakók, illetve az abból származó felszín alatti vizek szennyezésének felszámolása nem megfelelő ütemű. A szippantott szennyvizek szállítása, kezelése, elhelyezése és ellenőrzése nem megfelelő. Nincs szelektív hulladékgyűjtés és hulladékhasznosítás a régió településein. Veszprém megyében több helyen komoly problémát jelent, hogy a meglévő kommunális hulladéklerakóhely rövid időn belül megtelik, és az adott helyen bővítésre nincs lehetőség. A települési hulladékkezelés csak részbeni megoldottsága és feltűnően egyenetlen

						területi eloszlása, regionális lerakók kis száma szintén a régió gyengeségei közé tartozik
164	32	30	Magyar Geológiai Szolgálat Közép-dunántúli Területi Hivatal	Tájrehabilitáció: a jogutód nélkül felhagyott bányák jelentenek problémát a bánya és ipartelepek rehabilitációja keretében.	IGEN	32. o. A gyengeségek közé új bekezdés került beépítésre: Jogutód nélküli bányák, ipartelepek Igen jelentős problémát jelentenek a jogutód nélkül felhagyott bányák és ipartelepek, azok rehabilitációját tekintve.
165	32	10	Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Főfelügyelőség	Javaslat új bekezdésre a Környezetvédelem lehetőségeit taglaló részhez.	IGEN	32. o. A lehetőségek közé a következő új bekezdés került beépítésre: Emisszió csökkentése Szükséges a szennyezett térségekben üzemelő, jelentős mértékű emissziót okozó nagyvállalatok légszennyezésének csökkentése. Az emisszió csökkentését a technika mindenkori szintjének megfelelő beruházásokkal nemzetközi és hazai támogatás igénybevételével lehet megoldani.
166	32	71	Magyar Bányászati Hivatal Ásványvagyon-gazdálkodási Főosztály	A koncepció nem elemzi a megmaradó szénbányászat további szerepét, sem a felfutó kő és ásványbányászt jelentőségét, nem ismeri fel a rendelkezésre álló jelentős ásványvagyon értékét.	IGEN	32. o. A lehetőségekhez egy új bekezdés került beépítésre: Természetvédelem és bányászat összhangja A hagyományos építőanyagok előállítására céljából folytatott helyi bányászati tevékenység az eredeti módon (kézi fejtés korszerű eszközökkel) a tájvédelemmel összeegyeztethető, és a helyi bányászati tevékenység az eredeti módon a környezet jelentős igénybevétele, a táj maradandó károsodása nélkül még a Balaton-felvidéki Nemzeti Park területén is engedélyezhető.
167	33	30	Magyar Geológiai Szolgálat Közép-dunántúli Területi Hivatal	Az iparterületek által okozott levegőszennyezés közvetve veszélyeztetheti a felszín alatti vizek minőségét is.	IGEN	33. o. Az első bekezdés a következőkkel egészült ki: Az iparterületek által okozott levegőszennyezés közvetve veszélyeztetheti a felszín alatti vizek minőségét is. A levegőből kihullott szennyezett por a csapadékvízzel könnyen bemosódhat a felszín alá, az arra érzékeny területeken. Fenyegetést jelent az országos viszonylatban is nagymértékű Dunaújvárosi szilárd anyag és szén-monoxid emisszió, melynek folyamatos csökkentésére kell törekedni. Veszélyként szükséges számba venni az egyenlőtlen földrajzi eloszlású ipartelepítést is. Komárom-Esztergom megyében a levegő szennyezettsége további ipartelepítést csak az összkibocsátás csökkentése mellett tesz lehetővé.
168	33	25	Komárom-Esztergom Megyei Közigazgatási Hivatal	Nem veszi figyelembe a Duna bal partján már működő két atomerőművet.	IGEN	33. o. A veszélyekhez egy új bekezdés került beépítésre: Szlovákiai atomerőművek hatása A környezet szempontjából mindenképpen szükséges figyelembe venni, hogy a Szlovákiában a határtól nem messze, közel a közép-dunántúli régióhoz két atomerőmű működik.
169	34	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	A SWOT elemzésben szerepeljen a Logisztikai Szolgáltató Központ, mint a székesfehérvári logisztikai központ.	IGEN	34. o. Infrastruktúrához egy új erősség bekezdés került beépítésre: Gazdasági infrastruktúra megújítása Erőteljesen megindult a gazdasági infrastruktúra megújítása a régióban. Arányát tekintve a Közép-Dunántúl a legaktívabb régió a regisztrálható ipari park kezdeményezések szerint (15 elnyert Ipari Park cím az országos 75-ből). A

						térségben több logisztikai bázis kialakítása is megfogalmazódott, melyek közül a székesfehérvári már a megvalósítás megkezdésének közelébe jutott.
170	34	12	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	A 8. sz. főút, is megemlítené, hiszen az is jelentős nemzetközi folyosó része (Olaszország., Dél-Ausztria, Dél-Európa felé).	IGEN	34. o. Az erősségek első bekezdése a következők szerint módosult: A Közép-dunántúli régió közúthálózati megközelítése – a különösen a nemzetközi forgalom szempontjából – igen kedvező. A térséget az M1 és M7 autópályák valamint a 8. sz. főút menti nemzetközi jelentőségű forgalmi folyosók kapcsolják az ország közlekedési hálózata. Fontos megemlíteni még a Dunát mely, mint VII-es számú Helsinki folyosó ugyancsak elősegíti a régió megközelítését. A 13-as főút, illetve a komáromi híd és határátkelőhely fontos szerepet tölt be a közvetlen nemzetközi kapcsolatok biztosításában.
171	34	12	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	Nemzetközi folyosókra az "igen kedvező" csak részben igaz, Veszprém megye nagy részéről nem mondható el.	IGEN	
172	34	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Csak részben igaz az a megállapítás, hogy a nemzetközi forgalom szempontjából igen kedvező az M-1 és M-7 autópályák miatt a régió helyzete. Veszprém megye kiesik.	IGEN	
173	34	62	MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Szervezete.	Erősséghez beírni a komáromi hidat, mely jelentős nemzetközi kapcsolatot biztosít.	IGEN	
174	34	62	MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Szervezete.	A nemzetközi folyosók között kerüljön megemlíteni a Duna mint VII. folyosó.	IGEN	
175	34	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	A régióra erősségként jelzett nemzetközi közlekedési folyosók megléte és a vasúthálózat megfelelő kiépítése Veszprém Megye vonatkozásában csak jelentős fejlesztések megvalósításával válhat az infrastruktúra erősségévé.	IGEN	
176	34	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	IGEN gyenge a Duna-menti kikötők kapcsolata a közúti és vasúti szállítási rendszerekkel.	IGEN	
177	34	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	A megfelelő vasúthálózat kiépítéséhez kerüljön be Celldömölk-Tapolca fejlesztése.	NEM	Az említett vonal az erősségek között a szükséges fejlesztések miatt nem szerepel, azonban a koncepció programja már tartalmazza.
178	34	62	MTESZ Komárom-	Tatabánya-Székesfehérvár közötti közúti	NEM	A koncepció az említett kapcsolatot nem a gyengeségek között nevesíti, hanem a

			Esztergom Megyei Szervezete.	kapcsolat nem megfelelő. Tétélesen nevesíteni kellene.		lehetőségeknél szerepelteti.
179	35	12	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	A szövegből az olvasható ki, hogy az M8-as autópálya érinti Szfhehervárt, majd onnét a nagyon fontos Szfhehervár-Komárom autót út kapcsolat biztosítható.: NEM vitatjuk ezen autót út fontosságát, de azért felvinni az M8-t a szabadbattyáni elágazásból Szfhehervárig kissé erőltetett megoldásnak tűnik.	IGEN	35. o. A lehetőségek első bekezdésében a következő korrekció történt: A közúti közlekedés kiemelt szerepe tovább erősödhet a régióban az M7-es autópálya szükséges továbbépítésével. Az alapvetően sugaras hálózaton belül a ~~transzverzális~~ keresztirányú kapcsolatot létrehozó M8-as gyorsforgalmi út (Dunaújváros-Lepsény-Litér-Veszprém-Rábafüzes) megépítése és ehhez kapcsolódva ~~nagyobb~~ hosszabb távon a Székesfehérvár-Kisbér- Győr /Komárom autót út-kapcsolat megteremtése (M81) . Jelentős kapcsolatfejlesztési igény jelentkezik Esztergom- és Tatabánya- Székesfehérvár , valamint a Fejér megyei területrészek között, ~~továbbá a~~ A gazdasági fejlettséget katalizálhatná és régiós kohéziós erőként értékelhető a Szombathely-Celldömölk-Pápa-Kisbér-Komárom közötti közlekedési kapcsolat erősítése. Hasonlóan fontos a ~~82., 83., és 84. utak felújítása és szélesítése és a~~ Veszprém megyén belül észak-déli közlekedési kapcsolatok erősítése (82., 83., és 84. utak felújítása és szélesítése) . A régió külső kapcsolatainak erősítése szempontjából az M8-as gyorsforgalmi út, az M1-es és M7-es autópálya mellett a ~~M6-os számú út, illetve az M63-as gyorsforgalmi út~~ (Székesfehérvár-M8) fejlesztése is kiemelt jelentőséggel bír. Az M10 gyorsforgalmi út kapcsolatot biztosítana a főváros, illetve a közép-magyarországi régió és Komárom-Esztergom megye ÉK-i része, illetve Léva felé Szlovákia között. A régió közlekedési kapcsolatait javítaná annak nyugati felében a Győr-Tapolca gyorsforgalmi út megépülése (az ágazati koncepciókban nem szerepel).
180	35	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	A közlekedési hálózat kiegészítése a Komárom- Esztergom Megyei Területfejlesztési Konceptió alapján a legfontosabb.	IGEN	
181	35	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	NEM tudnak maradéktalanul egyetérteni, az M-8 vonatkozásában írtakkal a lehetőségeknél.	IGEN	
182	35	32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara	Közúthálózat, gyorsforgalmi utak fejlesztése alatt javasolják szerepeltetni az M10 gyorsforgalmi út fejlesztését is.	IGEN	
183	35	47	Fejér Megyei Állami Közútkezelő Kht.	A SWOT lehetőségei között megemlítené a 63.sz főút Székesfehérvárt elkerülő szakasz kiépítése.	IGEN	
184	35	12	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	Javasoljuk, hogy az anyag foglalkozzon az M8 autópálya nyomvonalának Balaton keleti térségébe való helyezésével.	IGEN	
185	35	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Győr-Tapolca gyorsforgalmi út megépítése szükséges a lehetőségekhez	IGEN	
186	35	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	A dunaújvárosi kikötő fejlesztése kiemelt fontosságú feladat a KHVM-nél.	IGEN	35. o. A lehetőségek 4. bekezdése a következők szerint módosult: Közlekedés szempontjából (is) fontos szerepe van a Dunának, amely Komárom - Esztergom megye északi határát teljes hosszban (90 km) és Fejér megye keleti határát jelentős mértékben szegélyezi. A Dunának, az Európai 7 VII -es korridorok fontos szerepe lehet a régióon belül Komárom, Esztergom, Dunaújváros gazdasági fejlődésében és emellett a több kisebb településen található kikötők is regionális jelentőséggel bírnak (szőnyi, lábatlani, adonyi, ercsi). A Dunaújváros térségében

						lévő kikötő a közlekedéspolitikában országos érdekeltségű kikötőként szerepel és fejlesztése kiemelt feladat.
187	35	32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara	Új Duna-hidak építése között szerepeljen a komáromi új Duna-híd is.	IGEN	35. o. A lehetőségek második bekezdése a következők szerint módosult: A régió belüli közútfejlesztések távlatban Duna-hidak megépítését teszik szükségessé. Az esztergomi hidat a 10. sz. út korszerűsítéséhez kapcsolódva, és az M8 gyorsforgalmi út hídját Dunaújvárosnál megépítve. Szükséges egy újabb híd megépítése az M81-eshez kapcsolódva Komáromnál, illetve a V0-s vasútvonal hídjának felépítése Adonynál.
188	35	79	Győr- Moson- Sopron Megye Területfejlesztési Tanácsa	Teljesen hiányzik az anyagból a nagysebességű vasútvonal említése, amely Bécs-Budapest vonalon feltétlenül érinti a régió északi részét, és koncepcionálisan foglalkozni kell vele.	IGEN	A jelzett Bécs-Budapest nagysebességű vasútvonal valóban érinti a régió északi részét, és Budapesten, esetleg Győrön keresztül valóban közelebb hozza Európa nagy centrumai a régió településeinek jelentős hányadához, azonban ez a fejlesztés elsődlegesen ország jelentőségű, és nem regionális szinten kezelendő téma. 35. o. A lehetőségek 3. bekezdésében a következő módosítás történt:
189	35	62	MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Szervezete.	Az új vasútvonalak építése bekezdésben az „egyrészt erősíteni” helyett szerepeljen az „egyrészt elősegítené” kifejezés.	IGEN	A vasúti közlekedésben az Oroszlány-Mór kapcsolat kialakítása egyrészt erősítené elősegítené a régió belüli kapcsolatok erősítését, másrészt segítené a szerkezetváltásban még elmaradó térség (Oroszlány és kistérsége) megújítását, az innovációs tengelyekre való felfűződését. Értékelni szükséges a régió észak-keleti részét érintő, a főváros körül tervezett körgyűrű lehetséges hatásait. A fővárosi elővárosi gyorsvasút Esztergomig, Nyergesújfaluiig elvihető. A régió északi részét érinti a Bécs-Budapest nagysebességű vasútvonal, mely Budapesten, esetleg Győrön keresztül közelebb hozza Európa nagy centrumai a régió településeinek jelentős hányadához. A székesfehérvári és a győri innovációs pólusok közvetlen összeköttetését javíthatja a Kisbér-Győr vonal megépítése, mely a V0-s vonal része lehetne. A Veszprém-Balaton közötti vasúti kapcsolat újra építése igen fontos lenne az idegenforgalom szempontjából és összeköttetést biztosíthatna Balaton és Győr között is.
190	35	79	Győr- Moson- Sopron Megye Területfejlesztési Tanácsa	Veszprém-Balaton vasútvonal megépítése is szükséges lenne.	IGEN	
191	35	79	Győr- Moson- Sopron Megye Területfejlesztési Tanácsa	Győr-Kisbér vasútvonal megépítése a V0-s részeként.	IGEN	
192	35	79	Győr- Moson- Sopron Megye Területfejlesztési Tanácsa	Az Erősségek között említi a koncepció a megfelelő vasúthálózat kiépítettségét. Ez a megállapítás is téves. Győr-Kisbér vonal hiányzik.	IGEN	
193	35	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	A Lehetőségek között szerepeljen a 68/1996. OGY határozat értelmében a közlekedési tárca koncepcióját tükröző logisztikai központokra vonatkozó vélemény.	IGEN	35. o. Lehetőségekhez egy új bekezdés került beépítésre: Logisztikai központok kiépítése A környezetbarát vasúti, vízi és kombinált fuvarozási módok biztosítása révén a környezetvédelmi szempontokat figyelembe vevő, valamint az áru hozzáadott érték növekedése útján érvényesülő gazdasági versenyképesség fokozásával a

194	35	79	Győr- Moson- Sopron Megye Területfejlesztési Tanácsa	Nem szerepel a repülőtereknél a péri repülőtér, illetve a Győr-Gönyű kikötő, melyek a régióra is hatással lennének	IGEN	logisztikai központok egy-egy térség gazdasági fellendüléséhez is hozzájárulnak. A megvalósulás előtt álló székesfehérvári rendszerre az út és vasúthálózat fejlesztésével Veszprém és Siófok térsége is bekapcsolható, a híd, kikötő, gyorsforgalmi-út fejlesztés Dunaújváros és Esztergom számára biztosíthatja logisztikai bázis kialakulását. Komárom (híd, vasút) és Pápa (repülőtér) a győri logisztikai központra fűződhet rá (amely magába foglalja a gönyű kikötőt és a péri repülőteret is), a Bécs-Budapest innovációs tengelyen elhelyezkedő Tatabánya számára a meglévő közúti és vasúti kapcsolatok kínálnak logisztikai potenciált.
195	35	31	Lepsény Nagyközség Polgármestere	A Vasútfejlesztés c. fejezetben a koncepció nem számol azzal, hogy magántőke bevonásával halálraítélt szárnyvonalak megmenthetők lennének.	IGEN	35. o. A veszélyek közé új bekezdést építettünk be: Szárnyvonalak megszűnése A mérsékelt kapacitáskihasználtság miatt, és a fenntartáshoz szükséges – akár magán – források hiányában reális veszélyként jelentkezik egyes szárnyvonalak felszámolása.
196	35	62	MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Szervezete.	Az M1-es díjasítása jelenjen meg mint veszély.	IGEN	35. o. A veszélyek között új bekezdést építettünk be: Autópályák díjasítása Az M1-es és M7-es autópályák díjasítása jelentősen megnövelheti az érintett térségben az alsóbbrendű utak forgalmát.
197	35	89	Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés	Az M1-es díjasítása veszéllyel jár majd a régióra.	IGEN	
198	35	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Szükséges a 71.,72. és 73. sz. utak felújítása.	NEM	A 71-es számú út rekonstrukciója szerepel a koncepcióban, míg az említett másik két útvonalak állapotát a koncepció készítői jelenleg megfelelő állapotúnak tartják.
200	35	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	A Mária-Valéria hídon kívül még egy új Duna-híd kellene	NEM	A koncepcióban a lehetőségek között szerepel az új komáromi híd, illetve Esztergomnál is tartalmaz egy új közúti és egy új vasúti hidat. Lásd még a 67. oldalon történt változtatásokat.
201	35	62	MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Szervezete.	Új hidaknál meg kell említeni a Mária Valéria hidat és a Komáromi új hidat.	NEM	
202	35	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	A vasúti közlekedés területén a tárca tervei között nem szerepel az Oroszlány-Mór vasútvonal megépítése	NEM	A koncepció általában illeszkedik az Országos Területfejlesztési Koncepcióhoz és a tárca elképzelésekhez. Egyes a régió számára fontos célkitűzések esetében a koncepció az OTK, illetve a tárca véleményétől eltérő terveket is megfogalmaz. Ez vonatkozik az említett két vasútfejlesztési javaslatra. Az Oroszlány-Mór vasútvonal megépítésének javaslatát erősíti, hogy azt mind a Közép-Dunántúl, mind Komárom-Esztergom megye, Fejér megye, valamint az Oroszlányi Kistérség fejlesztési koncepciója is tartalmazza.
203	35	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	A tárca nem támogatja az elővárosi gyorsvasút kiterjesztése Esztergomig, Nyergesújfalug	NEM	

Az I. Célcsoport alfejezetre vonatkozó véleményekre adott válaszok és elvégzett módosítások

Sor-szám	Oldal	Vél. szám	Véleményező neve	Probléma	Kód	Változtatás
204	41	70	Ács Nagyközség Polgármestere	Ipari park kialakítását tűzték ki célul a Bécs-Budapest között félúton elhelyezkedő Ács-Bábolnai csomópont mindkét oldalára	IGEN	41. o. Az 1.1. programhoz egy új b1) pont kerül és az azt követő sorszámok egyel nőnek: Ipari parkok és inkubátorházak A régió modernizációját az érdeklődő befektetők fogadási feltételeinek javítását segíti a koncentrált ipari telephelyek fejlesztése. Erőteljesen megindult a gazdasági infrastruktúra megújítása a régióban. Számos zöldmezős, illetve megújításra váró ipari telephely, katonai bázis kínál ilyen lehetőségeket Közép-Dunántúlon. Szükséges ezen kezdeményezések hálózatba szervezése, közös információs bázis kialakítása, esetleges feladatmegosztása. Különösen támogatandó azon parkok piacra segítése, amelyek a szerkezetváltás újabb időszakát élik meg (Almásfüzitő, Ajka, Balatonfüzfő, Dunaújváros, Oroszlány, Tatabánya, Várpalota), illetve amelyek a kis- és középvállalkozások megerősítését segítő inkubátorházat is telepítenek területükön (Ajka, Komárom, Székesfehérvár, Veszprém).
205	47	87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	Az ipari parkoknak a vállalkozói övezetknél nagyobb súlyt kell kapniuk	IGEN	
206	41	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Ipari park jelenjen meg	IGEN	
207	41	70	Ács Nagyközség Polgármestere	Kéri, hogy a településük és a kistérség fejlesztési koncepciójában szereplő fejlesztési terület a koncepcióba legyen beépítve.	IGEN	
208	41	49	Komárom-Esztergom Megyei Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány Központ	Komáromban is van inkubátorház 3.3 ábra	IGEN	
209	42	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	3.3. ábra meg kellene célozni a belső területeket feltáró tervezett közlekedési folyosókra épülő gazdaságfejlesztési területeket is.	NEM	Jelenleg a javaslatnak nincsenek reális esélyei a következő másfél évtizedben. A jelzett közlekedésfejlesztési irányok azonban hosszú távon valóban segíthetik a javasolt fejlesztési irányt.
210	43	14	Komárom-Esztergom megyei Építész Kamara Titkársága	3.4. ábra Hiányoznak azok a szervezetek, amelyek erjeszthetik, segíthetik az innováció folyamatát (pl.: gazdaságfejlesztő Kht., Vállalkozásfejlesztési Alapítvány).	IGEN	A 3.4 ábrán a Vállalkozási Központok helyett Vállalkozásfejlesztési Alapítványok és Gazdaságfejlesztő Szervezetek szerepelnek.
211	45	31	Lepsény Nagyközség Polgármestere	A régiók közötti együttműködések körében a koncepció az értékelő részben Sárbogárd- Cece – Simontornya – Tab, míg a programrészben Enying- Tamási – Tab együttműködését említi. Tudtommal	IGEN	45. o. A második bekezdés módosult: Célszerű, főleg az elmaradott, több megyét és más régiót is érintő térségekben újabb vállalkozási övezeteket előkészíteni (Mór-Kisbér-Zirc térsége, Sárbogárd-Cece-Simontornya- ~~Tab~~ interregionális együttműködés keretében). 75. o. A b2) pont alatti bekezdés a következők szerint módosult:

				a kettő együtt igaz.		Az elmaradott térségek felzárkózását segíthetik a <i>régió határain</i> létrejövő kistérségi együttműködések. Ezek segítése, ösztönzése a régió kiemelt prioritásai közé kell tartozzon: <i>Ajka-Sümeg-Jánosháza, a Sárbogárd-Cece-Simontornya vállalkozási övezet, Enying-Tamási-Tab közös vidékfejlesztési program kimunkálása.</i>
212	45	82	Pénzügyminisztérium	Az országos koncepció nem javasolta a kormány részére a régióban vállalkozási övezet kialakítását.	NEM	A koncepció általában illeszkedik az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz és a tárca elképzelésekhez. Egyes a régió számára fontos célkitűzések esetében a koncepció az OTK, illetve a tárca véleményétől eltérő terveket is megfogalmaz. Ez vonatkozik az említett vállalkozói övezettel kapcsolatban is, amelyet tartalmaz a Veszprém Megyei Területfejlesztési Konceptió, az Új-Atlantisz Térségfejlesztési Társulás koncepciója is és a program támogatásáról nyilatkozott mind a Vas megyei, mind a Nyugat-Dunántúli Területfejlesztési Tanács. Az érintett térségre állapotfelmérés és hatástanulmány is kiszült már. Tehát a térség saját eszközeiből is igyekszik elősegíteni a vállalkozói övezet megvalósítását, függetlenül attól, hogy az jelenleg nem részesül kormányzati támogatásban.
213	47		Konceptió készítők	A koncepció programjainak címének megváltoztatása.	IGEN	47. o. A következő korrekció történt az 1.2 Program a) alpontjában: Integrált vidékfejlesztési ~~mintaprogram~~ beindítása és támogatása a1/ Vidékfejlesztési koncepció kidolgozása Ki kell dolgozni az országos vidékfejlesztési program alapján a <i>régió specifikus vidékfejlesztési koncepcióját</i> és ennek alapján a programot. Meg kell kezdeni a vidéki térségek alapos feltárását, az egyes kistérségi koncepciók és programok összegyűjtését és rendszerezését, illetve régió szinten a vidék-monitoring rendszerének az összeállítását.
214	47	41	Állami Erdészeti Szolgálat Budapesti Igazgatósága	Hiányosság, hogy a környezetorientált vidékfejlesztés fejezetben nem fektet kellő hangsúlyt a koncepció az erdőfenntartási és erdőtelepítési munkákra.	IGEN	47. o. Az a3) alpont a következőkkel egészült ki: ... A <i>tárgazdálkodás</i> tervezetté tétele érdekében létre kell hozni, és folyamatosan karban kell tartani a régió tájkataszterét, mintaprogramokat kell indítani a különféle tájtypusokban a környezetbarát gazdálkodási módok megismertetésére, tanácsadórendszert kell létesíteni a korszerű gazdálkodási kultúra terjesztésére, annak ösztönző rendszere kialakítására. A régió adottságaira tekintettel különös hangsúly szükséges biztosítani az erdőfenntartási és erdőtelepítési munkákra. Az erdőtelepítéseknél a tájra jellemző, őshonos fafajok telepítését kell előnyben részesíteni. A nagyvadállományt az erdei életközösség egyik elemének kell tekinteni, s oly mértékig szabad csak felszaporítani, hogy a természetszerű állapotú erdő ökológiai egyensúlyát ne veszélyeztesse.
215	47	77	Állami Erdészeti Szolgálat Veszprémi Igazgatósága	A jelenlegi vadlétszám is kétszerese a környezet által elviselhetőnek, ezért a vadlétszám nem növelhető.	IGEN	
216	47	82	Pénzügyminisztérium	A régióépítés célcsoporton belül kevés figyelmet kap a régió belüli egyenlőtlenségek kezelése, orientálása, amely több, mint 1-2 vidékfejlesztési mintaprogram beindítása.	NEM	Vidékfejlesztés alatt, illetve a különbségek kezelésére nem csupán a jelzett vidékfejlesztési mintaprogramok szolgálnak, hanem a környezetorientált vidékfejlesztés programcsomag egésze, valamint a régió adottságaira épülő turizmus fejlesztés program is.

217	48	92	Fejér Megyei Önkormányzat Regionális és Kistérségi Bizottsága	A 3.6 és 3.17 ábrán a Sárbogárd-Cece körzet legyen vidékfejlesztési és interregionális együttműködési célterületként megjelenítve.	IGEN	A térképek korrekciója megtörtént.
218	49	10	Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Főfelügyelőség	Környezetvédelem rész szennyvízkezelés címet a bővebb értelmezésű Vízminőség védelem alcímre javasoljuk kijavítani, hiszen ezzel a témával is foglalkozik.	IGEN	49. o. A környezetvédelem alprogram c1) és c2) része összevonásra került, az új címe pedig Vízgazdálkodás lett, és a következőképpen módosult: c1/ Szennyvízkezelés-Vízgazdálkodás Az EU csatlakozásnál a csatorna és szennyvíztisztító rendszerek kiépítésének és megfelelő kapacitás és minőség szintre hozásának kiemelt prioritása van. Ezen belül elsőbbséget kell kapnia a vízbázis védelmi orientáltságú, a 10000, illetve a 2000 főnél nagyobb állandó népességű településeken, és az üdülőterületeken történő csatornázásnak. A régióban a felszín alatti vizek szennyeződése a rendszeresen mért komponensek körében, elsősorban a nitrátosodásban mutatkozik meg, amelynek oka többek között a csatornázatlanság. <i>Jelentősen támogatandók azon települések, ahol szennyvíztisztító, valamint csatorna épül.</i> Különösen fontos ez az erősen sérülékeny karsztvíz- készletek bázisok , valamint a Balaton vízgyűjtő területére eső települések esetében. Veszélyeztetett az <i>Által-ér vízgyűjtő</i> felszín alatti és felszíni vízkészlete. Sürgős feladat ennek a veszélyeztetettségnek a megszüntetése. El kell érni a Séd, Nádor és Sárvízi Malomcsatorna gyűjtőterületének szennyvízmentesítését.
219	49	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	Legalább önálló alprogramként a vízgazdálkodással összefüggő feladatkörök megfogalmazását indokoltnak tartják az 1.2. programba.	IGEN	e2/ Karsztvízvédelem A régió területének közel 65 %-át kitevő karsztrendszer fokozott környezetvédelmet követel meg. A bányászati tevékenység visszahúzóásával új lehetőségek nyílnak a rendelkezésre álló karsztvíz készlet rehabilitációjára. Kiemelt feladat egy célszerű ilyen irányú program kidolgozása és megvalósítása. A régió jelenleg nem rendelkezik és belátható időn belül nem is fog rendelkezni a szükséges nagyságú pénzügyi eszközökkel a Dunántúli-Középhegység karsztvíz készlete bázis védelmének a biztosításához. Ez országos érdek is, ezért minden fórumon fel kell hívni a figyelmet ennek a környezeti adottságnak a fokozott és kiemelt védelmére. Árvízvédelmi vízkárok elhárítása. Feltétlenül szükséges a Duna árvízvédelmi rendszerének modernizálása és felépítése.
220	49	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	A Vízgazdálkodást külön fejezetben szerepeltetni a koncepcióban, vagy részben kitérni rá.	IGEN	
221	49	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	A szennyvízkezelés fejlesztési célok nem pontosak, korrekcióra, pontosításra szorulnak.	IGEN	
222	49	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	A c/1., c/2. javaslatok nem ölelik fel a vízgazdálkodással szemben támasztandó összes követelményt.	IGEN	
223	49	72	Környezetvédelmi Minisztérium Közigazgatási Államtitkára	Szennyvízkezelés helyett helyesebb lenne a szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás kifejezéseket használni.	IGEN	
224	49	72	Környezetvédelmi Minisztérium Közigazgatási Államtitkára	Szükséges az 1.2. Program c) környezetvédelmi rész c1/ és c2/ bekezdések pontosítása, átfogalmazása.	IGEN	
225	49	89	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Duna árvízvédelmi rendszerének modernizálása és felépítése	IGEN	
226	49	72	Környezetvédelmi Minisztérium Közigazgatási Államtitkára	A karsztvíz bázis helyett használja a Dunántúli Középhegység karsztvízkészlete kifejezést.	IGEN	

227	49	93	Fejér Megyei Önkormányzat Regionális és Kistérségi Bizottsága	Kerüljön megemlítésre a Sárvízi Malomcsatorna gyűjtőterületének szennyvíztisztítása is.	IGEN	
228	49	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Duna árvízi biztonság megjelenítése	IGEN	
229	49	93	Gárdony Város Polgármestere	A tájrehabilitációhoz kerüljön be a Pénzverő –völgyi hulladéklerakó bővítésének megakadályozása.	IGEN	49. o. A Tájrehabilitáció első b1) bekezdése a következőkkel egészült ki: A térségben timföldgyártáshoz kapcsolódóan két vörösiszap lerakó található. Az almásfüzitői lerakóban már jelenleg is folyik hulladékártalmatlanítás, az ajkai még üzemel. Talajvédelmi, felszín alatti és felszíni vízvédelmi szempontból a rekultivációt 5 éven belül le kell zárni. Elegendhetetlen a működő szeméttelpek rekultiválásának kérdése. Ide tartozik a Velencei-tó vízgyűjtő területén telepítendő hulladék lerakóhelyek, a Pénzverő-völgyi hulladéklerakó bővítésének megakadályozása.
230	49	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Bánya és ipartelepek rehabilitációjához Zalahaláp is kerüljön be	IGEN	49. o. A Tájrehabilitáció b2) pontjába az következő kiegészítés kerül: A folyamatosan művelt nagyobb bányák, melyek rendelkeznek rekultivációs tervvel, nem igényelnek külön programot. Rehabilitációs programokra ott van szükség, ahol a <i>felhagyott bányáknak</i> nem ismert a tulajdonosa, vagy az új tulajdonosok nem veszik igénybe ezeket a területeket, amelyek ezáltal gondozatlan tájsebként jelentkeznek a vidékben. (Pl. Dorog, Oroszlány, Tapolca, Tatabánya, Várpalota és Zalahaláp térsége). A bezárt és megfelelő módon rekultivált bányák idegenforgalmi szempontból hasznosíthatóak lennének (bányamúzeumok).
231	49	71	Magyar Bányászati Hivatal Ásványvagyon-gazdálkodási Főosztály	A b2 pontban figyelembe venni azokat a bezárt és rekultivál(andó)t bányákat, amelyek idegenforgalmi célokra hasznosíthatók lennének.	IGEN	
232	49	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Bányakáros roncsolt területekből előnyt kellene kovácsolni	IGEN	
233	51	72	Környezetvédelmi Minisztérium Közigazgatási Államtitkára	A tárca elkészítette a települési hulladék kezelésére vonatkozó szakterületi stratégiát, hogy a nemzetközi forrásokat a leghatékonyabban hasznosíthassák.	IGEN	51. o. A c3) alpont a következők szerint módosult: A megyei szinten kidolgozásra kerülő <i>hulladékkezelési és hasznosítási hulladékgazdálkodási tervek és azok alapján kialakított öt évre szóló stratégiák regionális szintű összehangolása szükséges</i> , különösen a nagyobb térségeket érintő lerakó és feldolgozó helyek létesítésére, azok támogatására. A régió két centrumában, Veszprémben és Tatabányán, előremutató törekvések indultak meg a <i>környezetvédelmi- és hasznosítási iparral összefüggő tevékenységek megtelepedésére</i> , azok szakmai és technológiai bázisainak a kialakítására. A régió fejlesztési forrásaiból támogatandó a környezetgazdálkodási technológiák megtelepítése, illetve mintaprogramok létesítése.
234	52	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	A balatoni turizmus fejlesztés szempontjairól szint semmit nem mond.	IGEN	52. o. A felsorolás első pontja után a következő szövegrész került beillesztésre: <i>A Balatonnal kapcsolatban a koncepció elfogadja a Balatoni Területfejlesztési</i>

235	52	17	KSH Veszprém Megyei Igazgatóság	A turizmus az anyagban a régióban betöltött szerepénél sokkal kisebb súllyal jelenik meg.	IGEN	Tanács által kidolgozott és egyeztetett fejlesztési koncepciót. <i>A kulturális örökség szélesebb körű hasznosítása</i> <i>Látogatói központok kialakítása</i> <i>A közbiztonság javítása</i> <i>Tematikus útvonalak fejlesztése</i> <i>Borturizmus, borutak fejlesztése</i> <i>Védett értékekhez kapcsolódó speciális termékek fejlesztése, szervezése (Ökoturizmus - Balaton-felvidéki Nemzeti Park)</i> <i>Sajátos adottságokra épülő falusi turizmus fejlesztése</i> <i>A kerékpáros turizmus fogadási feltételeinek kialakítása</i> <i>Gyalogos vándorlási útvonalak kialakítása</i> <i>Az aktív turizmus fogadási feltételeinek javítása</i> <i>Minősítési rendszerre támaszkodó információs és marketing hálózat kiépítése</i> <i>Magán szálláshelyek hálózatszerű fejlesztése</i> <i>Gyógy- és termálvíz program</i> <i>Balaton vendéglátási-turisztikai minősítési rendszer létrehozása</i> <i>Hagyományos tevékenységek gazdasági-turisztikai célú felkarolása</i> A képzés, továbbképzés rendszerének kialakítása a minőségi turisztikai szolgáltatások érdekében
236						<i>A Velencei-tó – Vértes kiemelt térséggel kapcsolatban a koncepció elfogadja a térségi szereplők által kezdeményezett, kormányzati elfogadás alatt lévő fejlesztési irányokat.</i> A Velencei-tó – Vértes Kiemelt térség Területfejlesztési Koncepciója az alábbi fejlesztési célkitűzéseket tűzi ki a térség számára: A turisztikai alapinfrastruktúra fejlesztése A gyermekes családok számára vonzó kínálat megteremtése Az ifjúság üdülési lehetőségeinek fejlesztése Az igényes amatőr sportolás feltételeinek javítása A hobbi turizmus feltételeinek javítása A menedzser- és szakmai turizmus feltételeinek javítása Nyugdíjasok üdülésének támogatása A turisztikai marketing javítása A turizmus egyéb feltételeinek javítása
237						<i>A Duna</i> esetében tudomásul veszi a koncepció a kormányzati szinten születendő elképzeléseket. A régió törekszik arra, hogy a gazdaság mellett a Duna turisztikai hasznosítása is egyre erőteljesebbé váljék (sportkikötők, evezős centrumok).
238	52	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és	Balaton Fejlesztési Tanáccsal furcsa kapcsolat lehet.	IGEN	52. o. A második bekezdésben a következő korrekció történt: A régió fenn kívánja tartani a <i>véleményezés jogát</i> a területén található országos

			Iparkamara			szinten kiemelt kompetenciával rendelkező térségek idegenforgalmi fejlesztésére. Törekszik egyeztetni e tevékenységi körökben elképzeléseit, azok regionális szintű összehangolásában kezdeményező szerepet vállal, ~~de fejlesztési forrásainak elosztásánál prioritást kíván adni a régió más térségeiben megindult turisztikai kezdeményezéseknek.~~
239	52	30	Magyar Geológiai Szolgálat Közép-dunántúli Területi Hivatal	a1) - az emlékhelyek között szerepel Felsőőr, ami bizonyára Felsőörs lehet.	IGEN	52. o. Az 1.3. Program a1) pontjának első bekezdése a következő korrekciót tartalmazza: A királyi és királynői városokra (Székesfehérvár, Esztergom, Veszprém, Tata, /Buda, Visegrád/) és emlékhelyekre (pl. Tihany, Zirc, Öskű, Felsőörs, Vértesszentkereszt, Dömös) tervezett utazási programok és események szervezésének a támogatása. Kivételes lehetőség (és köteleesség) az államalapítás ezer éves évfordulójának méltó megünneplése, amelyben ez a régió kiemelkedő szervező és végrehajtó szerepet kell játsszék. Az ünneppsorozatra kialakítandó idegenforgalmi infrastruktúra a későbbiekben is hasznosítható. Várak és kastélyok bázisán kialakított történelmi játékok (várjátékok), egyéb rendezvények esemény - füzérbe szedése, turisztikai értékesítése (pl. Sümeg, Nagyvázsöny, Csesznek, Szigliget, Somló, Csókakő Tác-Gorsium) szintén önálló programot igényel.
240	52	92	Fejér Megyei Önkormányzat Regionális és Kistérségi Bizottsága	a1) kerüljön kiegészítésre zárójeles felsorolás Tác-Gorsiummal.	IGEN	A Velencei-tó – Vértes Kiemelt Térség meglétét adottságként kezeli a koncepció, azt egységes turisztikai területnek tekinti.
241	52	30	Magyar Geológiai Szolgálat Közép-dunántúli Területi Hivatal	A régió adottságaira épülő turizmus élénkítése - a Velencei tó - Vértes kiemelt térségben vannak olyan területek, amelyek kevésbé kapcsolódnak akár a Velencei tóhoz, akár a Vérteshez, és nem feltétlenül kell a kiemelt térséghez tartozniuk.	NEM	A koncepció 1.3 Program a1) alpontja név szerint kitér Visegrádra és Budára.
242	52	88	Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács	A koncepció mellőzi a Közép-Magyarországi régiót (Királyi városok)	NEM	A térkép korrekciója megtörtént.
243	53	92	Fejér Megyei Önkormányzat Regionális és Kistérségi Bizottsága	A 3.8 térképen a Sárvíz-völgye a természetjáró turizmusként kerüljön feltüntetésre.	IGEN	54. o. A b1) alpont első bekezdése a következővel egészült ki: A közép-dunántúli térség a "vizek régiójának" is nevezhető, hiszen nincs még egy olyan régió az országban, ahol ennyire sokféle természetes vízfelület fordulna elő. Ezt fokozza a térség felszín alatti vízbázisa is, a karszt és termálvízkincs. Távlati fejlesztések érdekében szükséges a régió termálvíz potenciáljának felmérése. Mindezek környezeti, turisztikai, gazdasági, természethasznosítási értékei is
244	54	30	Magyar Geológiai Szolgálat Közép-dunántúli Területi Hivatal	b1 - a régió termálvíz potenciálját fel kell mérni.	IGEN	

						kiemelendők.
245	54	6	Tatabánya és Környéke Területfejlesztési Társulás	Nemzetiségi kultúra szerepe meghatározó, idegenforgalmi szempontból is fontos.	IGEN	27. o. A SWOT analízisben a nemzetiségek vonzereje már említésre került. Az 54. oldalon az a2) alpontban a következő korrekció történt: Fel kell tárnai a kevésbé ismert, ugyanakkor az idegenforgalomban hasznosítható épületek, emlékhelyek, folklor és nemzetiségi hagyományok , látványosságok körét, amelyekre zenei-kulturális eseménycsomagok szervezhetők kialakítását lehet segíteni (pl. Tapolca, Herend, Martonvásár, Kapolcsi-napok, "Éneklő templomok").
246	54	92	Fejér Megye Önkormányzatának Regionális és Kistérségi Bizottsága	Megemlítendő a Sárvíz-völgye a természetjáró turizmus részénél.	IGEN	54. o. A b2) alpontban a következő kiegészítés történt: A Bakony, a Balaton-felvidék, a Vértes, a Gerecse, a Pilis és a Sárvíz-völgye természeti értékeinek megismertetése, <i>túraútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúrák</i> (pl. pihenőházak, turistaházak) kiépítésére, karbantartására irányuló programok ösztönzése kívánatos.
247	54	46	Komárom-Esztergom Megyei Agrárkamara	Kimaradtak Komárom-Esztergom megye borvidékei a SWOT erősségekből.	IGEN	54. o. A b3) alpontban a következő korrekció történt: A régió <i>történelmi és tájlelégű</i> borvidékeinek (Ászár , Badacsony, Balaton-felvidék, Szentgyörgy-hegy, Balatonmellék , Csopak, Etyek, Enying, Mór, Neszmély, Somló) túra, rendezvény- és eseménycsomagjának kidolgozása, régió szintű bor utak kialakítása, az országos borúthálózatba történő illesztése szükséges.
248	54	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Kiegészítés, szőlészethez, borászathoz,	IGEN	
249	54	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Lovas túra, halász, vadász programok megjelentetése szükséges.	IGEN	54. o. Egy új alpont került beépítésre: b5) Aktív turizmus A régió jelentős lovas-, vadász-, horgász hagyományokkal és lehetőségekkel bír. Képzett túraútvonalak állnak rendelkezésre, melyek további fejlesztése szükséges. Lehetőséget kínál a különleges sport programokat űzők számára (sportrepülés, íjászat, hőlégballon, sárkányrepülő).
250	55	93	Gárdony Város Polgármestere	A kerékpárutak térképről hiányzik a Székesfehérvár – Velencei-tó szakasz	IGEN	A térkép korrekciója megtörtént.
251	54	92	Fejér Megye Önkormányzatának Regionális és Kistérségi Bizottsága	Megemlítendő a Sárvíz-völgye kerékpárúttérképen.	IGEN	
252	54	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	A tatai Öreg-tó fürdésre csak időszakosan alkalmas	NEM	A koncepcióban nem is szerepel, hogy a Tatai Öreg-tó fürdésre bármikor rendelkezésre áll.

A II. Célcsoport alfejezetre vonatkozó véleményekre adott válaszok és elvégzett módosítások

Sor-szám	Oldal	Vél. szám	Véleményező neve	Probléma	Kód	Változtatás
253	56	82	Pénzügyminisztérium	A 2. célcsoportba sorolt "erőforrás koordináció a K+F tevékenységben" inkább a régió gazdasága innovációs megújításában meghatározó, ezért indokolt az alprogramot az 1. célcsoportban szerepeltetni, ugyancsak ez vonatkozik a közlekedés és kommunikáció fejlesztésre is.	NEM	A K+F tevékenység rendszerint a humán erőforrás fejezetek részeit képezi az ettől való eltérést az innováció régiója esetében sem tartottuk indokoltnak. A kommunikációs és közlekedési kapcsolatok fejlesztése valóban alapvető fontosságú az innovációs környezet alakításában azonban az erre a szektorra vázolt fejlesztéseket inkább a régióépítés körébe tartozónak ítéltük.
254	56	18	Fejér Megyei Munkaügyi Központ	A humán erőforrások fejlesztése szinte kizárólag csak oktatással, képzéssel foglalkozik.	NEM	Véleményünk szerint a négy program nem csak az oktatással és képzéssel foglalkozik.
255	56	48	Szociális és Családügyi Miniszter	II célcsoportban ne csak az oktatással és képzéssel foglalkozzon, essen szó a jelenleg dolgozókról, a munkanélküliekről és a pályakezdőkről is.	NEM	
256	57	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Információ hiányára vall a vásárok nyilvántartásának és idegenforgalmi programok koordinációjával kapcsolatos megállapítás is.	NEM	A programrész regionálisan összehangolt rendszer hiányát jelzi és nem az egyes megyék szolgáltatásait minősíti.
257	61	18	Fejér Megyei Munkaügyi Központ	2.2. Program a. ill. b. pontjainak tartalmával nem ért egyet.	IGEN	61. o. Az a) pont első bekezdése a következőkben módosult: Szükséges egy olyan <i>regionális konzultációs testület létrehozása szervezet felállítás</i> , amelynek feladata a régióbeli munkaerőképzés "milyenségének", céljainak, szakmasztruktúrájának befolyásolása. A <i>szervezet testület</i> munkájában a szakképzéssel foglalkozó intézmények (pl. Munkaügyi Tanácsok, Regionális
258	61	29	Veszprém megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Már több éve működik a Regionális Átképző Központ	IGEN	

259	61	48	Szociális és Családügyi Miniszter	Az a) és b) pontok tartalmával nem ért egyet és azok a törvénynek sem felelnek meg.	IGEN	Oktatási és Átképzési Központ Székesfehérvári Regionális Munkaerő-fejlesztő és Képző Központ), a multinacionális nagyvállalatok és a kamarák képviselői vennének részt. 61. o. A b) pont első bekezdése a következőkkel egészült ki: A régióban jelentős gazdasági szerkezetváltás alatt és előtt álló térségek található (Ajka, Dorog, Dunaújváros, Oroszlány, Tatabánya, Duna mente ipari zóna). A régióba folyamatosan betelepülő vállalkozások igényeihez igazodó át- és továbbképzési rendszert kell kialakítani. Ennek alapbázisa és koordináló szervezete egy <i>regionális képzési központ</i> lehet, amelynek intézményi alapjai már biztosítottak (Székesfehérvári Regionális Munkaerő-fejlesztő és Képző Központ).
260	62	32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara	A Regionális innovációs Stratégiába Szlovákia beintegrálása még nagyobb esélyt adna.	IGEN	62. o. Az a) alpont második bekezdése a következőkkel egészült ki: <i>Hazai és nemzetközi (Európai Unió) támogatásokat kell megnyerni</i> ennek az országosan is elsőként kidolgozandó Regionális Innovációs Stratégiának (RIS) az elkészítéséhez. Az uniós források elérhetőségét növelné a régió Szlovákiával határos térségének bevonása a stratégiába.
261	63	16	Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Fejér Megyei Intézete	Regionális Egészségfejlesztési Stratégia: "A tartalomjegyzék szerint a 2.4. pontban szerepel a regionális egészségfejlesztési stratégia megvalósítása a 64. oldalon, mely oldal a részemre megküldött példányban teljesen üres."	IGEN	Nyomdahiba miatt a 2.3 Program szerepelt a 2.4 Program helyén is. Ennek korrekciója a javasolt módosításoknak a koncepcióba történő átvezetésekort megtörtént.
262	63	32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara	A 2.4 program hiányzik a koncepcióból.	IGEN	
263	63	66	KSH Fejér Megyei Igazgatósága	A 62-63. oldal ismétlődik a koncepcióban.	IGEN	
264	63	32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara	A 2.4. program hiányzik a koncepcióból.	IGEN	
265	63	44	Egészségügyi Minisztérium	A szociális és egészségügy fejlesztési programok szétválasztása szükséges.	NEM	Véleményünk szerint a két program közös programcsomagban maradhat, a terjedőben lévő települési és térségi egészségterképek, egészségállapot felmérések rendszerint foglalkoznak a lakosság szociális helyzetével is.

A III. Célcsoport alfejezetre vonatkozó véleményekre adott válaszok és elvégzett módosítások

Sor-szám	Oldal	Vél. szám	Véleményező neve	Probléma	Kód	Változtatás
266	67	12	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	„cél a nyugati és keleti országrész közötti kapcsolat erősítése” jó megfogalmazás, de a további folytatás elhibázott. A két országrész egyértelmű összeköttetését az M8 autópálya dunaújvárosi hídon való átvezetése biztosítja.	IGEN	67. o. Habár az ágazati koncepciókban nem szerepel a régió közlekedése számára igen fontos a Győr-Tapolca gyorsforgalmi út ezért azt a koncepcióba beépítettük. A b) Közútfejlesztés első bekezdésében a következő korrekció történt: A közép-magyarországi és az észak-dunántúli hatmegyés együttműködésekre kell a hangsúlyt helyezni. Legfőbb cél a nyugati és keleti országrész közötti kapcsolat erősítése: M8 gyorsforgalmi út (Rábafüzes-Veszprém-Dunaújváros-Kecskemét-Szolnok) 62-es út, dunaújvárosi híd, illetve a 10-es útnak az M0-val történő összeköttetése. A Nyugat-Magyarország-Ausztria-Észak-Olaszország összeköttetését az M8-as fejlesztése segíti. A Bécs-Győr-Budapest innovációs tengelyre (IV. Helsinki folyosó) való ráfűződést szolgálja az M81 (Székesfehérvár-Kisbér-Győr/Komárom) és M63 kiépítése. A régió illeszkedése az észak-dél irányú V/B C “Helsinki folyosó”-hoz (Gdansk-Ploce), az M6-os útnak és Esztergom kapcsolatának megteremtése (M6-M0-M10) irányába történő folytatása teremti meg. A felsorolt fejlesztések döntően gyorsforgalmi utak megépítését jelentik. A régió nyugati felének észak-dél irányú kapcsolatának alakulását nagy mértékben javítaná a Győr-Tapolca gyorsforgalmi út. A régió külső kapcsolatainak építésében természetes határt szab a Duna. Ennek az akadálynak a feloldása csak új hidak megépítésével lehetséges: Esztergom-Párkány (közút, vasút), Komárom (közút), Adony (V0-s vasút!), Dunaújváros (közút, esetleg vasút is, ha Adonymnál nem).
267	67	73	Balatonederics Község Polgármestere	Kéri, hogy a Balatoni Regionális Rendezési Tervben pontosítottak szerint kerüljön a megyei úthálózatok fejlesztési programja a tervbe bedolgozásra. A Székesfehérvár- Veszprém- Országhatár (8. sz. főút) kialakítását 2x2 nyomsávossá javasolják	IGEN	(megjegyzés: a koncepcióban az Esztergom-Párkány hídnál lábjegyzetben a következő megjegyzést építettük be: A két kormány megegyezett a Mária-Valéria híd újjáépítésében, azonban a koncepció készítői, illetve a régió területfejlesztési szereplői szerint a gazdasági-társadalmi kapcsolatok /a térség EU régiós törekvései/ hosszabb távon egy új, az (M)10 úthoz kapcsolódó híd megépítését igénylik.)
268	67	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	„Cél a nyugati és a keleti országrész közötti kapcsolat erősítése” – jó a megfogalmazás, de további folytatás elhibázott.	IGEN	
269	67	59	Dunamenti Kistérségi Területfejlesztési Társulás	Fontos az M6, M8 és a dunaújvárosi híd megépítése.	IGEN	
270	67	32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara	Ne 10-es, hanem M10-es szerepeljen Esztergomnál	IGEN	
271	67	47	Fejér Megyei Állami Közútkezelő Kht.	3.1 Program b) részében szerepeljen a 63. sz. főút Fehérvárt elkerülő szakasza.	IGEN	
272	67	62	MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Szervezete.	Gyorsforgalmi úthálózatba kerüljön be Győr-Kisbér-Székesfehérvár és a Székesfehérvár-Kisbér-Komárom	IGEN	
273	67	87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	Az M8-ast nem szabad Székesfehérvárra vinni (inkább Sárbogárd, Enying felé)	IGEN	

274	67	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Győr-Tapolca gyorsforgalmi út megépítése szükséges a lehetőségekhez	IGEN	
275	67	47	Fejér Megyei Állami Közútkezelő Kht.	3.1 Programban említsék meg az M8-as mellett szükséges a 8-ast Fehérvár-Veszprém, a 81-est pedig Fehérvár-Győr között négy nyomúsítani.	IGEN	
276	67	62	MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Szervezete.	A Mária-Valéria híd kerüljön be az új hidakhoz, mert már rendelkezik építési engedéllyel.	IGEN	
277	67	89	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Esztergom-Párkányi Duna-híd, Komáromi Duna-híd szélesítés és további egy duna-híd	IGEN	
278	65	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	A növekedési centrumok fejlődését meghatározott célként határozza meg a koncepció, nem jelöli meg azonban ezek területi eloszlását és a konkrét településeket.	NEM	Ezek a növekedési centrumok az 1.1. Programban vannak definiálva és a 3.3 ábrán meg is vannak jelölve.
279	66	14	Komárom-Esztergom megyei Építész Kamara Titkársága	3.12. ábra a 3.2. oszlophoz két kiegészítés: - Informális kapcsolatok szakmai és igazgatási szinten - Célorientált alkalmi „információs” régiók működtetése, létrehozása	NEM	A javaslattal nem értünk egyet, nem tudjuk értelmezni a célorientált alkalmi „információs” régió kifejezést.
280	67	12	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	B2 Régió belüli...Az utolsó mondatban valószínűleg elírás van, a V/b helyett a V/c-re gondolnak.	IGEN	Mind a 67. és mind a 69. oldalon a V/B folyosót V/C-re korrigáltuk.
281	69	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Valószínű elírás, hogy a V/B. folyosót javasolja összekötni a 71. úttal. (V/C-re gondoltak a készítőik valószínűleg)	IGEN	
282	67	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	Az M7 autópálya felújítása és továbbépítése és az M8 gyorsforgalmi út megépítése a dunaujvárosi új Duna-híddal kiemelten szerepeljen	NEM	A koncepció az M8 vonalát Dunaujváros-Lepsény-Litér-Veszprém irányában támogatja, illetve ezzel párhuzamosan a Székesfehérvár-Veszprém vonalon az M80-t tartja szükségesnek.
283	67	61	Várpalota Város Polgármestere	Az M7-es és a 8-as összekötőjének nyomvonalában ellentétesek az érdekek	NEM	
284	67	24	Devecser Város Polgármestere	Elengedhetetlen a 8. sz. főút mielőbbi korszerűsítése.	NEM	A koncepció kiemelten foglalkozik a 8. sz. főúttal, mint M8-as gyorsforgalmi út fejlesztésével.
285	67	37	Nyergesújfalú Város	Szükséges lenne a 7-8-1-10 sz.	NEM	A koncepcióban az É-D irányú közlekedési kapcsolatok javítását szolgálják az

			Polgármestere	közlekedési utak É-D irányú összekötése.		említett gyorsforgalmi útfejlesztések (M10, M81, M6).
286	67	32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara	Az M10 esztergomi út hídján át Léva felé biztosítandó kapcsolatot javasolja szerepeltetni.	NEM	A javaslatban szerepelő új hidak és azok szerepe szerepel a 3.1. Program b) alpontjában.
287	67	14	Komárom-Esztergom megyei Építész Kamara Titkársága	Egy új komáromi közúti híd is szerepel a megyei és a nemzetközi koncepcióban.	NEM	
288	67	62	MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Szervezete.	Tatabánya ezer szállal kötődik Budapesthez és Győrhez, míg Székesfehérvárhoz a rossz közlekedési kapcsolatok miatt kevésbé.	NEM	Ezt a koncepció sem tagadja, hiszen Tatabánya a Budapest-Bécs innovációs tengelyen helyezkedik el.
289	67	37	Nyergesújfalú Város Polgármestere	Elsődleges feladat Komárom-Esztergom megye ÉK-i részének bekapcsolása a nemzetközi közlekedési hálózatokba.	NEM	Ez a célt szolgálja a koncepcióban több alprogram is. Egyrészt az M10-es révén (3.1. Program b1/ pont), másrészt az Esztergom-Tatabánya közúti kapcsolat megoldása (3.1. Program b2/ pont).
290	67	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Közlekedésfejlesztéshez – főleg az Észak-Dunántúli tengelyvonalak megjelenítése	NEM	
291	67	89	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Közlekedésfejlesztési kérdések az MTT Konceptió szerint	NEM	A koncepció készítői a módosítás során figyelembe vették az említett koncepciót.
292	68	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	A 3.13. ábra pontosításra szorul.	IGEN	A 3.13 ábra pontosítása a javaslatoknak megfelelően megtörtént.
293	68	32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara	A 3.13 ábráról hiányzik az M10 és az M0.	IGEN	
294	68	12	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	3.13. ábra nem világos, hogy a 88. sz. főút Tatabánya-Kisbér közötti szakasz rekonstrukció, a Kisbér-Sárvár közötti pedig egyéb fejlesztés.	IGEN	
295	68	12	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	A 3.13. ábra pontosításra szorul. pontatlanság tapasztalható a 83. sz. főútnál is, mely Pápát nem keletről, hanem nyugatról kerüli.	IGEN	
296	69	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	A Komárom-Pápa-Celldömök völgyében Szombathelyig húzódik ezért célszerű lenne a b1)-be tenni mert túlnyúlik a régió.	IGEN	
						69. o. Az első bekezdés a következővel egészült ki (mivel a Komárom-Szombathely közúti kapcsolat javítása elsősorban régió belüli célokat szolgál, marad a b2) pontban): A régiónak megfelelő a sugár irányú közlekedése, de gondjai vannak a haránt irányú

297	69	12	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	Hangsúlybéli eltolódások vannak, a Komárom-Pápa-Celldömök közötti kapcsolat igazából Komárom-Szombathely kapcsolat, amely az úthálózat fejl. tervben 88. sz. főútként szerepel, átmegy másik régióba, tehát célszerű a B1 fej-ben megjelentetni.	IGEN	közúti kapcsolatokkal. Meg kell oldani <i>Esztergom-Tatabánya-Oroszlány-Mór-Székesfehérvár</i> , továbbá a <i>Tapolca-Veszprém</i> , és a <i>(Komárom-) Kisbér-Pápa-Celldömök-Szombathely</i> közötti közlekedési kapcsolatot is. Javasolt az V/B C folyosó összekötése a 71-es úttal.
298	69	31	Lepsény Nagyközség Polgármestere	A Közútfejlesztés c. fejezetben a közúti rehabilitációnál, a fő közlekedési utak felújításánál a Régiót tekintve külön figyelmet érdemelnek azok a települések, amelyekben főútvonal halad át.	IGEN	69. o. A b3) rész a következők szerint módosult: b3/ Közúti rehabilitáció korszerűsítés Szükséges a 10-es, 63-as, M7-es, 70-es, 82-es, 83-as (Pápa-Devecser-Tapolca-84-es út), a 84-es, illetve a Tatabánya-Kisbér útvonal rekonstrukciója korszerűsítése . Meg kell oldani, hogy a gyorsforgalmi utak lecsatlakozásaitól megfelelően elérhetőek legyenek a települések, ipari telephelyek és az idegenforgalmi területek. Az elérhetőséget gyorsítja, egyúttal a települések belső környezeti terhelését mérsékeli a településeket <i>elkerülő utak</i> megépítése. Különösen fontos kiemelni azokat a településeket, melyeken főútvonalak haladnak át.
299	69	47	Fejér Megyei Állami Közútkezelő Kht.	A 70-es főút 7. sz. főútra változott, és korszerűsítése nem szükséges.	IGEN	elérhetőek legyenek a települések, ipari telephelyek és az idegenforgalmi területek. Az elérhetőséget gyorsítja, egyúttal a települések belső környezeti terhelését mérsékeli a településeket <i>elkerülő utak</i> megépítése. Különösen fontos kiemelni azokat a településeket, melyeken főútvonalak haladnak át.
300	69	93	Gárdony Város Polgármestere	Szükséges a koncepcióban szerepeltetni az M7-es autópálya elkerülő útjának megépítését.	NEM	Az M7-es autópálya elkerülő útjának megépítése véleményünk szerint nem szükséges, mert ezt a szerepet tölti be a volt 70-es most 7-es út, melynek korszerűsítésére sincsen szükség Fejér Megyei Állami Közútkezelő Kht szerint.
301	69	12	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	Az alapfogalmak legyenek tisztázva, egyértelműsíteni, mit jelent a fejlesztés, a rekonstrukció, és a rehabilitáció.	IGEN	„Fejlesztés” alatt új utak építését érti a koncepció. A rekonstrukció és a rehabilitáció szavakat korszerűsítés szóra cseréltük, mely a meglévő különböző szintű utak minőségi javítását, szélesítését, a pálya vonalvezetésének kisebb korrekcióit jelenti.
302	69	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Az anyagban használt fontosabb alapfogalmak (felújítás, rehabilitáció, rekonstrukció) tisztázása, egyértelművé tétele javasolt.	IGEN	
303	69	31	Lepsény Nagyközség Polgármestere	A Vasútfejlesztés c. fejezetben a koncepció nem számol azzal, hogy magántőke bevonásával halálraítélt szárnyvonalak megmenthetők lennének.	IGEN	69. o. Egy új c3) alpont került beépítésre c3/ Regionális vasúttársaság A MÁV, regionális fejlesztési szervezetek, valamint magántőke bevonásával megmenthetők, illetve fejlesztetők lennének az ágazati koncepciókban felszámolásra, illetve fejlesztésre nem javasolt szárnyvonalak.
304	69	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	A „Balatoni körvasút” kifejezést módosítani, és a vonatkozó 3.14 ábrát.	IGEN	A balatoni-körvasút alapvetően nem vasúthálózat (pálya) fejlesztést takar, hanem a meglévő hálózati olyan üzemeltetését , mely lehetővé teszi a tó körüli járatok működtetését. 69. o. A Vasútfejlesztés c1) pontja a következők szerint módosult:

305	69	11	Balatonfüzfő Nagyközség Önkormányzata	Bp-Székesfehérvár-Tapolca vasútvonal korszerűsítése, ill. annak részleges nyomvonal módosítása, kiváltása (Akarattya-Füzfő szakasz kiváltása).	IGEN	A Székesfehérvár-Szombathely, Tatabánya-Szombathely, Veszprém-Győr, Pápa-Győr, ~~Balaton-körvasút~~ , Székesfehérvár-Adony, a Duna-menti vasútvonal, Tapolca-Keszthely, Székesfehérvár-Tapolca, Tapolca-Boba vonalak korszerűsítése megoldandó. Ez utóbbi esetben az Ukk-Boba szakasz villamosítása különösen fontos, amely a Bajánsenye-Zalaegerszeg-Ukk vonalon keresztül – az V. számú közlekedési folyosó részeként – az első rangú nemzetközi törzshálózatba kapcsolja be a Székesfehérvár-Szombathely vonalat. A régió észak-nyugat – dél-keleti tengelyét érinti a főváros körül tervezett vasúti körgyűrű (V0-s) nyomvonala, kiépítése. Ennek a lehetséges hatásait értékelni kell, majd az ágazati elképzelésekkel – a régió érdekeit az ország érdekeivel összhangba hozva – egyeztetni. Megvalósítandó a „balatoni-körvasút”, amihez – bizonyos szükséges pályakorrekció mellett (Szabadbattyány-Balatonfüzfő szakasz) – a hálózat rendelkezésre áll, csak a megfelelő gépállomány hiányzik, ezzel biztosíthatók a folyamatos belső kapcsolatok a tó körül, a különféle térségek gyorsabb és látványosabb megközelíthetősége.
306	69	73	Balatonederics Község Polgármestere	Javasolják a vasúthálózat villamosítását a Balaton körül és a Keszthely-Tapolca-Celldömölk- Pápa- Győr vasúthálózat korszerűsítését.	IGEN	
307	69	87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	Szerepelnie kell a Balaton északi partján lévő vasútvonalnak a villamosításának.	IGEN	
308	69	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Műszaki korszerűsítés, villamosítás Tapolca-Szombathely, Tapolca-Székesfehérvár, Tapolca-Keszthely vonalon.	IGEN	
309	69	11	Balatonfüzfő Nagyközség Önkormányzata Polgármesteri Hivatal	A Budapest-Székesfehérvár-Tapolca vasútvonal korszerűsítése szükséges.	IGEN	
310	69	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	A szlovén vasúti összeköttetés után a Boba-Ukk közötti villamosításnak kell következnie.	IGEN	
311	69	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Az észak-balatoni Szabadbattyány-Tapolca vonal kritikus része a Szabadbattyány-Balatonfüzfő szakasz.	IGEN	
312	69	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Celldömölk-Tapolca-(majd Székesfehérvár) vonal fejlesztést igényel	IGEN	
313	69	32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara	Esztergom-Tatabánya útvonalon rekonstrukciót célszerű szerepeltetni.	NEM	
314	69	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	A közútfejlesztési munkarészeknél hangsúlyozottabban kellene megjelenni Veszprém megye vonatkozásában az észak-déli irányú fejlesztések szükségességének.	NEM	
315	69	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési	Közúti rehabilitáció a 8-as út lecsatlakozása Tapolcára Devecseren át.	NEM	

			Társulás			
316	69	62	MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Szervezete.	Oroszlány-Mór vasútvonal fejlesztése kiemelten szerepel Komárom-Esztergom megyei fejlesztési tervben.	NEM	Az említett vasútfejlesztés a régió koncepciójának is részét képezi.
317	71	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	A dunaujvárosi kikötő fontos szerepe a város logisztikai központtá válásában.	IGEN	71. o. A d1) pont második bekezdésében a következő korrekció történt: A Dunaujváros térségében lévő kikötő a közlekedéspolitikában országos érdekelttségű kikötőként szerepel és fejlesztése kiemelt feladat, ez segíti Dunaujváros logisztikai központtá válását. További logisztikai központtá válhat Dunaujváros, illetve Logisztikai bázis alakulhat ki Esztergom és Tatabánya térségében is.
318	71	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	A tapolcai repülőtér korszerűsítése is szerepeljen.	NEM	A tapolcai repülőtér korszerűsítése szerepel a koncepció 3.1. Program d2) pontjában.
319	71	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Kikötőfejlesztések: Komáromi a túloldalival egyeztetett módon, Szőnyi kikötőfejlesztés kellene és a Dunai kis üzemi kikötők.	NEM	A javasolt kikötőfejlesztések mindegyike szerepel a 3.1. Program d3) alpontjában.
320	73	35	Komárom-Esztergom Megyei Munkaügyi Központ	A Kapcsolatépítés a szomszédos térségekkel c. programban szükségesnek tartja a nemzetközi szinten történő kapcsolatok – Szlovákiával történő együttműködés hangsúlyozását.	IGEN	73. o. Az a1) alpont első bekezdése a következőkkel egészül ki: Bár a régiónak a szomszédos <i>Szlovákiával</i> , különösen annak a régióval határos déli térségével a kapcsolatai hiányosak (elsősorban politikai okokból). A politikai változásoknak és a várhatóan felépülő Duna-hidaknak köszönhetően ezek az együttműködések szorosabbá válnak. A kelet-magyarországi határon átnyúló együttműködések mintájára a régió északi térsége számára sem elérhetetlen egy EU régió kialakítása. Szükséges megyei szinten Komárom-Esztergom megye és Nyitra régió kapcsolatának erősítése.
321	73	25	Komárom-Esztergom Megyei Közigazgatási Hivatal	Túlságosan befelé fordul a koncepció. NEM tartalmazza a Duna-menti EU régió gondolatot.	IGEN	
322	73	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Eurorégiós fejlesztési elképzelések szerepeljenek	IGEN	
323	73	89	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	A jelenlegi kistérségi együttműködési szintet megyei együttműködési szintre kívánják emelni a szlovák oldallal közösen. Ebben önkormányzatok közötti együttműködés, gazdasági szervezetek közötti együttműködés és civil szervezetek közötti együttműködés valósítható meg	IGEN	
324	73	90	Polgármesteri Hivatal Tatabánya	Az EU régiós lehetőségek feltárása fontos cél.	IGEN	
325	73		Koncepció Készítői	Korrekciók a 3.2 Programban	IGEN	73. o. Az a3) alpontok a következőképpen módosultak:

						A régió nagytárségi kapcsolataiban, a számos dimenzióban vonzerővel rendelkező Közép-magyarországi régióval, az igencsak dinamikusan fejlődő, nyugati, ország határ menti kapcsolataira építő Nyugat-dunántúli régióval és a programok tekintetében Dél-dunántúli régióval és Dél-alföldi régióval egyeztetni szükséges a fejlesztési elképzeléseket, stratégiákat és programokat.
326	73	88	Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács	A szomszédos régiókat versenytársként kezeli, és nem épít a meglévő regionális együttműködésekre, közös problémakezelésre.	NEM	A koncepció 3.2 Programja a szomszédos térségekkel való kapcsolat építését tartalmazza, mely a2) és a3) alpontjaiban a szomszédos régiók, mint potenciális együttműködési partnerek jelennek meg.
327	74	14	Komárom-Esztergom megyei Építész Kamara Titkársága	3.16. ábra A Vértes-Velencei tó régió helyét meg kell jelölni.	NEM	A Velencei-tó – Vértes Térségfejlesztési Tanács területe régió a régióban. Az ábra a Közép-dunántúli régió határain túlnyúló kapcsolatokat jeleníti meg.
328	75	87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	Már él a Veszprém-Enying-Dunaujváros-Sárbogárd együttműködési irány.	NEM	A koncepció készítői nem értnek a javaslatlaltal egyet, az elemzések nem mutattak ki ilyen jellegű kapcsolatokat. A javasolt irányok nem szerepelnek sem a Veszprém, sem a Fejér megyei koncepcióban.
329	76	87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	A 3.17 ábrán az együttműködés irányainál jelenjen meg az Ajka, Pápa és a Győr-Veszprém irány	NEM	
330	76	88	Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács	Nem veszi figyelembe a régió bizonyos területeinek budapesti függését.	NEM	A problémákat a koncepció nem nevesíti, mert azt javasolja hogy stratégiát kell kidolgozni ezekre az irányokra. A 3.17 ábra azonban jól érzékelteti a felvetett problémát.
331	76	88	Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács	Nincsen térszerkezeti összegzése a koncepciónak.	NEM	A koncepció 3.17 ábráján megtalálhatók az ipari innovációs és az idegenforgalmi innovációs potenciál által rövidtávon együttműködő térségek, a vidékfejlesztés térségei, a lehetséges megyehatár menti együttműködések, a tartós térségi orientációs irányok, melyek í célcsoportok egy összegzését adják.
332	78	53	FVM Közép-Dunántúli Területi Főépítési Iroda	A városhálózat helyett az azt is magába foglaló településhálózatot kellene használni.	NEM	A koncepció készítői szerint a régió fejlődését segítené a kiegyensúlyozott városhálózat kialakulása. Ez természetesen egyben a településhálózat fejlődését is jelenti.
333	79	32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara	3.18. ábra nem világos, magyarázatra szorul.	IGEN	Az ábra kikerült a koncepcióból.

A 4. fejezetre vonatkozó véleményekre adott válaszok és elvégzett módosítások

Sor-szám	Oldal	Vél. szám	Véleményező neve	Probléma	Kód	Változtatás
334	83	82	Pénzügyminisztérium	A régió belüli feladatmegosztás, a kistérségekkel, a megyékkel való kapcsolati mechanizmus részletes kidolgozása azonban a régiók tanácsának, s így a koncepció készítőik feladata. Az e fejezetben tárgyalt, 2.4. alatti elgondolások sok tekintetben vitathatóak.	IGEN	83. o. A koncepció 4. fejezetének 1. pontjában a következő korrekciók történtek: (Intézmény- és eszközrendszer Eszköz- és intézményrendszer) Magyarországon a területfejlesztési törvény következtében létrehozott regionális fejlesztési tanácsok - nem részei az állami intézményi hierarchiának, - nem kapcsolódnak - mivel nincs - regionális választott testülethez. A regionális fejlesztési tanácsok összetétele - a demokratikusan választott testületekből való delegálás révén - a regionális (ön) kormányzathoz közelítenek. Dönteni kell arról, hogy a régió az állami vagy az önkormányzati hierarchia része-e, esetleg sikerül találni egy olyan működőképes formát, amely integrálja a kettőt. Mindegyik esetben szükséges a területfejlesztésről és rendezésről szóló törvény módosítása. A Területfejlesztési Törvény küszöbön álló módosítása után minden
335	83	76	Mór Kistérségi Társulás Elnöke	A Velence-tavi - Vértes Kiemelt Térség a Közép-Dunántúli Területfejlesztési Tanács alatt működő, a kistérségek által igényelt tevékenységű szervezet alakuljon.	IGEN	bizonynal ez a probléma rendeződik. A döntésnek megfelelően átalakuló alapintézmény (a Regionális Tanács) jellege szerint lehet kialakítani a működés szervezeti és működtetési rendjét.
336	83	45	Nagylók Község Polgármestere	Csak a területfejlesztési feladatokat ellátó intézményrendszer kerüljön kialakításra.	IGEN	1. Az intézményrendszer kialakításához szükséges lépések
337	85	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	A kamarákról írott két mondat teljesen értelmezhetetlen. Indokolatlan a kamarák negatív színben való feltüntetése.	IGEN	1.1. Külső – kormányzattól függő – feltételek
338	83	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Konkrétan meg kellene fogalmazni a regionális intézményrendszerre vonatkozó javaslatokat.	IGEN	a) Egységes átszervezés A regionális intézményi építkezéshez első lépcsőben ~~át kell tekinteni~~ szükség lesz áttekinteni a meglévő általános, és a területfejlesztéshez kötődő regionális intézmények feladat- és hatáskörét. A legtöbb tárcához tartozó területi dekoncentrált szervezet esetében kismértékű területi, lehatárolási korrekcióra ~~van~~ lesz szükség- míg Várható, hogy több intézmény esetén már a <i>tervezési-stratégiai régió</i> határai fognak jelenteni jelentik a szervezet "földrajzi hatáskörét" és ennek megfelelően fognak átrendeződni. Ugyanakkor az új tervezési-statisztikai alaprendszert követni fogják a nagy szolgáltatási rendszerek is a közvetlen gazdaságszervezés szintjén (banki, kereskedelmi, biztosítási, stb. hálózatok).
339	83	25	Komárom-Esztergom Megyei Közigazgatási Hivatal	A koncepció kialakításánál érdemes figyelembe venni a régiókra vonatkozó kormánydöntéseket.	IGEN	A különböző állami és "félállami" intézmények sokszínű és nagyon különböző területi lehatárolása, érdekeltsége, hatásköre azt mutatja, hogy a szakágazati szervezetrendszer külön-külön fejlődött. Az összkormányzati érdektől eltérően más-más területekre hasonló szervezeti felépítéssel, létszámgigénnyel, technikai felszereltséggel, informatikai rendszerekkel épültek ki.

					<p>Egyértelműen sürgős kormányzati feladat ennek megszüntetése, a hatékonysági követelmények figyelembevételével történő egységes - fejlesztési régióra vonatkozó – átszervezés lebonyolítása, a hosszútávon működőképes szervezetrendszer kialakítása.</p> <p><i>b) A területfejlesztéshez kapcsolódó regionális intézményrendszer</i></p> <p>Jelenleg is vannak a területfejlesztéshez kapcsolódóan működő <i>regionális intézmények</i>, ezek működése azonban <i>koordinálatlan</i> a saját feladataik ellátásának belső indoklottsága szerint szerveződött. Működésük összehangolása olyan folyamat lehet, amely feltehetően gyengíti a tárcák ellenállását és megsokszorozhatja a közöttük mintegy koordinátorként is fellépő regionális intézmények működésének hatékonyságát.</p> <p>A regionális léptékű területfejlesztéshez kapcsolható intézmények</p> <ul style="list-style-type: none"> - területi hatókörükben, - működési mechanizmusukban, - finanszírozási szempontból <p>rendkívül eltérőek és - kivéve az azonos minisztérium felügyeleti szerv alá tartozókat - <i>gyakorlatilag nincs működési kapcsolatuk egymással.</i></p> <p>Ezek az intézmények különböző módon értelmezik regionális szerepüket. Furcsa módon a legnagyobb együttműködési készség azok részéről mutatkozik meg, akik nem rendelkeznek pénzügyi források felett. Tehát a tárcák nagy része rendelkezik regionális szinten vagy a megyékben intézményekkel. Ha ennek az intézményrendszernek a saját a fejlesztési források forrásai decentralizációját úgy sikerül megoldani, hogy</p> <ul style="list-style-type: none"> - tevékenységük a regionális tanáccsal (amelyben az egyes ágazatok is képviseltetik magukat) összehangolt összehangolható lesz, <p>a regionális területfejlesztési munkaszervezet mintegy moderátor, szervezőerő maga köré tudja gyűjteni indokolt munkamegosztással a jelenlegi és a továbbiakban kiépülő regionális szervezeteket, akkor <i>a regionális területfejlesztési eszközök megsokszorozott hatással működhetnek.</i></p> <p>Ebben a vonatkozásban a majdan felálló regionális tanácsnak és munkaszervezetének jelentős szerepet kell felvállalnia.</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>A tanács megerősítését a forrás és a munkaszervezeti oldal mellett olyan szabályozással lehet megteremteni, amely az országos fejlesztési programba ágyazott „ágazati programok” megvalósítása érdekében egyedi szabályozási elemeket törvényi szinten rögzít. Pl. a három oldalnak külön-külön belső ügyrendjének, belső tervezési, programozási, egyeztetési mechanizmusának kell lennie. Ennek egyik következménye, hogy a minisztériumokban az ágazati egységek mellett meg kell erősíteni az egyes területekkel foglalkozó egységeket, átszervezéseket kell végrehajtani.</p> <p>1.2. Belső feltételrendszer</p> <p><u>a) A regionális tanács megerősítése</u></p> <p>A hatékonyan működő, stabil <i>munkaszervezet</i> és a rendelkezésre álló <i>regionális források</i> természetesen a tanács megerősítést fogják szolgálni. A regionális tanács jelenleg még <i>kevésbé van felkészülve a regionális gondolkodásra, érdekképviseletre</i>, a dolgok természetes rendje szerint. Tudatosan kell azonban törekedni arra, hogy ebben a vonatkozásban ma még értelemszerű lemaradás minél hamarabb kiküszöbölődjön.</p> <p>A <i>kormányzati oldal</i> szereplői Budapesthez kötött állami hivatalnokok, egyes esetben delegáltak, akiknek több-kevesebb ismeretük van az adott régióról. Az ágazatoknak nincs kiérlelt országos és regionális fejlesztési programja. Néhány központi kormányzati beruházás esetében szakágazati feladatra koncentráltó beruházás folyik. Nem világos, hogy ki és miben működjön együtt. A törvény nem szabályozza a kormányzati szervek együttműködését.</p> <p>A kormányzati oldal ügyrendjét érdemes kidolgozni és szervezett keretek között koordinálni.</p> <p>A regionális tanácsok <i>önkormányzati oldala</i> a résztvevő megyék a kistérségi képviselők képviselői. A kistérségek (29) létrehozták egyeztető fórumukat. Az önkormányzati oldal ügyrendje szintén kidolgozandó.</p> <p>A <i>kamarai oldal</i> heterogén, az önkormányzatokkal közös fejlesztési ügyekben kevésbé érdekelt, járatlan, bizonytalan. Gazdaságsszervező szerepük és lehetőségeik a regionális tanács intézményében ma még nem jelentkeznek.</p> <p>A harmadik oldal - több nagy, a régióban érdekelt - céggel közösen alakítsa ki ügyrendjét.</p> <p><u>b) A regionális tanács munkaszervezetének felépítése</u></p> <p>A KHT formában létrehozott <i>regionális fejlesztési ügynökség</i> alapító okirata egyszerre képes keretet biztosítani titkársági, ügynökségi, kohéziós, tervezési, monitorozási tevékenységnek.</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>A hazai regionalizmus jelenlegi szintjén, a regionális fejlesztési ügynökség <i>fő feladata a régióépítés</i>. Két irányban kell segíteni ezt a folyamatot: a régió <i>belső</i> gazdasági, társadalmi erővonalainak kialakításával, illetve megerősítésével, a régió <i>külső</i> pozíciójának erősítésével (imázs-alkotás, régiómarketing stb.). Ehhez mindenképp a <i>regionális stratégia kimunkálása</i>, elfogadtatása, ismertetése, majd a <i>regionális programozás</i> beindítása, a <i>programozási folyamat menedzselése</i> szükséges. El kell sajátítani az Unió normáit, és fel kell készülni a forrásadaptációra. A <i>regionális programozás</i> folyamatából szervesen következő projektalkotással, <i>projektmenedzseléssel</i> zárul az a feladatkör, amely kiépítésére a következő időszakban a regionális fejlesztési ügynökség irányításának törekednie kell. A fentiek tükrében a regionális fejlesztési ügynökség <i>rövid távon megvalósítandó feladatai</i> a következők:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a stratégiaépítés dunántúli és közép-magyarországi kontextusban, - regionális programozás a három szomszédos, valamint a Balaton régióval koordinációban, - projekt készítés és –menedzselés a három megyével közösen, - regionális marketing, regionális imázs építés, - a saját feladatok nyomon követése, ellenőrzése, - EU és PHARE programokhoz kapcsolódó teendők ellátása, <p>vertikális és horizontális koordináció a területfejlesztési tervezés és megvalósítás szereplői és intézményei között.</p> <p><u>c) A regionális fejlesztési ügynökség szervezete, kapcsolatrendszere (4.1. ábra)</u></p> <p>A szorosan kapcsolható intézmények</p> <ul style="list-style-type: none"> - regionális monitoring központ (kiépítésének megkezdése), - Közép-Pannon területfejlesztési oktatóbázis (oktatási rendszer kiépítésének megkezdése), - megyei vállalkozásfejlesztési központok (tanácsadás, befektető-vonzás, vállalkozói marketing, képzés, mikro-hitelezés), - Közép-Pannon RFT (középvállalkozások hitelezése, kockázati tőkebefektetés, infrastruktúra fejlesztés, fejlesztő konzorciumok meghitelezése az MFB-vel közösen, befektető közvetítése stb.), - gazdasági kamarák szervezetei (tanácsadás, információ, marketing, technológiai transzfer, befektetők közvetítése stb.) - munkaügyi központok illetve képzőközpontok (munkaerőképzés, átképzés)
--	--	--	--	--	--

					<ul style="list-style-type: none"> - egyes speciális szervezetek, amelyek feladatuk szerint maguk is fejlesztési ügynökségi teendőket látnak el, (a RIB és titkársága) - tudományos intézetek - a civil szervezetek <p>A területfejlesztés számos szeletére rendelkezésre állnak már <i>szakmai stábbal és gyakorlattal rendelkező intézmények</i>. A regionális fejlesztési ügynökségnek ezek tevékenységét kellene a regionális stratégia mentén koordinálni.</p> <p>Az ügynökség <i>személyi állománya</i> a feladatok és források egyensúlyának arányában bővíthet. A jelenlegi három fős létszám nagymérvű – <i>8-15 fős</i> – emelése csak jelentős állami és más külső források bevonásával lehetséges. A rendelkezésre álló humán erőforrások nagyságrendjétől függetlenül <i>négy fő területre szükséges munkacsoport</i> kialakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stratégia-építés, program koordináció, - projektmenedzselés (benne az oktatási rendszer), vállalkozásfejlesztés, - marketing és PR tevékenység, regionális koordinációval, - adminisztráció, monitoring és pénzügyek. <p><u>d) A regionális fejlesztési ügynökség finanszírozása</u> A nemzetközi példák szerint 5-30%-ban vállalkozói alapon történik a hasonló "cégek" finanszírozása (kivételek alól Nagy-Britannia, ahol egyes esetekben eléri a 100%-ot is). Általános az a gyakorlat - és Magyarországon feltétlenül követendő -, hogy legalább működésének első 3-5 évében <i>stabil állami finanszírozással kell fenntartását biztosítani. Ez évi 50 millió forintos költségvetési forrást igényel. Javasolható hosszútávon az 50%-os állami támogatás fenntartása.</i></p>	
340	83	18	Fejér Megyei Munkaügyi Központ	A 4. fejezetnek nem kellene szerepelnie a koncepcióban.	NEM	A területfejlesztési koncepciók részletes tartalmi követelményei (18/1998. /VI.25./ KTM rendelet) a II javaslat tevő fázis e) pontjában előírja a fejlesztés eszköz és intézményrendszere tárgyalását.
341	83	48	Szociális és Családügyi Miniszter	A koncepció érvényesítése című fejezet nem való a koncepcióba.	NEM	
342	83	18	Fejér Megyei Munkaügyi Központ	A koncepció érvényesítése c. fejezet nem lehet a Koncepció-tervezet része.	NEM	
343	86	9	Summa Marketing Bt.	c) részben a dunántúli területfejlesztési oktatóbázis helyett a Közép-Pannon régiófejlesztési oktatóbázis szerepeljen.	IGEN	Az 1.2 rész c) pontjában a dunántúli területfejlesztési oktatóbázis helyett Közép-Pannon területfejlesztési oktatóbázist szerepeltetünk.
344	89	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium	Az anyagban szükséges megemlíteni, hogy a vízvédelmi beruházásokhoz, mint alapvetően önkormányzati	NEM	A saját erőként működtethető forráselemek megtalálhatók a 4. fejezet 2.1 pontjában.

			Fejlesztési Főosztály	beruházásokhoz a további állami támogatás biztosítása mellett sem nélkülözhető az önkormányzati és/vagy lakossági tehervállalás.		
345	90	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Phare pénzek felhasználhatóságát hiányolja	IGEN	90. o. 2.2. végére a következő kiegészítés került beépítésre: A csatlakozásra való felkészülés következtében folyamatosan bővül azon EU pénzügyi források köre. Az EU integrációt segítő újabb források nyílnak meg a térség számára: ISPA, SAPARD, Leonardo. A régió északi szlovák határ menti térségei még részesedhetnek a most tervezés alatt lévő 2000-2006 közötti időszakra szóló bilaterális magyar-szlovák Phare CBC forrásból.
346	94	86	Tata város Polgármestere	Hiányzik a koncepció monitoring rendszere és hiányos az eszközszer	IGEN	94. o. A koncepció végére beillesztettük a monitoringot: Monitoring rendszer
347	94	88	Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács	Nem foglalkozik az anyag a területi monitoring rendszerrel kapcsolatos igényekkel.	IGEN	A térség fejlesztése megköveteli, hogy annak folyamatait egységes, a környezeti, a természeti, a gazdasági, a társadalmi, a településhálózati alrendszerek komplex hatásait regisztráló figyelőrendszerrel folyamatosan kövessük. Ez az integrált monitoring rendszer szervesen kapcsolódik a területfejlesztés intézményrendszeréhez, ugyanakkor ki kell szolgálnia a térség iránt érdeklődő befektetőktől kezdve a fejlesztési koncepció megújításán át, a tudományos kutatást is. Célszerű a monitoring rendszer szervezetét a térségmenedzsment részeként működtetni. A koncepció felülvizsgálata és ártértékelése szinten 2002 után válik szükségessé. Az esetleges politikai döntés, a politikai régiók kialakításáról természetesen más helyzetet teremt, de a regionalizmust az sem képes gyorsítani.
348	95	80	Velencei-tavi Térségi Tanács	A Velencei-tó Kistérségi Társulásnak nem csak 1 település a tagja.	IGEN	A mellékletben szereplő adatot korrigáltuk
349	98	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	A 3. sz. melléklet utolsó előtti javaslata "Szennyvíztisztítók, partvédművek, gátak építése, anyagnyerőhelyek rekurvizációja a vízlépcső előtt" - a sajtóhírből függetlenül - önmagában nem értelmezhető. a szöveges részből pedig nem állapítható meg, miről van szó.	IGEN	A mellékletek Infrastruktúra részében a következő módosítás történt: Szennyvíztisztítók, partvédművek, gátak építése, anyaglelőhelyek rekultivációja a ~~vízlépcső előtt~~ Duna partja mentén.
350	98	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	Ne csak nemzeti és nemzetközi irányokat adjon meg a koncepció az alapelveknél	IGEN	A koncepció mellékletébe került be a Közép-Dunántúl az OTK-ban és a régiót alkotó megyék koncepcióiban.
351	98	71	Magyar Bányászati Hivatal Ásványvagyon-gazdálkodási Főosztály	3. mellékletben figyelembe kellene venni azokat a bezárt és megfelelő módon rekultivál(ando)t bányákat, amelyek	NEM	A 3. mellékletben csak a kistérségek által megjelölt problémák és javaslatok szerepelnek.

				idegenforgalmi célokra hasznosíthatók lennének.		
352	99	84	Balatonfelvidéki Térségfejlesztési Társulás	Javaslat a 3. melléklet kiegészítésére	IGEN	A 3. melléklet közlekedés részéhez a gondokat kiegészítettük a következőkkel: Tapolca-Győr gyorsforgalmi út hiánya (3.7) 8-as útról lecsatlakozás Tapolcára Devecseren át (3.7) ugyanítt a javaslatokhoz beépítésre kerültek a következők: Tapolca-Győr gyorsforgalmi út létrehozása (3.7) 8-as útról lecsatlakozás megvalósítása Tapolcára Devecseren át (3.7) az ipartelepítéshez pedig további két javaslat került: Tapolcai ipari park létrehozása (3.7) Zalahalápon a működő ipari terület további fejlesztése (3.7)
353	99	48	Szociális és Családügyi Miniszter	A melléklet munkaerőhelyzetre vonatkozó részével kapcsolatban több probléma is van.	NEM	Megállapítással egyetértünk a táblázat a kistérségben javasoltakra vonatkozó. A koncepció azt nem tartalmazza.
354	99	48	Szociális és Családügyi Miniszter	A rendelkezésre álló szabad munkaerő nyilvántartás és folyamatos képzés már létezik	NEM	
355	99	48	Szociális és Családügyi Miniszter	Politikailag igen veszélyes a cigányfoglalkoztatás és a hulladékudvarak kapcsolatát említeni	NEM	

2/b. melléklet A programozás, illetve rendezési terv során megoldandó feladatokra vonatkozó vélemények

Sor-szám	Oldal	Vél. szám	Véleményező neve	Probléma	Kód	Változtatás
1		9	Summa Marketing Bt.	Ösztönözni kell a regionális stratégiai és operatív intézmények és szervezetek létrejöttét és működését.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
2		11	Balatonfüzfő Nagyközség Önkormányzata	A Balaton térségének fejlesztéséért felelős szervezet egyértelmű megjelölése.	NEM	A Balaton térségéért felelős szervezet egyértelmű megjelölése nem a koncepció feladata.
3		11	Balatonfüzfő Nagyközség Önkormányzata	A fejlesztési forrás nagyságának rögzítése	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
4		27	Kisapostag Község Polgármesteri Hivatala	A polgármester elküldte a koncepció egyeztetési változatához az Önkormányzat által készített helyzetelemző véleményt a falujukról.	NEM	Az elküldött anyagban foglaltakat a programozás során szükséges figyelembe venni.
5		28	Lajoskomárom Nagyközség Polgármesteri Hivatal	Szükséges lenne egy kistérségi fejlesztési iroda felállítása.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
6		31	Lepsény Nagyközség Polgármestere	Az M7-es autópálya fizetőssé válásával kapcsolatos helyzetet is kezelni kellene.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
7		55	Lábatlan Nagyközség Polgármestere	javaslatok Lábatlan és térségére.	NEM	A jelzett javaslatok a programozás során veendők figyelembe.
8		71	Magyar Bányászati Hivatal Ásványvagyon-gazdálkodási Főosztály	Kéri figyelembe venni a Magyar Geológiai Szolgálat országos nyilvántartásában szereplő ásványi nyersanyag előfordulásokat is.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
9		71	Magyar Bányászati Hivatal Ásványvagyon-gazdálkodási Főosztály	A végleges tervek készítése során a Veszprémi Bányakapitánysággal történő egyeztetést igényelnek a régióban lévő bányatelkek és kutatási területek.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
10		71	Magyar Bányászati Hivatal Ásványvagyon-gazdálkodási Főosztály	A koncepció megvalósítására vonatkozó terveket gázvezetékek és tartozékaik vonatkozásában egyeztetni szükséges az illetékes üzemeltetőkkel.	NEM	A jelzett probléma a rendezési tervben megoldandó feladat.

11		71	Magyar Bányászati Hivatal Ásványvagyon-gazdálkodási Főosztály	Figyelembe kell venni a gáz- és kőolajüzemű létesítmények biztonsági övezetéről szóló 6/1982 (V: 6.) IpM rendelet előírásait és a kapcsolódó szabványokat.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
12		75	Matáv Rt. Soproni Területi Képviselői Központ	Folyik egy programjuk, amely az oktatási intézményeket is érinti, és amely mindenképp említést érdemel a fejlődés új kihívásaira való tudatos felkészülés keretében.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
13		81	Gárdony Város Polgármestere	Szükség van a térség belső kommunikációs hálózatainak vizsgálatára.	NEM2	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
14		87	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács	Nem fogalakozik igazán a tulajdonszerkezettel.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
15		91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	A munkaerő-piaci helyzettel foglalkozni kell a programozásnál is.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
16	13	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	A falvak elnéptelenedésének csökkentése érdekében a lehetőségként jelzett funkcióváltás csak látszatmegoldás.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
17	21	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	Hiányosság, hogy az anyag nem foglalkozik kellő mértékben a tulajdonszerkezet váltással és az ezzel kapcsolatos következményekkel.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
18	21	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	Fejér megyénél célszerűnek mutatkozik az öntözéses gazdálkodás kérdésének elemzése, és utalni kellene a meglévő halas tavi vízhasználatok kérdéskörére.	NEM	A javaslat az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
19	22	41	Állami Erdészeti Szolgálat Budapesti Igazgatósága	A koncepcióra ill. a területfejlesztési programokra befolyást gyakorló erdőgazdálkodói tevékenység csak a nyilvántartásba vett erdőgazdálkodó esetében történhet.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
20	22	41	Állami Erdészeti Szolgálat Budapesti Igazgatósága	Az erdő és vadállomány hasznosítása szempontjából az erdőtörvény és a vadászati törvény előírásait kell figyelembe venni.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.

21	23	41	Állami Erdészeti Szolgálat Budapesti Igazgatósága	A károsítása elleni védelemnél az erdőtvény 49.§-ának, az erdővédelmi bírság megállapításánál a 103 § (3) és (4) bekezdésének előírásait kell alkalmazni.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
22	26	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	Indokolt lenne a lehetőségeket (ipari termelési klasszterek esetében) részletesebben elemezni és a meglévő és lehetséges kapcsolatokkal a régió teljes területét lefedni.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
23	3	41	Állami Erdészeti Szolgálat Budapesti Igazgatósága	Megvalósítás – a közeljövőben kidolgozásra kerülő területfejlesztési programoknak már ténylegesen figyelembe kell venni a 29/1997 (IV. 30.) FM rendelet 2. sz. mellékletében feltüntetett körzeti erdőterveket.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
24	3	41	Állami Erdészeti Szolgálat Budapesti Igazgatósága	Időintervallum – összhangban kell lennie a vonatkozó körzeti erdőtervekkel, be kell vonni a soron következő tervezési munkákba megfelelő szintű erdészeti képzettséggel rendelkező szakembereket is az erdők esetében.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
25	30	10	Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Főfelügyelőség	A vízparti rekreációnál figyelembe kell venni a közvetlen vízparti területek terhelhetőségét (pl. Velencei-tó) a vízparti terület vízbázis védelmének prioritását (pl. Ercsi kavicssterasz), a tervezett 6. sz. út négy nyomúsítás terület igényét, a forgalomból adódó korlátozásokat	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
26	30	30	Magyar Geológiai Szolgálat Közép-dunántúli Területi Hivatal	Az örökölt környezeti problémák miatt célszerű lenne az érintett térségekben a felszínközeli rétegek szennyezettségi helyzetképét elkészíteni	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
27	31	10	Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Főfelügyelőség	A védett természeti területek paragon hagyása helyett az indokolt és célszerű művelés feltételeit kell megteremteni.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.

28	31	10	Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Főfelügyelőség	2.2.3. fejezet 8. pont Szárazodás... mellett javaslom a vizesedés kedvezőtlen hatását is megvizsgálni, ugyanis a külterületek privatizációjával a vízvezető árkok karbantartása, a vizek kártétel nélküli levezetése nincs biztosítva.	NEM	A javaslat az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
29	31	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Lehetőségként említendő a közmunka igénybevétele a környezet- és vízgazdálkodás területén.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
30	31	30	Magyar Geológiai Szolgálat Közép-dunántúli Területi Hivatal	A bányavállalkozó feladata a kisebb-nagyobb mélyedések rendbetétele; a régebbi tájsebek rekultivációjára támogatás nyerhető pályázat útján	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
31	31	30	Magyar Geológiai Szolgálat Közép-dunántúli Területi Hivatal	A különböző nyersanyagok bányászatára alkalmas területekről a Magyar Geológiai Szolgálat pontos nyilvántartással rendelkezik	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
32	31	41	Allami Erdészeti Szolgálat Budapesti Igazgatósága	Szükséges a regionális szennyvíztisztító program mielőbbi megvalósítása a Közép-Dunántúlon.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
33	31	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	A külterületi ingatlanokra történő üdülőtellek kijelölésekor gondoskodni kell az ivóvízzel való ellátásról is.	NEM	A javaslat a rendezési tervben a programozás során megoldandó feladat.
34	31	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	A hidrogeológiai védőterületeken elhelyezkedő mezőgazdaságilag művelt területeken a műtrágyázás és a növényvédelem technológiájának a tájállapothoz kell igazodnia, ill. e tevékenység engedélyezése és ellenőrzése szükséges.	NEM	A javaslat az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
35	31	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	A felhagyott és nem rekultivált bányaterület, tájseb potenciális veszélyforrás. Ezért a rekultivációnak a bányaművelés alatt meg kell kezdődnie.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
36	31	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	A csatornázatlan települések esetében a szennyvízkezelés egyedi megoldásait is számításba kell venni.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.

37	31	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	A megfelelő fokú szennyvíztisztítás is követelmény kell, hogy legyen a csatornázással együtt.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
38	33	10	Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Főfelügyelőség	Zajvédelmi szempontból általánosságokat tartalmaz, a konfliktuspontok feltárása hiányzik. Szükséges a koncepció zajvédelmi szempontjainak megfogalmazása.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
39	34	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	A Hírközlés vonatkozásában a mobil távközlés berendezéseinek helyigényét is figyelembe kell venni.	NEM	A javaslat a rendezési tervben megoldandó feladat.
40	35	32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara	A Duna-menti települések korábban funkcionált kisebb kikötőinek felülvizsgálatát javasolja, kitérve a szlovákiai területekkel létesítendő folyami kapcsolatokra, kommunikációra is.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
41	41	80	Velencei-tavi Térségi Tanács	Az új ipartelepek terjeszkedése Székesfehérvár és a Velencei tó viszonylatában veszélyt jelent.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
42	46	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	További átfogó vidék és falufejlesztési programcsoportok kidolgozása szükséges. A meglévő koncepciók és tervek összehangolása lenne kívánatos, nem továbbiak készítése.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
43	47	19	Veszprém Megyei Földhivatal	Mezőgazdaságban vannak sürgősen megoldásra váró feladatok.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
44	47	24	Devecser Város Polgármestere	Kiemelten kezelendő a vidékfejlesztés területén a gazdaságosan művelhető birtokszerkezet kialakításának támogatása, ill. a kertészeti tevékenység és a gyógynövénytermesztés feltételeinek megteremtéséhez a központi segítség.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
45	47	24	Devecser Város Polgármestere	A mezőgazdaságból munkanélkülivé vált személyek és az alacsonyan képzett munkavállalói réteg képzésének biztosításáról gondoskodni kell.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.

46	47	28	Lajoskomárom Nagyközség Polgármesteri Hivatal	Lajoskomárom mezőgazdasági potenciálját tartalmazó kiegészítés.	NEM	A plusz információk az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
47	47	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Az anyag több program elindítását kezdeményezi, melyeket a kistérségi fejlesztési társulásokkal, a megyei területfejlesztési tanácsokkal és a Balaton Fejlesztési Tanáccsal lenne célszerű egyeztetni.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
48	47	29	Veszprém Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Az említett programok egyeztetését javasolják a kistérségi fejlesztési társulásokkal, a megyei területfejlesztési tanácsokkal és a Balaton Fejlesztési Tanáccsal.	NEM	A programok egyeztetése majd a programozás feladata lesz.
49	47	31	Lepsény Nagyközség Polgármestere	A Környezetorientált vidékfejlesztésben nem oszt szerepet a koncepció a kistérségnek - csak általában.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
50	47	31	Lepsény Nagyközség Polgármestere	A vidékfejlesztési mintaprogram központi elemei közül több az ismeretlen, mint az ismert.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
51	47	41	Állami Erdészeti Szolgálat Budapesti Igazgatósága	A védendő természeti értékek nemcsak növénytani és állattani, hanem földtani, tájképi és kultúrtörténeti értékek. A természeti és táji értékekre épülő turizmus fejlesztésénél is figyelembe kell venni ezt a szempontot.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
52	47	54	Polgármesteri Hivatal Moha	Öntözéses gazdálkodást újra kellene éleszteni.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
53	47	56	Vászoly Község Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala	Még nagyon gyenge lábakon áll az agrártámogatás.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
54	47	56	Vászoly Község Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala	A vidékfejlesztési mintaprogram kidolgozását csak központi forrásból tudja elképzelni.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
55	47	59	Dunamenti Kistérségi Területfejlesztési Társulás	Kiemelten kezelendő a kistérség, mert mezőgazdasági, agrárfejlesztések szükségesek.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
56	47	83	FVM Veszprém megyei	Javaslatot tesznek a vidékfejlesztés	NEM	A javasolt csoportosítást az Agrár és Vidékfejlesztési Program készítése során

			Földművelésügyi Hivatal	céljainak bontására és csoportosítására az anyag összeállításánál.		szükséges figyelembe venni.
57	47	91	Kisbér Város Polgármestere	A kisbéri kisgazdák mezőgazdasági fejlesztési koncepcióját vegyék figyelembe.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
58	47	91	Komárom- Esztergom Megyei Közgyűlés	Az Agrárium rész gyenge	NEM	Az agrárium bővebb kifejtése az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
59	49	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	A Gönyű és Dömös között elkészült vízgyűjtő-gazdálkodási terv hosszú távú koncepciójának figyelembe vételét javasolják.	NEM	Az említett vízgyűjtő-gazdálkodási tervet a programozás során szükséges figyelembe venni.
60	49	13	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Főosztály	A területen keletkező szennyvizek tisztítására és elhelyezésére vonatkozó koncepcióval adós marad az anyag.	NEM	A jelzett koncepciót a térség megyéi elkészítették, azokat a programozás során szükséges figyelembe venni..
61	49	19	Veszprém Megyei Földhivatal	Megoldandó probléma a bányaművelés után felhagyott területek hasznosítása.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
62	49	26	MTESZ Veszprém Megyei Szervezete	Zaj és rezgésvédelem szempontjából a koncepció konkrétumokat nem tartalmaz.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
63	49	28	Lajoskomárom Nagyközség Polgármesteri Hivatal	A szennyvízkezelés megoldása központi támogatás kérdése.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
64	49	40	Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal	A környezetvédelem fejezetei csak általános megállapításokat tartalmaznak, indokolt lenne a koncepció részletesebb kidolgozása.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
65	49	41	Állami Erdészeti Szolgálat Budapesti Igazgatósága	Rekultiváció, rehabilitáció - ezek során az eredetileg előírt művelési ágat kell visszaállítani.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
66	49	56	Vászoly Község Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala	A Balaton északi partján komoly gondokat fog okozni a személtelhelyezés.	NEM	A jelzett probléma a rendezési terv készítése során megoldandó feladat..
67	49	72	Környezetvédelmi Minisztérium Közigazgatási Államtitkár	A KFVM kialakította EU konform prioritását a szennyvízelvezetéssel kapcsolatos támogatását 8006/1998. (KHV Ért. 21) KHVM.	NEM	A jelzett anyagot a programozás során szükséges figyelembe venni.
68	49	72	Környezetvédelmi Minisztérium	A programból teljesen hiányzik a levegőtisztaság és a zajvédelem kérdése.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.

			Közigazgatási Államtikára	Mindenképp ki kell ezekkel a részekkel egészíteni a koncepciót.		
69	49	73	Balatonederics Község Polgármestere	Fokozott gondot kell fordítani a Balaton vízgyűjtő területébe tartozó községek szennyvízhálózatának kiépítésére, annak támogatási rendszerének kidolgozására.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
70	51	37	Nyergesújfalú Város Polgármestere	A Duna-menti települések gátrendszerének szükség szerinti bővítését, ill. a hiányzó szakaszokon árvízvédelmi rendszer kiépítését, beleértve a Dunába folyó patakok, vízfolyások vízduzzasztásának megakadályozását.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
71	51	54	Polgármesteri Hivatal Moha	Hulladékkezelés igen nagy probléma a kistelepüléseken, központi segítségre van szükség.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
72	51	72	Környezetvédelmi Minisztérium Közigazgatási Államtikára	A szennyvíztisztítási, csatornázási támogatással kapcsolatosan tájékoztatást küldött.	NEM	A jelzett információk a programozás során felhasználhatóak.
73	51	72	Környezetvédelmi Minisztérium Közigazgatási Államtikára	A hulladéklerakók kialakítása Veszprém és Komárom-Esztergom megyékben magas fajlagos költségeket eredményezne. Ezen kívül a kedvező természeti és környezeti adottságok megőrzésére való törekvés miatt sem célszerű kizárólag lerakásra tervezni.	NEM	A jelzett probléma a rendezési terv készítése során megoldandó feladat.
74	51	72	Környezetvédelmi Minisztérium Közigazgatási Államtikára	Jogi és gazdasági eszközökkel erősíteni szükséges a keletkező hulladékok mennyiségének és veszélyességének csökkentésére irányuló értékrend kialakulását	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
75	52	11	Balatonfüzfő Nagyközség Önkormányzata	A minőségi idegenforgalom számára is vonzó környezet kialakítását, üdülési szezont meghosszabbító létesítmények építését ajánlani.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
76	52	19	Veszprém Megyei Földhivatal	Idegenforgalom fejlesztése kiemelt fontosságú, meg kell találni a	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.

				mezőgazdasági termelés keretein belül az idegenforgalom helyét.		
77	52	93	Gárdony Város Polgármestere	A Velencei-tó környéki zöldség és gyümölcsstermesztés és az arra épülő feldolgozóipar összeegyeztethető a térség idegenforgalmi funkciójával, de hiányzik a hűtő és tároló kapacitás.	NEM	A jelzett probléma az Agrár és Vidékfejlesztési Program során kezelendő.
78	52	36	Közép-Dunántúli Regionális Idegenforgalmi Bizottság Titkársága	A térség turisztikai vonzereje SWOT analízisének elkészítését, az infrastrukturális helyzetkép bemutatását és az erre irányuló fejlesztések stratégiai lépéseinek, ütemezésének kidolgozását javasolják.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
79	52	51	Polgármesteri Hivatal Kulcs	Aktív pihenés, sport, tiszta környezet mint a szabadidő eltöltési rendszereket kell kínálni.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
80	52	56	Vászoly Község Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala	Nagy lehetőség rejlik még az idegenforgalomban, a falusi turizmusban, azonban ezekhez beruházások kellenek.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
81	52	56	Vászoly Község Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala	Kulturális értékekre épülő turizmus Vászoly községben is rendelkezik alapokkal.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
82	54	59	Dunamenti Kistérségi Területfejlesztési Társulás	Fontos a dunai mellékágak rehabilitációja, vízturizmus és kikötők építése.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
83	54	73	Balatonederics Község Polgármestere	Javasolják a kistérségi régiókban már elkészített kerékpárút koncepciók figyelembe vételét.	NEM	A javasolt koncepciókat a programozás során szükséges figyelembe venni.
84	63	44	Egészségügyi Minisztérium	Vegye figyelembe az Európai Regionális Fejlesztési Alap egészségügyi szerkezetátalakítást támogató alprogramját.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
85	65	32	Komárom-Esztergom Megyei Mérnöki Kamara	A teleházak rendszerének továbbfejlesztéseként javasolja az Információs Régió program régióon túli kiterjesztését, elsősorban Szlovákia irányába.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
86	67	11	Balatonfüzfő	A Veszprém megyei Állami Közútkezelő	NEM	A javaslat a rendezési terv készítése során megoldandó feladat.

			Nagyközség Önkormányzata	Kht. által kidolgozott M8 autópálya építési lehetőségeinek figyelembe vétele.		
87	67	11	Balatonfüzfő Nagyközség Önkormányzata	Az Akarattyát-Kenesét-Füzfőt elkerülő 71-es másodrendű főközlekedési utat kiváltó út megépítésének lehetőségét figyelembe venni.	NEM	A javaslat a rendezési terv készítése során megoldandó feladat.
88	67	12	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	Az anyag az É-Balaton part közlekedésével nem a súlyának megfelelően foglalkozik, így többek között fontosnak tartjuk a 71. sz. út teljes szakaszának felújítását, szélesítését, uú. mint a 72. és 73. sz. II. rendű főutakét.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
89	67	12	Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht.	Világos programot kell meghatározni a fontossági sorrend megjelölésével a közútfejlesztési alprogramokban	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
90	67	34	Bakonykúti Község Önkormányzata	Fontosnak tartják a néhány száz fős aprófalvak megkülönböztetett központi támogatását.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
91	67	37	Nyergesújfalú Város Polgármestere	A korábban tervezett nemzetközi kerékpárutat a Duna-parton történő nyomvonalvezetéssel szükséges lenne kiépíteni.	NEM	A javaslat a rendezési terv készítése során megoldandó feladat.
92	67	51	Polgármesteri Hivatal Kulcs	Duna menti nemzetközi kerékpárút kiépítése igen fontos.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
93	67	59	Dunamenti Kistérségi Területfejlesztési Társulás	Kerékpárút a Duna mentén Komáromtól legalább Dunaföldvárig.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
94	67	62	MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Szervezete.	A 10-es és az M0 összekötése csak az M3-M5 megépítése után lehetséges.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
95	67	62	MTESZ Komárom-Esztergom Megyei Szervezete.	Az M1-es díjazását követően elkerülhetetlen számos elkerülő út megépítése.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
96	67	67	Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	A 6-os főközlekedési út Adony- Ercsi térségében I. rendű árvízvédelmi vonal is. E fontos körülményt figyelembe kell venni annak fejlesztésekor.	NEM	A jelzett probléma a rendezési terv készítése során megoldandó feladat.
97	69	37	Nyergesújfalú Város	A térségükben a legsürgősebb feladatnak	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.

			Polgármestere	a 10 sz. elkerülő út megépítését tartják.		
98	69	59	Dunamenti Kistérségi Területfejlesztési Társulás	Szükséges a ma még hiányzó, településeket összekötő közlekedési utak kiépítése.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
99	71	37	Nyergesújfalú Város Polgármestere	Személyhajózás feltételrendszerének megteremtését javasolják Esztergom-Bécs között nagyobb településenként hajókikötők létesítésével.	NEM	A javaslat a programozás során megoldandó feladat.
100	71	51	Polgármesteri Hivatal Kulcs	Budapest elszívóképességének ellensúlyozására logisztikai központok, az átrohanók megállítása.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
101	71	56	Vászoly Község Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala	A régió repülőtereinek hasznosítása, szolgáltatásaik kiépítése.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
102	75	9	Summa Marketing Bt.	3.2 Programba a) részéhez egy Uniós szint bevezetését javasolja. Brüsszeli lobby célokkal	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.
103	80	9	Summa Marketing Bt.	Következétesen érvényesítse a komplex regionális rendszer belső programjainak egymáshoz több szálon történő kapcsolódását.	NEM	A jelzett probléma a programozás során megoldandó feladat.